

DIAGNOZA

SYTUACJI SPOŁECZNEJ, GOSPODARCZEJ I PRZESTRZENNEJ GMINY ROZOGI

SPIS TREŚCI

WSTĘP	4
1. UWARUNKOWANIA WYNIKAJĄCE Z ZAŁOŻEŃ, POLITYK I DOKUMENTÓW STRATEGICZNYCH POSZCZEGÓLNYCH SZCZEBLI TERYTORIALNYCH	5
1.1. POLITYKA UNII EUROPEJSKIEJ I JEJ ODZWIERCIEDLENIE NA POZIOMIE KRAJOWYM	5
1.2. STRATEGICZNE ZAŁOŻENIA ROZWOJU KRAJU	10
1.3. STRATEGICZNE ZAŁOŻENIA ROZWOJU WOJEWÓDZTWA	13
1.4. STRATEGICZNE ZAŁOŻENIA ROZWOJU POWIATU LUB PONADLOKALNYCH OBSZARÓW FUNKCJONALNYCH	16
2. POŁOŻENIE, DOSTĘPNOŚĆ KOMUNIKACYJNA I MOBILNOŚĆ	17
2.1. POŁOŻENIE ADMINISTRACYJNE	17
2.2. WENĘTRZNA I ZEWNĘTRZNA DOSTĘPNOŚĆ KOMUNIKACYJNA	19
2.2.1. INFRASTRUKTURA DROGOWA	19
2.2.2. INFRASTRUKTURA ROWEROWA	20
2.2.3. TRANSPORT ZBIOROWY	21
2.2.4. INFRASTRUKTURA KOLEJOWA	22
2.2.5. POŁOŻENIE WZGLĘDEM WIĘKSZYCH OŚRODKÓW MIEJSKICH	22
2.2.6. DOSTĘPNOŚĆ TRANSPORTOWA GMINY W UJĘCIU KRAJOWYM	23
2.2.7. PLANY INWESTYCYJNE W ODNIESIENIU DO SIECI TRANSPORTOWEJ GMINY	25
2.2.8. PLANY INWESTYCYJNE ZWIĄZANE Z REALIZACJĄ CENTRALNEGO PORTU KOMUNIKACYJNEGO	25
2.3. TELEKOMUNIKACJA I INTERNET	26
2.4. WNIOSKI	26
3. LUDNOŚĆ I PROCESY DEMOGRAFICZNE	29
3.1. STAN LUDNOŚCI	29
3.1.1. LICZBA LUDNOŚCI I GĘSTOŚĆ ZAŁUDNIENIA	29
3.1.2. STRUKTURA PŁCI	30
3.1.3. STRUKTURA WIEKOWA LUDNOŚCI	31
3.2. PROCESY DEMOGRAFICZNE	31
3.2.1. RUCH NATURALNY LUDNOŚCI	31
3.2.2. MIGRACJE	32
3.2.3. RUCH RZECZYWISTY LUDNOŚCI	33
3.3. PROGNOZA DEMOGRAFICZNA	35
3.4. WNIOSKI	37
4. ROLNICTWO, GOSPODARKA I RYNEK PRACY	38
4.1. ROLNICTWO	38
4.2. PODMIOTY GOSPODARSTWA	40
4.2.1. LICZEBNOŚĆ	40
4.2.2. WIELKOŚĆ	42
4.2.3. RODZAJ	43
4.3. RYNEK PRACY	44
4.3.1. PRACUJĄCY	44
4.3.2. BEZROBOCIE	45
4.4. TERENY INWESTYCYJNE	46
4.5. WNIOSKI	46
5. ŚRODOWISKO I INFRASTRUKTURA	47
5.1. UWARUNKOWANIA ŚRODOWISKOWE	47
5.1.1. UKSZTAŁTOWANIE TERENU	47
5.1.2. LITOSFERA I GLEBY	48
5.1.3. WODY POWIERZCHNIOWE I PODZIEMNE	49
5.1.4. ZASOBY KOPALIN	50
5.1.5. ZASOBY LEŚNE I SZATA ROŚLINNA	50
5.1.6. ŚWIAT ZWIERZĘCY	51
5.2. ZASKLEPIENIE GRUNTÓW	52
5.3. FORMY OCHRONY PRZYRODY	53
5.3.1. LOKALIZACJA FORM OCHRONY PRZYRODY	53
5.3.2. OBSZAR NATURA 2000 OSTOJA PISKA PLH280048	54
5.3.3. OBSZAR NATURA 2000 PUSZCZA PISKA PLB280008	55
5.3.4. POMNIK PRZYRODY	57
5.3.5. OCHRONA GATUNKOWA	58
5.4. INFRASTRUKTURA TECHNICZNA	58
5.4.1. INFRASTRUKTURA WODOCIĄGOWA	58
5.4.2. INFRASTRUKTURA KANALIZACYJNA	59
5.4.3. INFRASTRUKTURA ELEKTROENERGETYCZNA	60
5.4.4. INFRASTRUKTURA CIEPŁOWNICZA	60
5.4.5. INFRASTRUKTURA GAZOWA	60

5.4.6.	ODNAWIALNE ŹRÓDŁA ENERGII	61
5.4.7.	GOSPODARKA ODPADAMI.....	62
5.5.	WNIOSKI.....	64
6.	KULTURA I DZIEDZICTWO KULTUROWE.....	65
6.1.	UWARUNKOWANIA HISTORYCZNE	65
6.2.	ZASOBY DZIEDZICTWA KULTUROWEGO.....	67
6.2.1.	OBIEKTY WPISANE DO REJESTRU ZABYTKÓW.....	67
6.2.2.	OBIEKTY UJĘTE W GMINNEJ EWIDENCJI ZABYTKÓW.....	68
6.2.3.	STANOWISKA ARCHEOLOGICZNE	71
6.2.4.	ZAGROŻENIA DLA ZASOBÓW DZIEDZICTWA KULTUROWEGO.....	74
6.3.	INSTYTUCJE KULTURY.....	75
6.4.	LOKALNE DZIEDZICTWO NIEMATERIALNE	76
6.5.	WNIOSKI.....	77
7.	SPORT, REKREACJA I TURYSTYKA	78
7.1.	INFRASTRUKTURA SPORTOWO-REKREACYJNA	78
7.2.	ATRAKCYJNOŚĆ TURYSTYCZNA	78
7.2.1.	WALORY PRZYRODNICZE	78
7.2.2.	WALORY ANTROPOGENICZNE	79
7.2.3.	BAZA MATERIALNA TURYSTYKI.....	79
7.3.	WNIOSKI.....	80
8.	PLANOWANIE I ZAGOSPODAROWANIE PRZESTRZENNE	81
8.1.	PLANOWANIE PRZESTRZENNE W GMINIE	81
8.1.1.	STUDIUM UWARUNKOWAŃ I KIERUNKÓW ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO	81
8.1.2.	MIEJSCOWE PLANY ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO.....	82
8.1.3.	DECYZJE O WARUNKACH ZABUDOWY I DECYZJE O LOKALIZACJI INWESTYCJI CELU PUBLICZNEGO	83
8.2.	STRUKTURA OSADNICZA	84
8.3.	REWITALIZACJA	84
8.4.	OBSZARY ZINTEGROWANEGO INWESTOWANIA I WYKLUCZENIA Z INWESTOWANIA	85
8.5.	OBSZARY FUNKCJONALNE O ZNACZENIU PONAREGIONALNYM	86
8.6.	OBSZARY ROZMIESZCZENIA INWESTYCJI CELU PUBLICZNEGO O ZNACZENIU PONADLOKALNYM	87
8.7.	WNIOSKI.....	87
9.	BEZPIECZEŃSTWO PUBLICZNE	88
9.1.	PODMIOTY I INSTYTUCJE REALIZUJĄCE ZADANIA Z ZAKRESU BEZPIECZEŃSTWA.....	88
9.2.	PRZESTĘPCZOŚĆ	88
9.3.	ZAGROŻENIA WYNIKAJĄCE Z POŁOŻENIA GEOGRAFICZNEGO	89
9.3.1.	ZAGROŻENIE ZANIECZYSZCZENIEM POWIETRZA ATMOSFERYCZNEGO	89
9.3.2.	ZAGROŻENIA SUSZĄ I ZAGROŻENIE POŻAROWE	90
9.3.3.	ZAGROŻENIE ZALEWOWE	91
9.3.4.	ZAGROŻENIE RUCHAMI MASOWYMI.....	93
9.3.5.	ZAGROŻENIE POWAŻNĄ AWARIĄ.....	93
9.3.6.	ZAGROŻENIA ZWIĄZANE Z PROMIENIOWANIEM ELEKTROMAGNETYCZNYM	93
9.3.7.	ZAGROŻENIE HAŁASEM	94
9.4.	WNIOSKI.....	94
10.	POLITYKA SPOŁECZNA.....	95
10.1.	OCHRONA ZDROWIA	95
10.2.	POMOC SPOŁECZNA.....	96
10.3.	MIESZKALNICTWO.....	98
10.4.	WNIOSKI.....	101
11.	EDUKACJA I KAPITAŁ SPOŁECZNY.....	102
11.1.	PLACÓWKI OŚWIATOWE	102
11.2.	WSPÓŁCZYNNIK SKOLARYZACJI I LICZBA UCZNIÓW	102
11.3.	KAPITAŁ SPOŁECZNY.....	105
11.3.1.	ORGANIZACJE I STOWARZYSZENIA	105
11.3.2.	AKTYWNOŚĆ OBYWATELSKA, FREKWENCJA W WYBORACH	105
11.4.	WNIOSKI.....	107
12.	FINANSE SAMORZĄDOWE	108
12.1.	DOCHODY GMINY	108
12.2.	WYDATKI GMINY	110
12.3.	ZDOLNOŚĆ INWESTYCYJNA	111
12.4.	WNIOSKI.....	112
13.	PODSUMOWANIE BADAŃ ANKIETOWEGO.....	113
	MATERIAŁY ŹRÓDŁOWE.....	119

WSTĘP

Niniejsza diagnoza sytuacji społecznej, gospodarczej i przestrzennej stanowiła punkt wyjścia i bazę dla opracowania zaktualizowanej Strategii Rozwoju Gminy. Zawarte opisy i analizy pozwoliły na sformułowanie wniosków i ocen oraz zidentyfikowanie najważniejszych trendów rozwojowych gminy Rozogi oraz potencjalnych kierunków rozwoju w przyszłości.

Diagnozę sporządzono w drugim i trzecim kwartale 2022 roku, w związku z czym większość analizowanych wskaźników dotyczy roku 2020 (najnowsze, możliwe na ten czas dane do pozyskania za pełny rok sprawozdawczy¹), który nierzadko przedstawiany jest w zestawieniu z latami popędzającymi.

Zakres diagnozy oparto o wytyczne Ministerstwa Funduszy i Polityki Regionalnej („Strategia Rozwoju Gminy. Poradnik praktyczny”, 2021) oraz wymagania ustawowe. Zidentyfikowano najważniejsze wewnętrzne i zewnętrzne uwarunkowania rozwojowe. Określono główne szanse i bariery oraz potencjał Gminy, nawiązujący do posiadanych zasobów i lokalnej specyfiki, w tym zróżnicowania terytorialnego. W diagnozie zawarto zarówno elementy retrospektywne, jak i opisujące przyszłość. Ponadto, analizy dokonywane były z uwzględnieniem otoczenia o charakterze lokalnym i ponadlokalnym, w tym zastosowano metodę porównawczą charakteryzowanych zjawisk.

Poza diagnozą sytuacji w wymiarze społecznym, gospodarczym i przestrzennym, w tym środowiskowym, dokonano opisu uwarunkowań wynikających z założeń, polityk i dokumentów strategicznych poszczególnych szczebli terytorialnych. Omówiono także szczegółowo wyniki przeprowadzonego badania ankietowego.

Efektem końcowym diagnozy są wnioski, sformułowane w formie analizy SWOT, stanowiące jeden z początkowych rozdziałów zaktualizowanej Strategii Rozwoju Gminy.

¹ Dla większości baz danych, w tym w szczególności: dane GUS, dane pochodzące z Raportu o stanie Gminy itd.

1. UWARUNKOWANIA WYNIKAJĄCE Z ZAŁOŻEŃ, POLITYK I DOKUMENTÓW STRATEGICZNYCH POSZCZEGÓLNYCH SZCZEBLI TERYTORIALNYCH

Stosownie do Ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (Art. 10e, ust. 2): *Strategia rozwoju gminy jest spójna ze strategią rozwoju województwa oraz strategią rozwoju ponadlokalnego, obejmującą tę gminę.*

Ponadto, cele i działania określone w strategiach rozwoju gmin powinny być skoordynowane z założeniami dokumentów programowo-strategicznych i planistycznych szczebla unijnego, krajowego, regionalnego, ponadlokalnego oraz lokalnego.

W niniejszym rozdziale dokonano syntezy założeń najważniejszych polityk i dokumentów strategicznych opracowanych na poszczególnych szczeblach terytorialnych.

1.1. POLITYKA UNII EUROPEJSKIEJ I JEJ ODZWIERCIEDLENIE NA POZIOMIE KRAJOWYM

Kontekst nowej polityki Unii Europejskiej

Unia Europejska liczy obecnie 26 państw² i stanowi jednolity rynek o ogromnym potencjale. Unia, która na początku była wyłącznie wspólnotą gospodarczą, stopniowo zaczęła obejmować różne obszary polityki: od klimatu, ochrony środowiska i zdrowia, po stosunki zewnętrzne i bezpieczeństwo oraz sprawiedliwość i kwestie migracyjne. Obecnie Unia stanowi unię gospodarczą i polityczną, której Polska jest jej członkiem od 1 maja 2004 r.

Założenia rozwojowe Unii Europejskiej na przestrzeni lat stale ewoluują. Wpływ na politykę UE wywierają nie tylko zmieniające się warunki społeczno-gospodarcze poszczególnych krajów Wspólnoty, ale także stale zmieniająca się sytuacja geopolityczna w Europie i na świecie.

Po wyborach do Parlamentu Europejskiego w maju 2019 roku, Rada Europejska określiła **nowy program strategiczny dla UE na lata 2019-2024**, obejmujący cztery obszary priorytetowe³:

- **Ochrona obywateli i swobód** – zapewnienie skutecznej kontroli granic zewnętrznych Unii oraz dalszy rozwój kompleksowej polityki migracyjnej. Zwalczanie terroryzmu i przestępczości transgranicznej i internetowej, zwiększenie odporności UE na klęski żywiołowe i katastrofy spowodowane przez działalność człowieka.
- **Rozwijanie silnej i prężnej bazy gospodarczej** – budowanie odpornej gospodarki poprzez pogłębienie unii gospodarczej i walutowej, aby ukończenie tworzenia unii rynków bankowych i kapitałowych, wzmocnienie międzynarodowej roli wspólnej waluty, inwestowanie w umiejętności i edukację, wspieranie europejskich przedsiębiorstw, uwzględnienie transformacji cyfrowej oraz opracowanie solidnej polityki przemysłowej.
- **Budowanie neutralnej klimatycznie, ekologicznej, sprawiedliwej i socjalnej Europy** – inwestowanie w ekologiczne inicjatywy, które poprawiają jakość powietrza i wody, promują zrównoważone rolnictwo oraz chronią systemy środowiskowe i różnorodność biologiczną. Stworzenie wydajnej gospodarki o obiegu zamkniętym (trwałość produktów, energooszczędność wielokrotność użytku, recykling) oraz dobrze funkcjonującego unijnego rynku energii, zapewniającego zrównoważoną, bezpieczną i przystępną cenowo energię. Szybsze przejście na

² Po opuszczeniu przez Wielką Brytanię struktur unijnych.

³ Materiał źródłowy: www.european-union.europa.eu/priorities-and-actions/eu-priorities_pl

odnawialne źródła energii i efektywność energetyczną, przy jednoczesnym ograniczeniu zależności UE od zewnętrznych źródeł energii. Wdrażanie Europejskiego filaru praw socjalnych.

- **Promowanie europejskich interesów i wartości na scenie światowej** – budowa solidnej polityki zagranicznej w ramach ambitnej polityki sąsiedztwa z 16 najbliższymi sąsiadami na wschodzie i południu, a także kompleksowego partnerstwa z Afryką. Propagowanie pokoju, stabilności, demokracji i praw człowieka na świecie. Zapewnienie solidnej polityki handlowej zgodnie z multilateralizmem i światowym międzynarodowym porządkiem opartym na zasadach. Większa odpowiedzialność za bezpieczeństwo i obronę, przy ścisłej współpracy z NATO.

Konsekwentnie, opierając się na strategicznym programie Rady Europejskiej i wynikach dyskusji z grupami politycznymi Parlamentu Europejskiego, w 2019 roku przewodnicząca Komisji Europejskiej (KE) określiła **sześć priorytetów politycznych KE**, do których zaliczono⁴:

- **Europejski Zielony Ład** – przekształcenie UE w nowoczesną, zasobooszczędną i konkurencyjną gospodarkę, przy jednoczesnej ochronie środowiska, przeciwdziałaniu zmianie klimatu oraz zwiększaniu neutralności względem emisji dwutlenku węgla i zasobooszczędności do roku 2050.
- **Europa na miarę ery cyfrowej** – wspieranie transformacji cyfrowej poprzez inwestowanie w przedsiębiorstwa, badania naukowe i innowacje, reformę ochrony danych, wyposażenie obywateli w umiejętności niezbędne do obsługi technologii nowej generacji i opracowanie odpowiednich przepisów.
- **Gospodarka służąca ludziom** – wzmocnienie unijnej gospodarki, a jednocześnie zapewnienie miejsc pracy i zmniejszenie nierówności, wspieranie przedsiębiorstw, pogłębienie unii gospodarczej i walutowej oraz dokończenie budowy unii bankowej i unii rynków kapitałowych.
- **Silniejsza pozycja Europy na świecie** – wzmocnienie UE na arenie międzynarodowej poprzez poprawę jej pozycji jako lidera silnego, otwartego i sprawiedliwego handlu, multilateralizmu i ładu światowego opartego na zasadach. Zacieśnienie stosunków z krajami sąsiadującymi i partnerami, a także zwiększenie zdolności UE do zarządzania kryzysami w oparciu o jej zdolności cywilne i wojskowe.
- **Promowanie naszego europejskiego stylu życia** – poszanowanie praw podstawowych i praworządności jako ości równości, tolerancji i sprawiedliwości społecznej. Uwzględnienie zagrożeń dla bezpieczeństwa, ochrona konsumentów i wzmocnienie ich pozycji, a także opracowanie systemu legalnych i bezpiecznych kanałów migracji przy jednoczesnym skutecznym zarządzaniu zewnętrznymi granicami UE, modernizacji unijnego systemu azylowego oraz ścisłej współpracy z krajami partnerskimi.
- **Nowy impuls dla demokracji europejskiej** – wzmocnienie procesów demokratycznych w Europie poprzez zacieśnienie stosunków z Parlamentem Europejskim i parlamentami krajowymi, ochrona demokracji w UE przed ingerencją z zewnątrz, zapewnienie przejrzystości i integralności całego procesu legislacyjnego, a także szersze zaangażowanie Europejczyków w kształtowanie przyszłości UE.

Zaistniała w 2020 roku pandemia COVID-19 i związane z nią nowe zagrożenia i wyzwania spowodowały konieczność weryfikacji polityki wspólnotowej, w tym fiskalnej. Odpowiedzią Unii Europejskiej na pandemię stał się **Plan odbudowy dla Europy**. Został on oparty na największym długoterminowym budżecie w historii UE oraz na tzw. **Funduszu Odbudowy** (ang.: *Next Generation EU*). Ma on dwa główne cele⁵:

- odbudowę i przywracanie odporności gospodarek UE na ewentualne kryzysy,
- przygotowanie na przyszłe, nieprzewidziane okoliczności.

⁴ Materiał źródłowy: www.european-union.europa.eu/priorities-and-actions/eu-priorities_pl

⁵ Materiał źródłowy: www.gov.pl/web/planodbudowy/czym-jest-kpo2

Najważniejsze elementy porozumienia w ramach Funduszu Odbudowy⁶:

- badania naukowe i innowacje z wykorzystaniem programu „Horyzont Europa”,
- sprawiedliwa transformacja klimatyczna i cyfrowa z wykorzystaniem Funduszu na rzecz Sprawiedliwej Transformacji i programu „Cyfrowa Europa”,
- gotowość, odbudowa i odporność na kryzysy, finansowane za pomocą Instrumentu na rzecz Odbudowy i Zwiększania Odporności, *rescEU* i nowego programu działań w dziedzinie zdrowia – UE dla zdrowia,
- modernizację realizowanych od dawna polityk, takich jak polityka spójności i wspólna polityka rolna, aby zmaksymalizować ich wkład w realizację priorytetów Unii,
- walkę ze zmianą klimatu – 30 proc. środków unijnych, czyli dotychczas największy odsetek na ten cel w europejskim budżecie,
- ochronę różnorodności biologicznej i równouprawnienie płci.

W konsekwencji przyjętego projektu budżetu UE na lata 2021-2027 i Funduszu Odbudowy (Next Generation EU), stanowiący Instrument na rzecz Odbudowy i Zwiększania Odporności (Recovery and Resilience Facility – RRF), środki przeznaczone dla Polski wyniosą łącznie 35,4 mld EUR (23,9 mld EUR dotacji i 11,5 mld EUR pożyczek)⁷. Korzystanie z w/w funduszy poszczególnych krajów członkowskich opiera się na tzw. Krajowych Planach Odbudowy, które są przełożeniem wsparcia finansowego na konkretne reformy, programy i inwestycje.

Rozpoczęta w lutego 2022 r. agresja militarna Federacji Rosyjskiej na Ukrainę, z pewnością doprowadzą do kolejnej rewizji unijnej polityki fiskalnej. W wielu aspektach zmiany mogą być fundamentalne. Prawdopodobnie nowego wymiaru nabierze polityka energetyczna, polityka spójności i współpraca międzynarodowa.

Krajowy Plan Odbudowy i Zwiększania Odporności⁸

Krajowy Plan Odbudowy i Zwiększania Odporności (KPO) został zaakceptowany w dniu 01.06.2022 r. przez Komisję Europejską, zaś 17.06.2022 r. przez Radę UE.

Krajowy Plan Odbudowy i Zwiększania Odporności (KPO) jest dokumentem programowym określającym cele związane z odbudową i tworzeniem odporności społeczno-gospodarczej Polski po kryzysie wywołanym pandemią COVID-19 oraz służące ich realizacji reformy strukturalne i inwestycje, w horyzoncie czasowym do 2026 r. Dokument stanowi podstawę ubiegania się o wsparcie z europejskiego Funduszu na rzecz Odbudowy i Zwiększania Odporności (*Recovery and Resilience Facility – RRF*).

(KPO) koncentruje się na interwencjach, które przyczyniać się będą do pobudzenia gospodarki, inwestycji, wzrostu gospodarczego oraz zatrudnienia. Zaplanowano realizację reform i inwestycji w tych obszarach, które są najbardziej istotne z punktu widzenia konieczności odbudowy gospodarki, ale także w tych, które tworzą trwałe podwaliny pod budowę gospodarki odpornej na kolejne wstrząsy.

W ujęciu generalnym KPO skupia się na wsparciu pięciu komponentach:

- 1) **Odporność i konkurencyjność gospodarki;**
- 2) **Zielona energia i zmniejszenie energochłonności.**
- 3) **Transformacja cyfrowa.**
- 4) **Efektywność, dostępność i jakość systemu ochrony zdrowia.**
- 5) **Zielona, inteligentna mobilność.**

⁶ Materiał źródłowy: www.ec.europa.eu/info/strategy/recovery-plan-europe_pl#najwikszy-w-historii-pakiet-rodkw-na-rzecz-oywienia-gospodarki

⁷ Materiał źródłowy: www.consilium.europa.eu/pl/press/press-releases/2022/06/17/recovery-fund-ministers-welcome-assessment-of-poland-s-national-plan/

⁸ Materiał źródłowy: www.gov.pl/web/planodbudowy/o-kpo

CEL GŁÓWNY KPO		
ODBUDOWA POTENCJAŁU ROZWOJOWEGO GOSPODARKI UTRACONEGO W WYNIKU PANDEMII (<i>RECOVERY</i>) ORAZ WSPARCIE BUDOWY TRWAŁEJ KONKURENCYJNOŚCI GOSPODARKI I WZROST POZIOMU ŻYCIA SPOŁECZEŃSTWA W DŁUŻSZYM HORYZONCIE CZASOWYM (<i>RESILIENCE</i>)		
CELE SZCZEGÓŁOWE KPO	KOMPONENTY KPO	CELE KOMPONENTÓW KPO
I. Jakościowy, innowacyjny rozwój gospodarki prowadzący do zwiększania jej produktywności, uwzględniający transformację cyfrową kraju i społeczeństwa II. Zielona transformacja gospodarki oraz rozwój zielonej, inteligentnej mobilności III. Wzrost kapitału społecznego i jakości życia, w szczególności poprzez zapewnienie poprawy stanu zdrowia obywateli oraz wyższej jakości edukacji i umiejętności dostosowanych do potrzeb nowoczesnej gospodarki	A. Odporność i konkurencyjność gospodarki	Zapewnienie odporności gospodarki na kryzysy oraz tworzenia wysokiej jakości miejsc pracy
	C. Transformacja cyfrowa	Wzmocnienie przemian cyfrowych w sektorze publicznym, społeczeństwie i gospodarce
	B. Zielona energia i zmniejszenie energochłonności	Ograniczenie negatywnego oddziaływania gospodarki na środowisko, przy jednoczesnym zapewnieniu konkurencyjności i bezpieczeństwa energetycznego oraz ekologicznego kraju
	E. Zielona, inteligentna mobilność	Rozwój zrównoważonego, bezpiecznego i odpornego systemu transportowego, zapewniającego odpowiednią obsługę potrzeb gospodarki i społeczeństwa
	D. Efektywność, dostępność i jakość systemu ochrony zdrowia	Sprawne funkcjonowanie systemu ochrony zdrowia oraz poprawa efektywności, dostępności oraz jakości świadczeń zdrowotnych
	F. Poprawa jakości instytucji i warunków realizacji Krajowego Planu Odbudowy i Zwiększania Odporności	Poprawa klimatu inwestycyjnego i stworzenie warunków dla skutecznej realizacji Krajowego Planu Odbudowy i Zwiększania Odporności
CEL HORYZONTALNY: Wzmacnianie spójności społecznej i terytorialnej kraju Realizację celu szczegółowego III wspierać będą także interwencje w ramach Komponentu A (kadry dla nowoczesnej gospodarki, efektywne instytucje na rzecz rynku pracy) oraz Komponentu C (e-kompetencje, cyfrowa infrastruktura szkół)		

Ryc. 1 Architektura Krajowego Planu Odbudowy i Zwiększania Odporności

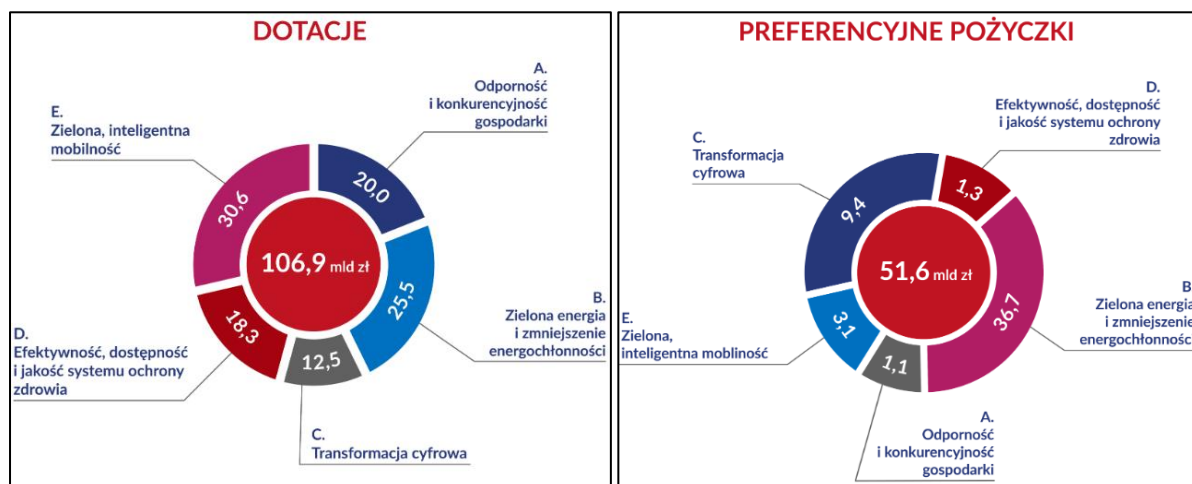
Materiał źródłowy: Krajowy Plan Odbudowy i Zwiększania Odporności, czerwiec 2022 r., s. 28

Wokół w/w komponentów koncentruje się wsparcie na rzecz przedsiębiorców, instytucji publicznych oraz innych podmiotów społeczno-gospodarczych. W każdym komponencie ujęto także działania na rzecz spójności terytorialnej – w zależności od zidentyfikowanych problemów – adresowane do obszarów wiejskich, miast, czy też obszarów szczególnie poszkodowanych w wyniku pandemii, gdzie występuje kumulacja problemów społeczno-gospodarczych.

Adresatami proponowanych działań w ramach KPO są: obywatele, przedsiębiorcy i przedsiębiorstwa, samorządy terytorialne, instytucje publiczne oraz podmioty spoza systemu administracji publicznej (np. podmioty społeczne, stowarzyszenia, organizacje pozarządowe).

Krajowy Plan Odbudowy objęty jest **zasadą do no significant harm (DNSH) – niewyrządzania znaczącej szkody środowisku**.

Zgodnie z rozporządzeniem dotyczącym Instrumentu na rzecz Odbudowy i Zwiększenia Odporności większość środków przeznaczono na działania w obszarze związanym z realizacją celów klimatycznych (42,7%) oraz na transformację cyfrową (20,85%). Do KPO mogą być włączone również reformy i inwestycje, które rozpoczęły się 1 lutego 2020 r., jednak ich realizacja musi się zakończyć w sierpniu 2026 r. (płatności mogą być dokonywane do końca 2026 r.).

Ryc. 2 Podział środków w ramach Krajowego Planu Odbudowy i Zwiększania Odporności w odniesieniu do komponentów
Materiał źródłowy: www.gov.pl/web/planodbudowy/o-kpo

Polityka spójności⁹

Polityka spójności w latach 2021-2027 ma zadanie wdrażanie dwóch celów traktatowych UE: **inwestycje na rzecz zatrudnienia i wzrostu** oraz **Europejską Współpracę Terytorialną** (Interreg). Wyodrębniono także pięć dodatkowych celów polityki spójności:

- 1) **Bardziej konkurencyjna i inteligentna Europa,**
- 2) **Zielona, nisko-emisyjna, zmierzająca w kierunku zero-emisyjności Europa,**
- 3) **Bardziej skomunikowana Europa,**
- 4) **Europa społeczna i włączająca społecznie,**
- 5) **Europa bliska obywatelom.**

Podstawowym dokumentem określającym współpracę UE z Polską, jest Umowa Partnerstwa (UP) – uzgodniona z Komisją Europejską strategia wykorzystania funduszy unijnych.

Polityka spójności na lata 2021-27 obejmuje następujące fundusze:

- **Europejski Fundusz Rozwoju Regionalnego** – służy wzmocnieniu spójności gospodarczej i społecznej Unii Europejskiej. Ma on łagodzić dysproporcje w rozwoju europejskich regionów i zmniejszać braki w zakresie rozwoju regionów znajdujących się w najmniej korzystnej sytuacji.
- **Fundusz Spójności** - służy redukowaniu dysproporcji gospodarczych i społecznych oraz promowaniu zrównoważonego rozwoju. W jego ramach realizowane są strategiczne projekty w obszarach ochrony środowiska i transportu, w tym transeuropejskich sieci transportowych (TEN-T).
- **Europejski Fundusz Społeczny+** – służy zwiększaniu spójności społecznej i gospodarczej, odpowiadaniu na wyzwania rynku pracy i wyzwania społeczne oraz stymulowaniu zrównoważonego rozwoju gospodarczego poprzez inwestowanie w kapitał ludzki. EFS+ będzie obejmować obecnie rozproszone instrumenty: EFS, Inicjatywę na rzecz osób młodych (YEI), Europejski Fundusz Pomocy Najbardziej Potrzebującym (FEAD) oraz Europejski Program na rzecz Zatrudnienia i Innowacji Społecznych (EaSI).

⁹ Materiał źródłowy: www.funduszeuropejskie.gov.pl/strony/o-funduszach/fundusze-na-lata-2021-2027/dowiedz-sie-wiecej-o-funduszach-europejskich-na-lata-2021-2027/

- **Fundusz na rzecz Sprawiedliwej Transformacji** – jest częścią Europejskiego Zielonego Ładu i elementem (I filarem) Mechanizmu Sprawiedliwej Transformacji. Celem FST jest łagodzenie skutków społecznych i ekonomicznych transformacji energetycznej.
- **Europejski Fundusz Morski, Rybacki i Akwakultury** - służy unijnej polityce morskiej i rybołówstwa. Celem funduszu jest szeroko rozumiane wsparcie społeczności nadmorskich, w tym m.in. wspieranie rybaków w przechodzeniu na zrównoważone rybołówstwo czy finansowanie projektów przyczyniających się do tworzenia nowych miejsc pracy oraz podnoszenia jakości życia społeczności nadmorskich w Europie.

Do realizacji założeń Umowy Partnerstwa służą **programy krajowe i regionalne**, określające obszary wsparcia i wyznaczają konkretne działania. Podobnie, jak w poprzednich latach (perspektywach: 2007-2013, 2014-2020), tak również w perspektywie 2021-2027 około 60% funduszy z polityki spójności trafi do programów realizowanych na poziomie krajowym. Pozostałe 40% otrzymają programy regionalne (opisu poszczególnych programów krajowych i regionalnych dokonano w poniższej części Strategii).

1.2. STRATEGICZNE ZAŁOŻENIA ROZWOJU KRAJU

Podstawowe (nadrzędne) uwarunkowania, cele i kierunki rozwoju Polski w wymiarze społecznym, gospodarczym i przestrzennym, w horyzoncie czasu 10-cio – 15-to- letnim, oraz podstawowe działania na okres 4 lat, określa średniookresowa strategia rozwoju kraju. Obecnie jest nią, uchwalona przez Radę Ministrów w 2017 roku, Strategia na rzecz odpowiedzialnego rozwoju do roku 2020, z perspektywą do 2030 r.

Dokument powyższy realizowany jest przez inne strategie odnoszące się do sektorów, dziedzin, regionów lub rozwoju przestrzennego (opisane w tabeli poniżej) oraz przez strategię rozwoju województwa (opisaną w rozdz. 1.3.).

Tab. 1 Główne założenia najważniejszych dokumentów strategicznych szczebla krajowego

DOKUMENT	NAJWAŻNIEJSZE ZAŁOŻENIA
Strategia na rzecz odpowiedzialnego rozwoju do roku 2020, z perspektywą do 2030 r. (SOR)	SOR jest obowiązującym, kluczowym dokumentem kraju w obszarze średnio- i długofalowej polityki gospodarczej. Określa podstawowe uwarunkowania, cele i kierunki rozwoju kraju w wymiarze społecznym, gospodarczym, regionalnym i przestrzennym w perspektywie roku 2020 i 2030. Przedstawia model rozwoju kraju, jako rozwój odpowiedzialny oraz społecznie i terytorialnie zrównoważony. Jest on oparty o indywidualny potencjał terytorialny, inwestycje, innowacje, rozwój, eksport oraz wysoko przetworzone produkty. Przyjęty model rozwoju zakłada odchodzenie od dotychczasowego wspierania wszystkich sektorów/branż na rzecz wspierania sektorów strategicznych, mogących stać się motorami polskiej gospodarki. Celem głównym SOR jest: Tworzenie warunków dla wzrostu dochodów mieszkańców Polski przy jednoczesnym wzroście spójności, w wymiarze społecznym, ekonomicznym środowiskowym i terytorialnym. Wyszczególniono także cele szczegółowe: - Trwały wzrost gospodarczy oparty coraz silniej o wiedzę, dane i doskonałość organizacyjną (obszary: Reindustrializacja, Rozwój innowacyjnych firm, Małe i średnie przedsiębiorstwa, Kapitał dla rozwoju, Ekspansja zagraniczna); - Rozwój społecznie wrażliwy i terytorialnie zrównoważony (obszary: Spójność społeczna, Rozwój zrównoważony terytorialnie); - Skuteczne państwo i instytucje służące wzrostowi oraz włączeniu społecznemu i gospodarczemu (obszary: Prawo w służbie obywatelom i gospodarce, Instytucje prorozwojowe i strategiczne zarządzanie rozwojem, E-państwo, Finanse publiczne, Efektywność wykorzystania środków UE); oraz obszary wpływające na osiągnięcie celów Strategii: Kapitał ludzki i społeczny, Cyfryzacja, Transport, Energia, Środowisko, Bezpieczeństwo Narodowe.

DOKUMENT	NAJWAŻNIEJSZE ZAŁOŻENIA
Krajowa Strategia Rozwoju Regionalnego 2030 (KSRR 2030)	KSRR 2030 określa systemowe ramy prowadzenia polityki regionalnej zarówno przez rząd wobec regionów, jak i wewnątrzregionalnej. Odegra on w nadchodzących latach ważną rolę w procesie programowania środków publicznych, w tym funduszy UE. Dokument przedstawia cele polityki regionalnej oraz działania i zadania, jakie do ich osiągnięcia powinien podjąć rząd, samorządy: wojewódzkie, powiatowe i gminne oraz pozostałe podmioty uczestniczące w realizacji tej polityki w perspektywie roku 2030. KSSR 2030 r. kładzie nacisk na zrównoważony rozwój całego kraju, czyli zmniejszanie dysproporcji w poziomie rozwoju społeczno-gospodarczego różnych obszarów, głównie miejskich i wiejskich. W strategii przewidziano skuteczniejszą identyfikację potrzeb rozwojowych wszystkich obszarów kraju, a także efektywniejsze rozpoznanie zasobów, jakimi dysponują, wskazanie wyzwań i barier rozwojowych. Takie podejście przełoży się na lepsze dopasowanie narzędzi interwencji (np. programów) do możliwości i potencjałów rozwojowych poszczególnych obszarów kraju. Jednym z celów KSRR jest zapewnienie większej spójności rozwojowej Polski przez wsparcie obszarów słabszych gospodarczo. Dlatego w dokumencie wskazano obszary strategicznej interwencji (OSI), które otrzymają szczególne wsparcie (będą to obszary zagrożone trwałą marginalizacją, miasta średnie tracące funkcje społeczno-gospodarcze, Śląsk i tereny Polski wschodniej). Strategia wspiera konkurencyjność regionów i zakłada kontynuację działań zmierzających do podniesienia jakości kapitału ludzkiego i społecznego oraz rozwoju przedsiębiorczości i innowacyjności. W związku z tym wspierane będą lokalne przedsiębiorstwa. W strategii istotny nacisk położono na rozwijanie kompetencji administracji publicznej. Chodzi o umiejętności niezbędne do prowadzenia skutecznej polityki rozwoju, w szczególności na terenach o niskim potencjale rozwojowym, a zwłaszcza wspieranie powiązań między lokalnym i regionalnym sektorem publicznym a światem biznesu i nauki. W dokumencie przewidziano zwiększenie roli i odpowiedzialności samorządów lokalnych, jako podmiotów decydujących o polityce rozwoju w skali lokalnej. Strategia tworzy warunki do większego angażowania się samorządów gminnych i powiatowych w realizację wspólnych projektów i we współpracę ponad granicami administracyjnym.
Polityka energetyczna Polski do 2040 r. (PEP 2040)	PEP 2040 wskazuje ramy transformacji energetycznej w Polsce. Zawiera strategiczne przesądzenia w zakresie doboru technologii służących budowie niskoemisyjnego systemu energetycznego. Stanowi wkład w realizację Porozumienia Paryskiego z uwzględnieniem konieczności przeprowadzenia transformacji w sposób sprawiedliwy i solidarny. PEP2040 stanowi krajową kontrybucję w realizację polityki klimatyczno-energetycznej UE. Polityka uwzględnia skalę wyzwań związanych z dostosowaniem krajowej gospodarki do uwarunkowań regulacyjnych UE związanych z celami klimatyczno-energetycznymi na 2030 r., Europejskim Zielonym Ładem, planem odbudowy gospodarczej po pandemii COVID i dążeniem do osiągnięcia neutralności klimatycznej zgodnie z krajowymi możliwościami, jako wkładu w realizację Porozumienia Paryskiego. Niskoemisyjna transformacja energetyczna przewidziana w PEP2040 inicjować będzie szersze zmiany modernizacyjne całej gospodarki, gwarantując bezpieczeństwo energetyczne, dbając o sprawiedliwy podział kosztów i ochronę najbardziej wrażliwych grup społecznych. Zgodnie z PEP 2040 celem polityki energetycznej państwa jest: bezpieczeństwo energetyczne, przy zapewnieniu konkurencyjności gospodarki, efektywności energetycznej i zmniejszenia oddziaływania sektora energii na środowisko, przy optymalnym wykorzystaniu własnych zasobów energetycznych. Cele szczegółowe PEP 2040 to: 1) Optymalne wykorzystanie własnych surowców energetycznych. 2) Rozbudowa infrastruktury wytwórczej i sieciowej energii elektrycznej. 3) Dywersyfikacja dostaw i rozbudowa infrastruktury sieciowej gazu ziemnego, ropy naftowej oraz paliw ciekłych. 4) Rozwój rynków energii. 5) Wdrożenie energetyki jądrowej. 6) Rozwój odnawialnych źródeł energii. 7) Rozwój ciepłownictwa i kogeneracji. 8) Poprawa efektywności energetycznej gospodarki.

DOKUMENT	NAJWAŻNIEJSZE ZAŁOŻENIA
Polityka ekologiczna Państwa 2030 (PEP 2030)	Rolą PEP 2030 jest zapewnienie bezpieczeństwa ekologicznego Polski oraz wysokiej jakości życia dla wszystkich mieszkańców. PEP2030 ma stanowić podstawę do inwestowania środków europejskich z perspektywy finansowej na lata 2021–2027. Strategia wspiera także realizację celów i zobowiązań Polski na szczeblu międzynarodowym, w tym na poziomie unijnym oraz ONZ, szczególnie w kontekście celów polityki klimatyczno-energetycznej UE do 2030 oraz celów zrównoważonego rozwoju ujętych w Agendzie 2030. Celem głównym PEP 2030 jest: Rozwój potencjału środowiska na rzecz obywateli i przedsiębiorców, który został przeniesiony wprost z obszaru „Środowisko” w Strategii na rzecz Odpowiedzialnego Rozwoju (SOR). PEP 2030 doprecyzowuje zapisy SOR i przedstawia praktyczne rozwiązania dla poszczególnych kierunków interwencji. PEP 2030 wyznacza następujące cele środowiskowe, które są wspierane przez cele horyzontalne: – Cel szczegółowy I: Środowisko i zdrowie. Poprawa jakości środowiska i bezpieczeństwa ekologicznego; – Cel szczegółowy II: Środowisko i gospodarka. Zrównoważone gospodarowanie zasobami środowiska; – Cel szczegółowy III: Środowisko i klimat. Łagodzenie zmian klimatu i adaptacja do nich oraz zarządzanie ryzykiem klęsk żywiołowych; – Cel horyzontalny 1: Środowisko i edukacja. Rozwijanie kompetencji (wiedzy, umiejętności i postaw) ekologicznych społeczeństwa; – Cel horyzontalny 2: Środowisko i administracja. Poprawa efektywności funkcjonowania instrumentów ochrony środowiska.
Strategia Produktowności 2030 (SP 2030)	Głównym celem SP 2030 jest: wzrost produktywności w warunkach gospodarki niskoemisyjnej, o obiegu zamkniętym i opartej na danych. Strategia przewiduje działania w ramach siedmiu obszarów interwencji, wraz z przypisanymi do nich celami szczegółowymi: – Obszar I. Zasoby naturalne (ziemia i surowce): (a) Wzrost wydajności surowcowej gospodarki, (b) Wzrost wykorzystania surowców odnawialnych i biomasy w gospodarce; – Obszar II. Praca i kapitał ludzki: (a) Szybki rozwój praktycznego kształcenia przez całe życie, (b) Przygotowanie kompetentnych kadr na potrzeby cyfryzowanej gospodarki; – Obszar III. Inwestycje (kapitał trwały i finansowy): (a) Trwałe zwiększenie stopy inwestycji prywatnych, (b) Automatyzacja, robotyzacja i cyfryzacja przedsiębiorstw; – Obszar IV. Organizacja i instytucje: (a) Podniesienie jakości zarządzania w przedsiębiorstwach i instytucjach publicznych, (b) Stymulowanie mechanizmów współpracy pomiędzy podmiotami gospodarczymi; – Obszar V. Wiedza: Wzrost intensywności wykorzystania wiedzy i nowych technologii w gospodarce; – Obszar VI. Dane: Szybki rozwój algorytmicznej gospodarki opartej na danych; – Obszar VII. Umiędzynarodowienie: (a) Zwiększenie liczby eksporterów, w szczególności na rynki pozaeuropejskie, (b) Zwiększenie eksportu towarów w obszarze wysokich technologii i kanałami e-commerce.
Strategia Rozwoju Kapitału Ludzkiego 2030 (SRKL 2030)	Celem głównym SRKL 2030 jest wzrost kapitału ludzkiego i spójności społecznej w Polsce. Strategia wyznacza ponadto cztery cele szczegółowe: – Cel szczegółowy 1: Podniesienie poziomu kompetencji oraz kwalifikacji obywateli, w tym cyfrowych; – Cel szczegółowy 2: Poprawa zdrowia obywateli oraz efektywności systemu opieki zdrowotnej; – Cel szczegółowy 3: Wzrost i poprawa wykorzystania potencjału kapitału ludzkiego na rynku pracy; – Cel szczegółowy 4: Redukcja ubóstwa i wykluczenia społecznego oraz poprawa dostępu do usług świadczonych w odpowiedzi na wyzwania demograficzne.
Strategia Rozwoju Kapitału Społecznego 2030 (SRKS 2030)	Głównym celem SRKS 2030 jest wzrost jakości życia społecznego i kulturalnego Polaków. Realizacja niniejszego celu jest oparta na trzech celach szczegółowych: – Cel szczegółowy 1. Zwiększenie zaangażowania obywateli w życie publiczne; – Cel szczegółowy 2. Wzmacnianie roli kultury w budowaniu tożsamości i postaw obywatelskich; – Cel szczegółowy 3. Zwiększenie wykorzystania potencjału kulturowego i kreatywnego dla rozwoju.

DOKUMENT	NAJWAŻNIEJSZE ZAŁOŻENIA
Strategia Sprawne i Nowoczesne Państwo 2030 - projekt (SSiNP 2030)	Celem głównym SSiNP 2030 jest sprawne i nowoczesne państwo służące obywatelom, środowisku oraz gospodarce. Do jego osiągnięcia w perspektywie do 2030 r. przyczyniać się będzie 5 celów szczegółowych – Cel szczegółowy I: Lepsze prawo. – Cel szczegółowy II: Sprawne instytucje państwa. – Cel szczegółowy III: Podniesienie sprawności realizacji zadań państwa poprzez wykorzystanie technologii cyfrowych i zmianę sposobu działania stosownie do możliwości, jakie stwarza technologia. – Cel szczegółowy IV: Efektywne planowanie i wykorzystanie środków finansowych. – Cel szczegółowy V: Zapewnienie obywatelom bezpieczeństwa wewnętrznego i zewnętrznego.
Strategia Zrównoważonego Rozwoju Wsi, Rolnictwa i Rybactwa 2030 (SZRWiR 2030)	Głównym celem niniejszej Strategii jest rozwój gospodarczy wsi umożliwiający trwały wzrost dochodów jej mieszkańców przy minimalizacji rozwarstwienia ekonomicznego, społecznego i terytorialnego oraz poprawie stanu środowiska naturalnego. W kontekście realizacji celu głównego określone zostały następujące cele szczegółowe: – Cel szczegółowy I: Zwiększenie opłacalności produkcji rolnej i rybackiej; – Cel szczegółowy II: Poprawa jakości życia, infrastruktury i stanu środowiska; – Cel szczegółowy III: Rozwój przedsiębiorczości, pozarolniczych miejsc pracy i aktywnego społeczeństwa. Obszarami wpływającymi na realizację celów strategii to: sprawne zarządzanie rozwojem, stabilne finansowanie rozwoju, trwała zdolność kreacji i uczenia się.
Strategia Zrównoważonego Rozwoju Transportu do 2030 roku (SRT2030)	Głównym celem Strategii jest zwiększenie dostępności transportowej kraju oraz poprawa bezpieczeństwa uczestników ruchu i efektywności sektora transportowego oraz utworzenie spójnego, zrównoważonego, innowacyjnego i przyjaznego użytkownikom systemu transportowego na poziomie krajowym, europejskim i globalnym. Realizacja wyżej opisanego celu jest związana z wdrażaniem 6 kierunków interwencji dla każdej z gałęzi transportu tj.: – Kierunek interwencji 1: budowa zintegrowanej, wzajemnie powiązanej sieci transportowej służącej konkurencyjnej gospodarce. – Kierunek interwencji 2: poprawa sposobu organizacji i zarządzania systemem transportowym. – Kierunek interwencji 3: zmiany w indywidualnej i zbiorowej mobilności. – Kierunek interwencji 4: poprawa bezpieczeństwa uczestników ruchu oraz przewożonych towarów. – Kierunek interwencji 5: ograniczenie negatywnego wpływu transportu na środowisko. – Kierunek interwencji 6: poprawa efektywności wykorzystania publicznych środków na przedsięwzięcia transportowe.

Materiał źródłowy: Opracowanie własne na podstawie informacji zawartych w poszczególnych dokumentach strategicznych oraz na: www.gov.pl/web/ia/strategie-krajowe

1.3. STRATEGICZNE ZAŁOŻENIA ROZWOJU WOJEWÓDZTWA

Strategie rozwoju gmin, powinny uwzględniać i być wielowymiarowo spójne z ustaleniami strategii rozwoju województwa, która stanowi punkt odniesienia oraz podstawy dokument strategiczny określający długofalową wizję rozwoju województwa, jak też średniookresowe kierunki działań i działania. Dla województwa warmińsko-mazurskiego obowiązuje aktualnie dokument pn.: „Warmińsko-Mazurskie 2030. Strategia rozwoju społeczno-gospodarczego”, przyjęty Uchwałą Nr XIV/243/20 Sejmiku Województwa Warmińsko-Mazurskiego z dnia 18 lutego 2020 r.

Tab. 2 Główne założenia obowiązującej i procedowanej Strategii Rozwoju Województwa Warmińsko-Mazurskiego

DOKUMENT	NAJWAŻNIEJSZE ZAŁOŻENIA															
Warmińsko-Mazurskie 2030. Strategia rozwoju społeczno-gospodarczego	Strategia Warmińsko-Mazurskie 2030 stanowi odpowiedź na wyzwania rozwojowe województwa warmińsko-mazurskiego, które mają za zadanie podnieść jakość życia, ograniczyć wykluczenie społeczne i bezrobocie, realizować politykę spójności terytorialnej oraz politykę inteligentnego i zrównoważonego rozwoju. Istotą omawianej Strategii jest wskazanie wyzwań, przed którymi aktualnie stoi województwo oraz celów rozwoju, które te problemy pozwolą rozwiązać. W ramach Strategii sformułowano cel główny: „Spójność ekonomiczna, społeczna i przestrzenna Warmii i Mazur z regionami Europy”, gdzie poprawa spójności powinna być osiągana w kontekstach inteligentnych specjalizacji, regionalnym i bałtyckim. W Strategii wyznaczono cele strategiczne z szeregiem celów operacyjnych. Układ celów strategicznych prezentuje się następująco: – Kompetencje przyszłości (wyzwania rozwojowe, innowacyjność, oferta nowoczesnych usług sektora prywatnego i publicznego); – Inteligentna produktywność (działalność gospodarcza, podmiotem celu są firmy i instytucje otoczenia biznesu); – Kreatywna aktywność (wykorzystanie potencjału mieszkańców do wzmacniania innych zasobów regionu, w tym wzmacniania więzi społecznych); Mocne fundamenty (elementy fundamentu rozwoju: mieszkańcy, środowisko przyrodnicze, infrastruktura). W Strategii Warmińsko-Mazurskie 2030 wyznaczono obszary problemowe, tj. tzw. obszary strategicznej interwencji (OSI). Gmina Rozogi zakwalifikowana została do obszaru strategicznej interwencji - Obszary marginalizacji. Obszary marginalizacji stanowią najsilniej wyludniające się OSI spośród wyróżnionych obszarów. Charakteryzuje go ponadto powolny wzrost zamożności gmin i znaczący wzrost przedsiębiorczości przy niewielkim wzroście liczby pracujących oraz liczby organizacji społecznych na 1000 mieszkańców. W gminach podlegających marginalizacji udział środków europejskich w stosunku do dochodów własnych jest zdecydowanie najwyższy, natomiast wartość tych środków w przeliczeniu na jednego mieszkańca daje obszarowi drugie miejsce w województwie. Dla gminy Rozogi znaczenie mają przede wszystkim następujące cele strategiczne: Cele strategiczne a OSI Obszary marginalizacji – perspektywa 2030 <table><tr><th>CEL</th><th>OCZEKIWANE EFEKTY INTERWENCJI</th><th>OCZEKIWANA ZMIANA PRZESTRZENNA</th></tr><tr><td>Kompetencje przyszłości</td><td> – Dobra dostępność do usług publicznych o wysokiej jakości; – Odnowione funkcje obszarów zdegradowanych; – Rozwinięta e-administracja. </td><td> – Sieć centrów rozwoju lokalnego. </td></tr><tr><td>Inteligentna produktywność</td><td> – Włączenie w inteligentne specjalizacje regionu; – Przedsiębiorcze dzieci i młodzież; – Rozwinięta ekonomia społeczna. </td><td>---</td></tr><tr><td>Kreatywna aktywność</td><td> – Osoby starsze włączone w programy aktywności społecznej; – Aktywne i efektywne partnerstwa lokalne i ponadlokalne. </td><td> – Przygotowane tereny zgodne z polityką przestrzenną uwzględniająca suburbanizację. </td></tr><tr><td>Mocne fundamenty</td><td> – Uzupełnione braki w zakresie infrastruktury technicznej; – Satysfakcjonująca dostępność komunikacyjna; – Przełamana peryferyjność przygraniczna; – Wysokie wykorzystanie OZE i czyste środowisko; – Wysokiej jakości środowisko przyrodnicze. </td><td> – Powiązania funkcjonalne na linii najbliższe miasto – wieś; – Powiązania funkcjonalne na linii ośrodek powiatowy – wieś; – Atrakcyjne przestrzenie wypoczynku. </td></tr></table> Materiał źródłowy: Warmińsko-Mazurskie 2030. Strategia rozwoju społeczno-gospodarczego, 2020.	CEL	OCZEKIWANE EFEKTY INTERWENCJI	OCZEKIWANA ZMIANA PRZESTRZENNA	Kompetencje przyszłości	– Dobra dostępność do usług publicznych o wysokiej jakości; – Odnowione funkcje obszarów zdegradowanych; – Rozwinięta e-administracja.	– Sieć centrów rozwoju lokalnego.	Inteligentna produktywność	– Włączenie w inteligentne specjalizacje regionu; – Przedsiębiorcze dzieci i młodzież; – Rozwinięta ekonomia społeczna.	---	Kreatywna aktywność	– Osoby starsze włączone w programy aktywności społecznej; – Aktywne i efektywne partnerstwa lokalne i ponadlokalne.	– Przygotowane tereny zgodne z polityką przestrzenną uwzględniająca suburbanizację.	Mocne fundamenty	– Uzupełnione braki w zakresie infrastruktury technicznej; – Satysfakcjonująca dostępność komunikacyjna; – Przełamana peryferyjność przygraniczna; – Wysokie wykorzystanie OZE i czyste środowisko; – Wysokiej jakości środowisko przyrodnicze.	– Powiązania funkcjonalne na linii najbliższe miasto – wieś; – Powiązania funkcjonalne na linii ośrodek powiatowy – wieś; – Atrakcyjne przestrzenie wypoczynku.
CEL	OCZEKIWANE EFEKTY INTERWENCJI	OCZEKIWANA ZMIANA PRZESTRZENNA														
Kompetencje przyszłości	– Dobra dostępność do usług publicznych o wysokiej jakości; – Odnowione funkcje obszarów zdegradowanych; – Rozwinięta e-administracja.	– Sieć centrów rozwoju lokalnego.														
Inteligentna produktywność	– Włączenie w inteligentne specjalizacje regionu; – Przedsiębiorcze dzieci i młodzież; – Rozwinięta ekonomia społeczna.	---														
Kreatywna aktywność	– Osoby starsze włączone w programy aktywności społecznej; – Aktywne i efektywne partnerstwa lokalne i ponadlokalne.	– Przygotowane tereny zgodne z polityką przestrzenną uwzględniająca suburbanizację.														
Mocne fundamenty	– Uzupełnione braki w zakresie infrastruktury technicznej; – Satysfakcjonująca dostępność komunikacyjna; – Przełamana peryferyjność przygraniczna; – Wysokie wykorzystanie OZE i czyste środowisko; – Wysokiej jakości środowisko przyrodnicze.	– Powiązania funkcjonalne na linii najbliższe miasto – wieś; – Powiązania funkcjonalne na linii ośrodek powiatowy – wieś; – Atrakcyjne przestrzenie wypoczynku.														

Materiał źródłowy: Opracowanie własne na podstawie informacji zawartych w opisywanym dokumencie.

Poza Strategią Rozwoju Województwa, do istotnych dokumentów regionalnych, kierujących ogólne założenia rozwojowe województwa i gminy należą m.in.:

Tab. 3 Główne założenia pozostałych dokumentów szczebla regionalnego

DOKUMENT	NAJWAŻNIEJSZE ZAŁOŻENIA
Plan Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Warmińsko-Mazurskiego	Aktualnie obowiązujący Plan zagospodarowania przestrzennego województwa warmińsko-mazurskiego przyjęto uchwałą nr XXXIX/832/18 Sejmiku Województwa Warmińsko-Mazurskiego z dnia 28 sierpnia 2018 r. Celem głównym obowiązującego Planu jest ład przestrzenny i zrównoważony rozwój jako podstawa kształtowania polityki przestrzennej województwa. Dla realizacji założonych celów polityki przestrzennej województwa służą przyjęte kierunki, zasady i działania zagospodarowania przestrzennego. Do głównych kierunków, zasad i działań w kontekście gminy Rozogi, należą m.in.: – Ochrona dziedzictwa kulturowego i kształtowanie tożsamości regionalnej, w tym: utworzenie parków kulturowych dla miejscowości Klon, gm. Rozogi – drewniana zabudowa wsi oraz Faryny, gm. Rozogi – historyczna zabudowa wsi; – Tworzenie warunków dla rozwijania wielofunkcyjnej i trwale zrównoważonej gospodarki leśnej, w tym promowanie doświadczeń związanych z wprowadzeniem zasad wielofunkcyjnej i zrównoważonej gospodarki leśnej w Leśnych Kompleksach Promocyjnych „Lasy Mazurskie”. – Osiągnięcie spójności systemu transportowego regionu w celu zwiększenia dostępności zewnętrznej i wewnętrznej oraz zmniejszenia kosztów transportu, w tym kształtowanie spójnego systemu drogowych powiązań zewnętrznych i wewnętrznych, rozwój sieci drogowej: - nr 53, odcinek: Rozogi – gr. woj. (klasa G), postulowana do podniesienia do klasy GP; - nr 59, odcinek: Mrągowo – Nawiady – Rozogi (klasa G), postulowana do podniesienia do klasy GP; Omawiana Gmina znajduje się w obszarze zagrożonym trwałą marginalizacją, na których występuje kumulacja problemów ekonomicznych. W Planie zagospodarowania przestrzennego województwa określono również rozmieszczenie inwestycji celu publicznego o znaczeniu ponadlokalnym, nawiązujące do gminy Rozogi dotyczą: – Ochrony środowiska: - Odtworzenie kształtowanie przekroju podłużnego i poprzecznego oraz układu poziomego koryta rzeki Rozoga w km 47+570-55+060, gm. Rozogi; - Budowa i rozbudowa Punktów Selektywnego Zbierania Odpadów Komunalnych (PSZOK); - Ochrona zasobów przyrodniczych wybranych alei województwa warmińsko-mazurskiego poprzez poprawę stanu istniejących siedlisk i wykonanie nasadzeń w ramach działań ZIELONA DROGA (WB); - Ochrona i zachowanie ciągłości korytarzy ekologicznych pachnicy dębowej oraz siedlisk chronionych gatunków porostów w obrębie cennych przyrodniczo alei na wybranych odcinkach dróg wojewódzkich województwa warmińsko-mazurskiego; – Infrastruktury społecznej: - Wsparcie obszaru kultury w województwie warmińsko-mazurskim poprzez realizację projektów infrastrukturalnych kluczowych dla rozwoju regionu i państwa, służących rozwojowi kultury i dziedzictwa kulturowego; - Rozwój klastrów energii w województwie warmińsko-mazurskim poprzez realizację projektów służących rozwojowi energetyki na poziomie lokalnym; – Infrastruktury komunikacyjnej: - Trasy rowerowe w Polsce Wschodniej – promocja (WB). Wykreowanie markowego produktu turystycznego Trasy Rowerowej Polski Wschodniej oraz stworzenie wizerunku województwa, jako miejsca atrakcyjnego dla turystów zainteresowanych wypoczynkiem aktywnym, zwłaszcza turystyką rowerową.
Program Ochrony Środowiska Województwa Warmińsko-Mazurskiego do roku 2030	Program wskazuje cele w zakresie ochrony środowiska województwa warmińsko-mazurskiego. Określono obszary (dziedziny) interwencji, dla których przyjęto zadania w ramach poniższych kierunków interwencji: – Ochrona klimatu i jakości powietrza: Poprawa jakości powietrza przy zapewnieniu bezpieczeństwa energetycznego w kontekście zmian klimatu; – Zagrożenia hałasem: Poprawa klimatu akustycznego w województwie warmińsko-mazurskim; – Pola elektromagnetyczne: Ochrona przed polami elektromagnetycznymi;

DOKUMENT	NAJWAŻNIEJSZE ZAŁOŻENIA
	- Gospodarowanie wodami: Osiągnięcie celów środowiskowych dla jednolitych części wód powierzchniowych (JCWP) – rzecznych, jeziornych, przejściowych i jednolitych części wód podziemnych (JCWPd), Ochrona przed niedoborami wody i powodzią poprzez zwiększenie zasobów dyspozycyjnych wodnych i zmniejszenie ryzyka powodziowego; - Gospodarka wodno-ściekowa: Prowadzenie racjonalnej gospodarki wodno-ściekowej; - Zasoby geologiczne: Racjonalne gospodarowanie zasobami geologicznymi; - Gleby: Ochrona gleb przed negatywnym oddziaływaniem antropogenicznym, erozją oraz niekorzystnymi zmianami klimatu; - Gospodarka odpadami i zapobieganie powstawaniu odpadów: Gospodarowanie odpadami zgodnie z hierarchią sposobów postępowania z odpadami, uwzględniając zrównoważony rozwój województwa warmińsko-mazurskiego; - Zasoby przyrodnicze: Ochrona różnorodności biologicznej oraz krajobrazowej, Prowadzenie trwale zrównoważonej gospodarki leśnej, Zwiększanie lesistości; - Zagrożenia poważnymi awariami: Ograniczenie ryzyka wystąpienia poważnych awarii oraz minimalizacja ich skutków.

Materiał źródłowy: Opracowanie własne na podstawie informacji zawartych w poszczególnych dokumentach.

1.4. STRATEGICZNE ZAŁOŻENIA ROZWOJU POWIATU LUB PONADLOKALNYCH OBSZARÓW FUNKcjONALNYCH

Do 2020 r. obowiązywała Strategia Ziemi Szczycieńskiej do roku 2020, który swym zasięgiem obejmowała powiat szczycieński, gminę miejską Szczytno oraz gminy: Pasym, Dźwierzuty, Jedwabno, Rozogi, Szczytno, Świątajno, Wielbark.

Obecnie, dla powiatu szczycieńskiego, a także powiatów działdowskiego, nidzickiego i piskiego, obowiązuje Strategia Rozwoju Obszaru Funkcjonalnego Południowe Mazury 2030. Strategia wyznacza strategiczne cele polityki rozwoju zarówno dla Powiatu Szczycieńskiego, jak i Powiatu Działdowskiego, Nidzickiego i Piskiego.

Tab. 4 Główne założenia obowiązującego Strategii Rozwoju Obszaru Funkcjonalnego Południowe Mazury 2030

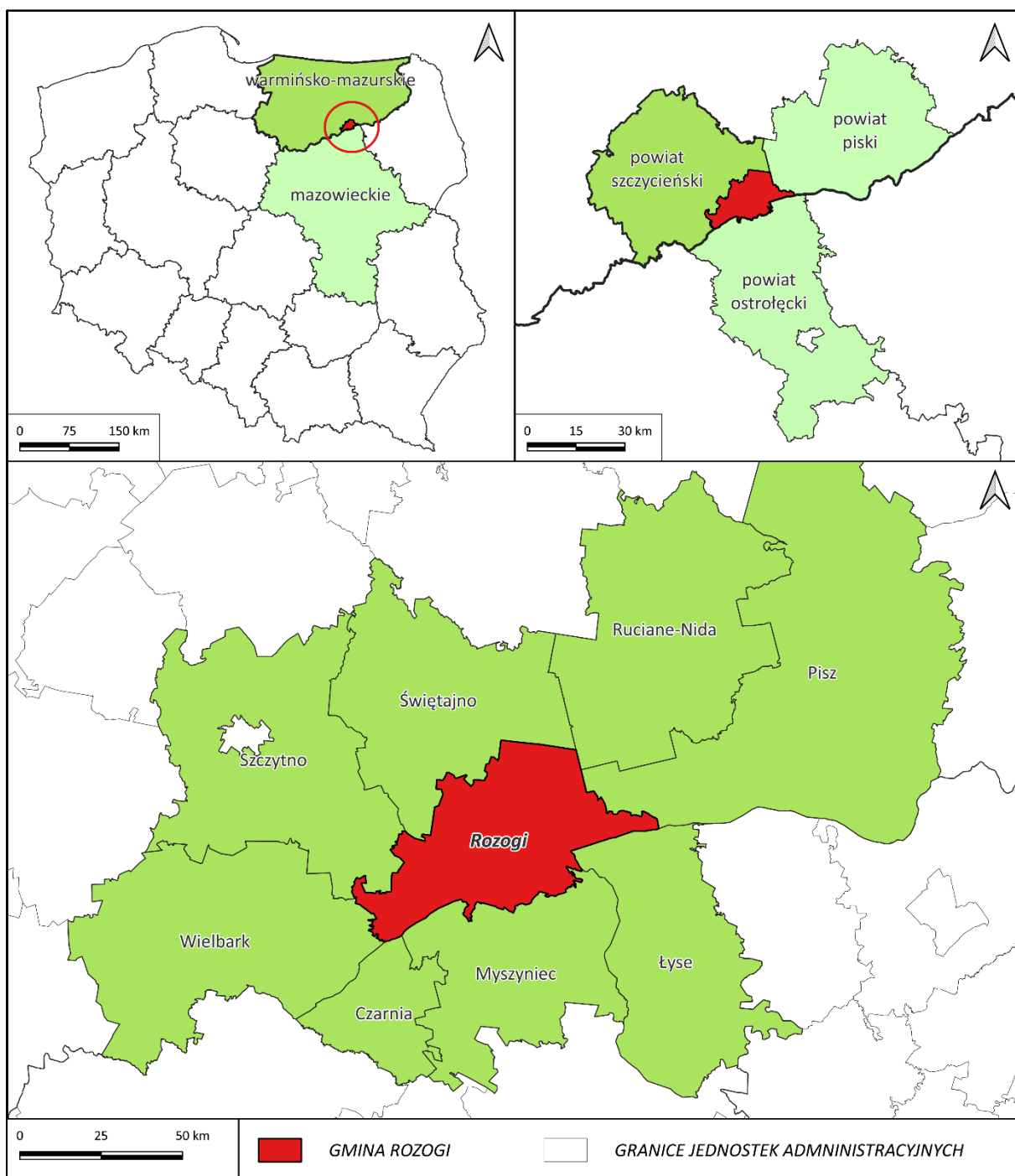
DOKUMENT	NAJWAŻNIEJSZE ZAŁOŻENIA
Strategia Rozwoju Obszaru Funkcjonalnego Południowe Mazury 2030	Strategia Rozwoju Obszaru Funkcjonalnego Południowe Mazury 2030 przedstawia kierunki rozwoju dla obszarów powiatów szczycieńskiego, działdowskiego, nidzickiego i piskiego. Strategia zawiera zbiór celów i planów działania Samorządu Powiatowego, które w perspektywie długookresowej - do roku 2030, powinny skutecznie oddziaływać na poprawę warunków życia i rozwój powiatów. W ramach procesu planowania strategicznego wyznaczono cztery domeny strategiczne oraz sformułowano 5 celów strategicznych: I. Infrastruktura publiczna i środowisko: - Cel strategiczny 1. Tworzenie warunków dla dynamicznego wzrostu gospodarczego w oparciu o wydajny układ komunikacyjny i tworzenie atrakcyjnych terenów inwestycyjnych; - Cel strategiczny 2. Zapewnienie wysokiej jakości życia mieszkańców poprzez efektywną gospodarkę energetyczną, ochronę ziemi, powietrza i środowiska naturalnego; II. Gospodarka: - Cel strategiczny 3. Dywersyfikacja struktury gospodarczej Obszaru Funkcjonalnego przy wykorzystaniu unikatowego potencjału zasobów lokalnych - dziedzictwa przyrody i kultury; III. Usługi publiczne: - Cel strategiczny 4. Budowa zintegrowanego systemu wyspecjalizowanych usług publicznych w obszarach zabezpieczenia społecznego, opieki senioralnej, ochrony zdrowia; IV. Aktywna wspólnota: - Cel strategiczny 5. Wzmacnianie potencjału społeczeństwa obywatelskiego poprzez rozwijanie potencjału kapitału ludzkiego i społecznego oraz rozwój instytucjonalny.

Materiał źródłowy: Opracowanie własne na podstawie informacji zawartych w opisywanym dokumencie.

2. POŁOŻENIE, DOSTĘPNOŚĆ KOMUNIKACYJNA I MOBILNOŚĆ

2.1. POŁOŻENIE ADMINISTRACYJNE

Gmina Rozogi położona jest na terenie powiatu szczycieńskiego, w województwie warmińsko-mazurskim, przy południowej granicy z województwem mazowieckim.

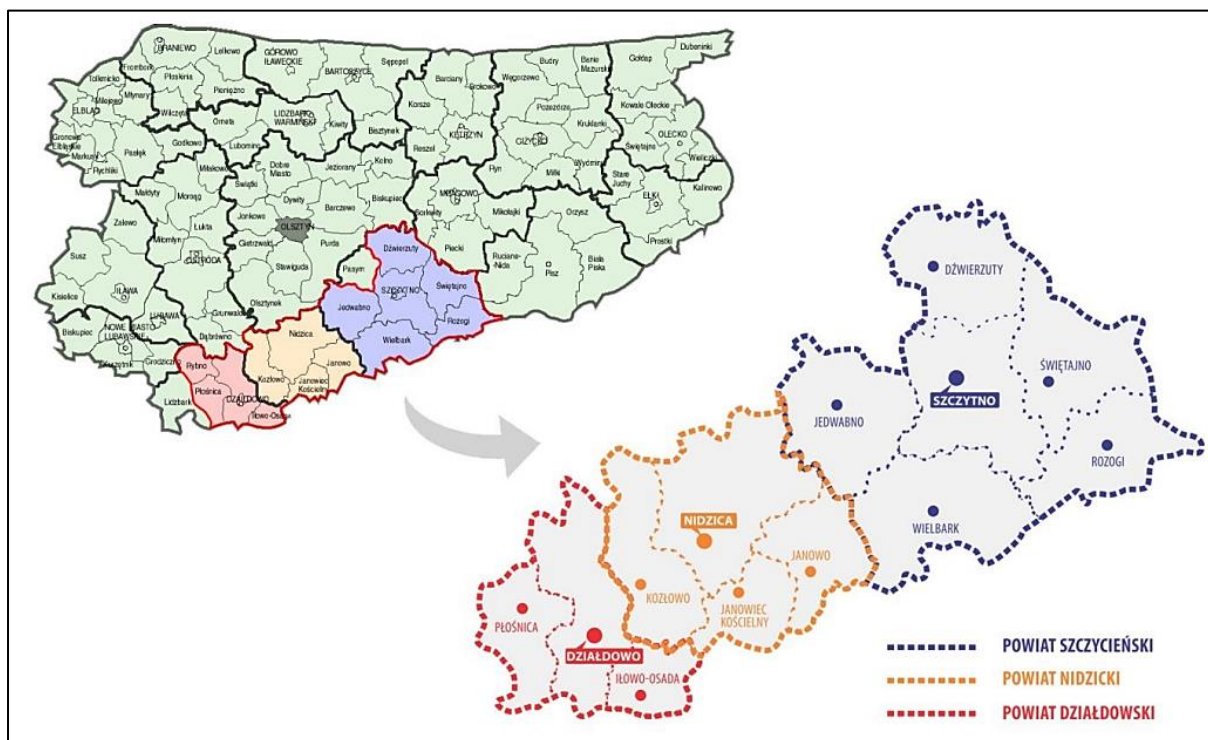
Ryc. 3 Położenie administracyjne Gminy

Materiał źródłowy: opracowanie własne według Państwowego Rejestru Granic.

Gmina Rozogi posiada status gminy wiejskiej. W jej skład wchodzi 25 miejscowości zgrupowane w 16 sołectw¹⁰. Powierzchnia Gminy wynosi 224 km², co stanowi ok. 13% ogólnej powierzchni powiatu szczycieńskiego. Gmina graniczy:

- od północy z gminą Świętajno;
- od północnego zachodu gminą wiejską Szczytno;
- od wschodu z gminą Ruciane-Nida oraz Pisz;
- od południa z gminami Łyse i Myszyniec;
- od południowego zachodu z gminami Czarnia i Wielbark.

Gmina Rozogi należy do kilku stowarzyszeń i związków międzygminnych. Jednym z nich jest Stowarzyszenie Lokalna Grupa Działania (LGD) „Brama Mazurskiej Krainy”, która obejmuje obszar 13 gmin w trzech powiatach: działdowskim, nidzickim i szczycieńskim. Wszystkie gminy sąsiadują ze sobą tworząc spójny obszar terytorialny. Cały obszar objęty jest działaniami wspierania rozwoju przedsiębiorczości poprzez fundusze poręczeniowe i pożyczkowe oferowane przez Nidzicką Fundację Rozwoju NIDA oraz Działdowską Agencję Rozwoju S.A oraz wspieraniem rozwoju ekonomii społecznej przez Ośrodek Rozwoju Ekonomii Społecznej w Nidzicy. Obszar ten jest spójny nie tylko pod względem przyrodniczym, komunikacyjnym i geograficznym, ale także pod względem występowania problemów społecznych i gospodarczych, które zostały zdiagnozowane podczas opracowywania Lokalnej Strategii Rozwoju¹¹.

Ryc. 4 Położenie Gminy w obszarze objętym Lokalną Strategią Rozwoju

Materiał źródłowy: Lokalna Strategia Rozwoju na lata 2014 – 2020, aktualizacja 2021 r., Stowarzyszenie Lokalna Grupa Działania „Brama Mazurskiej Krainy”.

¹⁰ Materiał źródłowy: Dane Urzędu Gminy Rozogi.

¹¹ Materiał źródłowy: Lokalna Strategia Rozwoju na lata 2014 – 2020, aktualizacja 2021 r., Stowarzyszenie Lokalna Grupa Działania „Brama Mazurskiej Krainy”

2.2. WENĘTRZNA I ZEWNĘTRZNA DOSTĘPNOŚĆ KOMUNIKACYJNA

2.2.1. INFRASTRUKTURA DROGOWA

Układ komunikacji drogowej na terenie gminy Rozogi stanowią:

układ nadrzędny:

- droga krajowa nr 53 (relacji Olsztyn – Ostrołęka) na długości ok. 16,2 km;
- droga krajowa nr 59 (relacji Rozogi – Giżycko) na odcinku ok. 8 km;

układ podstawowy:

- drogi powiatowe:

Tab. 5 Wykaz dróg powiatowych na terenie gminy Rozogi

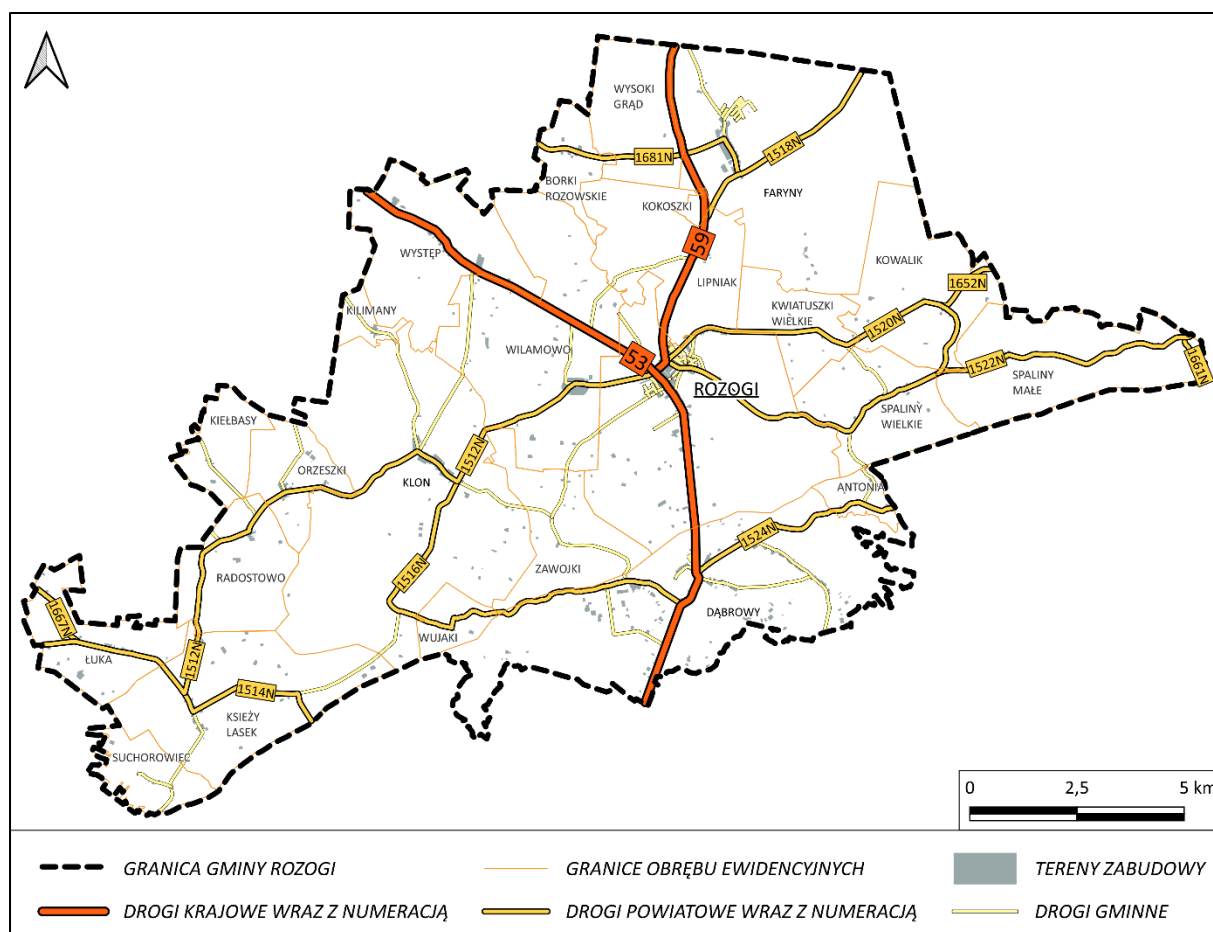
LP.	NUMER DROGI	RELACJA DROGI	DŁUGOŚĆ ODCINKA (km)
1	1512 N	Wielbark – Zieleniec Duży – Rozogi	35,35
2	1514 N	Księży Lasek – gr. woj. (Myszyniec)	3,65
3	1516 N	Klon – Wujaki – Dąbrowy	10,26
4	1518 N	Kokoszki – Faryny – Karwica – Krzyże	6,00
5	1520 N	Rozogi – Kowalik – Ciesina	8,79
6	1522 N	Rozogi – Spaliny Wlk. – Turośl – dr. kraj. 58 (Pisz)	14,98
7	1524 N	Dąbrowy – gr. woj. (Łączki)	5,25
8	1652 N	Kowalik – dr. nr 1522 N	1,93
9	1661 N	dr. nr 1522 N – gr. woj. (Łączki)	1,12
10	1667 N	dr. kraj. nr 53 – Lipowiec – dr. nr 1512 N (Łuka)	17,37
11	1681 N	dr. kraj. nr 58 – Kolonia – dr. nr 1518 N (Faryny)	23,16

układ uzupełniający:

- drogi gminne,
- pozostałe drogi, niebędące drogami publicznymi, w tym wewnętrzne i dojazdowe.

Tab. 6 Wykaz dróg gminnych na terenie gminy Rozogi

LP.	NUMER DROGI	RELACJA DROGI	NAWIERZCHNIA	DŁUGOŚĆ (km)
1	199001N	gr. gm. – Kiełbasy – dr. pow. nr 1512N (Radostowo)	gruntowa bitumiczna	2,55
2	199002N	gr. gm. – Orzeszki	gruntowa bitumiczna	1,80
3	199003N	Suchorowiec – dr. gm. nr 199004N	gruntowa	0,69
4	199004N	Księży Lasek – gr. gm.	Bitumiczna gruntowa	2,80
5	199005N	dr. pow. nr 1516N – Klon kol. – Księży Lasek kol. – dr. pow. nr 1514N	żwirowa	3,45
6	199006N	gr. gm. – Kilimany – Klon	bitumiczna	4,40
7	199007N	dr. kraj. nr 53 – Klon	żwirowa gruntowa	4,75
8	199008N	dr. kraj nr 53 – Wilamowo	bitumiczna	1,59
9	199009N	Klon – Zawojki – dr. pow. nr 1516N (Dąbrowy)	bitumiczna gruntowa	5,30
10	199010N	Rozogi ul. Ks. Kardynała Wyszyńskiego – dr. gm. nr 199009N (Zawojki)	bitumiczna	4,30
11	199011N	dr. pow. nr 1516N – dr. kraj nr 53	bitumiczna	2,44
12	199013N	dr. kraj. nr 53 – Wilamowo kol. – dr. kraj. nr 59	żwirowa gruntowa	3,40
13	199014N	gr. gm. – Faryny	brukowa gruntowa	2,40
14	199016N	Rozogi ul. Kolejowa	bitumiczna	0,66
15	199017N	Dąbrowy – dr. gm. nr 199020N (Dąbrowy kol.)	bitumiczna	2,71
16	199018N	Kwiatuszki Wielkie – Spaliny Wielkie	bitumiczna	1,62
17	199019N	dr. pow. nr 1522N (Spaliny Wielkie) – gr. gm. położona na dz. Nr 274 w obrębie Spaliny Wielkie	gruntowa wzmocniona żwirem	1,00
18	199020N	dr. pow. nr 1524N – Dąbrowy kol. – gr. wojew.	bitumiczna	3,18

Ryc. 5 Układ komunikacyjny Gminy

Materiał źródłowy: Opracowanie własne na podstawie danych BDOT10k.

Stan techniczny dróg jest zróżnicowany. W dalszym ciągu znaczna część odcinków dróg, zwłaszcza układu uzupełniającego wymaga modernizacji lub przebudowy (w tym konieczności utwardzenia). Potrzeby inwestycyjne dotyczą również dróg układu podstawowego oraz nadrzędnego.

2.2.2. INFRASTRUKTURA ROWEROWA

Na terenie gminy Rozogi infrastruktura rowerowa nie jest rozwinięta, a większość transportu rowerowego odbywa się poboczem lub drogami. Nie funkcjonuje spójny system ścieżek rowerowych.

Rolę ścieżek rowerowych mogą pośrednio pełnić szlaki turystyczne. Przez teren Gminy przebiega szlak rowerowy „Juranda”, łączący Szczytno ze Spychowem, tworzy legendarny szlak według Sienkiewiczowskiej powieści „Krzyżacy”¹².

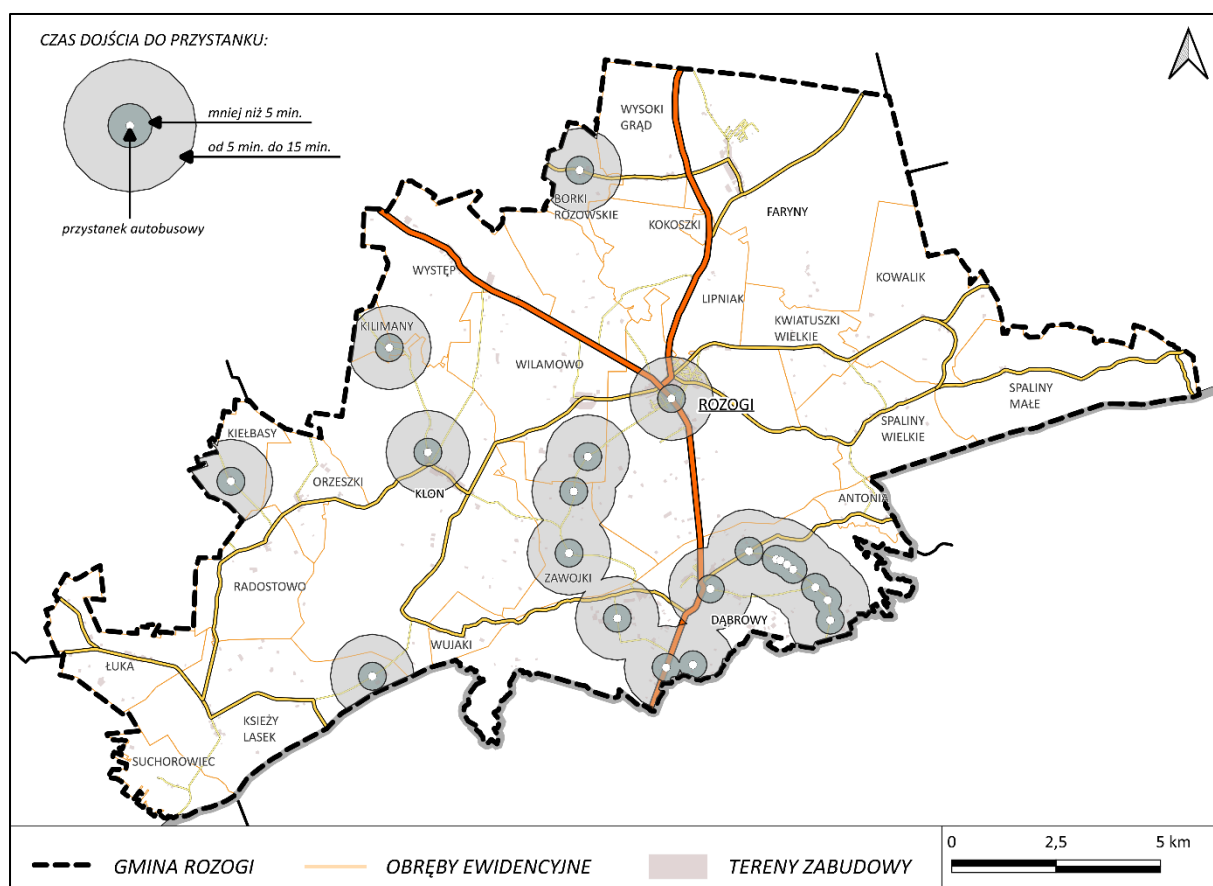
Zważywszy na powszechne użytkowanie rowerów jako środków transportu lokalnego, pożądanym byłby rozwój infrastruktury rowerowej, zwłaszcza realizowanej w formie ciągów rowerowych, zwiększających bezpieczeństwo użytkowników (odseparowanie ruchu pojazdów silnikowych od rowerowego i pieszo-rowerowego). W miejscach o utrudnionych warunkach realizacji ciągów wskazane jest wyznaczenie i oznakowanie ścieżek w formie pasów i kontrapasów. Natomiast na terenach o niskiej intensywności zabudowy lub terenach otwartych warto wprowadzić oznakowanie ścieżek. Ukształtowana sieć powiązań rowerowych stanowiłaby zachętę do korzystania z alternatywnych środków transportu, jakim są pojazdy rowerowe.

¹² Materiał źródłowy: Dane z portali społecznościowych: www.miaostaszcztytno.pl, www.szlaki.mazury.pl

2.2.3. TRANSPORT ZBIOROWY

Na terenie Gminy znajduje się 21 przystanków autobusowych zlokalizowanych w miejscowościach: Borki Rozowskie (1), Dąbrowy (12), Klon (1), Kiełbasy (1), Kilimany (1), Księży Lasek (1), Rozogi (1), Wilamowo (1), Zawojki (2)¹³. Za pośrednictwem przewoźników PKS i prywatnych, realizowane są bezpośrednie połączenia autobusowe do większych ośrodków miejskich, przede wszystkim do Ostrołęki, Szczytna, Mrągowa, Olsztyna, a także do Warszawy czy Gdańska. Niektóre z nich obsługują przy tym połączenia lokalne (pomiędzy wybranymi miejscowościami, z wykorzystaniem przystanków autobusowych). Ponadto, na terenie Gminy funkcjonują połączenia lokalne w zakresie dowozu uczniów do szkół.

Dokonana analiza dostępności przystanków autobusowych wykazała, że pomimo znacznej ich ilości, w związku z rozproszoną zabudową, większość gospodarstw domowych zlokalizowanych jest w odległości powyżej 15 minut drogi (ruch pieszcy) od przystanku. W Gminie najlepiej pod względem dostępności do przystanków wychodzi obręb Dąbrowy, Zawojki, Kiełbasy i Borki Rozowskie.

Ryc. 6 Schemat lokalizacji przystanków na terenie Gminy oraz ich dostępność (przyjęta prędkość pieszego: 4km/h)

Materiał źródłowy: Opracowanie własne na Uchwały Nr XXIV/130/20 Rady Gminy Rozogi z dnia 21 września 2020 r.

Biorąc pod uwagę czynniki ekonomiczne, powierzchnię i ludność Gminy, charakter występującej zabudowy, a także powszechny dostęp do prywatnych środków transportu, należy uznać, że na jej obszarze nie ma przesłanek do stworzenia publicznych, lokalnych połączeń autobusowych (nie licząc dowozów do szkół).

¹³ Materiał źródłowy: Załącznik Nr 1 do uchwały Nr XXIV/130/20 Rady Gminy Rozogi z dnia 21 września 2020 r. w sprawie określenia przystanków komunikacyjnych zlokalizowanych na terenie Gminy Rozogi, których właścicielem lub zarządzającym jest Gmina Rozogi oraz zasad i warunków korzystania z tych przystanków.

2.2.4. INFRASTRUKTURA KOLEJOWA

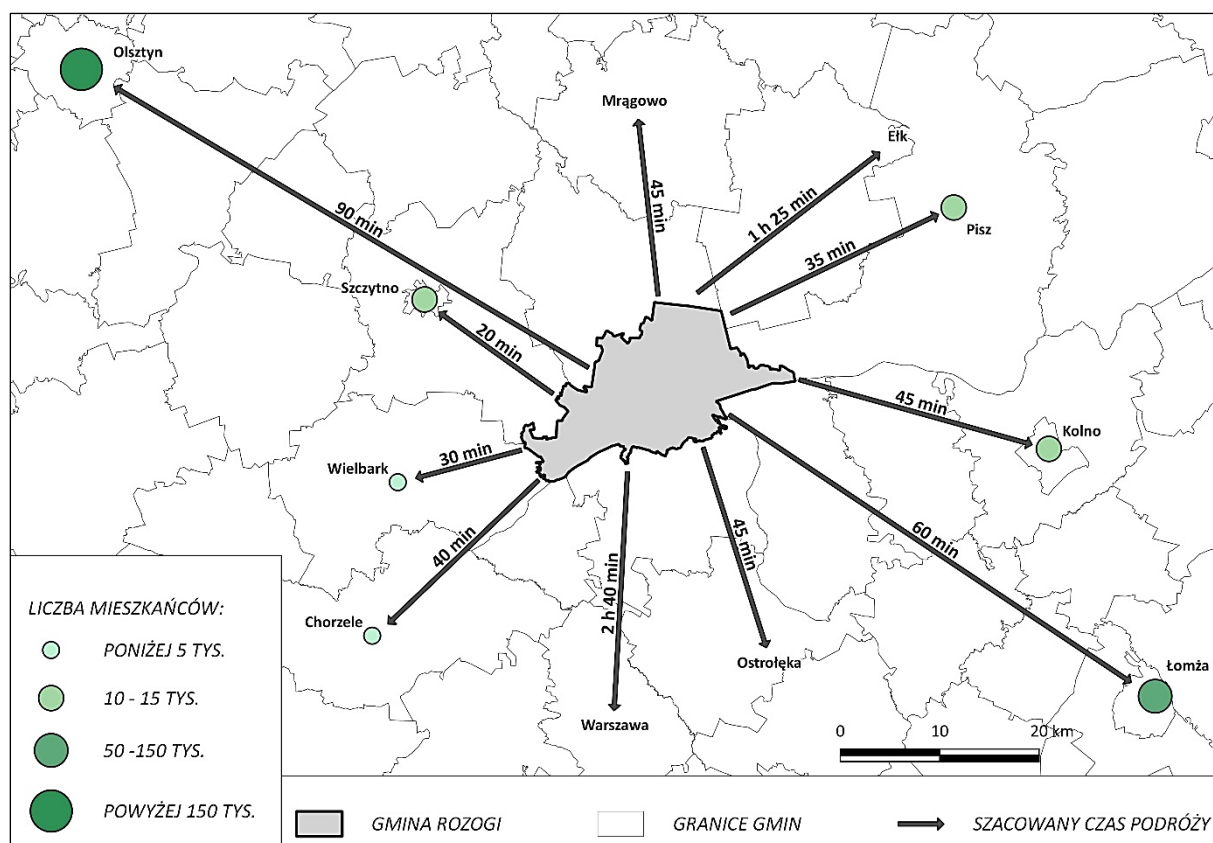
Przez gminę Rozogi nie przebiegają żadne linie kolejowe oraz nie znajduje się infrastruktura związana z komunikacją kolejową.

Najbliższa stacja kolejowa znajduje się w miejscowości Spychowo (gmina Świątajno), w odległości ok. 4,5 km na północ od granic administracyjnych Gminy.

2.2.5. POŁOŻENIE WZGLĘDEM WIĘKSZYCH OŚRODKÓW MIEJSKICH

W odniesieniu do gminy Rozogi najważniejszym ośrodkiem miejskim jest Olsztyn, oddalony o ok. 75 km od Rozóg, pełniący funkcję delegatury urzędu wojewódzkiego. Na tle powiatu szczycieńskiego najważniejszym ośrodkiem miejskim jest miejscowość Szczytno, oddalona o ok. 26 km od miejscowości Rozogi. Inne, ważne ośrodki miejskie z perspektywy gminy Rozogi to przede wszystkim Wielbark, Chorzele, Ostrołęka, Mrągowo, Kolno i Pisz – zlokalizowane w odległości do ok. 40-60 km. Stolica kraju i województwa mazowieckiego – Warszawa, oddalona jest o ok. 175 km.

Odległość, a także stan infrastruktury komunikacyjnej przekłada się na czas dojazdu, potrzebny na dotarcie do poszczególnych miast (transport indywidualny), co zobrazowano poniżej:

Ryc. 7 Lokalizacja Gminy w stosunku do ośrodków miejskich oraz szacunkowy czas podróży transportem indywidualnym*

*wartość liczona od miejscowości Rozogi

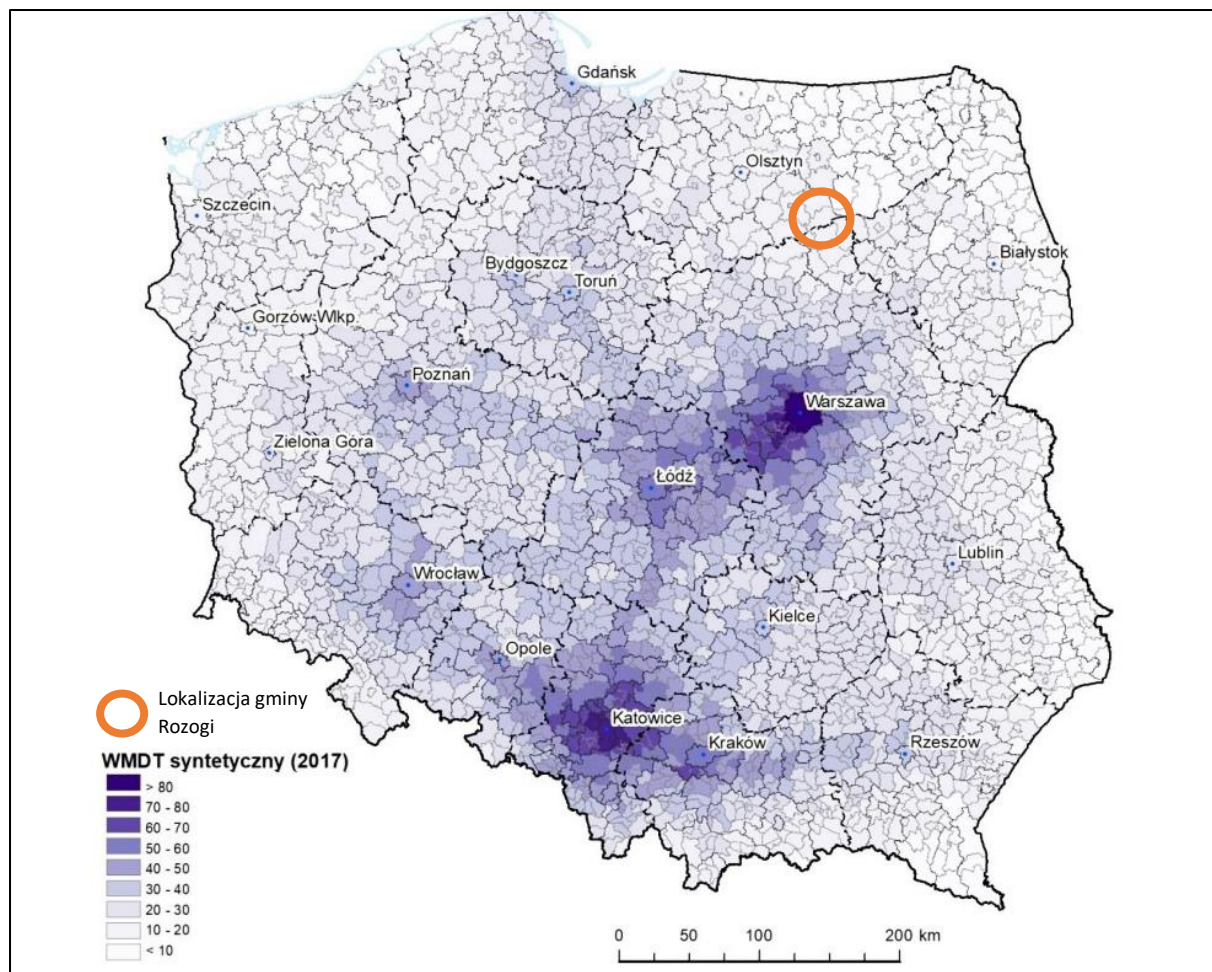
Materiał źródłowy: Opracowanie własne na podstawie danych BDOT10k.

Średni czas na dotarcie transportem indywidualnym do najbliższych ośrodków miejskich jest uwarunkowany od jakości stanu i klasy dróg publicznych. Szacunkowy czas dojazdu do głównego ośrodka powiatowego (Szczytno) wynosi ok. 20 minut, ośrodka wojewódzkiego (Olsztyn) ok. 90 minut, natomiast stolicy kraju (Warszawa) ok. 2 h 40 min.

2.2.6. DOSTĘPNOŚĆ TRANSPORTOWA GMINY W UJĘCIU KRAJOWYM

Dostępność transportową poszczególnych rejonów Polski można zobrazować za pomocą wskaźnika dostępności potencjałowej, czyli wskaźnika międzygałęziowej dostępności transportowej (WMDT), będącego wypadkową sytuacji w różnych gałęziach transportu¹⁴.

Jak wynika z poniższej ryciny gmina Rozogi odznacza się jednym z niższych wskaźników dostępności transportowej w kraju (WMDT: 10-20). Jest to charakterystyczne dla gmin z tego rejonu kraju, które cechuje zbliżona lub niższa dostępność transportowa. Powyższy wynik spowodowany jest oddaleniem od głównych korytarzy transportowych Polski, w tym zwłaszcza sieci autostrad i dróg ekspresowych oraz linii kolejowych realizujących połączenia regionalnych i krajowe. Warto przy tym nadmienić, że powyższe dane obrazują stan z 2017 roku.

Ryc. 8 Wskaźnik międzygałęziowej dostępności transportowej w odniesieniu do gmin w Polsce, stan na 2017 r.

Materiał źródłowy: Strategia Zrównoważonego Rozwoju Transportu do 2030 roku (za: Oszacowanie oczekiwanych rezultatów interwencji za pomocą miar dostępności transportowej dostosowanych do potrzeb dokumentów strategicznych i operacyjnych dot. perspektywy finansowej 2014-2020 (aktualizacja). 2017, Komornicki i in. IGPZ PAN Warszawa).

Jednocześnie, uwzględniając przyszłościowy, docelowy układ sieci dróg ekspresowych i autostrad¹⁵ gmina Rozogi w dalszym ciągu odznaczać się będzie relatywnie niskim poziomem dostępności transportowej w ujęciu krajowym. Najbliższe, kluczowe szlaki transportowe:

- droga ekspresowa S7 relacji Gdańsk – Warszawa – Kraków – Rabka Zdrój;
- droga ekspresowa S16 relacji Olsztyn – Białystok;

¹⁴ Wskaźnik stanowi syntetyczną miarę jakościową wzajemnej potencjalnej dostępności czasowej najważniejszych krajowych ośrodków osadniczych oraz węzłów transportowych (wewnętrznych i granicznych) uwzględniającą wszystkie podstawowe rodzaje transportu (w proporcji do ich udziału w pracy przewozowej) oraz ważoną poziomem rozwoju społeczno-gospodarczego (definicja według GUS). Dane gromadzone są nieregularnie, w zależności od przeprowadzonego badania. Źródłem danych są: Polska Akademia Nauk / Ministerstwo Funduszy i Polityki Regionalnej.

¹⁵ Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 24 września 2019r. zmieniające rozporządzenie w sprawie sieci autostrad i dróg ekspresowych.

- droga ekspresowe S61 relacji Ostrów Mazowiecka – Łomża – Suwałki – gr. państwa; oddalone będą o minimum ok. 55-60 km, co stanowić będzie jeden z najniższych wskaźników w kraju.

Ryc. 9 Docelowy przebieg sieci dróg ekspresowych i autostrad w Polsce

Materiał źródłowy: Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 24 września 2019r. zmieniające rozporządzenie w sprawie sieci autostrad i dróg ekspresowych.

Uwarunkowania powyższe powodują, że kluczowego znaczenia dla uniknięcia marginalizacji transportowej gminy Rozogi nabiera:

- potrzeba modernizacji i przebudowy drogi krajowej nr 53 na całym odcinku od Olsztyna do Ostrołki, jako krajowego korytarza transportowego o nadrzędnym znaczeniu dla Gminy w kontekście dostępności zewnętrznej;
- potrzeba modernizacji i przebudowy drogi krajowej nr 59 na całym odcinku od Rozóg do Giżycka, jako regionalnego korytarza transportowego w regionie Mazur o nadrzędnym znaczeniu dla Gminy w kontekście dostępności zewnętrznej;
- potrzeba budowy obwodnicy miejscowości Dąbrowy i Rozogi w ciągu dróg krajowych nr 53 i 59, jako inwestycji wyprowadzających ruch tranzytowy z miejscowości oraz usprawniających połączenia międzyregionalne, a tym samym umocnienie funkcji trasy nr 53 i 59, jako alternatywnej dla podróży na kierunku centrum Polski – Warmia i Mazury¹⁶.

¹⁶ Po pełnym zrealizowaniu sieci tras ekspresowych w północno-wschodniej Polsce zapewne osłabnie funkcja dróg krajowych nr 53 i 59, jako jednej z alternatyw podróży wypoczynkowych z centrum kraju w kierunku Warmii i Mazur.

2.2.7. PLANY INWESTYCYJNE W ODNIESIENIU DO SIECI TRANSPORTOWEJ GMINY

Na terenie gminy Rozogi, planowane są następujące inwestycje w odniesieniu do sieci transportowej:

- planowana rozbudowa i przebudowa drogi krajowej nr 53, odcinek: Rozogi – gr. woj. (klasa G), postulowana do podniesienia do klasy GP;
- planowana rozbudowa i przebudowa drogi krajowej nr 59, odcinek: Mrągowo – Nawiady – Rozogi (klasa G), postulowana do podniesienia do klasy GP;
- budowa obwodnicy miejscowości Rozóg i Dąbrowy w ciągu drogi krajowej nr 53 i nr 59;
- modernizacja, przebudowa oraz rozbudowa dróg powiatowych.

W celu poprawy dostępności komunikacyjnej Obszaru Funkcjonalnego Południowe Mazury, planowane jest utworzenie korytarza transportowego *Via Masuria*¹⁷. Planowana inwestycja łączyłaby odcinek drogi od obwodnicy Nidzicy, połączonej z S7, poprzez Wielbark, поближе Portu Lotniczego w Szymanach, przez Szczytno, następnie przez teren gminy Rozogi (Spaliny) do Pisza, a dalej przez Białą Piską do Szczuczyna (woj. podlaskie). Realizacja korytarza transportowego wiązałaby się również z inwestycjami dotyczącymi rozbudowy i modernizacji sieci dróg powiatowych, które łączyć będą OF z drogami wyższego rzędu oraz budowy sieci ścieżek rowerowych *Via Masuria* połączonych z korytarzem transportowym.

Ponadto, nie przewidziano działań obejmujących przywrócenie połączeń kolejowych przebiegających przez teren gminy Rozogi.

2.2.8. PLANY INWESTYCYJNE ZWIĄZANE Z REALIZACJĄ CENTRALNEGO PORTU KOMUNIKACYJNEGO

Centralny Port Komunikacyjny (CPK) stanowi szereg inwestycji infrastrukturalnych i otoczenia biznesu, które integrują transport lotniczy, kolejowy oraz drogowy na terenie całego kraju. Zgodnie z Koncepcją CPK realizacja przedsięwzięć składających się na komponent lotniskowy jest przewidziana do końca 2027 r. Realizacja przedsięwzięć inwestycyjnych składających się na komponent kolejowy ma nastąpić do końca 2034 r., obejmując dwie perspektywy finansowe UE. Ze względu na unikalny stopień skomplikowania przedsięwzięć zawartych w programie inwestycyjnym CPK, jego realizacja jest podzielona na etapy.

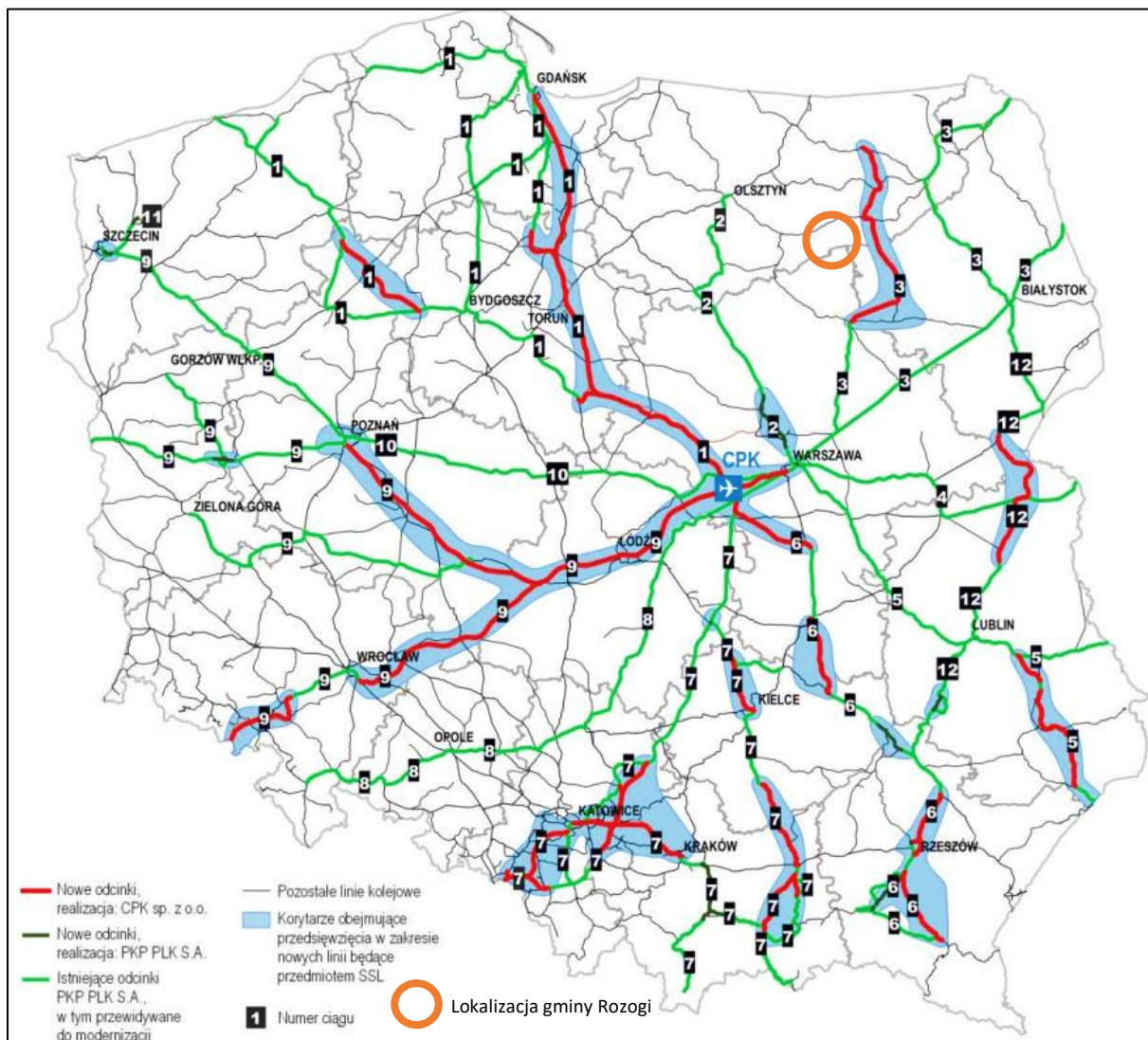
Obecny, pierwszy etap obejmuje działania przygotowawcze, w szczególności związane z planowaniem i opracowaniem założeń projektowych, a także wykupem gruntów pod realizację inwestycji. Zasadniczym celem obecnego etapu jest szczegółowe zdefiniowanie zakresu i skali inwestycji, przyjęcie optymalnych rozwiązań odnośnie do możliwych wariantów realizacji przedsięwzięcia, określenie optymalnego planu jego realizacji, szczegółowych harmonogramów, jak i budżetów poszczególnych projektów, a także określenie sposobu ich finansowania, w tym ze środków publicznych. W ramach etapu pierwszego opracowywane będą kolejne fazy dokumentacji projektowej oraz uzyskiwane będą decyzje administracyjne niezbędne do wejścia w etap realizacji poszczególnych zamierzeń budowlanych. Jako główny cel pierwszego etapu należy uznać ukończenie prac planistycznych i przygotowawczych umożliwiających rozpoczęcie budowy w 2023 r. inwestycji CPK i inwestycji towarzyszących.

Aktualnie obowiązuje Uchwała nr 156 Rady Ministrów z dnia 28 października 2020 r. w sprawie ustanowienia programu wieloletniego – „Program inwestycyjny Centralny Port Komunikacyjny. Etap I. 2020-2023” (M.P. 2020 poz. 1050), która szczegółowo definiuje przyszłe założenia strategiczne i organizacyjne. Zgodnie z w/w Uchwałą cel główny Programu CPK polega na stworzeniu uniwersalnego

¹⁷ Materiał źródłowy: Strategia Rozwoju Obszaru Funkcjonalnego Południowe Mazury 2030

systemu transportu pasażerskiego poprzez wybudowanie i eksploatację rentownego innowacyjnego węzła transportowego, który uzyska miejsce w pierwszej dziesiątce najlepszych portów lotniczych świata, a ponadto doprowadzi do przebudowy krajowego systemu transportu kolejowego jako atrakcyjnej alternatywy dla transportu drogowego i obejmującego wszystkie obszary Polski, zapewniając jednocześnie rozwój i trwałą integrację aglomeracji warszawskiej i łódzkiej.

Nie przewiduje się na terenie gminy Rozogi inwestycji związanych z realizacją Centralnego Portu Komunikacyjnego.

Ryc. 10 Założenia przebudowy krajowego systemu transportu kolejowego w ramach CPK

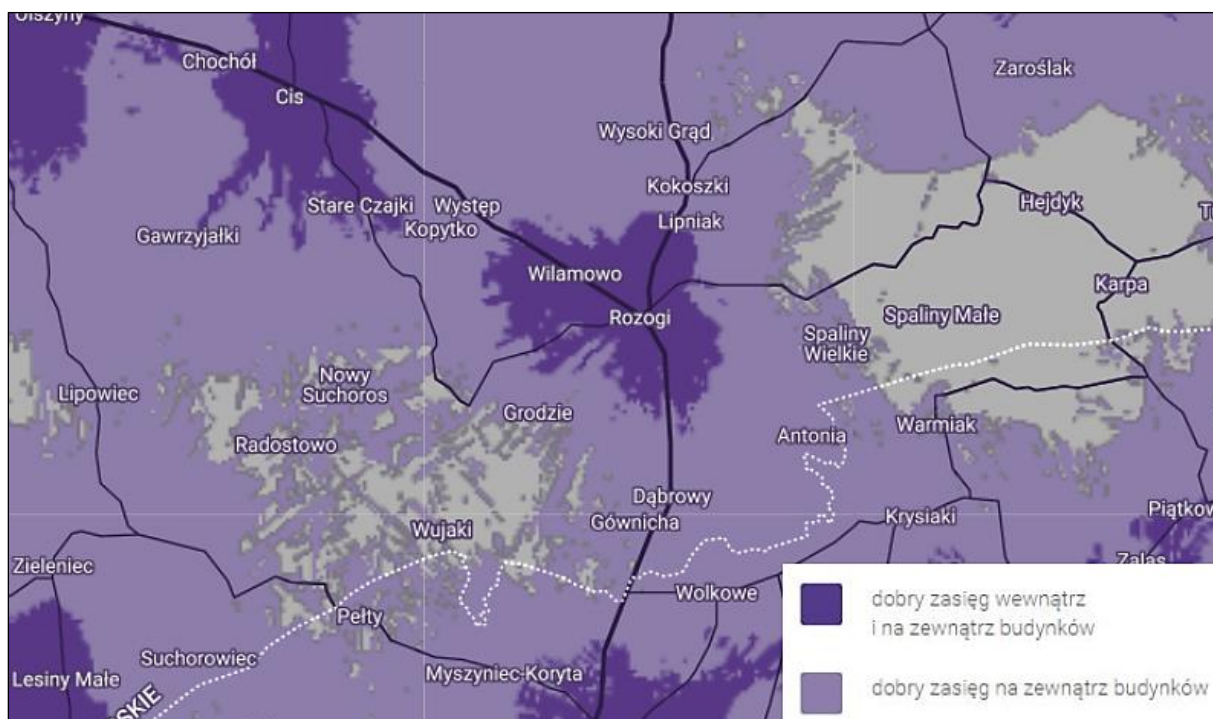
Materiał źródłowy: Strategiczne Studium Lokalizacyjne Inwestycji Centralnego Portu Komunikacyjnego, 2021 r.

2.3. TELEKOMUNIKACJA I INTERNET

Na terenie gminy Rozogi znajduje się sieć telekomunikacyjna (zarówno bezprzewodowa, jak i przewodowa). Sieć telekomunikacyjna składa się z łączy telekomunikacyjnych i radiowych. W granicach Gminy znajduje się 5 bazowych stacji telefonii komórkowej (GSM), zlokalizowanych w obrębie miejscowości: Rozogi (3), Faryny (1) i Występ (1).

Zasięg działania mobilnych sieci komórkowych jest niejednorodny. Problemy z dostępnością sieci występują głównie na terenach wiejskich, zwłaszcza w zabudowie rozproszonej (przykład zasięgu jednej z sieci komercyjnych przedstawia rycina zamieszczona poniżej).

Dostępność Internetu na terenie Gminy zapewniają podmioty zewnętrzne (operatorzy sieci). Wybrane miejscowości mogą korzystać z tzw. Internetu stacjonarnego, a dostęp do technologii ruchomych sieci telekomunikacyjnych 3G lub 4G (LTE) jest prawie możliwy z niemal każdego miejsca w Gminie, przy czym zróżnicowana jest jakość tego dostępu. Na chwilę obecną nie ma możliwości wykorzystania technologii 5G¹⁸.

Ryc. 11 Mapa zasięgu sieci telefonii komórkowej (na przykładzie jednego z operatorów) w czerwcu 2022 r.

Materiał źródłowy: Dane jednego z operatorów sieci.

W ramach realizacji Programu Operacyjnego „Polska Cyfrowa” zrealizowana została w Gminie sieć szybkiego Internetu – sieci światłowodowej. Na terenie Gminy przebiega sieć dystrybucyjna poprowadzona do miejscowości Rozogi. Dzięki infrastrukturze światłowodowej mieszkańcy mogą korzystać z usług internetowych i telewizyjnych oferowanych przez ogólnopolskich i lokalnych dostawców. Infrastruktura zrealizowana została w technologii, która opiera się na kablach światłowodowych doprowadzanych bezpośrednio do domostw, gwarantujących szybkość i niezawodność usług cyfrowych.

¹⁸ Materiał źródłowy: materiały informacyjne publikowane na stronach internetowych poszczególnych operatorów sieci.

Materiał źródłowy: www.atlas.warmia.mazury.pl/atlas/sieci/.

W przyszłości alternatywą dla sieci światłowodowej mogą okazać się inne technologie, zapewniające dostępność i właściwą jakość połączeń internetowych, jak np. satelitarny system telekomunikacyjny. System satelitarny mający docelowo składać się z ok. 12 000 satelitów umieszczonych na niskiej orbicie okołoziemskiej (na wysokościach: 340 km, 550 km oraz 1150 km nad Ziemią), aktualnie jest w fazie tworzenia. Jego ideą jest globalne zapewnienie dostępu do Internetu. Ponadto niewykluczone są, kolejne generacje ruchomych sieci telekomunikacyjnych (5G i więcej).

2.4. WNIOSKI

- Położenie geograficzne Gminy "na wejściu" Mazur ("Brama Mazurskiej Krainy").
- Znaczna część dróg publicznych wymaga dalszych nakładów inwestycyjnych na przebudowę lub modernizację, w tym utwardzenie.
- Brak perspektyw rozwoju komunikacji zbiorowej lokalnej.
- Niska dostępność transportowa Gminy w ujęciu krajowym (wskaźnik WMDT).
- Duża odległość Gminy od ośrodków miejskich rangi wojewódzkiej.
- Planowane inwestycje na szczeblu krajowym w infrastrukturę drogową.
- Niejednorodny i rzadko niedostateczny zasięg działania mobilnych sieci komórkowych.
- Przeciętna dla większości miejscowości dostępność sieci 3G/4G. Brak dostępu do sieci 5G.
- Sieć światłowodowa poprowadzona do miejscowości Rozogi.

3. LUDNOŚĆ I PROCESY DEMOGRAFICZNE

3.1. STAN LUDNOŚCI

3.1.1. LICZBA LUDNOŚCI I GĘSTOŚĆ ZALUDNIENIA

Gminę Rozogi ogółem zamieszkuje ok. 5,5 tys. osób, co stanowi 12,6% ludności powiatu szczycieńskiego. Zdecydowanie największy odsetek osób zamieszkuje miejscowości Rozogi (ok. 26%) i Dąbrowy (ok. 22%), natomiast wiele miejscowości zamieszkuje zaledwie od kilku do kilkudziesięciu osób a najmniej zaludnione są m.in: Suchorowiec, Nowy Suchoros i Lipniak (<1%).

Tab. 7 Odsetek ludności Gminy w podziale na miejscowości

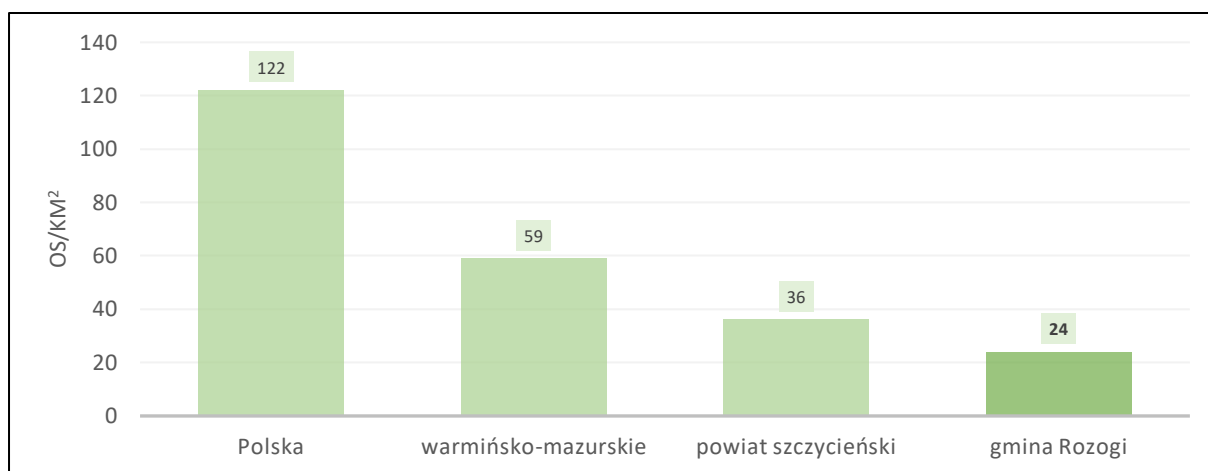
MIEJSCOWOŚĆ	LICZBA MIESZKAŃCÓW [OS.]	ODSETEK MIESZKAŃCÓW W GMINIE [%]
Antonia	35	0,6%
Borki Rozowskie	86	1,5%
Dąbrowy I	963	17,3%
Dąbrowy II	280	5,0%
Faryny	291	5,2%
Kiełbasy	38	0,6%
Kilimany	44	0,8%
Klon	424	7,6%
Kokoszki	26	0,5%
Kowalik	176	3,2%
Księży Lasek	187	3,4%
Kwiatuszki Wielkie	121	2,2%
Lipniak	14	0,3%
Łuka	167	3,0%
Nowy Suchoros	12	0,2%
Orzeszki	242	4,3%
Radostowo	115	2,1%
Rozogi	1454	26,1%
Spaliny Małe	35	0,6%
Spaliny Wielkie	184	3,3%
Suchorowiec	9	0,2%
Wilamowo	342	6,1%
Wujaki	23	0,4%
Występ	222	4,0%
Wysoki Grąd	34	0,6%
Zawojki	51	0,9%

Materiał źródłowy: Dane Urzędu Gminy w Rozogach.

Gęstość zaludnienia gminy Rozogi wynosi 24 os/km² i jest¹⁹:

- wyraźnie niższa niż średnia dla powiatu szczycieńskiego (36 os/km²),
- ponad dwukrotnie niższa niż średnia dla województwa warmińsko-mazurskiego (59 os/km²),
- niemal pięciokrotnie niższa niż średnia dla Polski (122 os/km²).

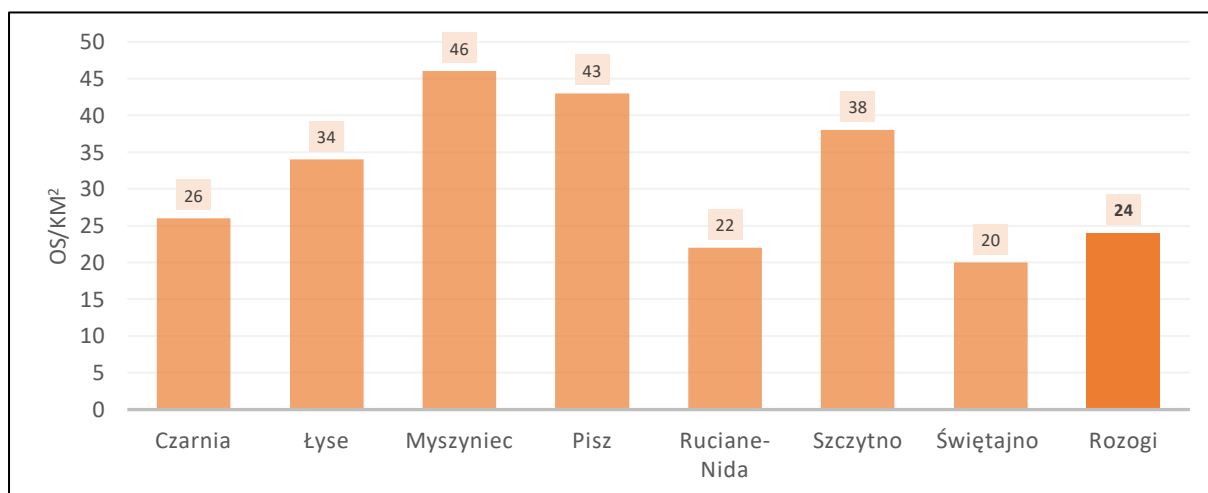
¹⁹ Materiał źródłowy: Dane GUS – stan ludności: gęstość zaludnienia, stan na 31.12.2020 r.

Ryc. 13 Gęstość zaludnienia Gminy na tle powiatu, województwa i kraju

Materiał źródłowy: Dane GUS, stan na 31.12.2020 r.

W odniesieniu do gmin sąsiadujących z gminą Rozogi zauważalna jest jedna z najniższych wartości wskaźnika gęstości zaludnienia, jedynie dla gmin Świętajno i Ruciane-Nida wartość jest niższa.

Ryc. 14 Gęstość zaludnienia Gminy na tle gmin sąsiednich

Materiał źródłowy: Dane GUS, stan na 31.12.2020 r.

3.1.2. STRUKTURA PŁCI

W strukturze płci gminy Rozogi zaznacza się niewielką przewagę mężczyzn, których liczba wynosi 2 832, w stosunku do liczby 2 665 kobiet. Współczynnik feminizacji (tj. liczba kobiet przypadająca na 100 mężczyzn) wynosi zatem 94, co jest wartością niższą niż średnia dla Polski (107), województwa warmińsko-mazurskiego (105) i powiatu szczycieńskiego (102)²⁰.

Tab. 8 Ludność Gminy wg płci w latach 2015-2020

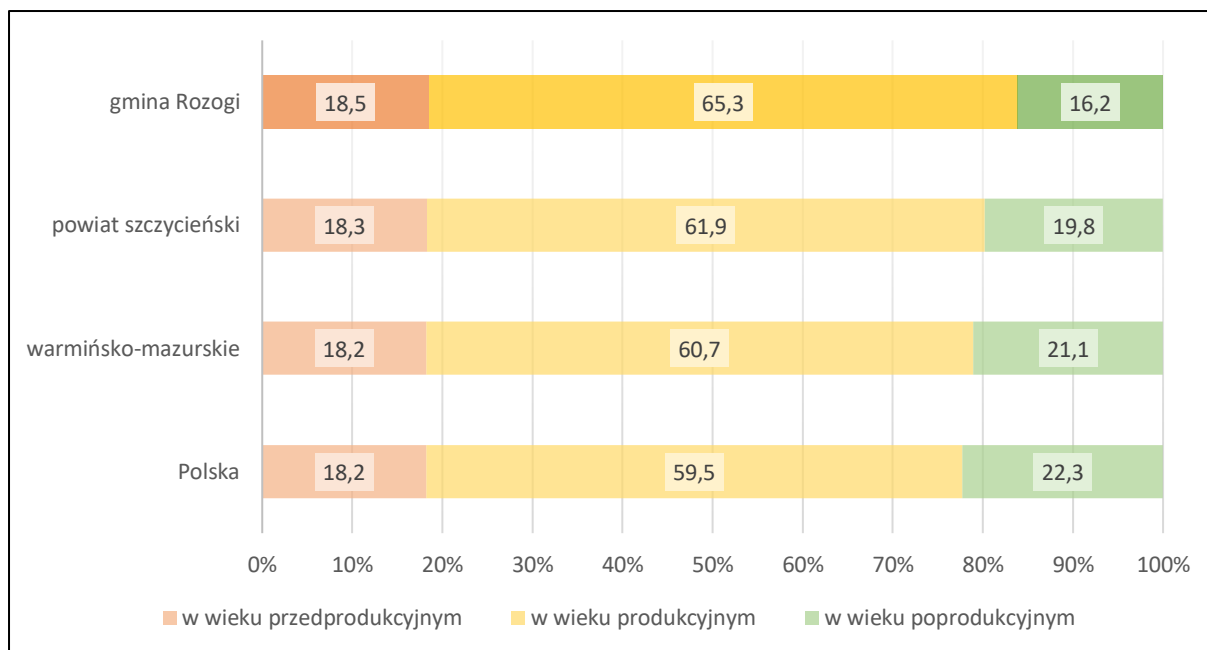
ROK	2015	2016	2017	2018	2019	2020
Kobiety	2 736	2 735	2 735	2 717	2 681	2 665
Mężczyźni	2 919	2 910	2 893	2 875	2 842	2 832

Materiał źródłowy: dane GUS, stan na 31.12.2020 r.

²⁰ Materiał źródłowy: Dane GUS – stan ludności: współczynnik feminizacji, stan na 31.12.2020 r.

3.1.3. STRUKTURA WIEKOWA LUDNOŚCI

W podziale na ekonomiczne grupy wieku, w gminie Rozogi dominuje ludność w wieku produkcyjnym, która stanowi 65,3% ogółu mieszkańców. Drugą grupę stanowi ludność w wieku przedprodukcyjnym, obejmująca 18,5%. Najmniej liczną grupę stanowi ludność w wieku poprodukcyjnym, której udział wynosi ok. 16,2%. W porównaniu ze wskaźnikami dla Polski, województwa i powiatu zaznacza się wyższy odsetek ludności w wieku produkcyjnym, jak i niższy ludności w wieku poprodukcyjnym na terenie gminy Rozogi²¹.

Ryc. 15 Udział ekonomicznych grup wieku w Gminie na tle powiatu, województwa i kraju

Materiał źródłowy: Dane GUS, stan na 31.12.2020 r.

3.2. PROCESY DEMOGRAFICZNE

3.2.1. RUCH NATURALNY LUDNOŚCI

Na przestrzeni ostatniego dziesięciolecia wskaźnik przyrostu naturalnego w gminie Rozogi przyjmował zmienne wartości. Najwyższą wartość osiągnął w 2011 r., kiedy wyniósł +30 os., zaś najniższą w 2018 r., osiągając wartość -11 os. Średni przyrost naturalny na przestrzeni analizowanych lat wyniósł +7,6 os., a zatem w ostatnim dziesięcioleciu liczba urodzeń w Gminie przewyższała liczbę zgonów²².

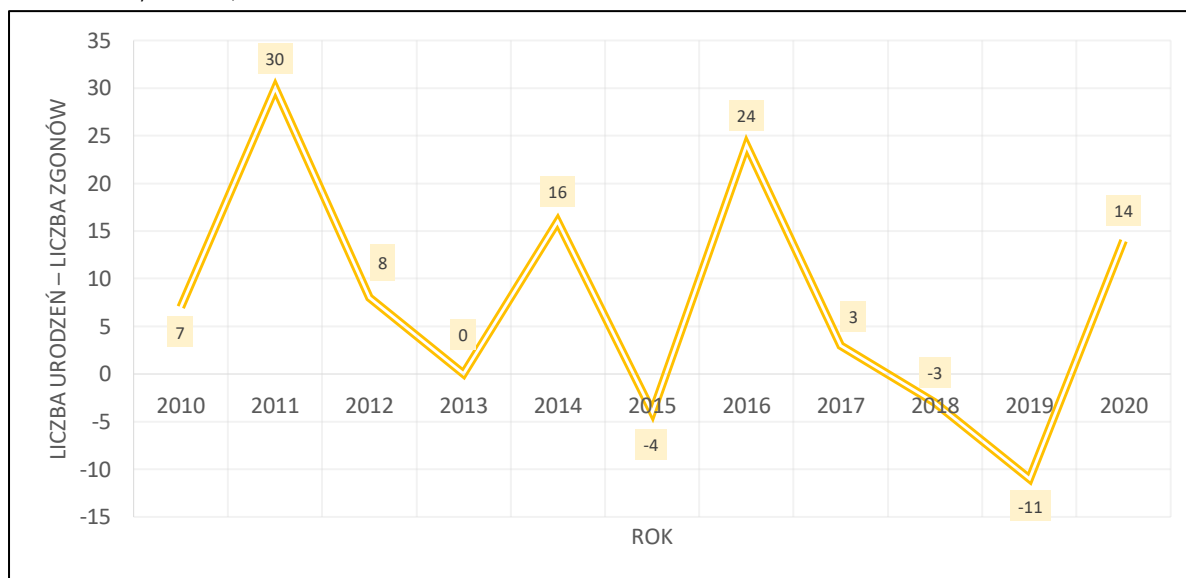
²¹ Materiał źródłowy: Dane GUS – stan ludności: udział ludności wg ekonomicznych grup wieku w % ludności ogółem, stan na 31.12.2020 r.

²² Materiał źródłowy: Dane GUS – urodzenia i zgodny: ruch naturalny wg płci, stan na 31.12.2020 r.

Tab. 9 Ruch naturalny ludności w Gminie w latach 2010-2020

RUCH NATURALNY WEDŁUG PŁCI												
ROK	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	ŚREDNIOROCZNIE W LATACH 2010-2020
URODZENIA ŻYWE [os.]												
Ogółem	60	70	68	51	60	49	69	58	54	48	69	59,6
Mężczyźni	32	33	38	30	32	22	31	28	27	26	37	30,5
Kobiety	28	37	30	21	28	27	38	30	27	22	32	29,1
ZGONY OGÓŁEM [os.]												
Ogółem	53	40	60	51	44	53	45	55	57	59	55	52,0
Mężczyźni	31	24	31	34	30	35	26	32	32	37	31	31,2
Kobiety	22	16	29	17	14	18	19	23	25	22	24	20,8
PRZYROST NATURALNY [os.]												
Ogółem	7	30	8	0	16	-4	24	3	-3	-11	14	7,6
Mężczyźni	1	9	7	-4	2	-13	5	-4	-5	-11	6	-0,6
Kobiety	6	21	1	4	14	9	19	7	2	0	8	8,3

Materiał źródłowy: Dane GUS, stan na 31.12.2020 r.

Ryc. 16 Przyrost naturalny w Gminie w latach 2010-2020

Materiał źródłowy: Dane GUS, stan na 31.12.2020 r.

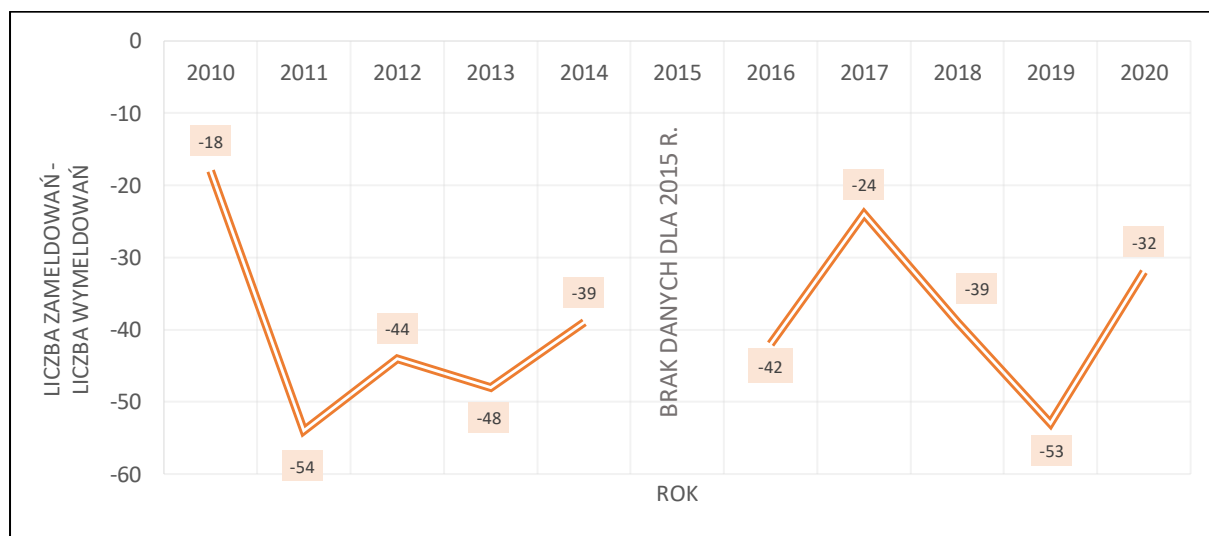
3.2.2. MIGRACJE

Na przestrzeni ostatniego dziesięciolecia obserwuje się stale ujemne saldo migracji. Najniższą wartość salda migracji zaobserwowano w latach 2011 (-54) i 2019 (-53). Średnie saldo migracji w analizowanych latach wyniosło -35,7. Obserwuje się nieznacznie większy odpływ ludności do miast w stosunku do wymeldowań na wieś. Gmina charakteryzuje się natomiast dodatnim saldem migracji w aspekcie migracji zewnętrznych (z zagranicy), gdyż średnioroczna wartość sald migracji zagranicznych a wyniosła ok. +2,2 os.

Tab. 10 Migracje w Gminie w latach 2010-2020

MIGRACJE WEDŁUG KIERUNKÓW												
ROK	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	ŚREDNIOROCZNIE W LATACH 2010-2020
ZAMELDOWANIA												
Ogółem	49	37	40	36	42	*bd	45	40	42	42	25	36,2
Z miast	18	17	11	8	12	15	8	9	13	16	5	12,0
Ze wsi	30	18	24	26	30	14	34	26	25	18	18	23,9
Z zagranicy	1	2	5	2	0	*bd	3	5	4	8	2	2,9
WYMELDOWANIA												
Ogółem	67	91	84	84	81	*bd	87	64	81	95	57	71,9
Do miast	27	50	57	33	37	41	51	26	57	55	28	42,0
Na wieś	40	40	26	50	39	32	36	38	24	40	29	35,8
Za granicę	0	1	1	1	5	*bd	0	0	0	0	0	0,7
SALDO MIGRACJI												
Ogółem	-18	-54	-44	-48	-39	*bd	-42	-24	-39	-53	-32	-35,7

*bd – brak danych, zgodnie z informacją GUS: wypełnienie pozycji jest niemożliwe lub niecelowe (w tym ze względu na wysoki błąd losowy próby w badaniach reprezentacyjnych, np. BAEL albo brak informacji porównywalnych
Materiał źródłowy: Dane GUS, stan na 31.12.2020 r.

Ryc. 17 Saldo migracji w Gminie w latach 2010-2020

Materiał źródłowy: Dane GUS, stan na 31.12.2020 r.

Szansą zminimalizowaną lub zneutralizowaną ujemnego salda migracji może być podjęcie działań mających na celu zwiększenie atrakcyjności gminy Rozogi jako miejsca do zamieszkania poprzez m.in. polepszenie warunków życia i promocję Gminy jako miejsca atrakcyjnego osiedleńczo, a także stymulowanie rozwoju lokalnego rynku pracy.

3.2.3. RUCH RZECZYWISTY LUDNOŚCI

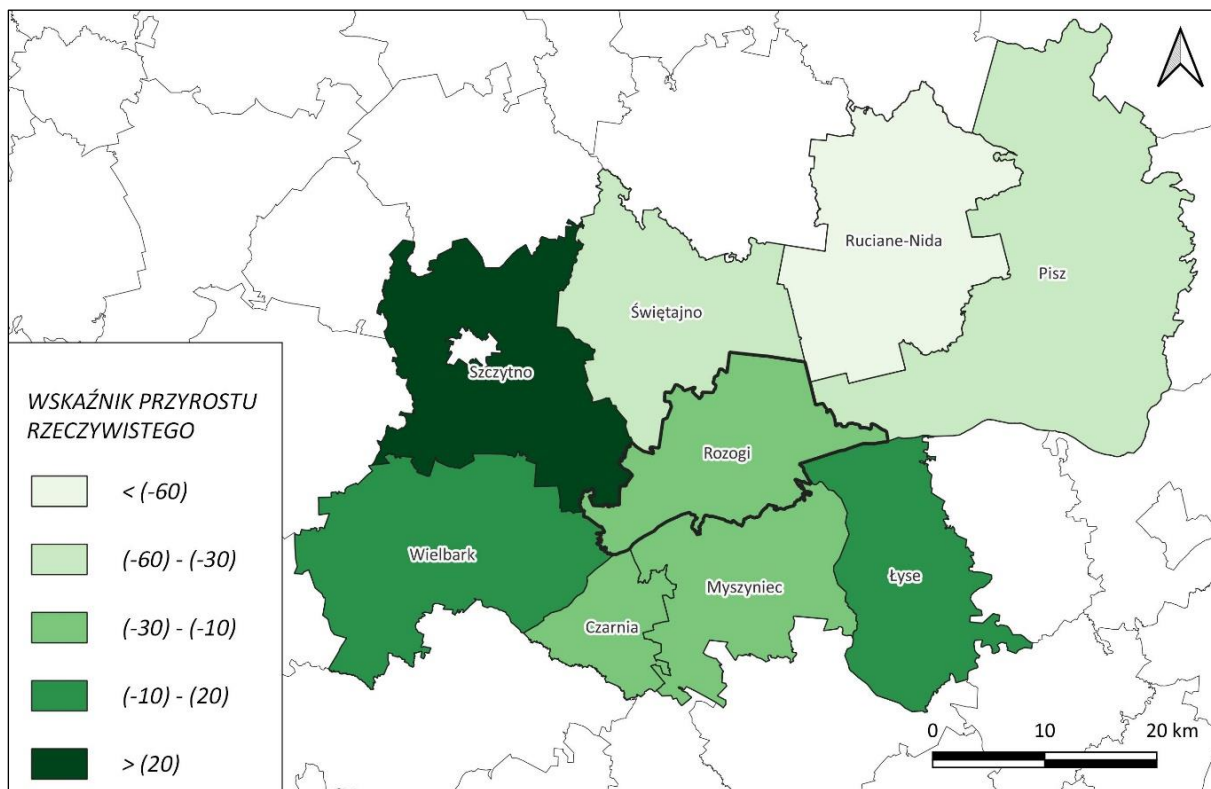
Przyrost rzeczywisty to zestawienie przyrostu naturalnego z saldem migracji, za pomocą którego można zobrazować rzeczywiste zmiany liczby ludności na terenie badanej jednostki. Z analizy wskaźnika przyrostu rzeczywistego gminy Rozogi i gmin sąsiednich, dokonanej dla ostatniego wielolecia (zestawienie roku 2010 z rokiem 2020) wynika, że w prawie każdej jednostce terytorialnej zmalała liczba mieszkańców, natomiast w gminie Szczytno wskaźnik wynosił dodatnie wartości.

Tab. 11 Wskaźnik przyrostu rzeczywistego w gminie Rozogi oraz gminach sąsiednich w latach 2010-2020

PRZYROST RZECZYWISTY												
ROK	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	ŚREDNIOROCZNIE W LATACH 2010-2020
Czarnia	-27	-17	-41	-39	-27	-8	-12	-39	-26	-25	-32	-27
Łyse	7	7	7	37	21	35	-22	-4	-4	-27	-37	2
Myszyniec	-23	-69	29	-20	39	-12	20	-36	-15	-53	-52	-17
Pisz	37	25	-45	-46	-4	7	-50	-46	-51	-119	-143	-40
Ruciane-Nida	-55	-57	-56	-71	-60	2	-90	-85	-109	-83	-94	-69
Szczytno	205	223	196	192	179	22	157	119	108	126	115	149
Świątajno	34	13	-49	-12	-16	-16	-86	-44	-34	-104	-54	-33
Wielbark	25	25	-29	1	-18	-3	0	14	-30	-44	-27	-8
Rozogi	-11	-24	-36	-48	-23	-4	-18	-21	-42	-64	-18	-28

Materiał źródłowy: Dane GUS, stan na 31.12.2020 r.

Ubytek ludności w gminie Rozogi średnio wyniósł -28 zatem zaludnienie, pomimo tendencji spadkowych było stosunkowo stabilne. Proces wyludnienia zdecydowanie intensywniej zachodził w gminie Ruciane Nida, Pisz, Świątajno, w przypadku gminy Czarnia wskaźnik ten kształtował się na zbliżonym poziomie.

Ryc. 18 Wskaźnik przyrostu rzeczywistego w gminie Rozogi i w gminach sąsiednich w latach 2010-2020

Materiał źródłowy: Opracowanie własne na podstawie danych GUS.

Należy zauważyć, że przeważnie dodatni przyrost naturalny, w znacznej mierze rekompensował odpływ ludności (emigrację). W celu wzrostu liczby ludności oraz odwrócenia tendencji migracyjnych w kierunku dodatniego salda migracji, istotne jest stworzenie warunków i zachęt do potencjalnego osiedlania się, zakładania rodzin oraz prowadzenia działalności na terenie Gminy.

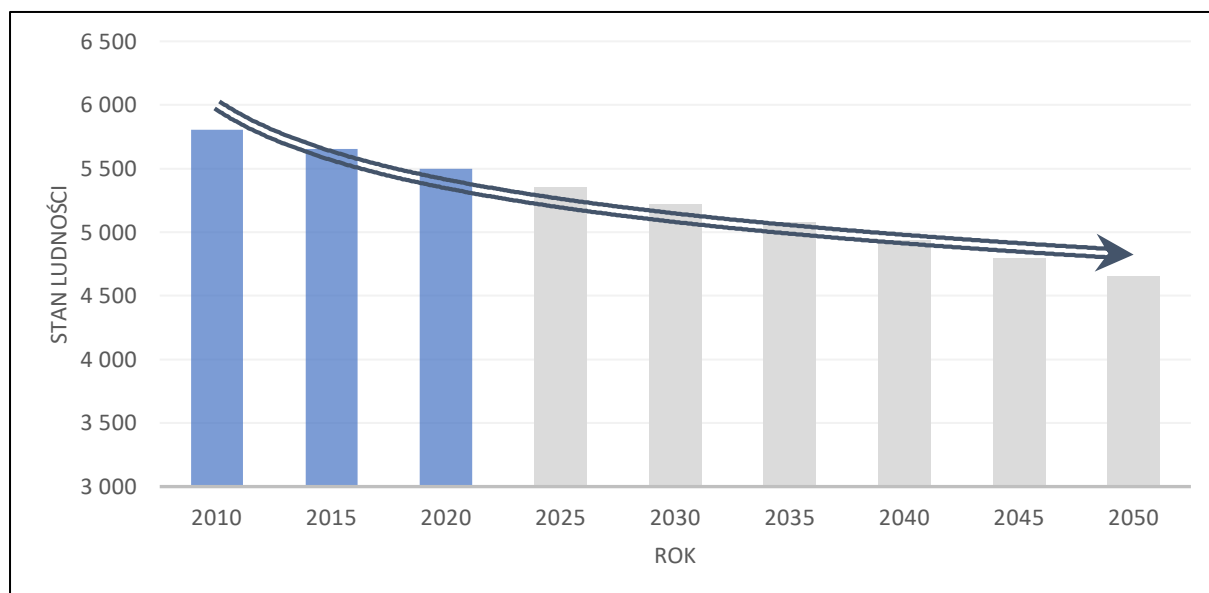
3.3. PROGNOZA DEMOGRAFICZNA

Zaistniałe w Polsce i Unii Europejskiej procesy ludnościowe określane są mianem „drugiego przejścia demograficznego” i charakteryzują się m.in. spadkiem liczby urodzeń i zgonów, przesuwaniem średniego wieku rodzenia i tworzenia związków, wzrostem liczby rozwodów oraz niską płodnością. W najbliższych kilkudziesięciu latach przewiduje się dalszy, stopniowy ubytek liczby ludności w Polsce oraz znaczące zmiany struktury wiekowej.

Według sporządzonych przed kilku laty analiz GUS²³ w perspektywie 2050 r. (2020 r. = 100%) szacuje się: ubytek liczby ludności w Polsce o ok. 4,2 mln os. (o ok. 11 pkt %), ubytek liczby ludności w województwie warmińsko-mazurskim o ok. 213 tys. os. (o ok. 15 pkt %), ubytek liczby ludności w powiecie szczycieńskim o ok. 12 tys. os. (o ok. 17,3 pkt %). GUS jednakże nie publikuje prognoz demograficznych w kwestii gmin.

Prognoza demograficzna – wariant dalszego spadku zaludnienia

Na podstawie zmian demograficznych zachodzących w gminie Rozogi na przestrzeni ostatnich lat (2010-2020), zaobserwowano spadek liczby ludności o ok. 310 osób (o ok. 5,3 pkt %), czyli średniorocznie 28 os./rok. Zakładając kontynuację obecnej sytuacji, liczba mieszkańców w perspektywie 2050 r. może wynieść zaledwie ok. 4,6 tys.

Ryc. 19 Prognoza demograficzna Gminy w perspektywie do 2050 roku – wariant dalszego spadku zaludnienia

Materiał źródłowy: Opracowanie własne na podstawie danych GUS, stan na 31.12.2020 r.

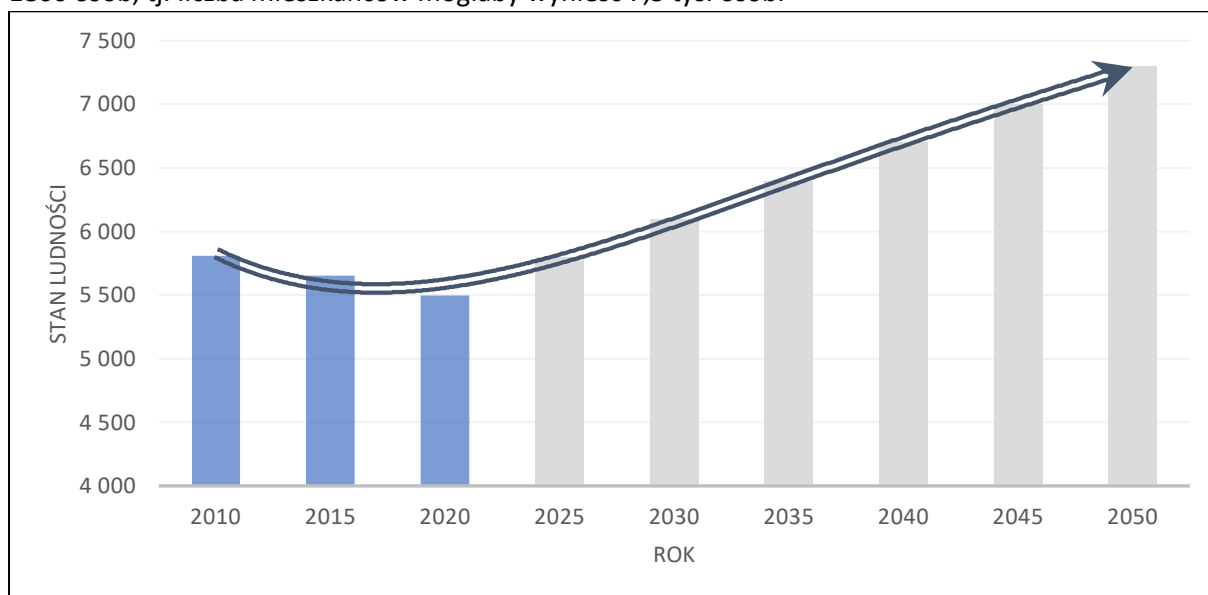
Prognoza demograficzna – wariant wzrostu zaludnienia

Uwzględniając obecne tendencje zmian ludnościowych zaobserwowane w ostatnich latach na terenie Gminy oraz prognozy ludnościowe GUS, można byłoby spodziewać się, że nastąpi dalszy, powolny spadek liczby ludności. Natomiast, biorąc pod uwagę przesłanki, jak:

- zakładanie rodzin przez roczniki „bumu” demograficznego lat 80-tych i początku lat 90-tych, polityka prorodzinna rządu i samorządu,
- wzrost zamożności Gminy i społeczeństwa,
- wydłużanie średniej długości życia,
- zainteresowanie osadnictwem na terenach wiejskich w oddaleniu od dużych aglomeracji,
- liczne inwestycje w infrastrukturę techniczną, komunikacyjną, społeczną i rekreacyjną na terenie Gminy,

²³ Materiał źródłowy: Prognoza ludności na lata 2014-2050, 2014, Główny Urząd Statystyczny, Warszawa.

- ruchy migracyjne ludności (również zagranicznej),
- równie możliwym jest optymistyczny scenariusz demograficzny, tj. wzrost zaludnienia. Uwzględniając powyższe przesłanki można założyć, że liczba mieszkańców będzie wzrastać średnio o ok. 60 osób średniorocznie w perspektywie 30 lat, co w całym okresie przełoży się na wzrost liczby ludności o ok. 1800 osób, tj. liczba mieszkańców mogłaby wynieść 7,3 tys. osób.

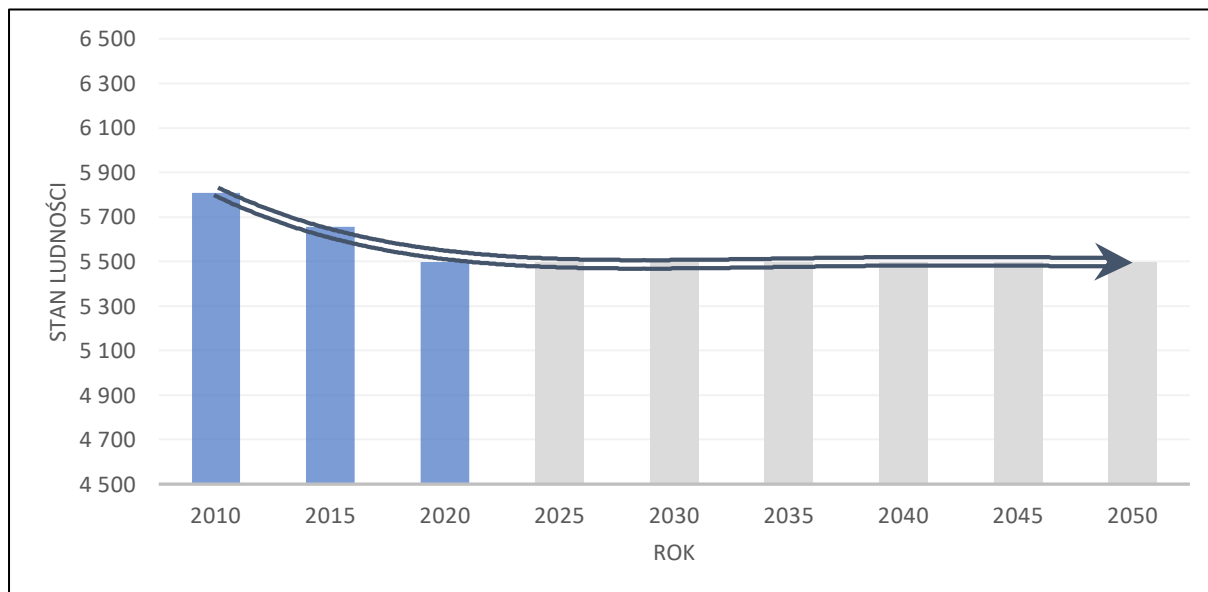

Ryc. 20 Prognoza demograficzna Gminy w perspektywie do 2050 roku – wariant wzrostu zaludnienia

Materiał źródłowy: Opracowanie własne na podstawie danych GUS, stan na 31.12.2020 r.

Prognoza demograficzna – wariant utrzymania stanu zaludnienia

W perspektywie wieloletniej możliwy jest również wariant, gdzie liczba ludności utrzyma się na zbliżonym poziomie do obecnego. Warunkiem jego wystąpienia byłby osiągnięcie zbliżonych wartości przyrostu naturalnego i salda migracji lub zaistnienie efektu równoważenia jednego ze procesów demograficznych, tym drugim (np. ubytek liczby ludności wskutek emigracji, niwelowany poprzez zbliżoną wartość przyrostu naturalnego). Wówczas liczba mieszkańców utrzymałaby się na poziomie ok. 5,5 tys. osób.

Ryc. 21 Prognoza demograficzna Gminy w perspektywie do 2050 roku – wariant utrzymania się sytuacji demograficznej

Materiał źródłowy: Opracowanie własne na podstawie danych GUS, stan na 31.12.2020 r.

Prognoza demograficzna – podsumowanie

Przewidywanie zmian w liczbie ludności zawsze obarczone jest dużą niepewnością i zależne jest od postępujących procesów globalizacyjnych oraz stale zmieniających się postaw światopoglądowych ludności. Szacowanie zaludnienia nabiera szczególnej trudności w kontekście wydarzeń w naszej części Europy (konfliktu militarnego na Ukrainie). Sytuacja z jaką mamy do czynienia od lutego 2022 r. pokazuje, jak dynamiczne mogą być zmiany zachodzące w Polsce i na świecie, w tym zmiany demograficzne.

Zważywszy na powyższe, celem strategicznego rozwoju gminy Rozogi powinno być przede wszystkim zapewnienie warunków w wymiarze społecznym, gospodarczym i przestrzennym do podnoszenia atrakcyjności Gminy jako miejsca do życia i prowadzenia aktywności gospodarczej, co z kolei może przełożyć się na sukcesywny wzrost liczby ludności.

3.4. WNIOSKI

- Stosunkowo niska gęstość zaludnienia w odniesieniu do średniej krajowej, wojewódzkiej i gmin sąsiednich.
- Niski współczynnik feminizacji (przewaga liczby mężczyzn nad liczbą kobiet).
- Stosunkowo korzystna struktura demograficzna (przewaga ludności w wieku produkcyjnym oraz wyższe wartości wskaźników udziału mieszkańców w wieku przedprodukcyjnym oraz produkcyjnym na tle powiatu, województwa i kraju).
- Stały, choć mało intensywny ubytek liczby ludności.
- Potencjał do odwrócenia spadkowych tendencji demograficznych w kierunku wzrostu zaludnienia.

4. ROLNICTWO, GOSPODARKA I RYNEK PRACY

4.1. ROLNICTWO

Rolnictwo stanowi jedno z głównych aktywności i źródeł utrzymania lokalnej ludności. Przestrzenie rolnicze przeważają na terenie Gminy, stanowiąc ok. 57% jej całkowitej powierzchni, tj. 12 717 ha, z czego: grunty orne stanowią 5 203 ha, łąki trwałe 3 885 ha, pastwiska trwałe 3 069 ha.

O przydatności rolniczej gleb decydują tzw. kompleksy przydatności rolniczej gleb (inaczej kompleksy glebowo-rolnicze), określane na podstawie klas bonitacyjnych gleb, warunków klimatycznych, sytuacji geomorfologicznej, stosunków wilgotnościowych oraz ze względu na najbardziej odpowiednie warunki dla rozwoju i plonowania roślin o podobnych warunkach siedliskowych.

Tab. 12 Waloryzacja gruntów dla rozwoju rolnictwa

GRUNTY RELATYWNIE NAJLEPSZE	GRUNTY UMIARKOWANE	GRUNTY RELATYWNIE NAJSŁABsze
•kompleksy gruntów ornych pszennych dobrych (2); •kompleksy gruntów ornych pszennych wadliwych (3); •kompleksy gruntów ornych żytnich bardzo dobrych/pszenno-żytnich (4).	•kompleksy użytków zielonych średnich (2z); •kompleksy gruntów ornych żytnich dobrych (5); •kompleksy gruntów ornych żytnich słabych (6); •kompleksy gruntów ornych zbożowo-pastewnych mocnych (8).	•kompleksy użytków zielonych słabych i bardzo słabych (3z); •kompleksy gruntów ornych żytnich bardzo słabych/żytnio-łubinowych (7); •kompleksy gruntów ornych zbożowo-pastewnych słabych (9).

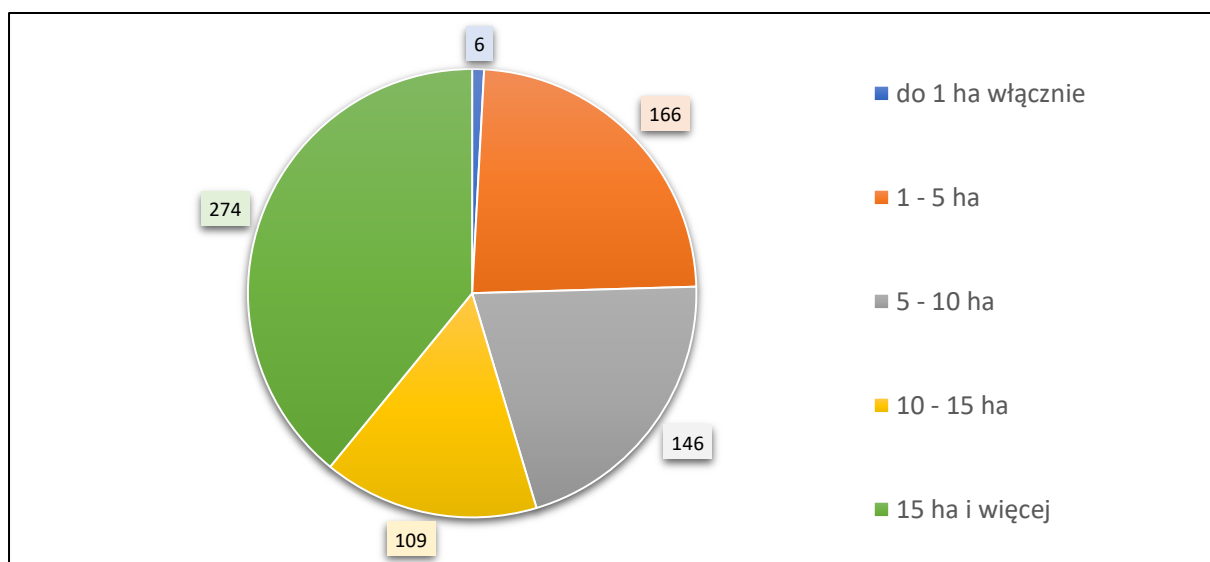
Materiał źródłowy: Opracowanie własne.

Wśród kompleksów przydatności rolniczej grunty o relatywnie najlepszych warunkach agroekologicznych stanowią stosunkowo niewielki udział w ogólnej powierzchni Gminy. Występują one przede wszystkim w jej centralnej części. W ujęciu generalnym dominują grunty umiarkowane oraz relatywnie najslabsze.

Na przestrzeni lat spada znaczenie działalności rolniczej w Gminie. Według danych PSR 2002 w gminie Rozogi znajdowało się 976 gospodarstw rolnych, natomiast dane PSR 2010 zlokalizowało ich 720 sztuk. Przy czym dane PSR 2020 zakwalifikowało 701 gospodarstw rolnych w Gminie, z czego 697 to gospodarstwa indywidualne²⁴.

Ponadto, zmniejsza się liczba małych gospodarstw o powierzchni do 1 ha włącznie. Na podstawie danych PSR w 2020 r. ich liczba wynosiła 172 sztuk, w 2010 r. było ich już tylko 44 sztuk, natomiast w 2020 r. ich wartość spadła do 6 gospodarstw. Obecnie największą powierzchnie grup obszarowych użytków rolnych zajmują gospodarstwa rolne o powierzchni równej 15 ha i większej.

²⁴ Materiał źródłowy: Powszechny Spis Rolny 2020, 2010, 2002 – dane wg siedziby gospodarstwa

Ryc. 22 Gospodarstwa rolne wg grup obszarowych użytków rolnych

Materiał źródłowy: Opracowanie własne na podstawie Powszechnego Spisu Rolnego 2020 – dane wg siedziby gospodarstwa.

Ogólna powierzchnia jaką zajmują gospodarstwa rolne wg grup obszarowych użytków rolnych wynosi ok. 12 615 ha. W Gminie ok. 30% gospodarstw indywidualnych prowadzi produkcję rolniczą tylko na samozaopatrzenie, a 70% gospodarstw prowadzi sprzedaż własnych produktów rolnych²⁵. Ponadto, ponad 99% gospodarstw domowych (697 szt.) jako źródło dochodów wykazuje działalność rolniczą. W gospodarstwach rolnych pracuje 1 263 osób, w tym 761 mężczyzn i 502 kobiety, a nakłady pracy osób pracujących wynoszą 786 AWU, z czego 489 AWU mężczyźni i 298 AWU kobiety.

Gminę charakteryzują dość słabe gleby, co uniemożliwia rozwój upraw. W 2020 roku wśród zasiewów dominowała kukurydza na kiszonce (ok. 600 ha). Pozostałe uprawy to zboża:

- żyto - 280 ha;
- mieszanki zbożowe - 235 ha;
- owies - 110 ha;
- pszenżyto - 110 ha;
- jęczmień jary - 50 ha;
- pszenica jara - 40 ha;
- ziemniaki - 100 ha;

pozostałe zasiewy zajmowały 602 ha²⁶.

Według danych PSR w 2020 roku gospodarstwa rolne stosowały nawozy naturalne i mineralne. Zużycie nawozów przedstawiono w poniższej tabeli:

Tab. 13 Zużycie nawozów naturalnych i mineralnych w gospodarstwach rolnych na terenie Gminy

NAWOZY NATURALNE		NAWOZY MINERALNE	
Obornik	40 288 t	Azotowe	268 t
Pomiot ptasi	106 t	Fosforowe	224 t
Gnojówka	10 216 m ³	Potasowe	325 t
Gnojowica	26 259 m ³	Wapniowe	470 t

Materiał źródłowy: Opracowanie własne na podstawie Powszechnego Spisu Rolnego 2020 – dane wg siedziby gospodarstwa.

Gospodarka rolna w Gminie ukierunkowana jest na produkcji zwierzęcej, w tym chowie bydła (6 061 szt.) oraz drobiu (17 062 szt.)²⁷. W zestawieniu budynków gospodarczych użytkowanych jest 291 oborników, 34 kurników, 9 silosów zbożowych, 7 sortowni, przechowywali lub chłodni oraz 362 stodół.

²⁵ Materiał źródłowy: Powszechny Spis Rolny 2020 – dane wg siedziby gospodarstwa.

²⁶ Materiał źródłowy: Raport o stanie gminy Rozogi za 2020 rok.

²⁷ Materiał źródłowy: Powszechny Spis Rolny 2020 – dane wg siedziby gospodarstwa.

Poza tym gospodarstwa korzystają z 830 ciągników, 8 kombajnów zbożowych i 95 opryskiwaczy polowych (ilość ogólna).

Na terenie Gminy należy prowadzić racjonalną gospodarkę rolną, adekwatną do warunków agroekologicznych, w tym przeciwdziałać degradacji warunków glebowych, a także minimalizować przeznaczenie terenów na cele nierolnicze (zwłaszcza w obrębie kompleksów gruntów należących do chronionych klas bonitacyjnych, zgodnie z ustawą o ochronie gruntów rolnych i leśnych).

4.2. PODMIOTY GOSPODARCZE

4.2.1. LICZEBNOŚĆ

Za podmiot gospodarczy uznaje się podmiot prowadzący działalność gospodarczą opartą na tzw. wpisie do ewidencji działalności gospodarczej, czyli zgłoszeniu rodzaju prowadzonej działalności, miejsca jej prowadzenia i danych osoby prowadzącej w urzędzie gminy. Może nim być osoba fizyczna, osoba prawna, a także jednostka organizacyjna niemająca osobowości prawnej, utworzona zgodnie z przepisami prawa, jeżeli jej przedmiot działania obejmuje prowadzenie działalności gospodarczej.

Na przestrzeni ostatniego dziesięciolecia liczba podmiotów gospodarczych wykazywała tendencję wzrostową. W 2012 r. funkcjonowało 240 podmiotów, w 2018 r. ich liczba wzrosła do 260, a w 2020 r. osiągnęła poziom 299. Wyraźnie przeważają osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą (255 w 2020 r., tj. 80% wszystkich podmiotów gospodarczych w Gminie).

Tab. 14 Podmioty gospodarcze zarejestrowane na terenie gminy Rozogi w latach 2012-2020

ROK	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020
Sektor publiczny	18	18	18	18	21	20	20	19	19
Sektor prywatny	222	230	243	237	233	234	240	267	280
w tym: osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą	192	201	211 ^M	205	201	198	205	230	241
Ogółem	240	248	261	255	254	254	260	286	299

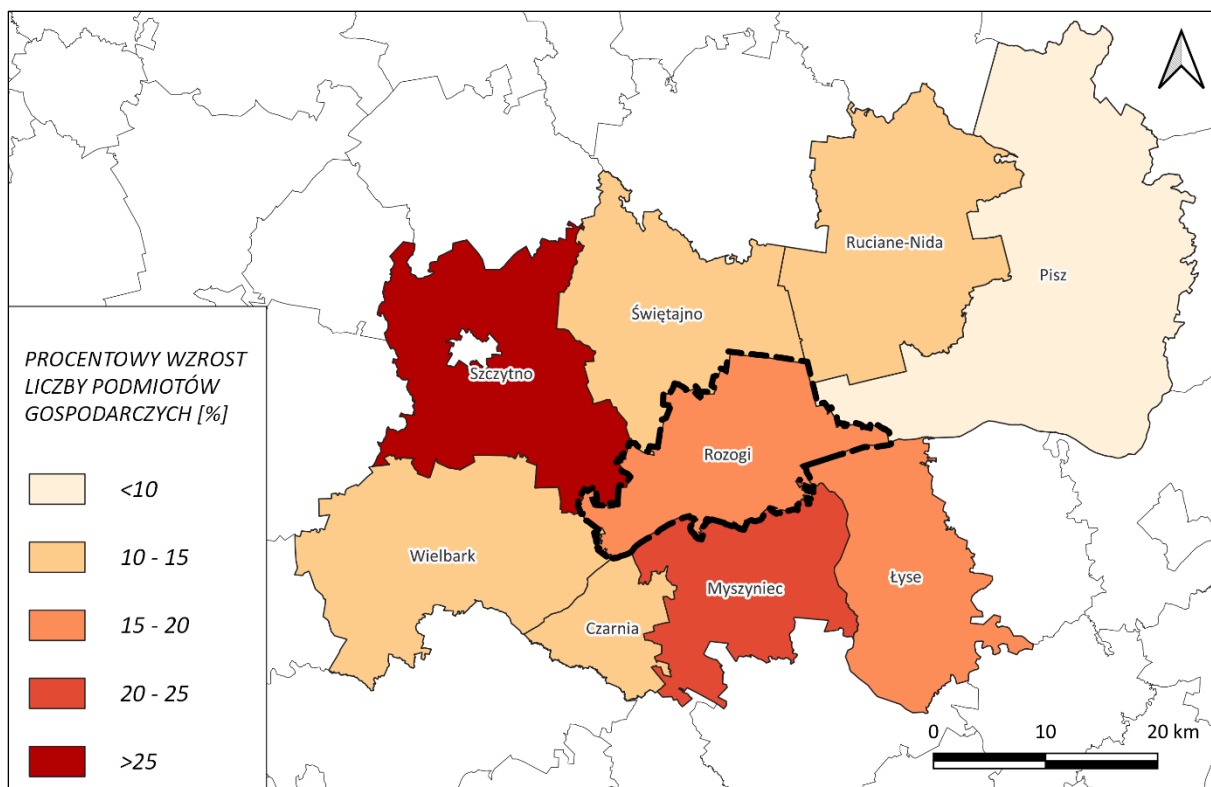
^M - Zmiany metodologiczne

Materiał źródłowy: Dane GUS, stan na 31.12.2020 r.

Analizując wzrost liczby podmiotów gospodarczych w gminach sąsiednich (zestawienie roku 2012 z rokiem 2020), można zauważyć, że w poprzedniej dekadzie gmina Rozogi odznaczała się wzrostem przedsiębiorczości (ok. 19,7%):

- wyraźnie niższym od gminy Szczytno (ok. 29,4%);
- na zbliżonym poziomie, co gminy Myszyniec (ok. 21,4%) i Łyse (ok. 17,3%);
- umiarkowanie wyższym poziomie, niż gminy Świętajno (ok. 14,5%), Wielbark (ok. 14,3%), Ruciane-Nida (ok. 12,8%) oraz Czarnia (ok. 13,5%);
- wyraźnie wyższym od gminy Pisz (ok. 5,3%).

Należy przy tym mieć na względzie, że analizowane zjawisko dotyczy nie tyle samego poziomu przedsiębiorczości w gminach, co jego wzrostu na przestrzeni lat, którego wielkość jest wprost zależna od sytuacji wyjściowej roku bazowego.

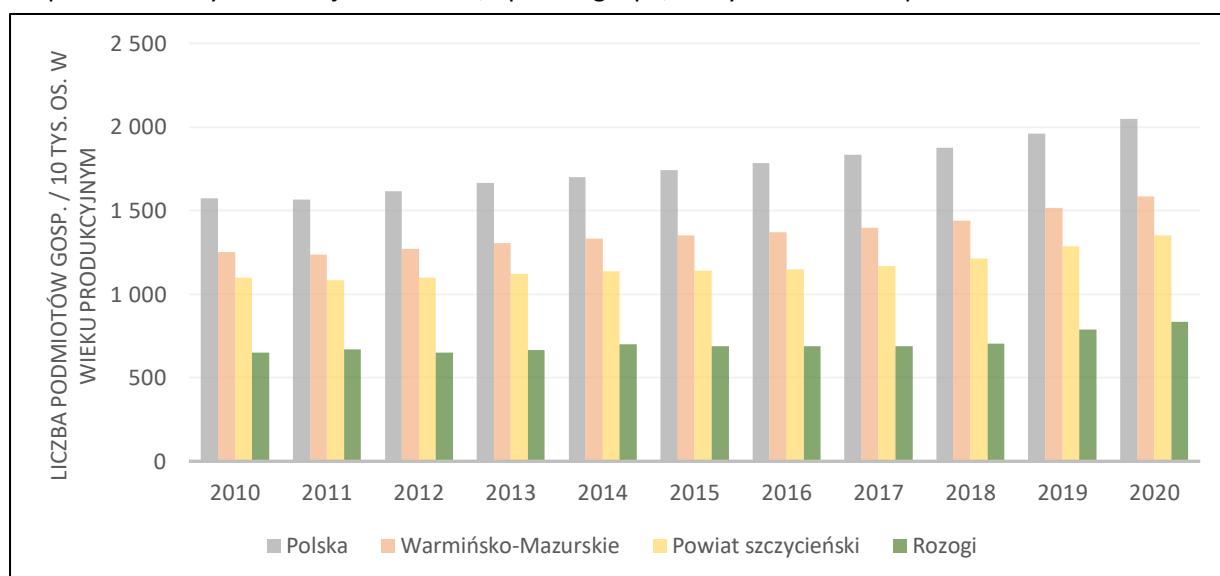

Ryc. 23 Procentowy wzrost liczby podmiotów gospodarczych zarejestrowanych w gminie Rozogi i w gminach sąsiednich w latach 2012-2020

Materiał źródłowy: Opracowanie własne na podstawie danych GUS.

Bazując na wartościach wskaźnikowych (przeliczając liczbę podmiotów gospodarczych na 10 tys. osób w wieku produkcyjnym), można dokonać analizy porównawczej zjawiska z jednostkami administracyjnymi poszczególnych poziomów terytorialnych. Dane za 2020 r. wskazują, że na terenie gminy Rozogi funkcjonuje 832,9 podmiotów gospodarczych w przeliczeniu 10 tys. os. w wiek. produkcyjnym, podczas gdy średnio w:

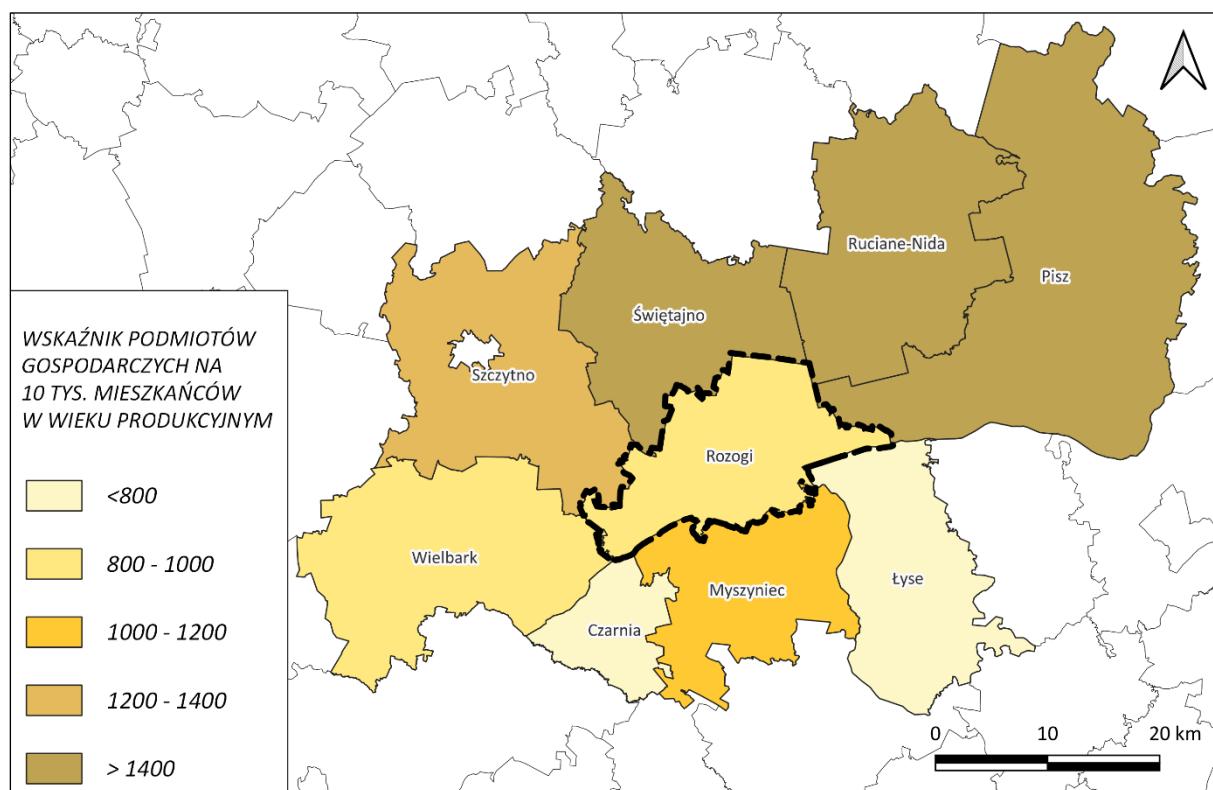
- kraju jest to 2 047,9 podm. gosp. / 10 tys. os. w wiek. prod.;
- województwie warmińsko-mazurskim jest to 1 585,7 podm. gosp. / 10 tys. os. w wiek. prod.;
- powiecie szczycieńskim jest to 1 349,9 podm. gosp. / 10 tys. os. w wiek. prod..

Ryc. 24 Podmioty gospodarcze w przeliczeniu 10 tys. osób w wieku produkcyjnym w Gminie na tle powiatu, województwa i kraju w latach 2010-2020

Materiał źródłowy: Dane GUS, stan na 31.12.2020 r.

Należy zatem uznać, że poziom przedsiębiorczości w Gminie jest wyraźnie niższy od średniej krajowej, wojewódzkiej i powiatowej. Na przestrzeni ostatnich lat dysproporcja ta utrzymywała się na zbliżonym poziomie. Analizując opisywany wskaźnik w odniesieniu do gmin ościennych (dane za 2020 r.), uwidacznia się poziom przedsiębiorczości w poszczególnych jednostkach.

Ryc. 25 Liczba podmiotów gospodarczych w przeliczeniu na 10 tys. os. w wieku produkcyjnym w gminie Rozogi i w gminach sąsiednich w 2020 r.

Materiał źródłowy: Opracowanie własne na podstawie danych GUS.

Wskaźnik liczebności podmiotów gospodarczych w gminie Rozogi wynosi 832,9 i jest:

- nieco wyższy, w porównaniu do gmin: Czarnia (778,3) i Łyse (739,8);
- na zbliżonym poziomie, co dla gminy Wielbark (833,1);
- nieco niższy, w porównaniu do gminy Myszyniec (1 050,7);
- niższy, w porównaniu do gminy Szczytno (1 353,2);
- bardzo niski, w porównaniu do gmin: Piś (1 468,9), Świętajno (1 481,0) i Ruciane-Nida (1 694,0).

4.2.2. WIELKOŚĆ

W 2020 r. spośród funkcjonujących 299 podmiotów gospodarczych, aż 285 stanowiły podmioty zatrudniające 0-9 os., 13 podmiotów zatrudniających 10-49 os oraz 1 podmiot zatrudniający 50-249 os. Zatem na terenie Gminy znajdują się wyłącznie zakłady z rodzaju mikro- oraz małych i średnich przedsiębiorstw. Dominują podmioty mające charakter mikroprzedsiębiorstw, a udział przedsiębiorstw średnich jest znikomy. W Gminie nie występują duże przedsiębiorstwa²⁸.

²⁸ Mikroprzedsiębiorstwa – zatrudniają do 9 pracowników, osiągają roczny obrót nieprzekraczający 2 milionów euro lub sumy aktywów bilansu na koniec jednego z dwóch ostatnich lat obrotowych nie przekroczyły równowartości tej kwoty;

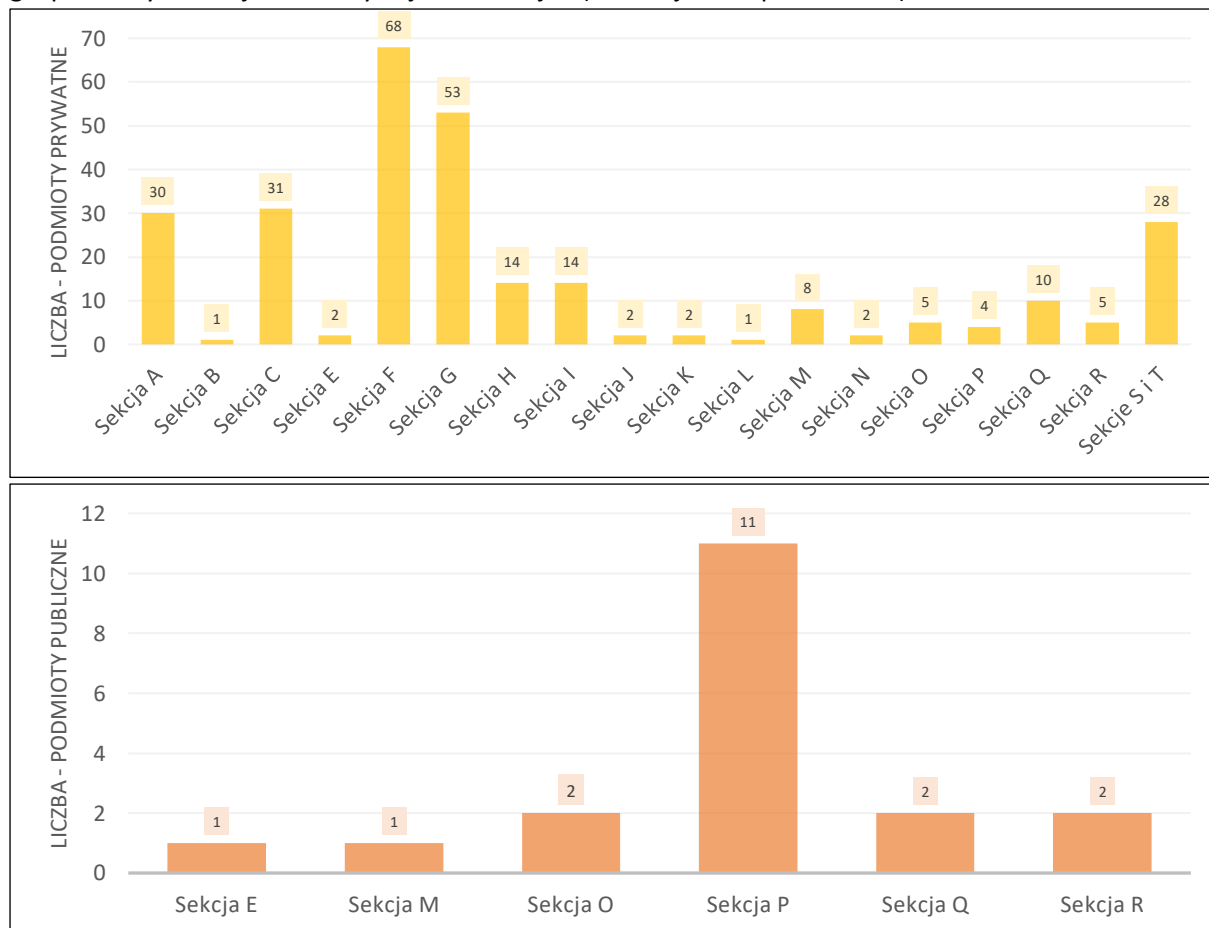
Małe przedsiębiorstwa – zatrudniają od 10 do 49 pracowników, a roczny obrót lub sumy aktywów bilansu na koniec jednego z dwóch ostatnich lat obrotowych nie przekraczają równowartości 10 milionów euro;

Średnie przedsiębiorstwa – zatrudniają od 50 do 249 pracowników, natomiast roczne obroty nie przekraczają równowartości 50 milionów euro, sumy aktywów bilansu na koniec jednego z dwóch ostatnich lat obrotowych nie mogą przekroczyć równowartości 43 milionów euro;

Duże przedsiębiorstwa – pozostałe przedsiębiorstwa, które przekraczają limity dla wyżej wymienionych firm.

4.2.3. RODZAJ

W sektorze publicznym zarejestrowanych jest 19 podmiotów, zaś w sektorze prywatnym 280. Sektor prywatny charakteryzuje się wysoką liczbą podmiotów gospodarczych zarejestrowanych w sekcji F (budownictwo – 68 podmioty) oraz sekcji G (handel hurtowy i detaliczny, naprawa pojazdów samochodowych – 53 podmioty), natomiast w sektorze publicznym najwięcej podmiotów gospodarczych zarejestrowanych jest w sekcji P (edukacja – 11 podmiotów)²⁹.

Ryc. 26 Podmioty gospodarcze wg sekcji działów PKD 2007 zarejestrowane na terenie Gminy w 2020 roku

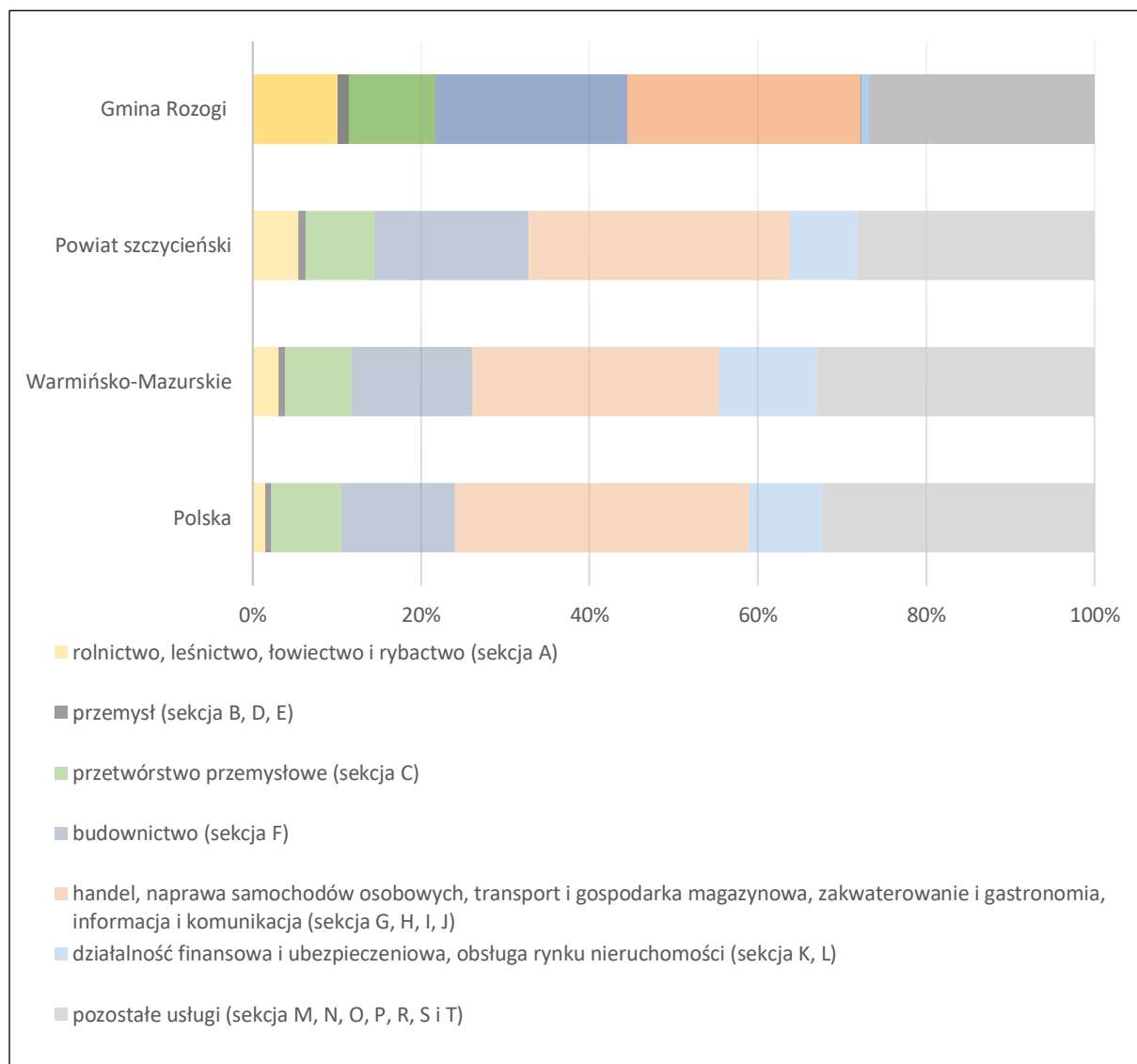
Objaśnienia:

- Sekcja A – Rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo
- Sekcja B – Górnictwo i wydobywanie
- Sekcja C – Przetwórstwo przemysłowe
- Sekcja E – Dostawa wody; gospodarowanie ściekami i odpadami oraz działalność związana z rekultywacją
- Sekcja F – Budownictwo
- Sekcja G – Handel hurtowy i detaliczny; naprawa pojazdów samochodowych, włączając motocykle
- Sekcja H – Transport i gospodarka magazynowa
- Sekcja I – Działalność związana z zakwaterowaniem i usługami gastronomicznymi
- Sekcja J – Informacja i komunikacja
- Sekcja K – Działalność finansowa i ubezpieczeniowa
- Sekcja L – Działalność związana z obsługą rynku nieruchomości
- Sekcja M – Działalność profesjonalna, naukowa i techniczna
- Sekcja N – Działalność w zakresie usług administrowania i działalność wspierająca
- Sekcja O – Administracja publiczna i obrona narodowa; obowiązkowe zabezpieczenia społeczne
- Sekcja P – Edukacja
- Sekcja Q – Opieka zdrowotna i pomoc społeczna
- Sekcja R – Działalność związana z kulturą, rozrywką i rekreacją
- Sekcja S – Pozostała działalność usługowa
- Sekcja T – Gospodarstwa domowe zatrudniające pracowników; gospodarstwa domowe produkujące wyroby i świadczące usługi na własne potrzeby

Materiał źródłowy: dane GUS, stan na 31.12.2020 r.

²⁹ Materiał źródłowy: Dane GUS – podmioty gospodarcze i przekształcenia własnościowe i strukturalne: podmioty gospodarki narodowej wpisane do rejestru REGON: podmioty wg sekcji i działów PKD, stan na 31.12.2020 r.

Gmina Rozogi na tle kraju, województwa warmińsko-mazurskiego i powiatu szczycieńskiego charakteryzuje się wyższym odsetkiem osób prowadzących działalność w sektorze budownictwa (23%), w sektorze rolnictwa, leśnictwa, łowiectwa i rybactwa (10%) oraz w sektorze przetwórstwa przemysłowego (10%). Najmniejszy odsetek podmiotów gospodarczych na terenie Gminy przypada na działalność finansową, ubezpieczeniową i obsługę rynku nieruchomości (1%) oraz na przemysł (1%).

Ryc. 27 Struktura podmiotów gospodarczych wg. sekcji PKD 2007 w 2020 r. w podziale na dane dla Gminy, powiatu, województwa i kraju Polski

Materiał źródłowy: Dane GUS, stan na 31.12.2020 r.

4.3. RYNEK PRACY

4.3.1. PRACUJĄCY

Na terenie gminy wiejskiej Rozogi liczba pracujących wynosi ok. 384 os., z czego zdecydowaną większość stanowią kobiety – 237, wobec 147 mężczyzn³⁰. Liczba pracujących w ciągu ostatniego dziesięciolecia jest zmienna, największy odsetek pracujących zaobserwowano w 2016 r. (416 os.), natomiast najniższy w 2013 r. (323 os.).

³⁰ Materiał źródłowy: Dane GUS – rynek pracy: pracujący wg innego podziału niż PKD: pracujący w gminach wg płci, stan na 31.12.2020 r.

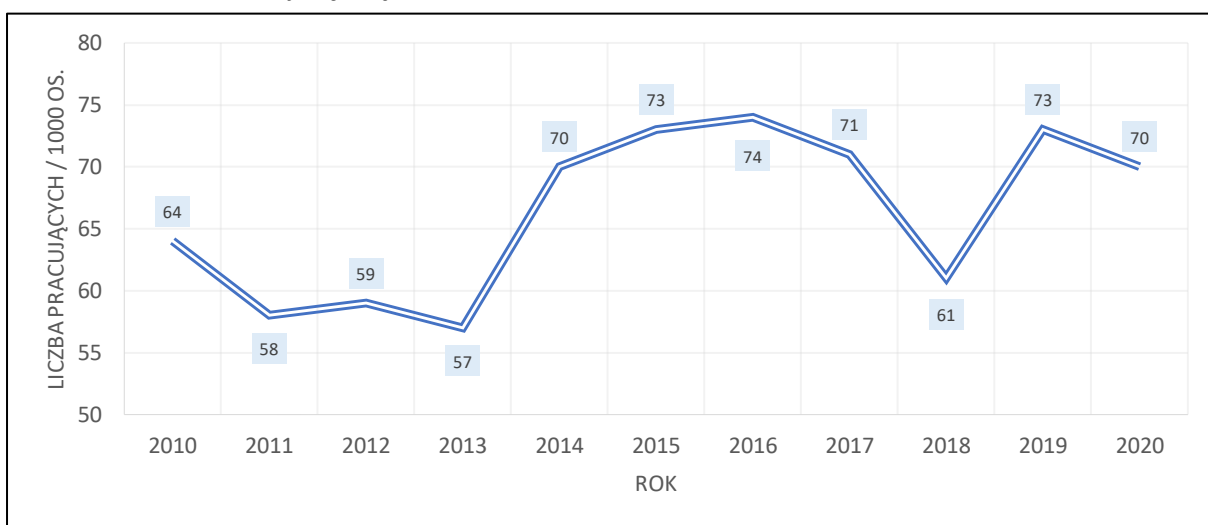
Tab. 15 Struktura osób pracujących na terenie Gminy w latach 2010-2020

PRACUJĄCY [os.]											
PŁEĆ/ROK	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020
Mężczyźni	129	114	128	112	165	172	165	148	108	153	147
Kobiety	244	223	214	211	234	240	251	254	235	249	237
Ogółem	373	337	342	323	399	412	416	402	343	402	384

Materiał źródłowy: Dane GUS, stan na 31.12.2020 r.

Niski udział pracujących mężczyzn w stosunku do liczby kobiet, a ponadto współczynnik feminizacji przyjmujący niskie wartości na tle powiatu, województwa i kraju, może świadczyć, że w Gminie większość mężczyzn utrzymuje się z działalności rolniczej.

Jednocześnie wskaźnik liczby osób pracujących przypadających na 1000 mieszkańców waha się na przestrzeni lat 2010-2020 na poziomie 57-74 os./1 tys. mieszkańców³¹. Najniższą wartość przyjął w 2013 r., natomiast największą w 2016 r.

Ryc. 28 Pracujący na 1000 mieszkańców w Gminie w latach 2010-2020

Materiał źródłowy: Dane GUS, stan na 31.12.2020 r.

4.3.2. BEZROBOCIE

Na przestrzeni ostatniego wielolecia obserwuje się znaczny spadek bezrobocia w gminie Rozogi. Liczba zarejestrowanych bezrobotnych spadła w okresie 2010-2020 o ok. 67%. Największą liczbę bezrobotnych zarejestrowano w 2012 r. – 543 osób., zaś najmniejszą w 2018 r. – 149 osób³². Ostatnie dwa lata to stopniowy wzrost bezrobocia, jednakże w dalszym ciągu utrzymuje się ona na niskim poziomie.

Tab. 16 Liczba bezrobotnych na terenie Gminy w latach 2010-2020

LICZBA ZAREJESTROWANYCH BEZROBOTNYCH [os.]											
PŁEĆ/ROK	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020
Mężczyźni	274	260	253	246	212	125	119	82	69	64	85
Kobiety	275	284	290	266	241	171	149	102	80	89	96
Ogółem	549	544	543	512	453	296	268	184	149	153	181

Materiał źródłowy: Dane GUS, stan na 31.12.2020 r.

³¹ Materiał źródłowy: Dane GUS – rynek pracy: pracujący wg innego podziału niż PKD: pracujący na 1000 ludności, stan na 31.12.2020 r.

³² Materiał źródłowy: Dane GUS – rynek pracy: bezrobocie rejestrowane: bezrobotni zarejestrowani wg płci w gminach oraz udział bezrobotnych zarejestrowanych w liczbie ludności w wieku produkcyjnym wg płci, stan na 31.12.2020 r.

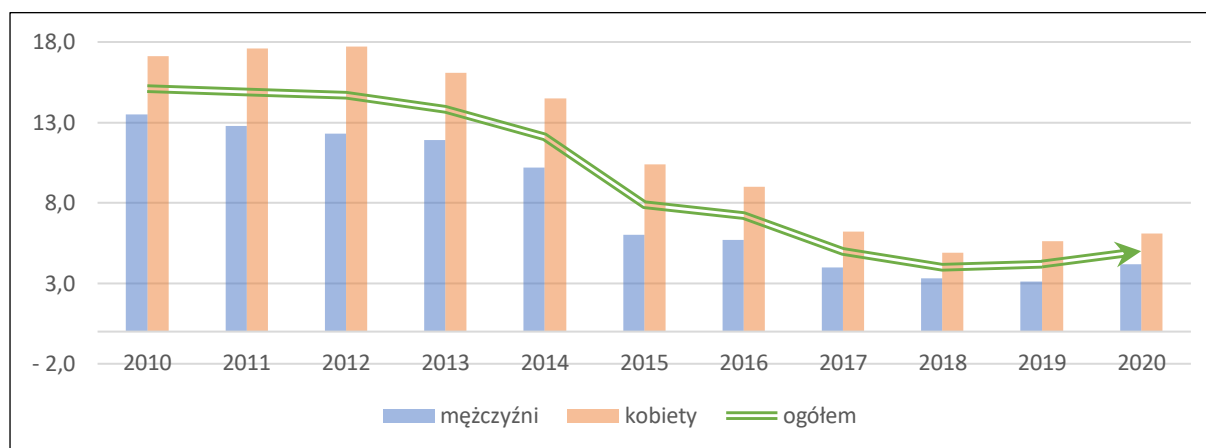
W 2020 r. udział bezrobotnych zarejestrowanych w liczbie ludności w wieku produkcyjnym na terenie Gminy wynosił ok. 5%, przy czym bezrobocie wśród mężczyzn to ok. 4,2%, a kobiet ok. 6,1%.

Tab. 17 Udział bezrobotnych zarejestrowanych w liczbie ludności w wieku produkcyjnym w Gminie w latach 2010-2020

UDZIAŁ BEZROBOTNYCH ZAREJESTROWANYCH W LICZBIE LUDNOŚCI W WIEKU PRODUKCYJNYM [%]											
PŁEĆ/ROK	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020
Mężczyźni	13,5	12,8	12,3	11,9	10,2	6,0	5,7	4,0	3,3	3,1	4,2
Kobiety	17,1	17,6	17,7	16,1	14,5	10,4	9,0	6,2	4,9	5,6	6,1
Ogółem	15,1	14,9	14,7	13,8	12,1	7,9	7,2	5,0	4,0	4,2	5,0

Materiał źródłowy: Dane GUS, stan na 31.12.2020 r.

Na podstawie danych GUS zauważalny jest znaczny spadek udziału bezrobotnych zarejestrowanych w liczbie ludności na przestrzeni lat 2010 – 2018. Pomimo znacznego spadku w 2019 roku zaobserwowano minimalny wzrost udziału bezrobotnych.

Ryc. 29 Udział bezrobotnych zarejestrowanych w liczbie ludności w wieku produkcyjnym w Gminie w latach 2010-2020

Materiał źródłowy: dane GUS, stan na 31.12.2020 r.

4.4. TERENY INWESTYCYJNE

Gmina Rozogi nie posiada kompleksowo uzbrojonych terenów inwestycyjnych. Wskazane są natomiast tereny (dokumenty planowania przestrzennego), które będą mogły stanowić w przyszłości (po ich uzbrojeniu) ofertę inwestycyjną.

4.5. WNIOSKI

- Spadek znaczenie rolnictwa na przestrzeni lat na terenie Gminy.
- Relatywnie niski wskaźnik rozwoju przedsiębiorczości w stosunku do powiatu, województwa i kraju, natomiast dość wysoki lub zbliżony do średniej dla gmin ościennych.
- Dominacja mikroprzedsiębiorstw. Brak dużych zakładów pracy.
- Najwięcej podmiotów gospodarczych sektora prywatnego obejmuje budownictwo, handel hurtowy i detaliczny oraz naprawą pojazdów samochodowych.
- Obserwuje się wzrost liczby osób pracujących i utrzymujący się niski poziom bezrobocia.
- Brak oferty terenów inwestycyjnych.

5. ŚRODOWISKO I INFRASTRUKTURA

5.1. UWARUNKOWANIA ŚRODOWISKOWE

5.1.1. UKSZTAŁTOWANIE TERENU

Gmina Rozogi położona jest w obrębie dwóch jednostek fizycznogeograficznych:

- południowa część Gminy: makroregionu Niziny Północnomazowieckiej;
 - mezoregonu fizycznogeograficznego Równiny Kurpiowskiej – zajmuje południową część sandru mazurskiego i jest zbudowany z piasków, które na działach między dolinnych tworzą wydmy (dochodzące do 20 m wysokości względnej);
- północna część Gminy: makroregionu Pojezierza Mazurskiego;
 - mezoregonu fizycznogeograficznego Równiny Mazurskiej – tworzony przez gęsto zalesiony, równinny obszar z występującymi zbiornikami jeziornymi.

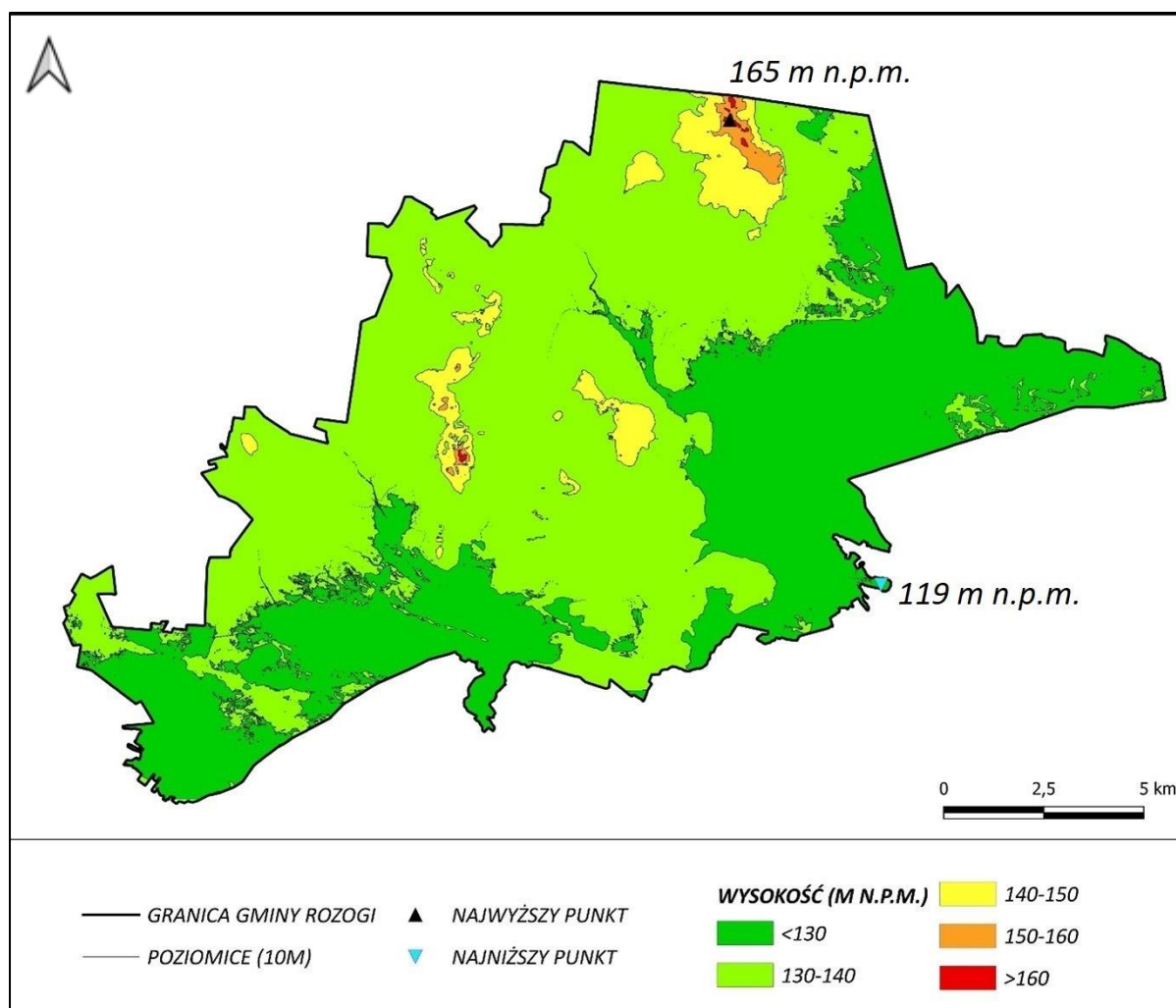
Gmina Rozogi na całej swojej powierzchni wyniesiona jest na wysokość znacznie powyżej 100 m n.p.m. Najwyższy punkt znajduje się w jej północnej części, w pobliżu miejscowości Faryny i wznosi się na wysokość ok. 165 m n.p.m. Najniżej położony punkt z kolei znajduje się w południowej części, w bliskim sąsiedztwie doliny cieką Dopływu spod Dąbrowy (ok. 119 m n.p.m.). Deniwelacje nie przekraczają zazwyczaj kilku metrów, natomiast maksymalna różnica wysokości wynosi ok. 46 m.

Przeważającą część obszaru położona jest na równinie sandrowej oraz na zdenudowanej wysoczyźnie morenowej, gdzie spadki terenowe rzadko przekraczają 5⁰. Obszary o wyższych spadkach (powyżej 10⁰) występują miejscowo i są zlokalizowane głównie w sąsiedztwie dolin rzecznych oraz w rejonie lokalnych form geomorfologicznych pochodzenia glacialnego (strefy krawędziowe wysoczyzn morenowych). Wyższe nachylenia obejmują również stoki form eolicznych (wydm), a także sztucznie utworzone wyrobiska związane z działalnością wydobywczą niektórych złóż kopalin.

W ujęciu generalnym na terenie Gminy wyróżniamy:

- doliny rzeczne, w tym najważniejsze tj. dolina Rozogi i Szkwy, będące prawostronnymi dopływami Narwi. Tereny położone w obrębie dolin rzecznych zajęte są głównie przez utwory piaszczyste oraz organogeniczne (torfy);
- tereny wysoczyznowe, obejmujące swym zasięgiem północne oraz centralne fragmenty. Wzniesienia morenowe zbudowane są tutaj przede wszystkim z utworów piaszczysto-żwirowych oraz w mniejszym stopniu przez utwory gliniaste;
- zespoły eolicznych form geomorfologicznych, reprezentowane przez wydmy. Formy te występują lokalnie, głównie w zachodniej oraz centralnej części, w dużym stopniu porośnięte roślinnością;
- równiny sandrowe, obejmują swym zasięgiem większą część Gminy. Tereny te zbudowane są przede wszystkim z utworów piaszczystych różnej frakcji i zajęte są głównie przez drzewostan leśny oraz obszary użytkowane rolniczo;
- równiny torfowe, obejmujące tereny z płytko położoną pierwszą warstwą wód podziemnych. Występują one głównie na terenach w bliskim sąsiedztwie dolin rzecznych Rozogi i Szkwy oraz ich dopływów, a także w obrębie lokalnych zagłębień terenowych gdzie stale lub okresowo może gromadzić się woda³³.

³³ Materiał źródłowy: Mapa glebowo-rolnicza 1: 5 000, WODGIK Olsztyn oraz Szczegółowa Mapa Geologiczna Polski 1:50 000, Państwowy Instytut Geologiczny (PIG).

Ryc. 30 Ukształtowanie powierzchni terenu gminy Rozogi

Materiał źródłowy: Numeryczny Model Terenu (NMT) pobrany z serwisu geoportal.gov.pl.

5.1.2. LITOSFERA I GLEBY

Powierzchnia gminy Rozogi zbudowana jest głównie z utworów piaszczystych, gdzie wyraźnie przeważają piaski luźne oraz piaski słabogliniaste. W dolinach rzecznych oraz obniżeniach terenowych występują utwory torfowe, które w ujęciu Gminy obejmują 5% powierzchni. Dodatkowo na terenach wierzchołków morenowych występują utwory słabo przepuszczalne (gliny lekkie, gliny lekkie pylaste). W obniżeniach terenu w centralnej części Gminy sporadycznie występują także utwory pyłowe³⁴.

Ze względu na piaszczyste podłoże, wykształciły się słabe gleby o mało korzystnych warunkach dla produkcji rolniczej, z niewielkimi możliwościami poprawy wartości użytkowych. Przeważają gleby murszowo-mineralne i murszowate, bielcowe i płowe, brunatne wyługowane i brunatne kwaśne. W dnach dolin rzecznych i zagłębiach terenowych wykształciły się gleby torfowe, torfowo-mułowe oraz gleby glejowe.

Pod względem klas bonitacyjnych, na terenie gminy Rozogi występują przeważnie gleby klasy V lub VI. Sporadycznie w Gminie, większość w obrębie miejscowości Rozogi, występują grunty rolne należące do III klasy bonitacyjnej, które stanowią niecałe 3% powierzchni Gminy. Nie występują grunty I lub II klasy bonitacyjnej.

³⁴ Materiał źródłowy: Mapa glebowo-rolnicza 1:5 000, WODGiK Olsztyn.

5.1.3. WODY POWIERZCHNIOWE I PODZIEMNE

Zasoby wód powierzchniowych gminy Rozogi tworzą cieki należące do zlewni Narwi, w dorzeczu Wisły. Niższymi jednostkami hydrograficznymi są:

- zlewnia rzeki Rozoga (III rzędu) – centralna oraz fragmenty zachodniej części Gminy;
- zlewnia rzeki Szkwa (III rzędu) – centralna część Gminy;
- zlewnia rzeki Trybówka (III rzędu) – zachodni skraj Gminy;
- zlewnia rzeki Rudnia (III rzędu) – północno-wschodnie fragmenty Gminy.

Obszar znajduje się blisko południowej granicy zasięgu najmłodszego zlodowacenia (bałtyckiego), co przekłada się w znacznym stopniu na zasoby wód śródlądowych. Gmina uboga jest bowiem w naturalne zbiorniki wodne w postaci jezior. Występują tutaj przede wszystkim drobne oczka wodne oraz stawy rozproszone na terytorium całej Gminy. W pobliżu miejscowości Dąbrowy znajduje się naturalny zbiornik wodny o powierzchni ok. 3,5 ha, ulegający stopniowemu zarastaniu.

Poniżej scharakteryzowano zasoby wód powierzchniowych:

- Rozoga – rzeka III rzędu, stanowi prawostronny dopływ Narwi, do której uchodzi w pobliżu Ostrołęki. Na terenie Gminy rzeka ta przepływa w jej zachodniej części na odcinku ok. 9,8 km;
- Szkwa – rzeka III rzędu, stanowiąca prawostronny dopływ Narwi, do której uchodzi w okolicach Ostrołęki. Rzeka ta przepływa przez centralną część Gminy (w tym przez miejscowość Rozogi) na odcinku ok. 13,5 km. Ponadto ciek ten stanowi naturalną granicę z gminą Łyse;
- Radostówka – ciek stanowiący prawostronny dopływ Rozogi, przebiegający w zachodniej oraz południowej części Gminy, na długości ok. 8,3 km;
- Trybówka – ciek stanowiący lewostronny dopływ rzeki Omulew, przepływający w zachodniej części Gminy, na odcinku ok. 5,8 km;
- Wilamówka – ciek stanowiący prawostronny dopływ rzeki Szkwa, przebiegający w centralnej części Gminy w pobliżu miejscowości Wilamowo, na odcinku ok. 6,2 km;
- Dopływ spod Klonu – ciek będący lewostronnym dopływem rzeki Rozogi. Jego całkowita długość wynosi ok. 3,1 km i w całości przebiega na terytorium Gminy. Ciek ten przepływa bowiem na wschód od zwartej zabudowy miejscowości Klon;
- Dopływ spod Lipniaka – ciek będący lewostronnym dopływem rzeki Szkwa. W całości przebiega przez terytorium Gminy (w jej środkowej części), a jego całkowita długość wynosi ok. 6,8 km;
- Dopływ spod Suchorosa Starego – ciek będący prawostronnym dopływem rzeki Rozoga. Przepływa on w zachodniej części Gminy na odcinku ok. 6,4 km;
- Kanał Chochół – ciek V rzędu, stanowiący lewostronny dopływ Wilamówki. Kanał ten przebiega w północno-zachodniej części Gminy w pobliżu miejscowości Występ. Jego całkowita długość w granicach Gminy wynosi ok. 5,7 km;
- Kanał Stare Czajki – ciek będący lewostronnym dopływem rzeki Rozogi. Całkowita długość w/w kanału w granicach Gminy wynosi ok. 450 m;
- Kanał Spaliny – ciek stanowiący lewostronny dopływ Szkwy, do której uchodzi poza granicami gminy Rozogi. Kanał ten przepływa na wschód od zwartej zabudowy miejscowości Spaliny Wielkie na odcinku ok. 4 km;
- pozostałe cieki – stanowiące drobne dopływy w/w rzek, najczęściej bezimienne, posiadające charakter typowych strug nizinnych;
- system rowów melioracyjnych – jest rozbudowany i występuje głównie w centralnej oraz zachodniej części, w obrębie użytków rolnych; został stworzony na potrzeby poprawy warunków produkcji rolniczej; całkowita długość sieci rowów i kanałów melioracyjnych w Gminie to kilkaset km;
- drobne zbiorniki wodne – głównie oczka oraz stawy, występujące dość licznie i w rozproszeniu, częściowo zarastające.

Przeważająca część gminy Rozogi zlokalizowana jest w zasięgu Jednolitej Części Wód Podziemnych Nr 50 (kod PLGW200050), natomiast wschodnie fragmenty należą do zasięgu JCWPd Nr 31 (kod PLGW200031).

5.1.4. ZASOBY KOPALIN

Na terenie Gminy aktualnie znajdują się następujące, udokumentowane złoża kopalin³⁵:

Tab. 18 Wykaz udokumentowanych złóż kopalin na terenie Gminy

KOD (ID)	NAZWA ZŁOŻA	KOPALINA	POWIERZCHNIA
KN 3633	Klon	Piasek ze żwirem	6 304 ha
KN 11349	Klon 3	Piasek	1 280 ha
KN 11093	Klon 4	Piasek ze żwirem	1 920 ha
KN 15041	Klon 6	Piasek	3 120 ha
KN 9008	Klon dz. 259	Piasek ze żwirem	4 541 ha
KN 10011	Klon I	Piasek ze żwirem	1 995 ha
KN 8651	Klon II	Piasek	4 065 ha
KN 13524	Klon V	Piasek	1 766 ha
KN 15902	Klon VII	Piasek ze żwirem	3 245 ha
KN 16663	Klon VIII	Piasek	1 966 ha
KN 16845	Klon IX	Piasek	2 000 ha
KN 20553	Klon X	Piasek ze żwirem	1 638 ha
KN 11820	Występ	Piasek ze żwirem	1 880 ha

Materiał źródłowy: System ewidencji zasobów złóż Państwowego Instytutu Geologicznego „MIDAS”.

W przyszłości zasób udokumentowanych złóż kopalin mogłoby się zwiększyć, z uwagi na występowanie na terenach Gminy obszarów perspektywicznych złóż piasku i żwiru – pod warunkiem ich faktycznego stwierdzenia (udokumentowania).

Spośród udokumentowanych złóż kopalin, w fazie eksploatacji (uzyskana koncesja na wydobywanie, ustanowiony teren górniczy), znajdują się: Klon 4, Klon 6, Klon VII, Klon VIII, Klon IX, Klon X oraz Występ.

5.1.5. ZASOBY LEŚNE I SZATA ROŚLINNA

Obecny charakter roślinności w gminie Rozogi jest wynikiem naturalnych tendencji rozwoju (gleby, klimatu, wody) oraz działalności antropogenicznych (zagospodarowanie terenu, działalność rolnicza, przekształcenia gruntów). Generalnie występują tu przede wszystkim następujące grupy roślinności:

- zbiorowiska leśne oraz zadrzewiania i zakrzewienia;
- torfowiska oraz zbiorowiska wodne i nadwodne;
- zbiorowiska towarzyszące polom uprawnym oraz zbiorowiska łąkowe i pastwiskowe;
- zieleń urządzona;
- zbiorowiska ruderalne.

Zespoły te charakteryzują się wielogatunkowym składem roślinności oraz różnorodnością wynikającą z warunków siedliskowych, a tym samym dużym stopniem bioróżnorodności.

³⁵ Materiał źródłowy: Bilans zasobów kopalin i wód podziemnych w Polsce według stanu na 31.XII.2020 r., 2021, Państwowy Instytut Geologiczny, Warszawa oraz systemu ewidencji zasobów złóż Państwowego Instytutu Geologicznego „MIDAS”, www.geoportal.pgi.gov.pl/midas-web.

Tereny leśne są stosunkowo liczne. Sumarycznie obejmują one powierzchnię ok. 9 055 ha, a lesistość jest na poziomie ok. 40,4%. Lasy koncentrują się przede wszystkim w północnej oraz północno-wschodniej części Gminy. Tereny te stanowią bowiem część Puszczy Piskiej – jednego z największych kompleksów leśnych występujących na terenie Polski. W ujęciu generalnym są to obszary najcenniejsze przyrodniczo w Gminie. Wyrazem tego jest fakt, iż w ich obrębie znaczną część terenu stanowią lasy szczególnie chronione oraz ustanowione zostały formy ochrony przyrody w postaci Obszarów Natura 2000 (opisane szerzej w następnych rozdziałach). Zwarte przestrzenie leśne przebiegają również wzdłuż południowo-wschodniej granicy Gminy, a także obejmują stosunkowo liczne zbiorowiska w jej centralnej części.

Na terenie gminy Rozogi wyróżniamy przede wszystkim następujące typy siedliskowe lasu³⁶:

- bór świeży (Bśw);
- bór mieszany świeży (BMśw);
- bór mieszany wilgotny (BMw);
- bór mieszany bagienny (BMb);
- bór bagienny (Bb);
- bór suchy (Bs);
- las mieszany świeży (LMśw);
- las mieszany bagienny (LMb);
- las wilgotny (Lw);
- las bagienny/ols (Ol);
- ols jesionowy (Olj).

Ważną składową środowiska przyrodniczego Gminy są torfowiska. Występują w niektórych fragmentach dolin rzecznych i obniżeniach terenowych. Specyficzne warunki siedliskowe torfowisk, wynikające z dużego uwodnienia ekosystemu i dużej zawartości materii organicznej, stanowią o ich dużej roli w środowisku przyrodniczym, w tym: utrzymywaniu różnorodności gatunkowej flory i fauny oraz tworzeniu warunków jej wzrostu i rozwoju, zapewnianiu warunków siedliskowych dla rzadkich ekosystemów i gatunków, tworzeniu korzystnych warunków mikroklimatycznych, tworzeniu naturalnych barier geochemicznych w obrębie zlewni.

5.1.6. ŚWIAT ZWIERZĘCY

Niewielki stopień zaludnienia i uprzemysłowienia oraz wysoki udział terenów biologicznie czynnych i zróżnicowanie siedlisk (ekosystemy otwarte łąk i pastwisk oraz pól uprawnych, ekosystemy leśne, ekosystemy wodne i nadwodne), warunkuje duże zróżnicowanie gatunkowe fauny.

Spośród gatunków zwierząt na specjalne wyróżnienie zasługują ptaki (awifauna), w tym zwłaszcza np. orzeł bielik, orlik krzykliwy i bocian czarny, których stanowiska lęgowe znajdują się w kompleksach leśnych obrębu Gminy. Awifaunę na obszarach torfowisk reprezentują m.in. cietrzew, żuraw, derkacz, kszysk i pustułka. Wśród ssaków możemy spotkać na terenie Gminy przede wszystkim: łosie, jelenie, sarny, dziki i zające, które w lasach znajdują dogodne warunki do bytowania. Ssaki drapieżne reprezentowane są przez wilka, lisa, jenota, borsuka, kunę leśną i domową, tchórza zwyczajnego, norkę amerykańską, łasicę, gronostaja. Powszechnie występuje także bóbr, który stał się zwierzęciem dość często spotykanym w dolinach rzek, gdzie buduje żeremia w postaci kopców z pociętych gałęzi i mułu. Ponadto na terenie Gminy występują liczne gatunki płazów i gadów, takie jak: żaba, jaszczurka, padalec, żmija zygzakowata, żółw błotny, zaskroniec. Spośród ryb występują m.in. ryby karpiowate (płoc, kleń, jaź, jelec, ukleja, karaś) oraz ryby okoniowate (okoń, jazgarz).

³⁶ Materiał źródłowy: Bank Danych o Lasach, www.bdl.lasy.gov.pl.

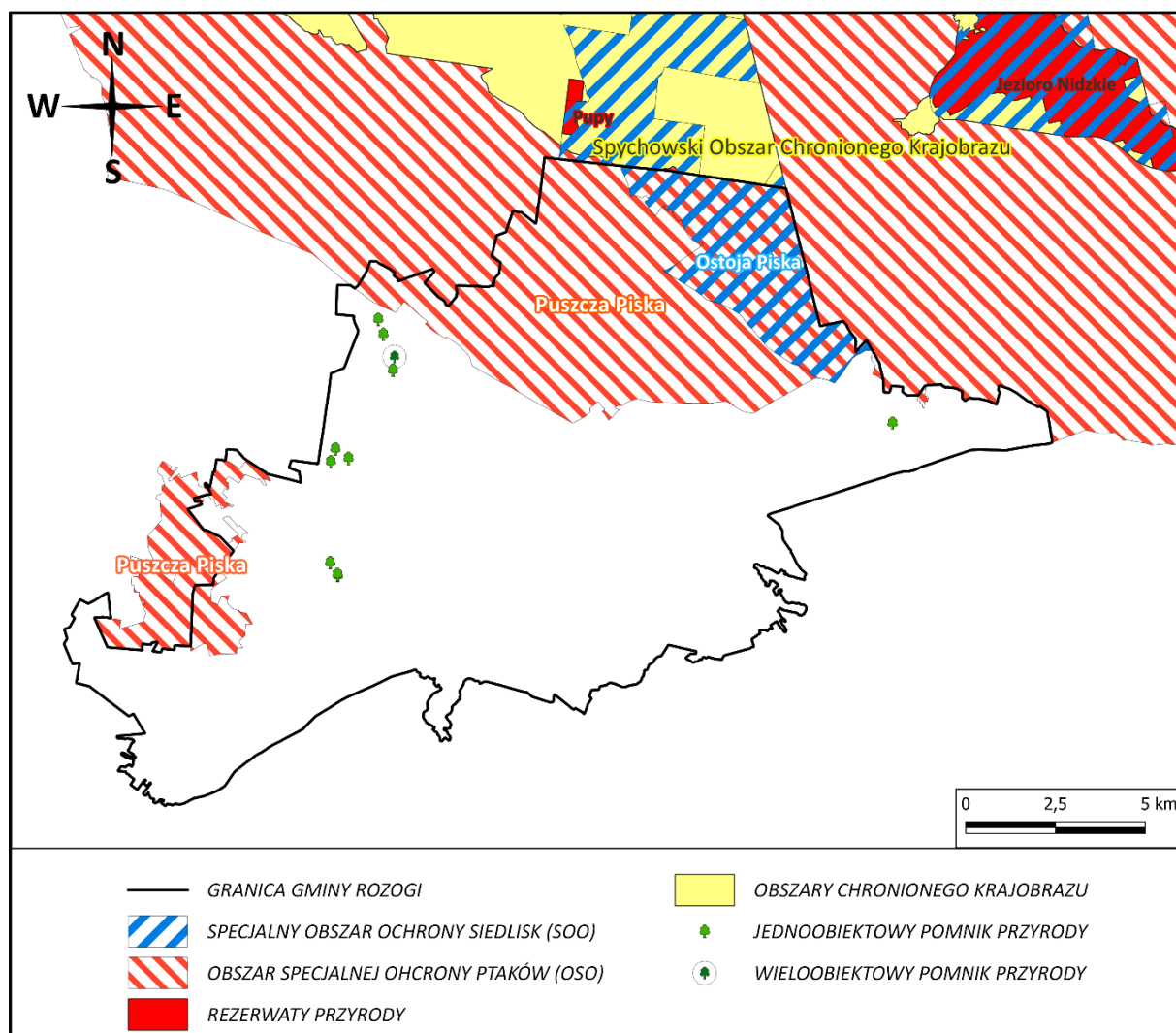
powierzchni, ponieważ ok. 0,2%³⁹. Ponadto, powierzchniowa warstwa litologiczna przeważającej części Gminy zbudowana jest z utworów łatwo przepuszczalnych (piaski i żwiry oraz lokalnie utwory organogeniczne i pyłowe). Tereny, na których podłoże zostało sztucznie utwardzone obejmują niewielkie areale, w związku z tym stwierdza się niski stopień zasklepienia gruntów na terenie Gminy.

5.3. FORMY OCHRONY PRZYRODY

5.3.1. LOKALIZACJA FORM OCHRONY PRZYRODY

Pośród form ochrony przyrody, rozróżnionych ustawą z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody stwierdza, iż w granicach gminy Rozogi występują:

- Obszar Natura 2000 – specjalny obszar ochrony siedlisk (SOO) Ostoja Piśka PLH280048;
- Obszar Natura 2000 – obszar specjalnej ochrony ptaków (OSO) Puszcza Piśka PLB280008;
- Pomniki przyrody;
- Ochrona gatunkowa roślin, zwierząt i grzybów – obligatoryjna dla terytorium całego kraju.

Ryc. 32 Formy ochrony przyrody w rejonie Gminy

Materiał źródłowy: Opracowanie własne według danych GDOŚ.

³⁹ Materiał źródłowy: Obliczenia własne na podstawie danych Bazy Danych Obiektów Topograficznych (BDOT10k).

Warto jednocześnie nadmienić, iż Gmina na odcinku ok. 5 km od strony północnej graniczy bezpośrednio ze Spychowskim Obszarem Chronionego Krajobrazu. Ponadto, w odległości ok. 700 m na północ od obszaru Gminy znajduje się Rezerwat Przyrody „Pupy”.

5.3.2. OBSZAR NATURA 2000 OSTOJA PISKA PLH280048⁴⁰

Specjalny obszar ochrony siedlisk (SOO) Ostoja Piska PLH280048 wyznaczony został na mocy Rozporządzenia Ministra Klimatu i Środowiska z dnia 12 stycznia 2022 r. w sprawie specjalnego obszaru ochrony siedlisk Ostoja Piska (PLH280048) (Dz. U. 2022 poz. 418). Do czasu ustanowienia w/w aktu prawnego stanowił on obszar mający znaczenie dla wspólnoty, nie mniej obecnie posiada on status specjalnego obszaru ochrony siedlisk (tzw. „obszar siedliskowy”).

SOO Ostoja Piska PLH280048 zajmuje łącznie powierzchnię 57826,61 ha i zlokalizowany jest na terenie:

- powiatu szczycieńskiego, gminy: Rozogi, Szczytno (wiejska), Świętajno, Dźwierzuty;
- powiatu olsztyńskiego, gminy: Biskupiec;
- powiatu piskiego, gminy: Ruciane Nida, Pisz;
- powiatu mrągowskiego, gminy: Sorkwity, Piecki, Mrągowo (wiejska), Mikołajki.

Ostoję obejmuje teren Puszczy Piskiej, stanowiącej jeden z największych kompleksów leśnych kraju. W zasięg Obszaru włączono tereny o najlepiej zachowanych zespołach leśnych, które wyróżniały się swym naturalnym charakterem bądź obfitością gatunkową fauny i flory. Ukształtowanie powierzchni w zasięgu Ostoi wyróżnia się szczególnie zróżnicowanym charakterem młodogłacjalnym. W części północno-wschodniej porastają je lasy dębowo-sosnowe i grądy, będące relikami dawnej Puszczy Jańsborskiej. Przestrzenie południowe porastają zespoły borów sosnowych z domieszką jodły, w miejscach o wilgotniejszym mikroklimacie. Pod względem zajmowanej powierzchni dominują jednak plantacje sosny z towarzyszącymi gatunkami drzew liściastych. W zasięgu dolin potoków wykształciły się zbiorowiska lasów łęgowych, w niewielkich płatach, sporadycznie pozostały nadpotokowe drzewostany jesionowo-olszowe. Na skutek osuszania śródleśnych mokradeł, w zasięgu kompleksu rozprzestrzeniły się olszyny i brzeziny. Ponadto w zasięgu Ostoi znajdują się również liczne, rynny jeziorne połączone doliną rzeki Krutyni. Największymi zbiornikami wodnymi występującymi w granicach Ostoi są jeziora: Nidzickie, Bełdany i Mokre. W zasięgu obszaru znalazły się również szczególnie cenne zlewnie i dorzecza rzeki Krutyni, części Pisy oraz jeziora Bełdanów i Nidzickiego. Na obszarze Ostoi występują również zachowane torfowiska m.in. torfowisko wokół Mysich Jeziorok. Z uwagi na te uwarunkowania obszar Natura 2000 Ostoja Piska PLH280048 składa się z pojedynczych enklaw, zróżnicowanych pod względem powierzchniowym.

Z uwagi na bogactwo gatunkowe w zasięgu Obszaru zidentyfikowano 18 siedlisk z Załącznika I Dyrektywy Rady 92/43/EWG i 16 gatunków z Załącznika II Dyrektywy Rady 92/43/EWG. Ze względów faunistycznych, szczególnie istotne są ostoje wydry (*Lutra lutra*), bobra (*Castor fiber*) i wilka (*Canis lupus*). Pod względem florystycznym szczególnie cenne są natomiast naturalne zbiorowiska grądu subkontynentalnego (9170), naturalnych, dystroficznych zbiorników wodnych (3160), torfowisk przejściowych i trzęsawisk (7140), jezior eutroficznych (3150), oraz zbiorowisk ramienic w wodach mezotroficznych (3140). Poszczególne okazy drzew zostały objęte ochroną pomnikową. Obszar Ostoi Piskiej jest fragmentem ostoi ptasiej o randze europejskiej E-23.

⁴⁰ Charakterystyka na podstawie: Standardowego Formularza Danych obszaru Natura 2000,

5.3.3. OBSZAR NATURA 2000 PUSZCZA PISKA PLB280008⁴¹

Obszar specjalnej ochrony ptaków (OSO) Puszcza Piska PLB280008 wyznaczony został na mocy Rozporządzenia Ministra Środowiska z dnia 21 lipca 2004 roku w sprawie obszarów specjalnej ochrony ptaków Natura 2000 (Dz. Urz. 2004 nr 229 poz. 2313).

Aktualnie dla Obszaru Natura 2000 obowiązuje Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 12 stycznia 2011 r. w sprawie obszarów specjalnej ochrony ptaków w sprawie obszarów specjalnej ochrony ptaków (Dz.U. 2011 nr 25 poz. 133).

Obszar zajmuje łącznie powierzchnię ok. 172 802,21 ha. i posiada status obszaru specjalnej ochrony ptaków (tzw. „obszar ptasi”).

Obszary Puszczy zbudowane są przez utwory czwartorzędowe, w zdecydowanej większości pochodzenia glacialnego i fluwioglacialnego okresu zlodowacenia bałtyckiego. Jedynie miejscowo z utworów pochodzenia późniejszego (holoceni), wykształconego wskutek lodowacenia jezior, akumulacją rzeczną i eoliczną. Rzeźba terenu w Obszarze jest bardzo zróżnicowana. Występują tu takie formy jak m.in. wysoko wypiętrzone wały moreny czołowej, faliste i pagórkowate tereny moreny dennej i bocznej, piaszczyste wydmy, głębokie rynny, równiny sandrowe, oraz terasy zalewowe, bezodpływowe zagłębienia i inne silnie zaznaczone formy krajobrazowe. Obszar Natura 2000 Puszcza Piska PLB280008 zlokalizowany jest w sąsiedztwie obszarów o znaczących walorach przyrodniczych. Od południa – łąki i lasy Puszczy Kurpiowskiej, od północnego wschodu – tereny Poligonu Orzysz, od zachodu jest to Puszcza Napiwodzko-Ramucka, od północy m.in. Bagna Nietlickie, Mazurska Ostoja Żółwia Błotnego Baranowo, jezioro Łuknajno. W granicach Obszaru zlokalizowane są innego rodzaju formy ochrony przyrody. Walory przyrodniczo-historyczne, uwarunkowały rozwój gospodarki w kierunku leśniczym, rolniczym, turystycznym, przetwórstwa drewna i rybactwa.

Struktura pokrycia terenu obszaru Natura 2000 Puszcza Piska PLB280008 jest następująca:

- lasy liściaste zrzucające liście na zimę – ok. 4,53%;
- lasy mieszane – ok. 15,02%;
- pozostałe tereny (w tym miasta, wsie, drogi, wysypiska śmieci, kopalnie, tereny przemysłowe) – ok. 0,41%;
- wody śródlądowe (stojące i płynące); – 12,38%;
- lasy iglaste – 41,8%
- łąki wilgotne, łąki świeże – 7,96%;
- torfowiska, mokradła, bagna, roślinność granicząca z wodami – 0,51%;
- ekstensywne uprawy zbóż (w tym z zastosowaniem ugorowania w płodozmianie) – 17,39%.

Przedmiotem ochrony w obszarze Natura 2000 Puszcza Piska PLB280008 są:

- bąk *Botaurus stellaris*;
- bączek *Ixobrychus minutus*;
- bocian biały *Ciconia ciconia*;
- bocian czarny *Ciconia nigra*;
- trzmielojad *Pernis apivorus*;
- kania czarna *Milvus migrans*;
- kania ruda *Milvus milvus*;
- bielik *Haliaeetus albicilla*;
- błotniak stawowy *Circus aeruginosus*;
- orlik krzykliwy *Aquila pomarina*;
- rybołów *Pandion haliaeetus*;

⁴¹ Materiał źródłowy: Dane ze *Standardowego Formularza Danych Obszaru Natura 2000*, Generalna Dyrekcja Ochrony Środowiska. Przedstawiony opis dotyczy całego obszaru Natura 2000.

- kropiatka *Porzana porzana*;
- zielonka *Porzana parva*;
- derkacz *Crex crex*;
- żuraw *Grus grus*;
- puchacz *Bubo bubo*;
- włochatka *Aegolius funereus*;
- lelek *Caprimulgus europaeus*;
- zimorodek *Alcedo atthis*;
- dzięcioł czarny *Dryocopus martius*;
- dzięcioł średni *Dendrocopos medius*;
- lerka *Lullula arborea*;
- jarzębatka *Sylvia nisora*;
- muchołówka mała *Ficedula parva*;
- cietrzew *Tetrao tetrix*;
- gągoł *Bucephala clangula*;
- siniak *Columba oenas*;
- perkoz dwuczuby *Podiceps cristatus*;
- kormoran *Phalacrocorax carbo*;
- samotnik *Tringa ochropus*;
- łabędź niemy *Cygnus olor*;
- cyraneczka *Anas crecca*;
- hełmiatka *Netta rufina*;
- nurogęs *Mergus merganser*;
- kobuz *Falco subbuteo*;
- trzciniak *Acrocephalus arundinaceus*.
- rybitwa czarna *Chlidonias Niger*;
- rybitwa rzeczna *Sterna hirundo*;
- śmieszka *Larus ridibundus*.

Ponadto, w obszarze Natura 2000 Puszcza Piska PLB280008 występują inne gatunki ptaków wymienione w Załączniku I Dyrektywy Ptasiej, które nie zostały uznane za przedmioty ochrony ze względu na to, że w świetle obecnej wiedzy liczebność ich populacji nie jest istotna z punktu widzenia zachowania tych gatunków w kraju (mniej niż 1% populacji krajowych):

- błotniak łąkowy *Circus pygargus*;
- jarząbek *Bonasa bonasia*;
- sóweczka *Glaucidium passerinum*;
- dzięcioł zielonosiwy *Picus canus*;
- dzięcioł biało-grzbiety *Dendrocopos leucotos*;
- świergotek polny *Anthus campestris*;
- muchołówka białoszyja *Ficedula albicollis*;
- gąsiorek *Lanius collurio*;
- ortolan *Emberiza hortulana*.

Do najważniejszych oddziaływań (zagrożeń, presji i działań) mających lub mogących mieć wpływ na obszar Natura 2000 Puszcza Piska PLB280008 zaliczono:

- zagrożenia poziomu wysokiego:
 - zabudowa rozproszona;
 - sporty i różne formy czynnego wypoczynku rekreacji, uprawiane w plenerze;
 - zasypywanie terenu, melioracje i osuszanie – ogólnie;
 - intensyfikacja rolnictwa;

- inne rodzaje praktyk leśnych, nie wymienione powyżej, np. erozja ze względu na wycinkę, fragmentacja;
- zagrożenia poziomu średniego:
 - inne kompleksy sportowe i rekreacyjne;
 - rozproszone zanieczyszczenie wód powierzchniowych z powodu działalności związanej z rolnictwem i leśnictwem;
- zagrożenia poziomu niskiego:
 - konkurencja, przykład: mewa / rybitwa;
 - inne zanieczyszczenie wód powierzchniowych ze źródeł punktowych;
 - drapieżnictwo.

5.3.4. POMNIK PRZYRODY

Na terenie gminy Rozogi kilkanaście drzew objętych zostało ochroną pomnikową (pomniki przyrody ożywionej):

Tab. 19 Wykaz pomników przyrody na terenie Gminy

LP.	RODZAJ – NAZWA	WYMIARY GDOŚ	LOKALIZACJA	OBOWIĄZUJĄCY AKT PRAWNY
1	Dąb szypułkowy (<i>Quercus robur</i>)	Pierśnica: 128 cm Wysokość: 28 m	dz. nr 2153 – obręb Spaliny Małe	Uchwała Nr XLIX/245/10 Rady Gminy Rozogi z dnia 29 października 2010 r. w sprawie ustanowienia pomnika przyrody (Dz. Urz. Woj. Warm. Maz. 2010 Nr 193 poz. 2464).
2	Dąb szypułkowy (<i>Quercus robur</i>)	Pierśnica: 131 cm Wysokość: 30 m	dz. nr 209/6 - obręb Występ	Rozporządzenie Nr 193 Wojewody Warmińsko-Mazurskiego z dnia 26 października 1999 r. w sprawie uznania obiektów za pomniki przyrody oraz o skreślenie obiektów z listy pomników przyrody (Dz. Urz. Woj. Warm. Maz. 1999 Nr 71 poz. 1204).
3	Dąb szypułkowy (<i>Quercus robur</i>)	Pierśnica: 131 cm Wysokość: 35 m	dz. nr 2213 – obręb Występ	Rozporządzenie Nr 193 Wojewody Warmińsko-Mazurskiego z dnia 26 października 1999 r. w sprawie uznania obiektów za pomniki przyrody oraz o skreślenie obiektów z listy pomników przyrody (Dz. Urz. Woj. Warm. Maz. 1999 Nr 71 poz. 1204).
4	Dąb szypułkowy (<i>Ureus robur</i>)	Obwód: 342 cm Pierśnica: 109 cm Wysokość: 31 m	dz. nr 2219 – obręb Występ	Rozporządzenie Nr 21 Wojewody Warm. Maz. z dnia 30 listopada 2004 r. w sprawie ustanowienia pomników przyrody (Dz. Urz. Woj. Warm. Maz. 2004 nr 167 poz. 2061).
	Dąb szypułkowy (<i>Quercus robur</i>)	Obwód: 286 cm Pierśnica: 91 cm Wysokość: 29 m		
	Dąb szypułkowy (<i>Ureus robur</i>)	Obwód: 261 cm Pierśnica: 83 cm Wysokość: 29 m		
	Dąb szypułkowy (<i>Ureus robur</i>)	Obwód: 380 cm Pierśnica: 121 cm Wysokość: 31 m		
5	Lipa drobnolistna (<i>Tilia cordata</i>)	Pierśnica: 131 cm Wysokość: 30 m	dz. nr 2219 – obręb Występ	Rozporządzenie Nr 193 Wojewody Warmińsko-Mazurskiego z dnia 26 października 1999 r. w sprawie uznania obiektów za pomniki przyrody oraz o skreślenie obiektów z listy pomników przyrody (Dz. Urz. Woj. Warm. Maz. 1999 Nr 71 poz. 1204).
6	Dąb szypułkowy (<i>Ureus robur</i>)	Pierśnica: 147 cm Wysokość: 30 m	dz. nr 2218 – obręb Występ	Rozporządzenie Nr 193 Wojewody Warmińsko-Mazurskiego z dnia 26 października 1999 r. w sprawie uznania obiektów za pomniki przyrody oraz o skreślenie obiektów z listy pomników przyrody (Dz. Urz. Woj. Warm. Maz. 1999 Nr 71 poz. 1204).

LP.	RODZAJ – NAZWA	WYMIARY GDOŚ	LOKALIZACJA	OBOWIAZUJĄCY AKT PRAWNY
7	Dąb szypułkowy (Ureus robur)	Pierśnica: 136 cm Wysokość: 35 m	dz. nr 2247 – obręb Klon	Rozporządzenie Nr 193 Wojewody Warmińsko-Mazurskiego z dnia 26 października 1999 r. w sprawie uznania obiektów za pomniki przyrody oraz o skreślenie obiektów z listy pomników przyrody (Dz. Urz. Woj. Warm. Maz. 1999 Nr 71 poz. 1204).
8	Dąb szypułkowy (Ureus robur)	Pierśnica: 135 cm Wysokość: 36 m	dz. nr 2247 – obręb Klon	Rozporządzenie Nr 193 Wojewody Warmińsko-Mazurskiego z dnia 26 października 1999 r. w sprawie uznania obiektów za pomniki przyrody oraz o skreślenie obiektów z listy pomników przyrody (Dz. Urz. Woj. Warm. Maz. 1999 Nr 71 poz. 1204).
9	Dąb szypułkowy (Ureus robur)	Pierśnica: 134 cm Wysokość: 30 m	dz. nr 2252 – obręb Klon	Rozporządzenie Nr 193 Wojewody Warmińsko-Mazurskiego z dnia 26 października 1999 r. w sprawie uznania obiektów za pomniki przyrody oraz o skreślenie obiektów z listy pomników przyrody (Dz. Urz. Woj. Warm. Maz. 1999 Nr 71 poz. 1204).
10	Dąb szypułkowy (Ureus robur)	Pierśnica: 128 cm Wysokość: 29 m	dz. nr 2286 – obręb Klon	Uchwała Nr XLIX/243/10 Rady Gminy Rozogi z dnia 29 października 2010 r. w sprawie ustanowienia pomnika przyrody (Dz. Urz. Woj. Warm. Maz. 2010 Nr 193 poz. 2462).
11	Dąb szypułkowy (Ureus robur)	Pierśnica: 122 cm Wysokość 28 m	dz. nr 2289 – obręb Klon	Uchwała Nr XLIX/244/10 Rady Gminy Rozogi z dnia 29 października 2010 r. w sprawie ustanowienia pomnika przyrody (Dz. Urz. Woj. Warm. Maz. 2010 Nr 193 poz. 2463)
12	Dąb szypułkowy (Ureus robur)	Pierśnica: 130 cm Wysokość: 30 m	dz. nr 2289 – obręb Klon	Uchwała Nr XLIX/242/10 Rady Gminy Rozogi z dnia 29 października 2010 r. w sprawie ustanowienia pomnika przyrody (Dz. Urz. Woj. Warm. Maz. 2010 Nr 193 poz. 2461)

Materiał źródłowy: Centralny Rejestr Form Ochrony Przyrody, www.clc.gios.gov.pl.

5.3.5. OCHRONA GATUNKOWA

Poza obszarowymi i obiektowymi formami ochrony, na terytorium całego kraju obowiązuje ochrona gatunkowa roślin, zwierząt i grzybów. Ma na celu zapewnienie przetrwania i zachowania we właściwym stanie poszczególnych, chronionych gatunków roślin, grzybów i zwierząt wraz z ich siedliskami, a w konsekwencji także zachowanie różnorodności genetycznej i biologicznej.

5.4. INFRASTRUKTURA TECHNICZNA

5.4.1. INFRASTRUKTURA WODOCIĄGOWA

Infrastruktura wodociągowa na terenie gminy Rozogi składa się z:

- ujęć wody w Rozogach, Dąbrowach, Farynach i w Łuce;
- stacji uzdatniania wody w Rozogach, Dąbrowach i Łuce;
- stacji poboru wody w Farynach;
- przepompowni wody w Klonie,
- sieci wodociągowej.

System zaopatrzenia w wodę jest obsługiwany przez Zakład Gospodarki Komunalnej w Rozogach. System ten umożliwia dostęp do wody pitnej niemal wszystkim mieszkańcom jednakże niewielka część obszarów zabudowy rozproszonej w dalszym ciągu zaopatrywana jest w wodę ze studni indywidualnych. W 2020 roku na terenie gminy Rozogi 5 336 osób korzystało z sieci wodociągowej, co przekładało się na stopień zwodociągowania kształtującym się na poziomie 97,1%.

Tab. 20 Sieć wodociągowa w Gminie

WSKAŹNIK	WARTOŚĆ
Udział budynków mieszkalnych podłączonych do sieci	93,3%
Udział ludności korzystającej z sieci wodociągowej	97,1%
Długość sieci wodociągowej	191,6 km
Liczba osób korzystających z sieci	5 336 os.
Ilość wody dostarczonej do gospodarstw	256,7 dam ³
Liczba przyłączy wodociągowych	1 320 szt.
Średnie zużycie wody na jednego mieszkańca	46,6 m ³

Materiał źródłowy: Dane GUS, stan na 31.12.2020 r.

Połączenie wodociągów na terenie gminy Rozogi pozwala na dostawę wody z różnych stacji wodociągowych dla utrzymania ciągłości dostawy w sytuacjach koniecznych napraw, usuwania awarii i konserwacji. W sytuacjach koniecznych przy wyłączeniu jednej ze stacji wodociągowej jest możliwość dostawy wody odbiorcom z pozostałych ujęć. Woda pobierana z ujęć w Farynach spełnia wymogi wody pitnej i jest dostarczana jako woda surowa, bez żadnego uzdatniania, natomiast woda pobierana z pozostałych ujęć jest uzdatniana poprzez złoża filtracyjne⁴². Wykaz ujęć wody na terenie Gminy przedstawiono w poniżej tabeli:

Tab. 21 Wykaz ujęć wód w gminie Rozogi, stan na 2020 r.

LOKALIZACJA UJĘĆ WODOCIĄGOWYCH	ZDOLNOŚĆ PRODUKCYJNA (M ³ /DOBA)	ROCZNY POBÓR WODY (M ³)
Rozogi – 2 ujęcia głębinowe	840,0	154 731
Dąbrowy – 2 ujęcia głębinowe	384,0	81 120
Faryny – 2 ujęcia głębinowe	537,7	104 388
Łuka – 1 ujęcie głębinowe	150,0	30 320

Materiał źródłowy: Raport o stanie gminy Rozogi. Podsumowanie działalności Wójta Gminy Rozogi w roku 2020, 2021.

5.4.2. INFRASTRUKTURA KANALIZACYJNA

Infrastruktura kanalizacyjna na terenie gminy Rozogi składa się z:

- oczyszczalni ścieków mechaniczno-biologiczna w Rozogach;
- przepompowni ścieków, 3 w miejscowości Rozogi i 1 w miejscowości Wilamowo;
- sieci kanalizacyjnej w miejscowościach Rozogi i Wilamowo.

W 2020 roku na terenie gminy Rozogi 1 538 osób korzystało z sieci kanalizacji sanitarnej, co przekładało się na stopień skanalizowania kształtującym się na poziomie 27,98%⁴³.

Tab. 22 Sieć kanalizacyjna w Gminie

WSKAŹNIK	WARTOŚĆ
Udział budynków mieszkalnych podłączonych do sieci	25,6%
Udział ludności korzystającej z sieci kanalizacyjnej	27,98%
Długość sieci kanalizacyjnej	16,7 km
Liczba osób korzystających z sieci	1 538 os.
Liczba przyłączy do budynków	372 szt.
Ilość ścieków odprowadzana	42,9 dam ³
Liczba zbiorników bezodpływowych	932 szt.
Liczba przydomowych oczyszczalni ścieków	191 szt.

Materiał źródłowy: Dane GUS, stan na 31.12.2020 r.

⁴² Materiał źródłowy: Raport o stanie gminy Rozogi. Podsumowanie działalności Wójta Gminy Rozogi w roku 2020, 2021.

⁴³ Materiał źródłowy: Dane Urzędu Gminy Rozogi.

Ścieki komunalne trafiają do Zakładu Gospodarki Komunalnej zlokalizowanego w Rozogach. Budynki oraz gospodarstwa domowe, które nie są podłączone do systemu kanalizacyjnego funkcjonującego w Gminie odprowadzają ścieki do zbiorników bezodpływowych lub oczyszczają ścieki przy pomocy instalacji przydomowych oczyszczalni ścieków.

W dalszym ciągu większość mieszkańców gminy Rozogi (zwłaszcza z w obszarze zabudowy rozproszonej) korzysta z indywidualnych systemów unieszkodliwiania ścieków sanitarnych, tzn. ze zbiorników bezodpływowych na nieczystości (szamb) lub z przydomowych oczyszczalni ścieków.

Istotne jest zachowanie właściwego stanu jakości wód. W kontekście tym należy właściwie kształtować gospodarkę wodno-ściekową, a zwłaszcza zwiększyć odsetek korzystających z sieci kanalizacyjnej lub stosować przydomowe oczyszczalnie ścieków na terenach zabudowy rozproszonej, sukcesywnie zastępując tradycyjne zbiorniki na nieczystości (szamba).

5.4.3. INFRASTRUKTURA ELEKTROENERGETYCZNA

Podmiotem odpowiedzialnym za zaopatrywanie mieszkańców energią elektryczną, regularność dostaw, jakość dostarczanej energii, obsługę odbiorców, kontrolowanie eksploatacji sieci, przeprowadzanie modernizacji oraz usuwanie usterek jest podmiot zewnętrzny.

Przez teren Gminy nie przebiegają linie najwyższych napięć (NN) oraz linie wysokiego napięcia (WN). Ponadto, nie znajdują się tutaj Główne Punkty Zasilania (GPZ), a Gmina zasilana jest z GPZ „Myszyniec 110/15” (gm. Myszyniec). Energia elektryczna rozprowadzana jest z pomocą sieci elektroenergetycznej złożonej ze stacji transformatorowych 15/04 kV oraz linii średniego i niskiego napięcia (15 i 0,4kV). Łącznie przez teren gminy Rozogi przebiegają linie elektroenergetyczne⁴⁴:

- napowietrzne linie elektroenergetyczne średniego napięcia 15 kV o długości łącznej 112,16 km;
- kablowe linie elektroenergetyczne średniego napięcia 15 kV o długości łącznej 4,0 km;
- napowietrzne linie elektroenergetyczne niskiego napięcia 0,4 kV o długości łącznej 149,08 km;
- kablowe linie elektroenergetyczne niskiego napięcia 0,4 kV o długości łącznej 1,21 km.

Ponadto, zgodnie z danymi pozyskanymi od PGE wynika, iż 2 odbiorców zasila energią elektryczną bezpośrednio z linii elektroenergetycznej średniego napięcia, natomiast w przypadku 1794 odbiorców jest to linia elektroenergetyczna niskiego napięcia.

5.4.4. INFRASTRUKTURA CIEPŁOWNICZA

W granicach gminy Rozogi nie istnieje centralny system ciepłowniczy. Mieszkańcy w celach grzewczych wykorzystują źródła rozproszone, indywidualne, głównie w postaci kotłów na paliwa stałe (węgiel, drewno), gazowe (butle gazowe) lub olej opałowy. Zasilanie gminnych obiektów użyteczności publicznej również odbywa się za pomocą źródeł indywidualnych.

W coraz większym stopniu wykorzystywana jest energia ciepła pochodząca ze źródeł odnawialnych za pomocą mikroinstalacji OZE, jak kolektory słoneczne i pompy ciepła.

5.4.5. INFRASTRUKTURA GAZOWA

Na obszarze gminy Rozogi aktualnie nie istnieje zbiorczy, scentralizowany system zaopatrzenia mieszkańców w gaz. Potrzeby ciepłe w gospodarce komunalno-bytowej w gospodarstwach domowych są zaspokajane dostawą gazu płynnego, dostarczanego w butlach gazowych.

⁴⁴ Materiał źródłowy: PGE Dystrybucja S.A Oddział Warszawa.

5.4.6. ODNAWIALNE ŹRÓDŁA ENERGII

W gminie Rozogi na terenie działki nr 674 w obrębie Klon oraz na działkach nr 1424/1, 1425/1 oraz 1426/2 w obrębie Dąbrowy znajdują się farmy fotowoltaiczne.

Ponadto, w Gminie wydano (lub znajdują się w toku postępowania, stan na lipiec 2022 r.) decyzje o warunkach zabudowy oraz decyzje środowiskowe dopuszczające urządzenia wytwarzające energię z odnawialnych źródeł energii – instalacje fotowoltaiczne, w tym o mocy przekraczającej 500 kW.

Tab. 23 Wykaz decyzji środowiskowych oraz decyzji o warunkach zabudowy w zakresie odnawialnych źródeł energii (farmy fotowoltaiczne)

LP	NR SPRAWY	OZNACZENIE NIERUCHOMOŚCI (NR DZ. EW.)	DATA DECYZJI LUB ETAP POSTĘPOWANIA	MOC
DECYZJE ŚRODOWISKOWE				
1	ROŚ.6220.5.2018	dz. nr 42/2, obręb Radostowo	15.10.2018	2 MW
2	ROŚ.6220.1.2019	dz. nr 946, 947, obręb Dąbrowy	24.06.2019	1 MW
3	ROŚ.6220.2.2019	dz. nr 679, obręb Rozogi	20.02.2020	1 MW
4	ROŚ.6220.5.2019	dz. nr 28, obręb Występ	21.01.2021	1 MW
5	ROŚ.6220.6.2019	dz. nr 28, obręb Występ	21.01.2021	1 MW
6	ROŚ.6220.7.2019	dz. nr 163, obręb Występ	Zawieszone postępowanie	1 MW
7	ROŚ.6220.10.2019	dz. nr 510, 511, obręb Wilamowo	Zawieszone postępowanie	1 MW
8	ROŚ.6220.3.2020	dz. nr 549/11, obręb Klon	26.05.2020	2 MW
9	ROŚ.6220.5.2020	dz. nr 192/2, obręb Występ	05.08.2020	1 MW
10	ROŚ.6220.8.2020	dz. nr 385, obręb Klon	08.01.2021	2 MW
11	ROŚ.6220.9.2020	dz. nr 52, obręb Suchorowiec	30.12.2020	1 MW
12	ROŚ.6220.1.2021	dz. nr 549/11, obręb Klon	12.05.2021	1 MW
13	ROŚ.6220.5.2021	dz. nr 233, obręb Zawojki	23.07.2021	2 MW
14	ROŚ.6220.6.2021	dz. nr 676, obręb Klon	02.11.2021	2 MW
15	ROŚ.6220.7.2021	dz. nr 1750, 1751, 1898, 1897/2, 1566, obrab Dąbrowy	15.11.2021	5 MW
16	ROŚ.6220.8.2021	dz. nr 107/22, obręb Orzeszki	Zawieszone postępowanie	3 MW
17	ROŚ.6220.9.2021	dz. nr 426, obręb Klon	15.02.2022	5 MW
18	ROŚ.6220.11.2021	dz. nr 1776, 1777/2, 1777/3, obręb Dąbrowy	18.01.2022	1,3 MW
19	ROŚ.6220.12.2021	dz. nr 1747/1, 2300, 1748, 2299, obrab Dąbrowy	18.01.2022	2,4 MW
20	ROŚ.6220.13.2021	dz. nr 438/5, obręb Wilamowo	18.01.2022	8 MW
21	ROŚ.6220.1.2022	dz. nr 55, 139/2, obręb Łuka	10.03.2022	7MW
22	ROŚ.6220.2.2022	dz. nr 299/2, 299/3, 297, 295, 296, 279, 280, 276, 246, 247, 249, 248, 251, 256, 259, 277, 203, obręb Zawojki	W toku	60MW
23	ROŚ.6220.5.2022	dz. nr 192/2, obręb Występ	W toku	10MW
24	ROŚ.6220.6.2022	dz. nr 88/1, obręb Orzeszki	W toku	1 MW
25	ROŚ.6222.7.2022	dz. nr 6, obręb Księży Lasek	W toku	4 MW
DECYZJE O WARUNKACH ZABUDOWY				
1	ROŚ.6730.17.2013	dz. nr 153, obręb Spaliny Wielkie	bd.	100 kW
2	ROŚ.6730.19.2013	dz. nr 153, obręb Spaliny Wielkie	bd.	100 kW
3	ROŚ.6730.20.2013	dz. nr 153, obręb Spaliny Wielkie	bd.	100 kW
4	ROŚ.6730.17.2014	dz. nr 1424/1, 1424/2, 1426/1, obręb Dąbrowy	bd.	1110 kW
5	ROŚ.6730.18.2014	dz. nr 1424/1, 1424/2, 1426/1, obręb Dąbrowy	bd.	1110 kW
6	ROŚ.6730.19.2016	dz. nr 674, obręb Klon	01.12.2016	1110 kW
7	ROŚ.6730.29.2017	dz. nr 1481/1, 1481/2, obręb Dąbrowy	29.11.2017	19,76 kW

LP	NR SPRAWY	OZNACZENIE NIERUCHOMOŚCI (NR DZ. EW.)	DATA DECYZJI LUB ETAP POSTĘPOWANIA	MOC
8	ROŚ.6730.30.2017	dz. nr 613, obręb Klon	29.11.2017	19,76 KW
9	ROŚ.6730.33.2017	dz. nr 195/2, obręb Występ	08.12.2017	1 MW
10	ROŚ.6730.32.2017	dz. nr 197/1, obręb Występ	08.12.2017	1 MW
11	ROŚ.6730.50.2018	dz. nr 42/2, obręb Radostowo	17.12.2018	0,999 MW
12	ROŚ.6730.51.2018	dz. nr 42/2, obręb Radostowo	17.12.2018	0,999 MW
13	ROŚ.6730.28.2019	dz. nr 945, 946, obręb Dąbrowy	2.08.2019	1 MW
14	ROŚ.6730.18.2020	dz. nr 679, obręb Rozogi	25.08.2020	1 MW
15	ROŚ.6730.19.2020	dz. nr 52, obręb Suchorowiec	25.08.2020	1 MW
16	ROŚ.6730.20.2020	dz. nr 549/11, obręb Klon	25.08.2020	1 MW
17	ROŚ.6730.27.2020	dz. nr 192/2, obręb Występ	13.11.2020	1 MW
18	ROŚ.6730.29.2020	dz. nr 175, obręb Księży Lasek	4.12.2020	2 MW
19	ROŚ.6730.10.2021	dz. nr 385, obręb Klon	21.04.2021	2 MW
20	ROŚ.6730.13.2021	dz. nr 28, obręb Występ	21.04.2021	2 MW
21	ROŚ.6730.12.2021	dz. nr 28, obręb Występ	21.04.2021	1 MW
22	ROŚ.6730.33.2021	dz. nr 1750, 1751, 1898, 1897/2, 1566, obrzeb Dąbrowy	19.07.2021	4 MW
	ROŚ.67230.46.2021	dz. nr 549/11, obręb Klon	11.10.2021	1MW
23	ROŚ.6730.48.2021	dz. nr 233, obręb Zawojki	11.10.2021	2 MW
24	ROŚ.6730.51.2021	dz. nr 1747/1, 2300, 1748, 2299, obrzeb Dąbrowy	15.10.2021	3,4 MW
25	ROŚ.6730.52.2021	dz. nr 1776, 1777/2, 1777/3, obręb Dąbrowy	15.10.2021	1,3 MW
26	ROŚ.6730.6.2022	dz. nr 676, obręb Klon	14.02.2022	2 MW
27	ROŚ.6730.32.2021	dz. nr 85, obręb Kilimany	03.03.2022	1MW
28	ROŚ.6730.2.2022	dz. nr 32, obręb Występ	03.03.2022	1 MW
29	ROŚ.6730.1.2022	dz. nr 1857, obręb Dąbrowy	11.03.2022	1 MW
30	ROŚ.6730.18.2022	dz. nr 681/4, obręb Rozogi	22.03.2022	1,5 MW
31	ROŚ.6730.19.2022	dz. nr 1750, 1751, 1898, 1897/2, 1566, obręb Dąbrowy	28.03.2022	5 MW
32	ROŚ.6730.20.2022	dz. nr 1776, 1777/2, 1777/3, obręb Dąbrowy	07.04.2022	1,30 MW
33	ROŚ.6730.21.2022	dz. nr 1747/1, 2300, 1748, 2299	07.04.2022	2,4 MW
34	ROŚ.6730.25.2022	dz. nr 680, obręb Klon	25.04.2022	1 MW
35	ROŚ.6730.30.2022	dz. nr 55, 139/2, obręb Łuka	31.05.2022	7 MW
36	ROŚ.6730.37.2022	dz. nr 426, obręb Klon	W toku	5MW
37	Roś.6730.38.2022	dz. nr 438/5, obręb Wilamowo	W toku	8 MW

Materiał źródłowy: dane Urzędu Gminy w Rozogach, stan na lipiec 2022 r.

5.4.7. GOSPODARKA ODPADAMI

Od 2019 r. obowiązuje nowelizacja przepisów prawa z zakresu gospodarowania odpadami. Na mocy ustawy z dnia 19 lipca 2019 r. o zmianie ustawy o utrzymaniu czystości i porządku w gminach oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. z 2019 r. poz. 1579) zniesiony został podział województw na regiony gospodarki odpadami. Ponadto, zrezygnowano z regionalnych instalacji przetwarzania odpadów komunalnych (RIPOK), które zaadaptowane zostały jako instalacje komunalne. Równolegle, wraz z przyjęciem nowelizacji, uchylone zostały uchwały w sprawie wykonania wojewódzkich planów gospodarki odpadami.

Na podstawie zapisów w/w Ustawy oraz innych ustaw Marszałek Województwa w Biuletynie Informacji Publicznej prowadzi listę:

- funkcjonujących instalacji spełniających wymagania dla instalacji komunalnych, które zostały oddane do użytkowania i posiadają wymagane decyzje pozwalające na przetwarzanie odpadów;
- instalacji komunalnych planowanych do budowy, rozbudowy lub modernizacji.

Lista aktualizowana jest na bieżąco, natomiast wpisu dokonuje się na pisemny wniosek prowadzącego instalację komunalną.

Bezpośrednio na terenie gminy Rozogi nie ma zlokalizowanych instalacji gospodarowania odpadami wymienionych na listach prowadzonych przez Marszałka Województwa. Odpady komunalne są zbierane w sposób zorganizowany oraz wywożone poza jej teren.

Szczegółowe zadania, obowiązki i wymagania z zakresu wykonywania gospodarki odpadami w granicach Gminy określa aktualnie obowiązujący Regulamin utrzymania czystości i porządku⁴⁵.

W 2021 r. zgodnie z ustawą o utrzymaniu czystości i porządku w gminach odbiorem odpadów komunalnych od właścicieli nieruchomości zamieszkałych w Gminie realizował Zakład Gospodarki Komunalnej w Rozogach Sp. z o.o. Na terenie Gminy prowadzona jest selektywna zbiórka odpadów komunalnych, która odbywa się w systemie pojemnikowym i workowym.

Tab. 24 Odpady komunalne odebrane z terenu gminy Rozogi w latach 2019-2021

KOD ODPADÓW	RODZAJ ODEBRANYCH ODPADÓW	MASA ODEBRANYCH ODPADÓW (MG)		
		2019	2020	2021
20 03 01	niesegregowane (zmieszane) odpady komunalne	366,28	298,64	315,16
20 03 07	odpady wielogabarytowe	4,00	14,96	16,94
20 02 01	odpady ulegające biodegradacji	40,62	5,54	1,68
20 01 01	opakowania z papieru i tektury	14,14	15,72	1,32
20 01 11	tekstylia	0,10	0,34	3,44
20 01 23*	urządzenia zawierające freony	1,06	0,04	0,09
20 01 36	zużyte urządzenia elektryczne i elektroniczne	2,33	0,02	1,78
17 09 04	zmieszane odpady z budowy, remontów i demontażu inne niż wymienione w 17 09 01, 17 09 02 i 17 09 03	3,22	1,40	7,08
15 01 02	opakowania z tworzyw sztucznych	61,40	87,82	104,38
15 01 07	opakowania ze szkła	91,00	105,4	113,5
Ogółem		584,15	529,88	565,37

Materiał źródłowy: Analiza stanu gospodarki odpadami komunalnymi na terenie gminy Rozogi za 2021 r., 2020 r., 2019 r., 2018 r.

W Gminie znajduje się Punkt Selektywnej Zbiórki Odpadów Komunalnych (PSZOK), który funkcjonuje na terenie oczyszczalni ścieków w Rozogach. Do punktu mieszkańcy mogą dostarczać bezpłatnie wyłącznie odpady powstałe w gospodarstwie domowym, tj.: przeterminowane leki, chemikalia, zużyte baterie i akumulatory, sprzęt elektryczny i elektroniczny, meble i inne odpady wielkogabarytowe, odpady budowlane i rozbiórkowe pochodzące z remontów i innych robót budowlanych wykonywanych we własnym zakresie na wykonanie których nie jest wymagane pozwolenie na budowę lub zgłoszenie, zużyte opony pochodzące z pojazdów o dopuszczalnej masie całkowitej do 3,5 ton, odpady zielone, żużel i popiół z palenisk domowych oraz odpady segregowane (papier, szkło, metale i tworzywa sztuczne)⁴⁶.

⁴⁵ Aktualnie obowiązuje Uchwała Nr XVIII/104/20 Rady Gminy Rozogi z dnia 25 marca 2020 r. w sprawie przyjęcia Regulaminu utrzymania czystości i porządku na terenie Gminy Rozogi (Dz. Urz. Warm.-Maz. 2020 poz. 1923 z późn. zm.).

⁴⁶ Analiza stanu gospodarki odpadami na terenie gminy Rozogi za 2021 rok.

Tab. 25 Odpady zebrane w Punkcie Selektywnej Zbiórki Odpadów Komunalnych w 2021 r.

KOD ODPADÓW	RODZAJ ODEBRANYCH ODPADÓW	MASA ODEBRANYCH ODPADÓW (MG)
16 01 03	zużyte opony	2,95
17 03 80	odpadowa papa	1,46
17 09 04	zmieszane odpady z budowy, remontów i demontażu inne niż wymienione w 17 09 01, 17 09 02 i 17 09 03	17,38
20 01 11	tekstylia	0,24
20 01 23	urządzenia zawierające freony	1,62
20 01 35	zużyte urządzenia elektryczne i elektroniczne zawierające niebezpieczne związki	1,28
20 01 36	zużyte urządzenia elektryczne i elektroniczne	2,36
20 01 99	inne niewymienione frakcje zbierane w sposób selektywny (popiół)	15,66
20 03 07	odpady wielogabarytowe	11,94

„-” - brak danych

Materiał źródłowy: Analiza stanu gospodarki odpadami komunalnymi na terenie gminy Rozogi za 2021 roku.

Według danych w 2021 roku łączna ilość odpadów komunalnych z terenu Gminy wynosiła 639,3 Mg, z czego 324,1 Mg zebrano selektywnie. Ponadto osiągnięty poziom recyklingu wyniósł 28,38%.

5.5. WNIOSKI

- Równinne ukształtowanie powierzchni terenu nie stwarzające istotnych ograniczeń i jednocześnie niewykazujące cech prorozwojowych.
- Występowanie udokumentowanych złóż kopalin kruszyw naturalnych.
- System wód powierzchniowych oparty głównie na ciekach wodnych, brak jezior.
- Liczne kompleksy leśne.
- Stosunkowo niewielkie przekształcenia środowiska, w tym niski stopień zasklepienia gruntów.
- Walory przyrodniczo-krajobrazowe związane z położeniem w obrębie obszarów Natura 2000: Ostoja Piska i Puszcza Piska.
- Ochrona przyrody w formie pomników przyrody ożywionej (pojedyncze gatunki drzew).
- W dalszym ciągu niedostateczny stopień skanalizowania Gminy.
- Brak systemu ciepłowniczego i gazowego.
- Ujęcia wody zaopatrujące mieszkańców Gminy w wodę.
- Duże zainteresowanie energetyką odnawialną wykorzystującą energię promieniowania słonecznego.
- Sprawnie funkcjonujący system gospodarki odpadami, przy czym w dalszym ciągu niedostateczny udział odpadów zbieranych selektywnie w całkowitej ilości odbieranych odpadów komunalnych.

6. KULTURA I DZIEDZICTWO KULTUROWE

6.1. UWARUNKOWANIA HISTORYCZNE⁴⁷

Pierwsze wzmianki o osadach na terenie gminy Rozogi pochodzą z połowy XVI wieku. Na granicy Prus Książęcych w 1553 r. Lucas Davidt umiejscowił strażnicę myśliwską Rossocken na wzniesieniu przy prawym brzegu rzeki Rozogi, w dąbrowie Raduka między Wilczymi Bagnami, a granicą Jańsborskich lasów. Z strażnicy korzystał książę Albrecht Hohenzollern polując w okolicznych lasach obfitujących w zwierzynę łowną. Na tym terenie powstawały osady leśne, których mieszkańcy prowadzili wycinkę drzew, produkowano smołę, potaż, dziegieć, węgiel drzewny oraz wytapiano w miejscowych kuźnicach darniową rudę żelaza.

Powstanie wsi Rozogi związane było z intensywną kolonizacją południowo-wschodniej części starostwa szczycieńskiego, przeprowadzoną przez księcia pruskiego Fryderyka Wilhelma. Akcję osadniczą rozpoczął Jacob Bieber w 1645 r., który wraz z 38 osadnikami założył wieś Friedrichowen (Rozóg). Kolonizację intensywnie kontynuowano, następne wsie opisano w poniższej tabeli:

Tab. 26 Historia pierwszych miejscowości na terenie Gminy

MIEJSCOWOŚĆ/WIEŚ	DATA ZAŁOŻENIA	ZAŁOŻYCIEL
Rozogi	23 lutego 1645 r.	J. Bieber
Dąbrowy	1660 r.	-
Wilamowo	24 stycznia 1646 r.	H. Simon
Klon	5 listopada 1654 r.	H. Simon
Faryny	30 stycznia 1662 r.	W. Marczinzeck / P. Lasers
Wysoki Grąd	3 lutego 1686 r.	C. Bieber / C. Sadlowski
Borki Rozowskie	28 czerwca 1707 r.	J. Czygan
Spaliny Wielkie	21 lipiec 1708 r.	M. Bartsch
Orzeszki	17 wrzesień 1793 r.	G. Knischowski
Księży Lasek	1775 r.	-
Kilimany	22 lipiec 1779 r.	J. Kilimann
Kokoszki	26 lipiec 1784 r.;	-
Występ	1782 r.	-
Kiełbasy	1782 r.	-
Wujaki	18 maj 1785 r.	M. Wujak
Łuka, Orzeszki, Radostowo	13 marzec 1787 r.	-
Zwojaki	16 kwiecień 1787 r.	Kopatz
Lipniak	24 maj 1787 r.	-
Kowalik, Suchorowiec	1787 r.	-
Nowy Suchoros	1812 r.	-
Kwiatuszki Wielkie	6 maja 1811 r.	-
Kwiatuszki Małe	1811 r.	-

Materiał źródłowy: Opracowanie własne na podstawie Gminnego Programu Opieki nad Zabytkami Gminy Rozogi na lata 2022-2025.

Rozogi jak i pozostałe wsie były zbudowane w kształcie ulicówki, oprócz Wilanowa, jedynej wsi w tej części Mazur w kształcie okolnicy. Chaty zajmowały przednią część działki siedliskowej (najczęściej szczytem do drogi), stodoła tylną, a pozostałe budynki gospodarcze przylegały do boków siedliska. Do budowy pierwszych domów używano drewna oraz gliny i słomy do krycia dachów.

⁴⁷ Materiał źródłowy: Opracowanie na podstawie Gminnego Programu Opieki nad Zabytkami Gminy Rozogi na lata 2022-2025.

Wielki elektor Fryderyk Wilhelm wydał w 1649 r. reskrypt, o wybudowaniu w Rozogach kościoła i obsadzeniu posady pastora. Cmentarz usytuowano przy kościele w stronę rzeki Rozogi. Pierwszym pastorem został w 1670 r. Martin Grabowius, który odprawiał nabożeństwa w języku polskim.

W dniu 22 maja 1685 r. przyznano Rozogom prawa do targu tygodniowego i czterech jarmarków w roku. Znaną postacią w przełomu XVII/XVIII wieku był Casper Bieber, który był posiadaczem karczmy: od 1686 r. w Świętajnie i Wysokim Gruncie, od 1699 r. w Rozogach, jak również w Farynach, Klonie i Wilamowie. W marcu 1979 r. przywilej prowadzenia karczmy otrzymał pisarz leśny Georg Helwing, który posiadał prawo warzenia, pędzenia i sprzedaży piwa i gorzałki.

Gottfried Brückner, młynarz ze wsi Bystrz, otrzymał 10 lutego 1752 r. przywilej posiadania wiatraka w Rozogach. W 1786 r. utworzono w Rozogach filię urzędu celnego w Jańsborku. Reskrypt Fryderyka Wilhelma II króla pruskiego z 22 października 1789 r. nadał Rozogom (Friedrichowen) rangę miasteczka i jednocześnie zmienił ich nazwę na Friedrichshof. Odtąd Rozogi posiadały prawo do organizacji sześciu jarmarków rocznie i jednego tygodniowego targu zwykłego w poniedziałek. Nadanie praw osady targowej spowodowało przekształcanie się Rozóg z osady wiejskiej o jednej ulicy w osiedle typu miejskiego z główną ulicą rozszerzającą w centrum miejscowości w plac targowy.

W latach 1811 – 1867 w Rozogach, Wilamowie, leśnictwie Pupy (Spychowo) prowadzone było wydobywanie bursztynu. Największy bursztyn wydobyto w 1860 r. i ważył on 43/4 funta, za który uzyskano cenę 1200 talarów (1 talar = 3 marki w złocie).

Do XIX wieku nastąpił duży rozwój gospodarczy Rozóg i okolicznych wsi. Liczba ludności Rozóg wzrosła trzykrotnie, stały się one dominującym ośrodkiem w południowej części powiatu szczecińskiego i pogranicza mazursko-kurpiowskiego. Nadgraniczne położenie ze względu na możliwości szybkiego, dużego i stosunkowo łatwego zarobku na przemyśle towarów z Mazur na Kurpie jak i z Kurpi na Mazury, przyczyniło się do szybkiego rozwoju miejscowości.

Podczas okresu wojennego miejscowości zostały okupowane przez Rosjan, wielu mieszkańców ewakuowało się ze swoich domów. W gminie Rozogi w czasie wojny pracowało wielu polskich przymusowych robotników i również francuscy oraz włoscy jeńcy wojenni. Stacjonujący Rosjanie grabili, przy okazji wzniesli pożary, bezmyślnie czy raczej rozmyślnie niszczyli wsie. W informacji z 28 stycznia 1946 r. stopień zniszczenia zabudowań gminy Rozogi oceniono na 35%, a Rozóg na 75%.

Jeszcze przed I wojną światową wybudowano kolej wąskotorową z Pup (Spychowa) do Rozóg, a w czasie wojny przedłużono ją do Myszyńca i dalej do Ostrołęki. Wykorzystywana była ona do przewozu materiałów wojennych, zaś w lipcu 1920 r. Niemiecko – Wschodnia Kolej Wąskotorowa AG w Królewcu wprowadziła ruch pasażerski.

Pierwsi osadnicy po wojnie przybyli na przełomie kwietnia i maja 1945 r., byli oni mieszkańcami Puszczy Zielonej – Kurpiami. Osadnicy często zamiast pozostać na nowym miejscu, zabierali wszelkie dobra i wracali do swoich starych wsi. W latach 1945-1949 przybyło łącznie 221 rodzin do gminy Rozogi, co stanowiło to 92,7% wszystkich rodzin gminy. Polski komisariat milicji w Rozogach został utworzony w połowie maja 1945 r., jego siedziba mieściła się w domu Breyera. Polski Zarząd Gminy został zorganizowany 19 czerwca 1945 r., wójtem został Piotr Szydłowski, podwójtem Feliks Baprawski, sekretarzem Henryk Gronowski, a członkami zarządu: Gronowski Jan, Stachelek Józef.

Przewodniczącym Prezydium GRN 21 grudnia 1954 r. został Stanisław Pszczółkowski pełniący tę funkcję do 27 lutego 1957 r., gdy wybrano Jana Śliwińskiego, który pełnił ją do 31 grudnia 1972 r. Gmina Rozogi została zelektryfikowana w 1960 r., a 2 lata później zlikwidowano kolej wąskotorową. W wyniku kolejnych zmian administracyjnych na koniec 1972 r. zlikwidowano gromady, a w ich miejsce powołano gminy. Naczelnikiem Gminy w Rozogach został Marian Bączek. Następną reformą administracyjną z 1 czerwca 1975 r. zlikwidowała powiaty i wprowadziła dwustopniowy podział administracyjny państwa, a w jej wyniku gmina Rozogi weszła w skład utworzonego województwa ostrołęckiego.

Do 1990 r. kilkakrotnie zmieniał się stanowisko naczelnika Gminy, po pierwszych wolnych wyborach samorządowych przeprowadzonych 26 maja 1990 r., przewodniczącym Rady Gminy w Rozogach był Zbigniew Popławski, a wójtą Józef Zapert. W latach 80 XX wieku rozpoczęto budowę wodociągów oraz kanalizacji i oczyszczalni ścieków w Rozogach i Wilamowie. 350-lecie lokacji Rozóg uroczyście obchodzono w dniach 5 – 6 maja 1995 r. organizując festyn i konferencję naukową. Liceum Ogólnokształcące w Rozogach utworzono 15 sierpnia 1996 r., Zasadniczą Szkołę Zawodową w Rozogach 1 września 1997 r. Ostatnia reforma administracyjna państwa w 1998 r. wprowadziła trójstopniowy podział administracyjny państwa i gmina Rozogi powróciła do powiatu szczycieńskiego i województwa warmińsko-mazurskiego.

6.2. ZASOBY DZIEDZICTWA KULTUROWEGO

Wszystkie zabytki łącznie (z dziedziny budownictwa, rzemiosła, sztuki, archeologii i zabytkowej zieleni) stanowią tzw. zasoby dziedzictwa kulturowego. Stanowią one istotny element tożsamości świadczący o zachowaniu ciągłości działalności i dorobku społeczności lokalnej.

Aktualnie obowiązuje podział na:

- zabytki nieruchome – nieruchomość, jej część lub zespół nieruchomości;
- zabytki ruchome – rzecz ruchoma, jej część lub zespół rzeczy ruchomych;
- zabytki archeologiczne – zabytek nieruchomy będący powierzchnią, podziemną lub podwodną pozostałością egzystencji i działalności człowieka, złożoną z nawarstwień kulturowych i znajdujących się w nich wytworów bądź ich śladów albo zabytek ruchomy, będący tym wytworem.

6.2.1. OBIEKTY WPISANE DO REJESTRU ZABYTEKÓW

Jedną ze sztanदारowych i najbardziej powszechnych form ochrony zabytków jest rejestr zabytków. Rejestr prowadzony jest w podziale na odrębne księgi prowadzone i oznaczone wg następujących kategorii: A – zabytek nieruchomy; B – zabytek ruchomy; C – zabytek archeologiczny.

Na terenie gminy Rozogi znajduje się 14 obiektów – zabytków nieruchomych (A) i 4 obiekty, które nie istnieją, ale pozostaje w ewidencji do momentu wykreślenia z rejestru.

Tab. 27 Wykaz zabytków nieruchomych wpisanych do rejestru zabytków województwa warmińsko-mazurskiego

L.P	ADRES	OBIEKT	DATOWANIE	NR REJESTRU ZABYTEKÓW
3	Faryny 34 (d. 9) dz. geod. nr 157	dom drewniany	koniec XIX w.	brak nr dec. z 12.04.1968
13	Faryny dz. geod. nr 185	cmentarz ewangelicki z kwaterą wojenną z czasów I wojny światowej	koniec XIX w.	269 z 30.01.1986 r.
14	Klon	cała zabudowa wsi z wyjątkiem kościoła ewangelickiego	koniec XVIII – początek XIX w.	A-3359 z 17.07.1950 r.
15	Klon dz. geod. nr 304	kościół rzymskokatolicki, parafialny p.w. Znalezienia Krzyża Świętego	1859 r., wieża 1903 r.	A-3359 z 12.05.1992 r.
16	Klon 24 dz. geod. nr 304	plebania murowana w zespole kościoła rzymskokatolickiego	1859 r.	A-3359 z 12.05.1992 r.
17	Klon 2 (d. nr 4)	dom drewniany <i>[budynek nie istnieje, pozostanie w GEZ do czasu wykreślenia z rejestru zabytków]</i>	-	1119 z 15.04.1968 r.
18	Klon 29 dz. geod. nr 408	budynek zajazdu, drewniany, ob. mieszkalny	koniec XIX – początek XX w.	A-878 z 15.04.1968 r.
21	Klon 46 (d. 35) dz. geod. nr 292	chałupa	1920 – 1930 r.	1123 z 13.04.1968 r.

L.P	ADRES	OBIEKT	DATOWANIE	NR REJESTRU ZABYTEKÓW
22	Klon 50 (d. 29) dz. geod. nr 290	chałupa	koniec XIX – początek XX w.	brak nr decyzji z 15.04.1968 r.
23	Klon 53 dz. geod. nr 389	chałupa	XIX w.	1125/61 z 18.04.1968 r.
24	Klon 60 dz. geod. nr 287	chałupa drewniana	XIX w.	1123/62 z 15.04.1968 r.
26	Klon 67 (d. nr 57)	dom drewniany <i>[budynek nie istnieje, pozostanie w GEZ do czasu wykreślenia z rejestru zabytków]</i>	-	A-886 z 15.04.1968 r.
27	Klon 68	dom drewniany <i>[budynek nie istnieje, pozostanie w GEZ do czasu wykreślenia z rejestru zabytków]</i>	XIX w.	brak nr dec. z 15.04.1968 r.
28	Klon 75 dz. geod. nr 377	chałupa	połowa XIX w.	1124 z 15.04.1968 r.
29	Klon 77 (d. 64)	budynek mieszkalny, drewniany <i>[budynek nie istnieje, pozostanie w GEZ do czasu wykreślenia z rejestru zabytków]</i>	-	A-880 z 15.04.1968 r.
30	Klon dz. geod. nr 304	cmentarz rzymskokatolicki, parafialny	1859 r.	A-1615 z 30.01.1986 r.
35	Księży Lasek dz. geod. nr 272	kościół ewangelicki, ob. rzymskokatolicki, filialny wraz z cmentarzem przykościelnym	1928-1929 r.	A-972 z 14.06.1968 r.
39	Rozogi ul. Rynek dz. geod. nr 36	kościół ewangelicki, ob. rzymskokatolicki, parafialny p.w. św. Marii Magdaleny	1885 r.	A-3633 z 26.11.1993 r.
44	Rozogi ul. Wyszyńskiego dz. geod. nr 468/1	cmentarz ewangelicki z kwaterą wojenną z czasów I wojny światowej, ob. rzymskokatolicki, parafialny	połowa XVIII w.	A-1612 z 18.01.1986 r.

Materiał źródłowy: Gminna Ewidencja Zabytków Gminy Rozogi, 2022.

6.2.2. OBIEKTY UJĘTE W GMINNEJ EWIDENCJI ZABYTEKÓW

W gminnej ewidencji zabytków ujmowane są: zabytki nieruchome wpisane do rejestru, inne zabytki nieruchome znajdujące się w wojewódzkiej ewidencji zabytków, inne zabytki nieruchome wyznaczone przez Wójta w porozumieniu z Wojewódzkim Konserwatorem Zabytków. Wśród obiektów wpisanych do ewidencji znajdują się m.in.: budynki mieszkalne, cmentarze, budynki szkolne, kościoły, plebania, mogiła wojenna oraz układ zabudowy. Wykaz obiektów ujętych w Gminnej Ewidencji Zabytków Gminy Rozogi przedstawiono w poniższej tabeli:

Tab. 28 Wykaz obiektów ujętych w gminnej ewidencji zabytków gminy Rozogi

L.P.	ADRES	OBIEKT	DATOWANIE	NR REJESTRU ZABYTEKÓW
1	Dąbrowy dz. geod. nr 974/3	cmentarz epidemiczny z czasów grypy-hiszpanki	1918-1919 r.	-
2	Faryny 26 (dawniej 17) dz. geod. nr 349	dom drewniany	koniec XIX w.	-
3	Faryny 34 (d. 9,) dz. geod. nr 157	dom drewniany	koniec XIX w.	brak nr dec. z 12.04.1968
4	Faryny 35 dz. geod. nr 113	dom drewniany	początek XX w.	-
5	Faryny 37 dz. geod. nr 112	dom drewniany	koniec XIX w.	-
6	Faryny 50 dz. geod. nr 146	dom murowany	około 1930 r.	-

L.P.	ADRES	OBIEKT	DATOWANIE	NR REJESTRU ZABYTKÓW
7	Faryny 60 dz. geod. nr 134	budynek mieszkalny, ob. kościół p.w. Matki Boskiej Królowej Polski i św. Stanisława Kostki	lata 20. XX w.	-
8	Faryny 61a dz. geod. nr 266/2 własność Fundacji „Opcja Benedykta”	budynek szkoły, murowany	1927 r.	-
9	Faryny 61a dz. geod. nr 266/2 własność Fundacji „Opcja Benedykta”	budynek gospodarczy, murowano-drewniany w zespole szkolnym	1927 r.	-
10	Faryny 61a dz. geod. nr 266/2 własność Fundacji „Opcja Benedykta”	budynek pompowni, murowany w zespole szkolnym	1927 r.	-
11	Faryny 61a dz. geod. nr 266/2 własność Fundacji „Opcja Benedykta”	budynek toalet, drewniany w zespole szkolnym	1927 r.	-
12	Faryny 72 dz. geod. nr 72/2	dom drewniany	początek XX w.	
13	Faryny dz. geod. nr 185	cmentarz ewangelicki z kwaterą wojenną z czasów I wojny światowej	koniec XIX w.	269 z 30.01.1986 r.
14	Klon	cała zabudowa wsi z wyjątkiem kościoła ewangelickiego	koniec XVIII – początek XIX w.	A-3359 z 17.07.1950 r.
15	Klon dz. geod. nr 304	kościół rzymskokatolicki, parafialny p.w. Znalezienia Krzyża Świętego	1859 r., wieża 1903 r.	A-3359 z 12.05.1992 r.
16	Klon 24 dz. geod. nr 304	plebania murowana w zespole kościoła rzymskokatolickiego	1859 r.	A-3359 z 12.05.1992 r.
17	Klon 2 (d. nr 4)	dom drewniany <i>[budynek nie istnieje, pozostanie w GEZ do czasu wykreślenia z rejestru zabytków]</i>	-	1119 z 15.04.1968 r.
18	Klon 29 dz. geod. nr 408	budynek zajazdu, drewniany, ob. mieszkalny	koniec XIX – początek XX w.	A-878 z 15.04.1968 r.
19	Klon 38 (d. 23) dz. geod. nr 295/4	chałupa, ob. biblioteka	1920-1930 r.	-
20	Klon 40 (d. 107) dz. geod. nr 295/3	chałupa	2. połowa XIX w.	-
21	Klon 46 (d. 35) dz. geod. nr 292	chałupa	1920 – 1930 r.	1123 z 13.04.1968 r.
22	Klon 50 (d. 29) dz. geod. nr 290	chałupa	koniec XIX – początek XX w.	brak nr decyzji z 15.04.1968 r.
23	Klon 53 dz. geod. nr 389	chałupa	XIX w.	1125/61 z 18.04.1968 r.
24	Klon 60 dz. geod. nr 287	chałupa drewniana	XIX w.	1123/62 z 15.04.1968 r.
25	Klon 64 dz. geod. nr 286	kościół ewangelicki, ob. nieużytkowany	1930 r.	-
26	Klon 67 (d. nr 57)	dom drewniany <i>[budynek nie istnieje, pozostanie w GEZ do czasu wykreślenia z rejestru zabytków]</i>	-	A-886 z 15.04.1968 r.
27	Klon 68	dom drewniany <i>[budynek nie istnieje, pozostanie w GEZ do czasu wykreślenia z rejestru zabytków]</i>	XIX w.	brak nr dec. z 15.04.1968 r.
28	Klon 75 dz. geod. nr 377	chałupa	połowa XIX w.	1124 z 15.04.1968 r.
29	Klon 77 (d. 64)	budynek mieszkalny, drewniany <i>[budynek nie istnieje, pozostanie w GEZ do czasu wykreślenia z rejestru zabytków]</i>	-	A-880 z 15.04.1968 r.

L.P.	ADRES	OBIEKT	DATOWANIE	NR REJESTRU ZABYTKÓW
30	Klon dz. geod. nr 304	cmentarz rzymskokatolicki, parafialny	1859 r.	A-1615 z 30.01.1986 r.
31	Klon dz. geod. nr 326	cmentarz ewangelicki	XIX w.	-
32	Kowalik 9 dz. geod. nr 244/2	budynek szkolny	1921 r.	-
33	Kowalik dz. geod. nr 316	cmentarz ewangelicki z kwaterą wojenną z czasów I wojny światowej	XIX w.	-
34	Kowalik dz. geod. nr 2109/1	cmentarz ewangelicki, rodowy	połowa XIX w.	-
35	Księży Lasek dz. geod. nr 272	kościół ewangelicki, ob. rzymskokatolicki, filialny wraz z cmentarzem przykościelnym	1928-1929 r.	A-972 z 14.06.1968 r.
36	Księży Lasek dz. geod. nr 146	cmentarz ewangelicki z kwaterą wojenną z czasów I wojny światowej	połowa XIX w.	-
37	Kwiatuszki Wielkie dz. geod. nr 2129/1	cmentarz ewangelicki z kwaterą wojenną z czasów I wojny światowej	początek XX w.	-
38	Lipniak dz. geod. nr 6	cmentarz ewangelicki	początek XX w.	-
39	Rozogi ul. Rynek dz. geod. nr 36	kościół ewangelicki, ob. rzymskokatolicki, parafialny p.w. św. Marii Magdaleny	1885 r.	A-3633 z 26.11.1993 r.
40	Rozogi ul. Kętrzyńskiego 23 (d. ul. 22 Lipca 23) dz. geod. nr 274	dom drewniany	lata 20-te XX w.	-
41	Rozogi ul. Kętrzyńskiego 30 (d. ul. 22 Lipca 30) dz. geod. nr 249/1	dom drewniany	lata 20-te XX w.	-
42	Rozogi, ul. Rynek 9 (d. ul. 24 Stycznia 9) dz. geod. nr 211/1	kamienica, ob. budynek mieszkalno-handlowy	lata 20. XX w.	-
43	Rozogi, ul. Rynek 11 (d. ul. 24 Stycznia 11) dz. geod. nr 212/2	kamienica, ob. budynek NFZ-u	początek XX w.	-
44	Rozogi ul. Wyszyńskiego dz. geod. nr 468/1	cmentarz ewangelicki z kwaterą wojenną z czasów I wojny światowej, ob. rzymskokatolicki, parafialny	połowa XVIII w.	A-1612 z 18.01.1986 r.
45	Rozogi dz. geod. nr 74/1 (d. Dąbrowy)	mogiła wojenna z czasów I wojny światowej	1914 -1915 r.	-
46	Spaliny Małe dz. geod. nr 2173 (d. Spaliny Wielkie)	cmentarz ewangelicki	XIX w.	-
47	Spaliny Małe dz. geod. nr 2170/3	cmentarz ewangelicki	XIX w.	-
48	Spaliny Wielkie 17 dz. geod. nr 81/3	budynek szkolny, murowany, ob. mieszkalny	1920 r.	-
49	Spaliny Wielkie dz. geod. nr 210	cmentarz ewangelicki, dawny	XIX w.	-
50	Wilamowo 1 dz. geod. nr 414/2	budynek szkolny, ob. świetlica gminna	początek XX w.	-
51	Wilamowo dz. geod. nr 366	cmentarz ewangelicki	XIX w.	-
52	Wysoki Grąd dz. geod. nr 18	cmentarz ewangelicki	XIX w.	-
53	Występ dz. geod. nr 233	cmentarz ewangelicki	XIX w.	-
54	Zawojki dz. geod. nr 177	cmentarz ewangelicki	XIX w.	-

Materiał źródłowy: Gminna Ewidencja Zabytków Gminy Rozogi, 2022.

6.2.3. STANOWISKA ARCHEOLOGICZNE

Stanowiska archeologiczne są ważnym elementem dziedzictwa kulturowego i stanowią podstawę wiedzy o najdawniejszych dziejach regionu. Ewidencja stanowisk archeologicznych nie jest jednak zbiorem zamkniętym i nie można wykluczyć, że w wyniku dalszej weryfikacji lub prowadzonych prac ziemnych uda się zidentyfikować nowe ślady osadnicze. Stanowiska archeologiczne są jednym z najbardziej narażonych elementów środowiska, dla których zagrożenie stanowi wszelka działalność człowieka naruszająca powierzchnię ziemi.

Na terenie gminy Rozogi znajdują się stanowiska archeologiczne ujęte w ewidencji zabytków. Przeważają wśród nich stanowiska archeologiczne datowane na epokę kamienia oraz czasy średniowiecza i wczesnohistoryczne:

Tab. 29 Wykaz stanowisk archeologicznych w gminnej ewidencji zabytków gminy Rozogi

L.P	MIEJSCOWOŚĆ	NR OBSZARU AZP	NR STAN. W MIEJSCOWOŚCI	NR STAN. NA OBSZARZE	FUNKCJA/CHRONOLOGIA STANOWISKA
1	Borki Rozowskie	29-69	1	2	ślad osadnictwa, epoka kamienia [dane archiwalne; brak lokalizacji]
2	Borki Rozowskie	29-69	2	3	ślad osadnictwa, epoka kamienia [dane archiwalne; brak lokalizacji]
3	Borki Rozowskie	29-69	3	4	ślad osadnictwa, epoka kamienia [dane archiwalne; brak lokalizacji]
4	Borki Rozowskie	29-69	4	5	ślad osadnictwa, epoka kamienia [dane archiwalne; brak lokalizacji]
5	Borki Rozowskie	29-69	5	8	ślad osadnictwa, nowożytność
6	Borki Rozowskie	29-69	6	9	1/ ślad osadnictwa, starożytność 2/ ślad osadnictwa, nowożytność
7	Dąbrowy (Zagórze)	31-69	1	1	ślad osadnictwa, epoka kamienia
8	Dąbrowy (Zagórze)	31-69	2	2	ślad osadnictwa, mezolit
9	Dąbrowy (Zagórze)	31-69	3	3	ślad osadnictwa, epoka kamienia
10	Dąbrowy (Zagórze)	31-69	4	4	ślad osadnictwa, mezolit – epoka żelaza
11	Dąbrowy (Zagórze)	31-69	5	5	1/ ślad osadnictwa, epoka kamienia 2/ ślad osadnictwa, późne średniowiecze
12	Dąbrowy (Zagórze)	31-69	6	6	ślad osadnictwa, epoka kamienia
13	Dąbrowy (Zagórze)	31-69	7	7	ślad osadnictwa, epoka kamienia
14	Dąbrowy (d. Pełty)	31-69	1	8	1/ ślad osadnictwa, późny paleolit 2/ obozowisko, mezolit 3/ ślad osadnictwa, neolit – wczesna epoka brązu 4/ ślad osadnictwa, epoka brązu
15	Dąbrowy (d. Pełty)	31-69	2	9	1/ ślad osadnictwa, epoka kamienia 2/ ślad osadnictwa, późne średniowiecze – okres nowożytny
16	Dąbrowy (Pełty)	31-69	8	15	1/ ślad osadnictwa, epoka brązu 2/ ślad osadnictwa, wczesne średniowiecze
17	Dąbrowy	31-70	1	3	ślad osadnictwa, nowożytność
18	Dąbrowy	31-70	2	4	1/ ślad osadnictwa, epoka kamienia 2/ ślad osadnictwa, nowożytność
19	Dąbrowy	31-70	3	5	1/ ślad osadnictwa, okres wpływów rzymskich 2/ ślad osadnictwa, nowożytność
20	Dąbrowy	31-70	4	6	osada, okres wpływów rzymskich

L.P	MIEJSCOWOŚĆ	NR OBSZARU AZP	NR STAN. W MIEJSCOWOŚCI	NR STAN. NA OBSZARZE	FUNKCJA/CHRONOLOGIA STANOWISKA
21	Dąbrowy	31-69	8	42	1/ ślad osadnictwa, wczesne średniowiecze 2/ ślad osadnictwa, późne średniowiecze 3/ osada, nowożytność
22	Dąbrowy	31-69	9	43	1/ ślad osadnictwa, wczesne średniowiecze 2/ osada, nowożytność
23	Dąbrowy	31-69	10	44	1/ ślad osadnictwa, mezolit – epoka żelaza 2/ ślad osadnictwa, późne średniowiecze
24	Dąbrowy	31-69	11	45	1/ ślad osadnictwa, mezolit – epoka żelaza 2/ ślad osadnictwa, późne średniowiecze
25	Dąbrowy	31-69	12	46	ślad osadnictwa, mezolit – epoka żelaza
26	Dąbrowy	31-69	13	47	1/ ślad osadnictwa, mezolit – epoka żelaza 2/ ślad osadnictwa, późne średniowiecze 3/ ślad osadnictwa, nowożytność
27	Dąbrowy	31-69	14	48	1/ osada, mezolit – epoka żelaza 2/ ślad osadnictwa, wczesne średniowiecze 3/ osada, późne średniowiecze 4/ osada, nowożytność
28	Dąbrowy	31-69	15	49	1/ ślad osadnictwa, wczesne średniowiecze 2/ osada, nowożytność
29	Dąbrowy	31-69	16	51	ślad osadnictwa, mezolit – epoka żelaza
30	Dąbrowy	31-69	17	52	ślad osadnictwa, epoka kamienia
31	Dąbrowy	31-69	18	53	ślad osadnictwa, epoka kamienia
32	Dąbrowy	31-69	19	54	ślad osadnictwa, mezolit – epoka żelaza
33	Dąbrowy	31-69	20	55	ślad osadnictwa, mezolit – epoka żelaza
34	Faryny	29-70	I	1	1/ ślad osadnictwa, mezolit – neolit 2/ ślad osadnictwa, średniowiecze 3/ ślad osadnictwa, nowożytność
35	Faryny	29-70	2	2	ślad osadnictwa, mezolit – epoka brązu
36	Faryny	29-70	3	3	ślad osadnictwa, mezolit – epoka żelaza
37	Faryny	29-70	4	4	1/ ślad osadnictwa, mezolit- epoka żelaza 2/ ślad osadnictwa, wczesne średniowiecze 3/ ślad osadnictwa, średniowiecze 4/ osada, nowożytność
38	Faryny	29-70	5	5	ślad osadnictwa, mezolit – epoka żelaza
39	Faryny	29-70	6	6	1/ ślad osadnictwa, średniowiecze 2/ ślad osadnictwa, nowożytność
40	Faryny	29-70	7	7	1/ ślad osadnictwa, mezolit – epoka brązu 2/ ślad osadnictwa, średniowiecze 3/ ślad osadnictwa, nowożytność
41	Głównicha (Gównicha)	31-69	1	50	ślad osadnictwa, mezolit – epoka żelaza
42	Kilimany	30-68	I	16	ślad osadnictwa, nowożytność
43	Klon	30-69	1	1	ślad osadnictwa, późny neolit – wczesna epoka brązu [dane archiwalne]
44	Klon	30-69	2	19	1/ ślad osadnictwa, epoka kamienia 2/ ślad osadnictwa, mezolit – epoka żelaza
45	Klon	30-69	3	20	ślad osadnictwa, mezolit – epoka żelaza
46	Klon	30-69	4	21	1/ ślad osadnictwa, epoka kamienia 2/ osada, pradzieje
47	Klon	30-69	5	22	ślad osadnictwa, mezolit – epoka żelaza

L.P	MIEJSCOWOŚĆ	NR OBSZARU AZP	NR STAN. W MIEJSCOWOŚCI	NR STAN. NA OBSZARZE	FUNKCJA/CHRONOLOGIA STANOWISKA
48	Klon	30-69	6	23	1/ ślad osadnictwa, mezolit – epoka żelaza 2/ ślad osadnictwa, późne średniowiecze - nowożytność
49	Klon	30-69	7	24	ślad osadnictwa, mezolit – epoka żelaza
50	Klon	30-69	8	25	1/ ślad osadnictwa, mezolit – epoka żelaza 2/ ślad osadnictwa, późne średniowiecze 3/ osada, nowożytność
51	Klon	30-69	9	26	1/ ślad osadnictwa, epoka kamienia 2/ ślad osadnictwa, mezolit – epoka żelaza
52	Klon	30-69	10	27	1/ ślad osadnictwa, mezolit – epoka żelaza 2/ osada, późne średniowiecze 3/ osada, nowożytność
53	Klon	30-69	11	28	ślad osadnictwa, epoka kamienia
54	Klon	30-69	12	29	ślad osadnictwa, epoka żelaza
55	Klon	30-69	13	30	ślad osadnictwa, epoka kamienia
56	Klon	30-69	14	31	ślad osadnictwa, mezolit – epoka żelaza
57	Klon	30-69	15	32	ślad osadnictwa, epoka kamienia
58	Klon	30-69	16	33	ślad osadnictwa, mezolit – epoka żelaza
59	Klon	30-69	17	34	ślad osadnictwa, epoka kamienia
60	Klon	30-69	18	35	ślad osadnictwa, mezolit – epoka żelaza
61	Klon	30-69	19	36	ślad osadnictwa, mezolit
62	Księży Lasek	31-68	I	4	1/ ślad osadnictwa, starożytność 2/ ślad osadnictwa, średniowiecze
63	Księży Lasek	32-68	1	7	1/ osada, średniowiecze 2/ osada, nowożytność
64	Księży Lasek	31-68	II	10	osada, starożytność
65	Kwiatuszki Wielkie	30-70	1	1	ślad osadnictwa, nowożytność
66	Kwiatuszki Wielkie	30-70	2	2	ślad osadnictwa, nowożytność
67	Łuka	31-68	I	3	ślad osadnictwa, neolit [dane archiwalne, brak lokalizacji]
68	Łuka	31-68	II	5	1/ ślad osadnictwa, starożytność 2/ ślad osadnictwa, średniowiecze
69	Łuka	31-68	III	6	ślad osadnictwa, średniowiecze
70	Łuka	31-68	IV	7	ślad osadnictwa, średniowiecze
71	Łuka	31-68	V	8	1/ ślad osadnictwa, średniowiecze 2/ ślad osadnictwa, nowożytność
72	Łuka	31-68	VI	9	1/ ślad osadnictwa, średniowiecze 2/ ślad osadnictwa, nowożytność
73	Orzeszki	30-68	I	19	ślad osadnictwa, nowożytność
74	Orzeszki	30-68	II	20	ślad osadnictwa, nowożytność
75	Radostowo	31-68	I	1	ślad osadnictwa, neolit [dane archiwalne, brak lokalizacji]
76	Radostowo	31-68	II	2	ślad osadnictwa, neolit [dane archiwalne, brak lokalizacji]
77	Radostowo	31-68	III	13	1/ ślad osadnictwa, starożytność 2/ osada, średniowiecze 3/ osada, nowożytność
78	Rozogi	30-69	1	2	cmentarzysko, epoka żelaza [dane archiwalne, brak lokalizacji]

L.P	MIEJSCOWOŚĆ	NR OBSZARU AZP	NR STAN. W MIEJSCOWOŚCI	NR STAN. NA OBSZARZE	FUNKCJA/CHRONOLOGIA STANOWISKA
79	Rozogi	30-69	2	13	1/ ślad osadnictwa, średniowiecze 2/ ślad osadnictwa, nowożytność
80	Rozogi	30-69	3	14	1/ ślad osadnictwa, mezolit – wczesna epoka brązu 2/ ślad osadnictwa, okres wędrówek ludów – wczesne średniowiecze 3/ osada, średniowiecze
81	Rozogi	31-69	4	39	ślad osadnictwa, mezolit – epoka żelaza
82	Rozogi	31-69	5	40	ślad osadnictwa, mezolit – epoka żelaza
83	Rozogi	31-69	6	41	ślad osadnictwa, mezolit – epoka żelaza
84	Wilamowo	30-69	1	4	1/ ślad osadnictwa, późna faza wczesnego średniowiecza – średniowiecze 2/ ślad osadnictwa, nowożytność
85	Wilamowo	30-69	2	5	ślad osadnictwa, średniowiecze
86	Wilamowo	30-69	3	6	ślad osadnictwa, średniowiecze
87	Wilamowo	30-69	4	7	ślad osadnictwa, epoka kamienia
88	Wilamowo	30-69	5	8	osada, średniowiecze
89	Wilamowo	30-69	6	9	1/ ślad osadnictwa, wczesne średniowiecze 2/ osada, średniowiecze
90	Wilamowo Kolonia	30-69	1	10	ślad osadnictwa, epoka kamienia
91	Wilamowo Kolonia	30-69	2	11	ślad osadnictwa, epoka kamienia
92	Wilamowo Kolonia	30-69	3	12	1/ osada, okres wędrówek ludów – wczesne średniowiecze 2/ ślad osadnictwa, średniowiecze
93	Wujaki	31-69	1	16	1/ obozowisko / osada, mezolit – wczesna epoka żelaza 2/ ślad osadnictwa, nowożytność
94	Wujaki	31-69	2	17	2/ ślad osadnictwa, nowożytność
95	Wujaki	31-69	3	18	ślad osadnictwa, epoka kamienia
96	Występ	29-68	I	25	ślad osadnictwa, epoka kamienia
97	Występ	29-68	II	26	ślad osadnictwa, neolit [dane archiwalne, brak lokalizacji]
98	Występ Kolonia	30-69	I	3	ślad osadnictwa, mezolit – wczesna epoka żelaza
99	Zawojki	31-69	1	37	ślad osadnictwa, późny paleolit - mezolit
100	Zawojki	31-69	2	38	ślad osadnictwa, epoka kamienia – epoka żelaza

Materiał źródłowy: Gminna Ewidencja Zabytków Gminy Rozogi, 2022.

6.2.4. ZAGROŻENIA DLA ZASOBÓW DZIEDZICTWA KULTUROWEGO

Do degradacji, uszkodzenia lub zniszczenia zasób dziedzictwa kulturowego może doprowadzić szereg przyczyn wewnętrznych, zewnętrznych i wywołanych sytuacją ogólną w określonym czasie.

W zakresie przyczyn wewnętrznych, związanych z działalnością człowieka, najważniejsze są:

- brak opieki konserwatorskiej;
- brak użytkownika;
- nadmierna intensywność użytkowania lub wadliwa gospodarka;
- kradzież, zaginięcie lub nielegalny wywóz;
- wady realizacyjne (niepoprawnie przeprowadzone prace konserwatorskie lub budowlane);

- niewłaściwa eksploatacja (użytkowanie niezgodne z pierwotnym przeznaczeniem obiektu);
- zmiany warunków wodno-gruntowych, jak i zanieczyszczenie wód i gleb.

Przyczyny zniszczeń lub uszkodzeń, określane jako zewnętrzne mają szerszy, często trudny do określenia zasięg oddziaływania, przez co są również trudniejsze do usunięcia. Najważniejsze są:

- działalność gospodarcza;
- infrastruktura komunalna, jak np. wprowadzanie ruchu tranzytowego samochodów przez obszary historycznych miejscowości itp.;
- zagospodarowanie przestrzenne, z dopuszczeniem np. inwestycji wielkoobszarowych i obiektów wielkogabarytowych, degradujących ekspozycję obiektów historycznych lub zakłócających łączność widokową i kompozycyjną pomiędzy obiektami zabytkowymi;
- skażenia atmosferyczne i zanieczyszczenia wód oraz zachwianie gospodarki wodnej.

Przyczyny ogólne, powodujące uszkodzenie lub zniszczenie obiektów zabytkowych to m.in.:

- działanie czasu;
- klęski losowe, jak np. wichury, trąby powietrzne, powodzie itp.;
- zmiany kierunków artystycznych;
- warunki atmosferyczne;
- działanie biologiczne;
- rozwój teorii konserwatorskich, poprzez stosowanie technologii konserwatorskich, które w dłuższej perspektywie czasowej są szkodliwe dla zabytku.

6.3. INSTYTUCJE KULTURY

Na terenie gminy Rozogi funkcjonują dwie instytucje kultury⁴⁸:

- Gminna Biblioteka Publiczna (GBP);
- Gminny Ośrodek Kultury (GOK).

GBP w Rozogach ma na celu zaspokajanie potrzeb edukacyjnych, kulturalnych i informacyjnych społeczeństwa. Gromadzi, opracowuje i udostępnia materiały biblioteczne, promuje czytelnictwo, upowszechnia wiedzę, kulturę i naukę, prowadzi działalność informacyjno-bibliograficzną, a także organizuje imprezy kulturalne. Sieć biblioteczną w Gminie tworzą cztery placówki (na 1 placówkę przypada ok. 1 374 mieszkańców):

- Biblioteka główna przy ul. Plac Jana Pawła II w Rozogach;
- Filia w Dąbrowach;
- Filia w Farynach;
- Filia w Klonie.

Wszystkie placówki biblioteczne są skomputeryzowane, do dyspozycji użytkowników jest 13 komputerów, które mają dostęp do Internetu, wyposażone są w drukarki i urządzenia wielofunkcyjne. Według danych GUS księgozbiór bibliotek w Gminie stanowił 20 086 woluminów. W 2020 r. użytkownikami bibliotek były przede wszystkim osoby wypożyczające zbiory biblioteczne na zewnątrz. W ciągu roku zarejestrowano 623 czytelników oraz wypożyczono 9 076 wol. księgozbioru⁴⁹.

Do podstawowych zadań GOK w Rozogach należy prowadzenie edukacji kulturalnej i społecznej dzieci, młodzieży i dorosłych. Ośrodek wspiera twórczość artystyczną ze wszystkich dziedzin sztuki, oferuje pomoc dla zespołów ruchu artystycznego, grup twórczych, folkloru, rękodzieła ludowego i artystycznego. Zajmuje się organizacją zajęć, turniejów i zawodów sportowych, a także wspiera działalność społeczno-kulturalną w środowisku lokalnym. GOK jest administratorem 11 świetlic

⁴⁸ Materiał źródłowy: Strategia rozwiązywania problemów społecznych gminy Rozogi na lata 2021-2027.

⁴⁹ Materiał źródłowy: Dane GUS – kultura: biblioteki, stan na 31.12.2020 r.

wiejskich w miejscowościach: Borki Rozowskie, Faryny, Klon, Kowalik, Kwiatuszki Wielkie, Księży Lasek, Łuka, Orzeszki, Występ, Wilamowo oraz Spaliny Wielkie.

W 2016 roku w placówce Gminnego Ośrodka Kultury została utworzona Izba Regionalna, w której znajdują się eksponaty z terenu Kurpi i Mazur pozostałe po zamkniętym prywatnym Muzeum Mazursko-Kurpiowskim w Rozogach. W Izbie znajdują się także powiększone reprodukcje zdjęć i kart pocztowych z terenu gminy Rozogi do końca II wojny światowej⁵⁰.

Ponadto, w GOK w Rozogach działają niżej wymienione grupy i zespoły⁵¹:

- zespół kurpiowski „Babskie Olekanie”, „Klonowskie Kurpsianki”, „Dąbrozianki”;
- Koło Gospodyń Wiejskich „Wesołe Babeczki”
- dziecięcy ludowy zespół skrzypcowy;
- dziecięcy zespół skrzypcowy;
- młodzieżowa grupa śpiewaków ludowych;
- Klub Seniora.

6.4. LOKALNE DZIEDZICTWO NIEMATERIALNE

UKŁAD RURALISTYCZNY

Teren gminy Rozogi odznacza się przewagą typu wsi jednodrożnej o zwartej zabudowie po obu stronach drogi, a także zabudowie rozciągniętej, z budynkami po jednej lub dwóch stronach drogi. W kilku miejscowościach wykształciły się niewielkie koncentracje zwartej zabudowy, głównie mieszkaniowej z towarzyszącymi usługami podstawowymi. W Gminie we wsi Klon czy Faryny, występują historyczne formy budownictwa w postaci zabudowy drewnianej oraz zachowane układy urbanistyczne wsi tzw. ulicówka. Część przedwojennych jak i powojennych budynków cechuje się nie tylko tradycyjną konstrukcją, ale także bogatym zdobnictwem. W ostatnich latach nabiera tempo procesu niszczenia starych budynków, przy czym do najbardziej typowych scenariuszy należą:

- próby remontowania, docieplania i/lub przebudowy budynków (obijanie papą, styropianem, wymiana stolarki okiennej, dobudowywanie murowanych pomieszczeń, wbudowywanie drewnianego budynku w nowy budynek murowany);
- samoistne niszczenie budynków w opuszczonych zagrodach;
- wykorzystywanie starych budynków jako szop po wybudowaniu na tej samej posesji budynku murowanego⁵².

WYDARZENIA KULTURALNE

Ze względu na położenie gminy Rozogi na pograniczu mazursko-kurpiowskim, mieszkańcy Rozóg podtrzymują stare tradycje kulturowe, zarówno ludności kurpiowskiej, jak i Mazur. Obecnie organizuje się różnego rodzaju imprezy regionalne i lokalne, aby przybliżyć mieszkańcom i przyjezdnym tutejsze tradycje. Do wydarzeń kulturalnych związanych z Gminą należą dożynki gminne, na których występują lokalne zespoły kurpiowskie, jarmarki bożonarodzeniowe, koncerty czy festiwale kultury ludowej.

W 2020 r. na terenie gminy Rozogi zorganizowano 30 wydarzeń kulturalnych, w których uczestniczyło ok. 510 osób. Jednocześnie należy zaznaczyć, iż w 2020 r. wiele wydarzeń oraz imprez masowych musiało zostać odwołanych lub przełożonych w czasie z uwagi na ryzyko rozpowszechniania się wirusa SARS-CoV-2, związanego z pandemią COVID 19. W latach poprzednich liczba zorganizowanych wydarzeń była wyraźnie wyższa. Przykładowo w roku 2019 r. odbyły się 45 imprezy,

⁵⁰ Materiał źródłowy: Dane ze strony www.gokrozogi.eu.

⁵¹ Materiał źródłowy: Raport o stanie gminy Rozogi – Podsumowanie działalności wójta gminy w roku 2020.

⁵² Materiał źródłowy: Dane Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Rozogi (2017 r.).

natomiast liczba uczestników przekraczała ponad 3 070 tys. osób⁵³. Szczegółową charakterystykę wydarzeń kulturalnych i liczbę uczestników przedstawiono w poniżej tabeli:

Tab. 30 Struktura wydarzeń kulturalnych w 2020 r. na terenie gminy Rozogi

RODZAJ WYDARZENIA KULTURALNEGO	LICZBA WYDARZEŃ [SZT.]	LICZBA UCZESTNIKÓW [OS.]
Seanse filmowe	1	40
Wystawy	1	20
Imprezy turystyczne i sportowo - rekreacyjne	1	40
Koncerty	1	60
Prelekcje, spotkania, wykłady	13	150
Konkursy	2	10
Interdyscyplinarne	2	100
Warsztaty	9	90
Ogółem	30	510

Materiał źródłowy: Dane GUS, stan na 31.12.2020 r.

6.5. WNIOSKI

- Zabytkowa wieś Klon i Faryny, jako „wizytówka” gminy Rozogi.
- 19 obiektów wpisanych do rejestru zabytków, z czego 11 zlokalizowanych we wsi Klon.
- Szereg obiektów wpisanych do gminnej ewidencji gruntów, w tym: budynki mieszkalne, cmentarze, budynki szkolne, kościoły, plebania, mogiła wojenna oraz układ zabudowy.
- Obecność wielu stanowisk archeologicznych, większość z epoki kamienia oraz czasów średniowiecznych i wczesnohistorycznych.
- Działalność instytucji kultury i placówki oświaty, promująca tradycje i tożsamość regionalną.
- Wydarzenia kulturalne kultywujące tradycje kurpiowsko-mazurskie.

⁵³ Materiał źródłowy: Dane GUS.

7. SPORT, REKREACJA I TURYSTYKA

7.1. INFRASTRUKTURA SPORTOWO-REKREACYJNA

Obiekty zaplecza sportowo-rekreacyjnego, zlokalizowane są przy szkołach w Rozogach, Dąbrowach i Klonie, w skład których wchodzi sale gimnastyczne oraz wielofunkcyjne boiska sportowe do gry w piłkę ręczną, siatkową i koszykówkę. W Gminie corocznie odbywają się zawody sportowe, natomiast w sezonie letnim rozgrywane są mecze w plażową piłkę siatkową i tenisa ziemnego.

W rejestrze stowarzyszeń zwykłych figuruje Stowarzyszenie „Aktywni Razem”, natomiast w rejestrze uczniowskich klubów sportowych UKS SP „Klon Indiaci” w Klonie oraz UKS SP „Rozogi”. UKS „Rozogi” bierze udział w lidze wojewódzkiej piłki ręcznej młodzików. Dodatkowo wskazane organizacje reprezentują różne obszary życia społecznego, w tym m.in. bezpieczeństwo publiczne, rozwój lokalny i aktywizację społeczności oraz sport.

W 2020 r. w klubach sportowych uczestniczyło 50 osób, z czego 23 mężczyzn i 27 kobiet. Zauważalny jest jednakże spadek liczby członków biorąc pod uwagę lata poprzednie, gdzie w 2018 r. uczestniczyło 80 osób, a w 2014 r. – 111 osób⁵⁴.

7.2. ATRAKCYJNOŚĆ TURYSTYCZNA

7.2.1. WALORY PRZYRODNICZE

Głównymi walorami turystycznymi gminy Rozogi są walory przyrodnicze, w tym liczne kompleksy leśne. Ponadto, teren Gminy objęty jest Leśnym Kompleksem Promocyjnym „Lasów Mazurskich”.

Wśród walorów przyrodniczych na terenie gminy Rozogi wyróżnia się:

- kompleks leśny Puszcza Piska, jeden z największych ekosystemów leśnych w Polsce. Powierzchnia całej puszczy wynosi ok. 100 tys. ha. W skład obszaru Puszczy Piskiej wchodzi wiele jezior które pełnią także rolę rezerwatów. Puszcza Piska porośnięta jest lasami sosnowymi i świerkowymi z niewielką domieszką brzozy, osiki i dębu rosnących na sandrowych piaskach. Puszcza Piska stanowi miejsce rozwoju turystyki kwalifikowanej, w tym przyrodniczej i pieszo-rowerowej oraz bazę dla żeglarzy i wędkarzy;
- walory wód powierzchniowych, w tym rzeki Rozoga i Szkwa, wykazujące potencjał w zakresie turystyki kwalifikowanej (szlaki turystyki wodnej w niektórych fragmentach koryt rzecznych, szlaki turystyki pieszo-rowerowej w obrębie ich dolin, a także wędkarstwo) oraz turystyki wypoczynkowej (urządzone miejsca rekreacji i wypoczynku);
- ogólnie dobry stan środowiska przyrodniczego, w tym sprzyjające warunki bioklimatyczne, właściwy stan powietrza atmosferycznego (poza okresowo występującą niską emisją), rolniczy charakter Gminy oraz niewielki udział obszarów zabudowanych, wpływający pozytywnie na potencjał w zakresie turystyki wypoczynkowej (agroturystyka) i kwalifikowanej (krajoznawczej, pieszo-rowerowej);
- unikatowe zbiorowiska flory i fauny, objęte specjalną ochroną siedlisk i ptaków (Obszar Natura 2000: Ostoja Piska PLH280048 i Puszcza Piska PLB280008), sprzyjające potencjalnemu rozwojowi turystyki kwalifikowanej (przyrodniczej, pieszo-rowerowej);
- zwarte zbiorowiska leśne i otwarte przestrzenie łąkowo-pastwiskowe, z bogactwem zwierząt łownych, wykazujące potencjał w zakresie turystyki kwalifikowanej (łowiectwo).

⁵⁴ Materiał źródłowy: Dane GUS.

Warto zaznaczyć, iż Gminę cechuje stosunkowo niewielka gęstość zaludnienia, co jest niewątpliwym atutem dla turystów szukających wyciszenia i spokoju. Ponadto, brak znaczących emitorów zanieczyszczeń stwarza korzystne warunki aerosanitarne Gminy.

7.2.2. WALORY ANTROPOGENICZNE

W Gminie do walorów antropogenicznych zaliczamy zabytkowe kościoły oraz cmentarze ewangelickie, a także zabytkową, mazurską wieś Klon, znajdującą się pod ochroną Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków w Olsztynie. Wieś ta ma zachowany plan ulicówki z zabytkową zabudową drewnianą z XIX wieku i murowanym kościołem. Dodatkowo wieś Faryny charakteryzuje się drewnianą i murowaną zabudową z przekroju XIX i XX wieku o układzie przestrzennym ulicówki. Ponadto, w Rozogach znajduje się zabytkowy kościół neogotycki wybudowany w 1885 roku, w którym corocznie odbywa się Konkurs Palmy Wielkanocnej.

Przez obszar Gminy przebiegają również szlaki turystyczne:

- Szlak rowerowy - Trasa Juranda (szlak o długości ok. 87 km łączy Szczytno ze Spychowem, tworząc legendarny szlak według Sienkiewiczowskiej powieści „Krzyżacy”);
- Szlak pieszy: Szlak Mazursko – Kurpiowski (szlak o długości ok. 41 km biegnie ze Szczytna Równina Mazurską przez rezerwat okazałych jałowców w okolicy Lipowca, do zabytkowej wsi Klon, w której zachowały się liczne domy o konstrukcji drewnianej, szlak jest w całości dostępny dla turystów rowerowych)⁵⁵.

7.2.3. BAZA MATERIALNA TURYSTYKI

Gminną bazę noclegową tworzą wszelkie obiekty i urządzenia umożliwiające nocleg poza miejscem zamieszkania, do których należą m.in. hotel, miejsca noclegowe w zajazdach gastronomicznych, miejsca noclegowe prywatne, gospodarstwa agroturystyczne oraz kamping i pole namiotowe. Turyści mają możliwość skorzystania z noclegów w Zajeździe „TUSINEK” w Rozogach, który należy do członków sieci „Dziedzictwo Kulinarne Warmia Mazury Powiśle”, serwujący regionalne potrawy przyrządzane według tradycyjnych receptur. Bazę noclegową stanowią również gospodarstwa agroturystyczne znajdujące się w Rozogach, Dąbrowach, czy Farynach.

Gminną bazę żywieniową stanowią wszelkie obiekty gastronomiczne służące zaspokojeniu potrzeb żywnościowych turystów, takie jak restauracje, kawiarnie, bary, punkty gastronomiczne. Do grupy tej zalicza się również zakłady zaopatrujące odwiedzających w artykuły żywnościowe.

Na bazę komunikacyjną składa się sieć połączeń, dróg i szlaków komunikacyjnych. Poziom rozwinięcia bazy komunikacyjnej stanowi o dostępności oraz łatwości poruszania się po obszarze Gminy przez potencjalnych turystów. Do bazy komunikacyjnej gminy Rozogi w szczególności zalicza się:

- sieć dróg publicznych, w tym drogę krajową nr 53 i nr 59, drogi powiatowe oraz gminne;
- przystanki autobusowe;
- szlaki turystyczne, w tym szlaki rowerowe i piesze.

Do bazy towarzyszącej zalicza się wszelkiego rodzaju urządzenia sportowo-rekreacyjne obszaru turystycznego, które pozwalają turystom na uprawianie różnych form rekreacji. Infrastrukturę sportowo-rekreacyjną opisano we wcześniejszej części (rozdz. 7.1.). Ponadto, w zakres bazy towarzyszącej wchodzi cała gminna infrastruktura techniczna (wodociągi, kanalizacja, sieć energetyczna) oraz społeczna (przychodnie, apteki, biblioteka, poczta).

⁵⁵ Materiał źródłowy: Dane ze strony www.miaostozszytno.pl oraz www.szlaki.mazury.pl

Atrakcje turystyczne stanowią wszelkiego rodzaju obiekty będące przedmiotem zainteresowania turystycznego i wpływające na natężenie ruchu turystycznego. Do gminnych atrakcji turystycznych zaliczyć zatem można wszystkie wyżej wymienione formy i obiekty pod warunkiem, że są one związane z Gminą (np. z kulturą mieszkańców), na ich temat dostępne są informacje turystyczne (np. w postaci ulotek, informacji internetowej, oznaczenia kartograficznego) oraz w sposób realny wpływają na wzrost ruchu turystycznego.

7.3. WNIOSKI

- **Słabo rozbudowana baza sportowo-rekreacyjna (obecność sal gimnastycznych i boisk wielofunkcyjnych zlokalizowanych tylko przy szkołach).**
- **Znaczne walory przyrodnicze Gminy, w tym zwłaszcza zwarte kompleksy leśne Puszczy Piskiej.**
- **Istniejąca oferta kulturalna z potencjałem do poszerzenia skali i zakresu.**
- **Regionalne szlaki turystyczne.**
- **Dogodne połączenia komunikacyjne, lokalne gospodarstwa agroturystyczne i obiekty gastronomiczne sprzyjające rozwojowi turystycznego Gminy.**

8. PLANOWANIE I ZAGOSPODAROWANIE PRZESTRZENNE

8.1. PLANOWANIE PRZESTRZENNE W GMINIE

8.1.1. STUDIUM UWARUNKOWAŃ I KIERUNKÓW ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO

Studium stanowi nadrzędny dokument planistyczny na szczeblu gminnym. Zawiera generalne zasady zagospodarowania przestrzennego oraz wytyczne, którymi należy kierować się w kreowaniu polityki przestrzennej. Studium nie jest aktem prawa miejscowego, stanowi natomiast wiążącą wytyczną (podstawę) do sporządzania miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego.

Obowiązujące aktualnie Studium przyjęto Uchwałą Nr XXIV/179/17 Rady Gminy Rozogi z dnia 27 czerwca 2017 r. w sprawie uchwalenia zmiany studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Rozogi. Dokument dotyczy całej gminy Rozogi, w granicach administracyjnych. Studium definiuje kierunki polityki przestrzennej Gminy dotyczące:

- zmian w strukturze przestrzennej gminy oraz w przeznaczeniu terenów, w tym wynikających z audytu krajobrazowego;
- zagospodarowania oraz użytkowania terenów, w tym terenów przeznaczonych pod zabudowę oraz terenów wyłączone spod zabudowy;
- obszarów oraz zasad ochrony środowiska i jego zasobów, ochrony przyrody, krajobrazu w tym krajobrazu kulturowego i uzdrowisk;
- obszarów i zasad ochrony dziedzictwa kulturowego i zabytków kultury oraz dóbr kultury współczesnej;
- rozwoju systemów komunikacji i infrastruktury technicznej;
- obszarów inwestycji celu publicznego o znaczeniu lokalnym i ponadlokalnym;
- obszarów, dla których zamierza się lub jest obowiązkowe sporządzenie miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego;
- zasad kształtowania rolniczej i leśnej przestrzeni produkcyjnej;
- obszarów narażone na niebezpieczeństwo powodzi i osuwania się mas ziemnych;
- obszarów, dla których wyznacza się filar ochronny;
- obszarów pomników zagłady i ich stref ochronnych;
- obszarów wymagające przekształceń, rehabilitacji, rekultywacji lub remediacji;
- obszarów zdegradowane;
- granic terenów zamkniętych i ich stref ochronnych;
- obszarów funkcjonalne o znaczeniu lokalnym, w zależności od uwarunkowań i potrzeb zagospodarowania występujących w gminie;
- obszarów na których rozmieszczone będą urządzenia wytwarzające energię z odnawialnych źródeł energii o mocy przekraczającej 100kw.

W studium wyznaczono następujące ogólne kierunki zmian struktury funkcjonalno-przestrzennej gminy Rozogi:

- poszerzenie i zainwestowanie obszarów skupionej zabudowy istniejących jednostek osadniczych;
- ograniczony rozwój zabudowy rozproszonej poza planowanym zasięgiem skupionej zabudowy;
- przekształcenia związane z powierzchniową eksploatacją kruszyw, między innymi w okolicach Klonu;
- ochrona gleb, krajobrazu i przyrody poprzez zakaz lokalizacji obiektów zadaszonych, obejmujący większość terenów leśnych, gruntów hydrogenicznych i semi-hydrogenicznych.

W studium zostały wyróżnione także cztery strefy obsługi mieszkańców, które powinny być miejscami koncentracji infrastruktury społecznej (usług publicznych):

- Strefa 1 z głównym ośrodkiem w Rozogach;
- Strefa 2 z głównym ośrodkiem w Dąbrowach;
- Strefa 3 z głównym ośrodkiem w Klonie;
- Strefa 4 z głównym ośrodkiem w Farynach.

Ponadto, została wszczęta procedura na podstawie Uchwały Nr XXXII/194/21 Rady Gminy Rozogi z dnia 29 czerwca 2021 r., dotycząca przystąpienia do sporządzenia nowego studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Rozogi oraz prognozy oddziaływania na środowisko do przedmiotowego dokumentu.

8.1.2. MIEJSCOWE PLANY ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO

Głównym narzędziem w kształtowaniu ładu przestrzennego są miejscowe plany zagospodarowania przestrzennego. Uregulowane zasady zagospodarowania przestrzennego posiadają fragmenty obrębów ewidencyjnych: Rozogi (cała miejscowość i przyległe tereny rozwojowe), Dąbrowy i Klon (niewielkie fragmenty). Na terenie Gminy obowiązują aktualnie trzy miejscowe plany zagospodarowania przestrzennego. Zostały one przyjęte następującymi uchwałami:

- Zmiana miejscowego planu ogólnego zagospodarowania przestrzennego gminy Rozogi w obrębach: Dąbrowy i Klon została zatwierdzona Uchwałą Nr XXII/160/01 Rady Gminy Rozogi z dnia 29 czerwca 2001 r.;
- Uchwała nr XXVI/193/17 Rady Gminy Rozogi z dnia 9 października 2017 r. w sprawie uchwalenia zmiany miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego dla miejscowości Rozogi;
- Uchwała nr XVII/99/20 Rady Gminy Rozogi z dnia 19 lutego 2020 r. w sprawie uchwalenia zmiany miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego dla miejscowości Rozogi.

Miejscowe plany zagospodarowania przestrzennego pokrywają obszar o łącznej powierzchni ok. 531,4 ha, co w stosunku do całkowitej powierzchni gminy Rozogi wynosi ok. 2,4%.

Tab. 31 Wykaz miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego

LOKALIZACJA	WIODĄCE PRZEZNACZENIA TERENU	NR UCHWAŁY
Dąbrowy	D 10 – Droga dojazdowa (szer. pasa drogowego w liniach rozgraniczających-10 m); P – Parkingi (szer. pasa terenu w liniach rozgraniczających-15 m); ZI – Zieleni izolacyjna (szer. pasa terenu w liniach rozgraniczających – 5 m); ZC – Kwatery cmentarne.	XXII/160/01
Klon	PE – Eksploatacja kopalin pospolitych (kruszywa naturalnego) w rozumieniu przepisów geologicznych i górniczych; LS – Grunty leśne.	XXII/160/01
Rozogi	M – tereny zabudowy jednorodzinnej wolnostojącej, w tym zagród z wygaszoną lub marginalną produkcją rolną; MN – tereny zabudowy jednorodzinnej wolnostojącej; MNs – tereny zabudowy jednorodzinnej wolnostojącej z budynkami w układzie szczytowym; MW/U – tereny zabudowy wielorodzinnej, a docelowo usług, składów i wytwórczości; MU1, MU2, MU3 – tereny zwartej zabudowy mieszkaniowo-usługowej; MU4 – tereny peryferyjnej zabudowy mieszkaniowo-usługowej; RM – tereny zabudowy zagrodowej i jednorodzinnej z towarzyszącymi usługami; RM/M – tereny zabudowy zagrodowej i jednorodzinnej z towarzyszącymi usługami, a docelowo zabudowy jednorodzinnej; RM/MU4 – tereny zabudowy zagrodowej i jednorodzinnej z towarzyszącymi usługami, a docelowo – peryferyjnej zabudowy mieszkaniowo-usługowej; RM/UH – tereny zabudowy zagrodowej i jednorodzinnej z towarzyszącymi usługami, a docelowo usług i handlu detalicznego; UP – tereny obiektów użyteczności publicznej; UT – tereny usług turystycznych;	XXVI/193/17

LOKALIZACJA	WIODĄCE PRZEZNACZENIA TERENU	NR UCHWAŁY
	UH – tereny usług i handlu detalicznego; U – tereny usług, składów i wytwórczości; U/M – tereny usług, składów i wytwórczości, a docelowo zabudowy jednorodzinnej; P – tereny przemysłu i składów; P1 – tereny wytwórczości i składów, z dopuszczeniem funkcji mieszkaniowej; P/MU1 – tereny wytwórczości i składów, z dopuszczeniem funkcji mieszkaniowej, a docelowo zwartej zabudowy mieszkaniowo-usługowej; KS1 – tereny stacji paliw; KS2 – tereny parkingów; W – teren ujęcia i stacji uzdatniania wody; K1 – teren oczyszczalni ścieków; K2 – tereny przepompowni ścieków; E – tereny stacji transformatorowych SN/NN; T – tereny istniejących masztów telekomunikacyjnych; O – teren infrastruktury gospodarki odpadami; KDGP – tereny dróg głównych przyspieszonego ruchu (klasy GP); KDGP/KDZ1, KDGP/KDZ2 – tereny dróg głównych przyspieszonego ruchu (klasy GP), a docelowo dróg zbiorczych (klasy Z); KDZ – tereny dróg zbiorczych (klasy Z); KDZx – tereny dróg zbiorczych (klasy Z) o obniżonych parametrach; KDL1, KDL2 – tereny dróg lokalnych (klasy L); KDD1, KDD2 – tereny dróg dojazdowych (klasy D); KDDx – tereny dróg dojazdowych (klasy D) o obniżonych parametrach; KDDx/KP – tereny dróg dojazdowych (klasy D) o obniżonych parametrach, a docelowo ciągów pieszych; KDW – tereny dróg wewnętrznych (niepublicznych); ZC – tereny cmentarzy; ZP/US1 – tereny ogólnodostępnych parków i urządzeń sportowo-rekreacyjnych na wolnym powietrzu; ZP/US2 – tereny zieleni o ograniczonej dostępności; ZI – tereny zieleni izolacyjnej; R – tereny użytków rolnych; RZ – tereny łąk i pastwisk; Ze – tereny suchych muraw; ZL1 – tereny lasów i zadrzewień o istotnych walorach przyrodniczych; ZL2 – tereny lasów i zadrzewień o mniejszych walorach przyrodniczych; WS1 – tereny koryta rzeki Szkwę; WS2 – tereny pozostałych wód powierzchniowych.	
Rozogi	KO – teren infrastruktury technicznej - oczyszczalnia ścieków i gospodarka odpadami – punkt selektywnej zbiórki odpadów.	XVII/99/20

Materiał źródłowy: Opracowanie własne na podstawie uchwały Rady Gminy Rozogi: nr XXII/160/01, nr XXVI/193/17, nr XVII/99/20.

Ponadto, dla miejscowości Faryny podjęto uchwałę nr XXX/239/18 Rady Gminy Rozogi z dnia 23 marca 2018 roku w sprawie przystąpienia do sporządzenia miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego dla miejscowości Faryny. Dodatkowo dla miejscowości Rozogi podjęto także uchwałę nr XXIX/173/21 z dnia 29 marca 2021 r. w sprawie przystąpienia do sporządzenia miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego dla miejscowości Rozogi i terenów przyległych.

8.1.3. DECYZJE O WARUNKACH ZABUDOWY I DECYZJE O LOKALIZACJI INWESTYCJI CELU PUBLICZNEGO

Zgodnie z obowiązującą Ustawą z dnia 27 marca 2003 r. o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym dla terenów, dla których Gmina nie posiada aktualnych miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego, realizacja inwestycji możliwa jest po uzyskaniu decyzji o warunkach zabudowy lub decyzji o lokalizacji inwestycji celu publicznego.

Na terenie gminy Rozogi wydawanych jest corocznie po kilkadziesiąt decyzji o warunkach zabudowy oraz decyzji o lokalizacji inwestycji celu publicznego. Ich ilościowy rozkład na przestrzeni ostatnich dziesięciu lat przedstawiono w poniższej tabeli:

Tab. 32 Decyzje wydane w gminie Rozogi w latach 2010-2020

RODZAJ DECYZJI	LICZBA WYDANYCH DECYZJI W POSZCZEGÓLNYCH LATACH										
	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020
Decyzje o lokalizacji inwestycji celu publicznego	5	4	2	14	2	2	4	3	5	5	2
Decyzje o warunkach zabudowy	46	40	42	32	40	18	27	37	53	45	36
Ogółem	51	44	44	46	42	20	31	40	58	50	38

Materiał źródłowy: Dane GUS, stan na 31.12.2020 r.

Średnio w analizowanych latach wydanych zostało ok. 42 decyzji/rok, z czego ok. 37 decyzji wz/rok i 4 decyzji icp/rok. Najwięcej wydanych decyzji dotyczyło ustalenia warunków zabudowy dla zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej, średnio 17 decyzje/rok. Dla inwestycji usługowych jest to średnio ok. 1 decyzja/rok, zaś dla innej zabudowy średnio ok. 18 decyzji/rok w analizowanych latach 2010-2020.

Obszary, dla których wydano najwięcej w 2020 r. decyzji o warunkach zabudowy znajdowały się w obrębach: Dąbrowy, Kowalik (po 5 decyzji) oraz Faryny, Klon, Łuka, Wilamowo (po 4 decyzje). Decyzje o ustaleniu lokalizacji inwestycji celu publicznego najczęściej dotyczyły budowy lub modernizację sieci infrastruktury technicznej i drogowej.

8.2. STRUKTURA OSADNICZA

Siedziba Gminy – miasto Rozogi, znajduje się w jej centralnej części. Jest głównym ośrodkiem rozwoju, stymulującą wzrost społeczno-gospodarczy i miejscowością o największej liczbie mieszkańców, nieco 1,5 tys. osób.

Rolę ośrodków wspomagających miejscowość Rozogi pełnią najważniejsze wsie gminne, do których należą: Dąbrowy, Faryny, Klon i Wilamowo.

Pozostałe wsie gminne to ośrodki wybitnie lokalne, o liczbie mieszkańców poniżej 250 osób, charakteryzujące się przeważnie wysoce rozproszoną zabudową.

8.3. REWITALIZACJA

Według ustawy z dnia 9 października 2015 r. o rewitalizacji, rewitalizacja stanowi proces wyprowadzania ze stanu kryzysowego obszarów zdegradowanych, prowadzony w sposób kompleksowy, poprzez zintegrowane działania na rzecz lokalnej społeczności, przestrzeni i gospodarki, skoncentrowane terytorialnie, prowadzone przez interesariuszy rewitalizacji na podstawie gminnego programu rewitalizacji. Rada Gminy wyznacza, w drodze uchwały, z własnej inicjatywy albo na wniosek wójta, burmistrza lub prezydenta miasta, obszar zdegradowany i obszar rewitalizacji. Wniosek o wyznaczenie obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji zawiera wskazanie granic tych obszarów wykonane na mapie w skali co najmniej 1:5000, sporządzonej z wykorzystaniem treści mapy zasadniczej, a w przypadku jej braku – z wykorzystaniem treści mapy ewidencyjnej.

Ponadto, w drodze uchwały Gminy sporządzony jest dla obszaru rewitalizacji Gminny Program Rewitalizacji. Na podstawie art. 15.1. pkt. 2 w/w Ustawy, Gminny program rewitalizacji powinien

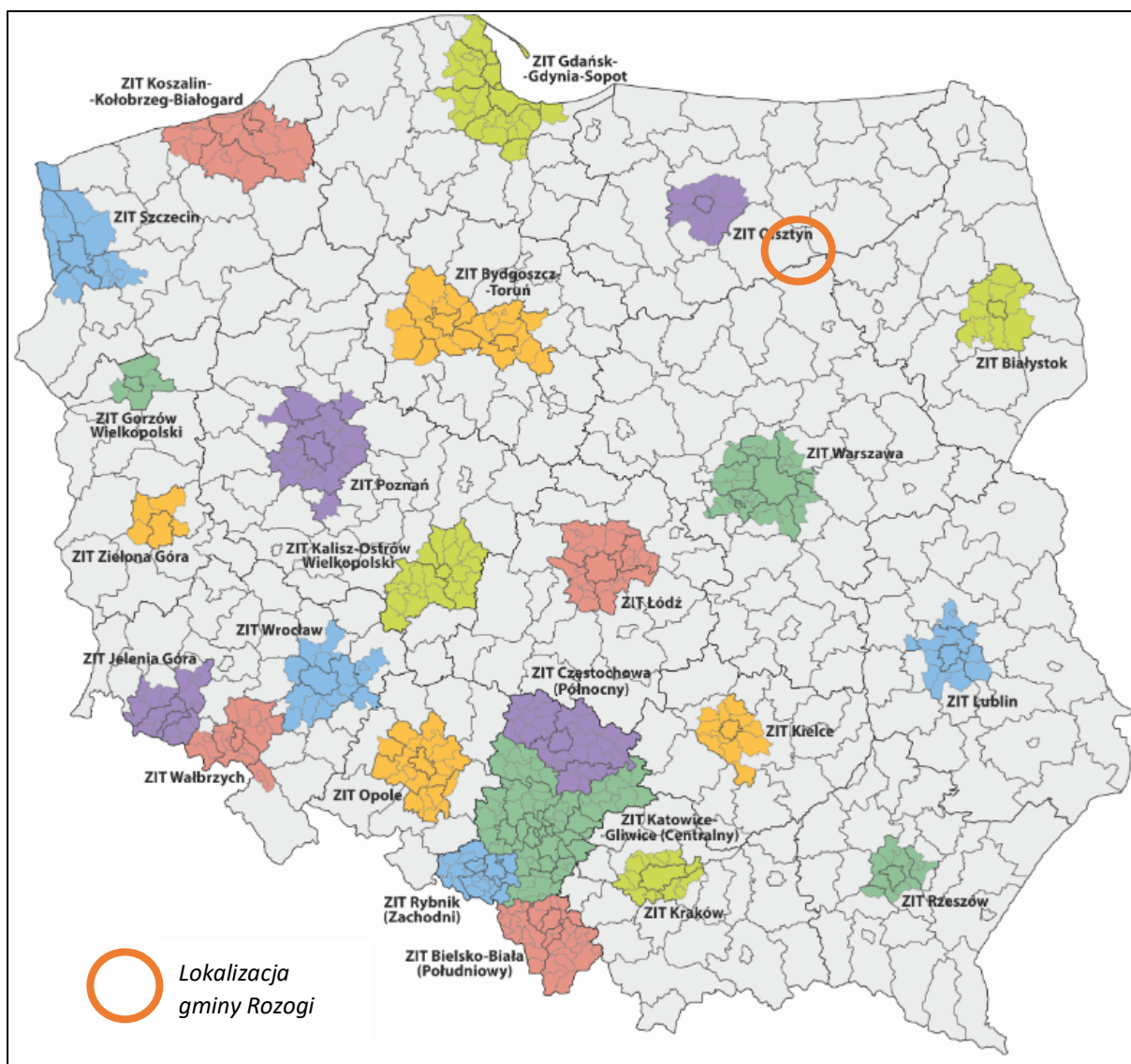
zawierać opis powiązań z dokumentami strategicznymi gminy, w tym strategią rozwoju gminy, studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy oraz strategią rozwiązywania problemów społecznych.

Gmina Rozogi aktualnie nie posiada Gminnego Programu Rewitalizacji. Jednakże, sugerowane jest podjęcie działań mających na celu wyznaczenia obszaru rewitalizacji i obszaru zdegradowanego.

8.4. OBSZARY ZINTEGROWANEGO INWESTOWANIA I WYKLUCZENIA Z INWESTOWANIA

W Polsce instrument zintegrowanych inwestycji terytorialnych (ZIT) jest realizowany na terenie miast wojewódzkich i obszarów powiązanych z nimi funkcjonalnie (tzw. ZIT wojewódzkie) oraz na terenie miast o charakterze regionalnym i subregionalnym wraz z obszarami powiązanych z nimi funkcjonalnie (tzw. regionalne inwestycje terytorialne – RIT).

Obszar gminy Rozogi nie jest zlokalizowany w obszarach ZIT lub RIT.

Ryc. 33 Obszary realizacji zintegrowanych inwestycji terytorialnych w dniu 1 stycznia 2020 r.

Materiał źródłowy: www.stat.gov.pl/statystyka-regionalna/jednostki-terytorialne/inne-jednostki-przestrzenne/obszary-realizacji-zintegrowanych-inwestycji-terytorialnych-zit/

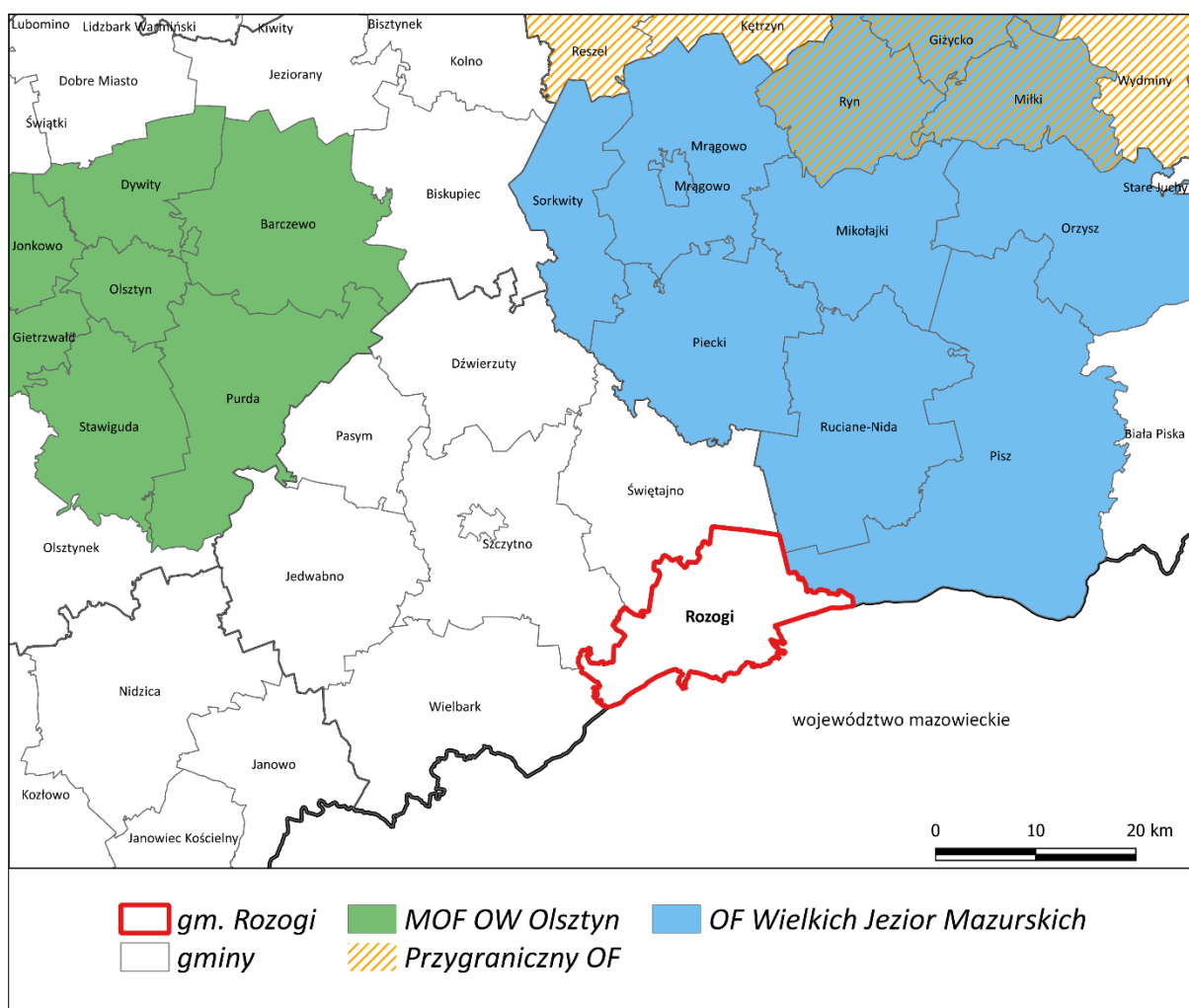
8.5. OBSZARY FUNKCYJNALNE O ZNACZENIU PONAREGIONALNYM

W obowiązującym Planie zagospodarowania przestrzennego województwa warmińsko-mazurskiego (2018 r.) zostały określone obszary funkcjonalne województwa, które stanowią narzędzie wspomagające do sformułowania polityki przestrzennej województwa. W Planie określono osiem obszarów funkcjonalnych, w tym cztery o znaczeniu ponadregionalnym oraz cztery o znaczeniu regionalnym. Obszar gminy Rozogi nie został wyznaczony do poziomu obszarów funkcjonalnych w województwie.

Do obszarów funkcjonalnych o znaczeniu ponadregionalnym należą zatem:

- Miejski Obszar Funkcjonalny Ośrodka Wojewódzkiego Olsztyna;
- Obszar Funkcjonalny Żuławy;
- Przygraniczny Obszar Funkcjonalny;
- Obszar Funkcjonalny Wielkich Jezior Mazurskich.

Południowa część gminy Rozogi graniczy z Obszarem Funkcjonalny Wielkich Jezior Mazurskich.

Ryc. 34 Położenie gminy Rozogi na tle obszarów funkcjonalnych o znaczeniu ponadregionalnych

Materiał źródłowy: opracowanie własne na podstawie Planu zagospodarowania przestrzennego województwa warmińsko-mazurskiego, 2018 r.

W znaczeniu regionalnym określono:

- Miejski Obszar Funkcjonalny Ośrodka Regionalnego Elbląga;
- Miejski Obszar Funkcjonalny Ośrodka Subregionalnego Ełku;
- Przybrzeżny Obszar Funkcjonalny;
- Obszar Funkcjonalny Ostródzko-Iławski.

8.6. OBSZARY ROZMIESZCZENIA INWESTYCJI CELU PUBLICZNEGO O ZNACZENIU PONADLOKALNYM

Inwestycje celu publicznego o znaczeniu ponadlokalnym planowane są w następujących obszarach gminy Rozogi:

- planowana budowa obwodnicy miejscowości Rozogi,
- planowana budowa obwodnicy miejscowości Dąbrowy,
- dokończenie modernizacji, przebudowy oraz rozbudowy drogi krajowej nr 53,
- dokończenie modernizacji, przebudowy oraz rozbudowy drogi krajowej nr 59,
- modernizacja, przebudowa oraz rozbudowa dróg powiatowych.

Ponadto, zgodnie z ustaleniami Planu Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Warmińsko-Mazurskiego, planuje się:

- utworzenie parku kulturowego dla miejscowości Klon (drewniana zabudowa wsi),
- utworzenie parku kulturowego dla miejscowości Faryny (historyczna zabudowa wsi),
- odtworzenie kształtowanie przekroju podłużnego i poprzecznego oraz układu poziomego koryta rzeki Rozoga w km 47+570 – 55+060, gmina Rozogi.

Dopuszcza się rozbudowę infrastruktury szerokopasmowego dostępu do Internetu na terenie Gminy.

8.7. WNIOSKI

- Studium, jako dokument nadrzędny kształtowania polityki przestrzennej gminy Rozogi, będące na etapie aktualizacji.
- Potrzeba sukcesywnego opracowywania miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego dla terenów rozwojowych dla innych miejscowości niż Rozogi.
- Miejscowość Rozogi jako główny ośrodek rozwoju, stymulujący wzrost społeczno-gospodarczy Gminy.
- Położenie poza obszarami funkcjonalnymi na tle kraju i województwa.
- Brak Gminnego Programu Rewitalizacji.
- Zaplanowane na szczeblu regionalnym lub krajowym inwestycje celu publicznego na terenie gminy Rozogi.

9. BEZPIECZEŃSTWO PUBLICZNE

9.1. PODMIOTY I INSTYTUCJE REALIZUJĄCE ZADANIA Z ZAKRESU BEZPIECZEŃSTWA

Zadania własne Gminy w zakresie zaspokajania potrzeb zbiorowych wspólnoty w ramach porządku publicznego i bezpieczeństwa obywateli, a także ochrony przeciwpożarowej wskazane są w Ustawie z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym. Na bezpieczeństwo publiczne wpływa ogół warunków i instytucji chroniących życie, zdrowie, mienie obywateli oraz majątek ogólnonarodowy, ustrój i suwerenność państwa przed zjawiskami groźnymi dla ładu prawnego, głównie w stanach nadzwyczajnych⁵⁶.

Na terenie gminy Rozogi za bezpieczeństwo mieszkańców odpowiada Komenda Powiatowa Policji w Szczytnie, której zadaniem jest pilnowanie przestrzegania prawa i ściganie przestępców oraz zapewnienie ochrony i pomocy w sytuacjach kryzysowych zarówno wobec ludzi jak i mienia. Gminę Rozogi obsługuje jeden dzielnicowy.

Ochronę przeciwpożarową na terenie gminy zabezpieczają Jednostka Ratowniczo-Gaśnicza Komendy Powiatowej Państwowej Straży Pożarnej w Szczytnie oraz pięć jednostek Ochotniczych Straży Pożarnych: OSP Rozogi, OSP Dąbrowo, OSP Faryny, OSP Klon i OSP Wilamowo. OSP Rozogi od 1995 roku jest włączona do Krajowego systemu Ratowniczo-Gaśniczego. W 2019 roku do działań ratowniczo-gaśniczych uprawnionych było 76 członków gminnych OSP.

Należy również wspomnieć o istnieniu inspekcji powiatowych, które nadzorują wybrane obszary działalności osób i firm, wpływające bezpośrednio na bezpieczeństwo mieszkańców gminy Rozogi. Są to trzy ważne instytucje mające swe siedziby w Szczytnie: Powiatowa Stacja Sanitarno-Epidemiologiczna, Powiatowy Inspektorat Nadzoru Budowlanego oraz Powiatowy Inspektorat Weterynarii. Na poziomie powiatu działa ponadto Komisja Bezpieczeństwa i Porządku Publicznego która realizuje zadania Starosty Szczycieńskiego w zakresie zwierzchnictwa nad powiatowymi służbami, inspekcjami oraz strażami⁵⁷.

9.2. PRZESTĘPCZOŚĆ

Z kodeksu karnego wynika, że przestępstwem jest czyn człowieka zabroniony pod groźbą kary przez obowiązującą ustawę określającą jego znamiona, zawiniony i społecznie szkodliwy w stopniu wyższym niż znikomy⁵⁸. W poniższej tabeli przedstawiono wykaz stwierdzonych przestępstw w Gminie:

Tab. 33 Przestępstwa stwierdzone w gminie Rozogi w latach 2011-2020

RODZAJ PRZESTĘPSTWA	ROK								
	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020
o charakterze kryminalnym	116	96	80	68	69	63	64	72	76
o charakterze gospodarczym	9	11	11	10	9	12	11	22	19
drogowe	27	23	22	19	22	16	17	14	19
przeciwko życiu i zdrowiu	8	6	5	4	4	4	3	3	3
przeciwko mieniu	87	74	59	51	50	51	43	49	58
Ogółem	158	134	116	101	105	96	97	112	118

Materiał źródłowy: Dane ze strony: www.polskawliczbach.pl

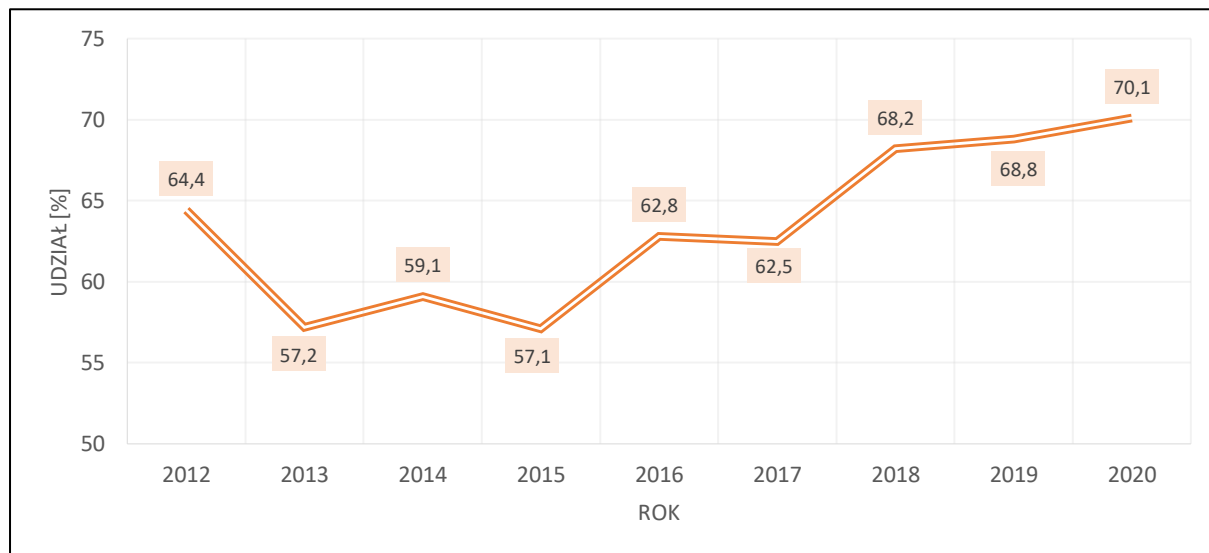
⁵⁶ Materiał źródłowy: www.encyklopedia.pwn.pl/haslo/bezpieczenstwo-publiczne;3876790.html

⁵⁷ Materiał źródłowy: Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych gminy Rozogi na lata 2021-2027

⁵⁸ Materiał źródłowy: Ustawa z dnia 6 czerwca 1997 r. Kodeks karny

Na terenie gminy Rozogi obserwuje się znaczny spadek przestępczości w 2020 r. w porównaniu do 2012 r. Biorąc pod uwagę charakter popełnianych przestępstw wynika, iż wyraźnie przeważają przestępstwa o charakterze kryminalnym oraz w dalszej kolejności przeciwko mieniu.

W roku 2020 r. stwierdzono 118 przestępstw, co oznacza to, że na każdych 1 tys. mieszkańców odnotowano 21,44 przestępstw. Jest to wartość znacznie większa od wartości dla województwa warmińsko-mazurskiego (18,51) oraz większa od średniej dla całej Polski (19,96). Wartości niższe na tle województwa (3,74) i kraju (5,17) zanotowano w przestępstwach o charakterze gospodarczym na 1 tys. mieszkańców, gdzie wartość dla Gminy wynosiła 3,36.

Ryc. 35 Wskaźnik wykrywalności sprawców przestępstw w gminie Rozogi w 2012-2020

Materiał źródłowy: Dane ze strony: www.polskawliczbach.pl

Wskaźnik wykrywalności sprawców stopniowo wzrasta na przestrzeni lat. W 2020 r. wskaźnik wykrywalności sprawców przestępstw wynosił:

- o charakterze kryminalnym – 61%;
- o charakterze gospodarczym – 75%;
- drogowych – 97%;
- przeciwko życiu i zdrowiu – 79%;
- przeciwko mieniu – 50%.

Powyższe dane świadczą o stosunkowo wysokim poziomie bezpieczeństwa na terenie Gminy.

9.3. ZAGROŻENIA WYNIKAJĄCE Z POŁOŻENIA GEOGRAFICZNEGO

Potencjalne zagrożenia bezpieczeństwa ludności i jej mienia, wynikające z położenia geograficznego, dotyczyć mogą przede wszystkim środowiska naturalnego, działalności człowieka, a także zdarzeń spowodowanych działaniem sił przyrody.

9.3.1. ZAGROŻENIE ZANIECZYSZCZENIEM POWIETRZA ATMOSFERYCZNEGO

Główną przyczyną zanieczyszczenia powietrza w gminie Rozogi jest tzw. emisja powierzchniowa związana z indywidualnym ogrzewaniem budynków. Wzmożona emisja zanieczyszczeń ze źródeł komunalnych spowodowana jest spalaniem słabej jakości materiału grzewczego w mało wydajnych kotłach oraz, nierzadko, spalaniem odpadów. Zagrożenie dodatkowo potęgują okresy niekorzystnych warunków klimatycznych w okresie zimowym (długotrwałe okresy chłodu lub ekstremalnie niskie temperatury).

Zagrożeniem dla powietrza atmosferycznego jest także tzw. emisja liniowa, związana z transportem samochodowym i emisją spalin. Zagrożenie to uzależnione jest od charakterystyki ruchu, rodzaju pojazdów i stosowanego w nich paliwa oraz rodzaju i jakości nawierzchni tras. Na terenie gminy Rozogi najbardziej zagrożone emisją liniową są tereny mieszkaniowe, przez które przebiegają drogi o relatywnie największym nasileniu ruchu pojazdów silnikowych, tzn. drogi krajowe nr 53 oraz nr 59. Zagrożenie w wyraźnie mniejszym stopniu dotyczy dróg powiatowych i gminnych.

Niewielkie jest zagrożenie tzw. emisją punktową. Ten rodzaj emisji związany jest z energetycznym spalaniem paliw i procesami technologicznymi (odprowadzającymi substancje do powietrza za pośrednictwem emitorów w sposób zorganizowany), a na terenie gminy Rozogi nie występują zakłady szczególnie uciążliwe dla środowiska.

Ponadto, jako potencjalne zagrożenie dla jakości powietrza można wskazać zagrożenia naturalne, związane z procesami i zagrożeniami przyrodniczymi takimi jak np. pożary lasów, erozja gleb, pylenie z terenów zielonych.

9.3.2. ZAGROŻENIA SUSZĄ I ZAGROŻENIE POŻAROWE

Susza oznacza dostępność wody poniżej średniej w określonych warunkach naturalnych i jest zjawiskiem ciągłym o zasięgu regionalnym. Suszą nazywa się nie tylko zjawiska ekstremalne, ale wszystkie, które występują w warunkach mniejszej dostępności wody dla danego regionu. W warunkach Polski susze obserwuje się przeważnie w okresie letnim. Jest to związane z wysokim ciśnieniem powietrza i wyższą od wartości normalnych temperaturą powietrza, co powoduje zwiększenie zarówno wartości ewapotranspiracji, jak i zapotrzebowania na wodę. W związku z tym podatność na tworzenie się suszy podlega regionalizacji, która głównie odpowiada panującym tam warunkom klimatycznym (opady i temperatura) oraz geomorfologicznym cechom danej zlewni. Suszę dzielimy na cztery typy genetyczne: suszę atmosferyczną, suszę rolniczą, suszę hydrologiczną oraz suszę hydrogeologiczną, które wyznaczają kolejne etapy jej rozwoju⁵⁹.

W celu przeciwdziałania skutkom suszy na poziomie krajowym uchwalony został *Plan przeciwdziałania skutkom suszy* (PPSS). Dokument ten sporządzony został na okres 6 lat (2021-2027). Jego opracowanie wynikało z postanowień dyrektyw i wytycznych unijnych oraz przepisów prawa krajowego (art. 183-185 ustawy Prawo wodne). Plan przeciwdziałania skutkom suszy posiada rangę rozporządzenia Ministra właściwego do spraw gospodarki wodnej⁶⁰.

Zgodnie z planem przeciwdziałania skutkom suszy stwierdza się, że gmina Rozogi:

- w przeważającej części w stopniu „słabym” narażona jest na ryzyko wystąpienia suszy rolniczej; wyższe ryzyko zagrożenia może mieć miejsce na terenach rolniczych z głęboko położonym poziomem wodonośnym; nie mniej jednak rejonu te obejmuje stosunkowo niewielkie powierzchnie w skali Gminy;
- w stopniu „umiarkowanym” narażona jest na wystąpienie zagrożenia suszy hydrologicznej;
- w stopniu „słabym” narażona na ryzyko wystąpienia suszy hydrogeologicznej;
- w stopniu „silnym”, „umiarkowanym” oraz „słabym” narażona jest na syntetyczne ryzyko wystąpienia suszy. Zróżnicowanie to wynika przede wszystkim z aktualnej struktury użytkowania terenu.

Podsumowując, stopień zagrożenia suszą (rolniczą, hydrologiczną i hydrogeologiczną) w gminie Rozogi w latach 1987-2018 był zróżnicowany. Wynika to w dużej mierze z aktualnej struktury użytkowania terenu. Najmniejsze ryzyko wystąpienia suszy występuje w północno-wschodniej części Gminy, gdzie znajduje się duży oraz zwarty kompleks leśny. Należy nadmienić, iż są to jednocześnie

⁵⁹ Materiał źródłowy: www.posucha.imgw.pl.

⁶⁰ Rozporządzenie Ministra Infrastruktury z dnia 15 lipca 2021 r. w sprawie przyjęcia Planu przeciwdziałania skutkom suszy (Dz.U.2021 poz. 1615).

rejony w których istnieje realne niebezpieczeństwo wystąpienia pożaru. W przypadku niekorzystnych warunków wietrznych oraz upalnej i bezdeszczowej pogody może dojść do niekontrolowanego rozprzestrzeniania się ognia na większe pałacie lasów.

Obszary umiarkowanie zagrożone suszą obejmują przede wszystkim rejony dolin rzecznych oraz lokalnych zagłębień terenowych, w których stale lub okresowo może gromadzić się woda. Obszary silnie zagrożone zjawiskiem suszy to przede wszystkim tereny rolnicze, gdzie pierwszy poziom wodonośny znajduje się głęboko.

W Gminie występuje również ryzyko zagrożenia pożarowego ze względu na nieodpowiedzialną działalność człowieka. W warunkach gminy Rozogi do potencjalnych przyczyn pożarów należy zaliczyć:

- nieostrożność osób dorosłych przy posługiwaniu się ogniem otwartym, w tym papierosy, zapałki;
- nieprawidłowa eksploatacja urządzeń grzewczych i instalacji;
- wady środków transportu oraz niezachowanie zasad bezpieczeństwa środków transportu;
- wyładowania atmosferyczne oraz inne ekstremalne zjawiska pogodowe jak huragany i silne wiatry;
- podpalenia (w tym roślinności porastającej grunty rolne);
- nietypowe zachowania się zwierząt, owadów stwarzające zagrożenie.

Na podstawie danych GUS w 2020 roku na terenie gminy Rozogi odnotowano łącznie 25 pożarów, z czego 20 sklasyfikowanych zostało jako „mały”, 4 jako „średni”, natomiast 1 jako „duży”. Wśród miejscowych zagrożeń w Gminie wytypowano 27 „lokalnych” oraz 3 „małe”, które najczęściej dotyczyły silnych wiatrów, zdarzeń medycznych oraz związanych z komunikacją⁶¹.

9.3.3. ZAGROŻENIE ZALEWOWE

ZAGROŻENIE ZJAWISKIEM POWODZI

W centralnej części Gminy, w dolinach rzecznych Rozogi i Szkwy wyznaczony został obszar szczególnego zagrożenia powodzią. Jego zasięg zidentyfikowany został na podstawie tzw. map zagrożenia powodziowego (MZP) opracowanych przez RZGW. Obszar szczególnego zagrożenia powodzią w granicach Gminy obejmuje „obszar, na którym prawdopodobieństwo wystąpienia powodzi jest średnie” (raz na 100 lat) oraz „obszar, na którym prawdopodobieństwo wystąpienia powodzi jest wysokie” (raz na 10 lat)⁶².

Naturalnymi przyczynami powodzi są długotrwałe opady atmosferyczne lub krótkotrwałe opady o bardzo wysokiej intensywności, jak również gwałtowne topnienie pokrywy śnieżnej.

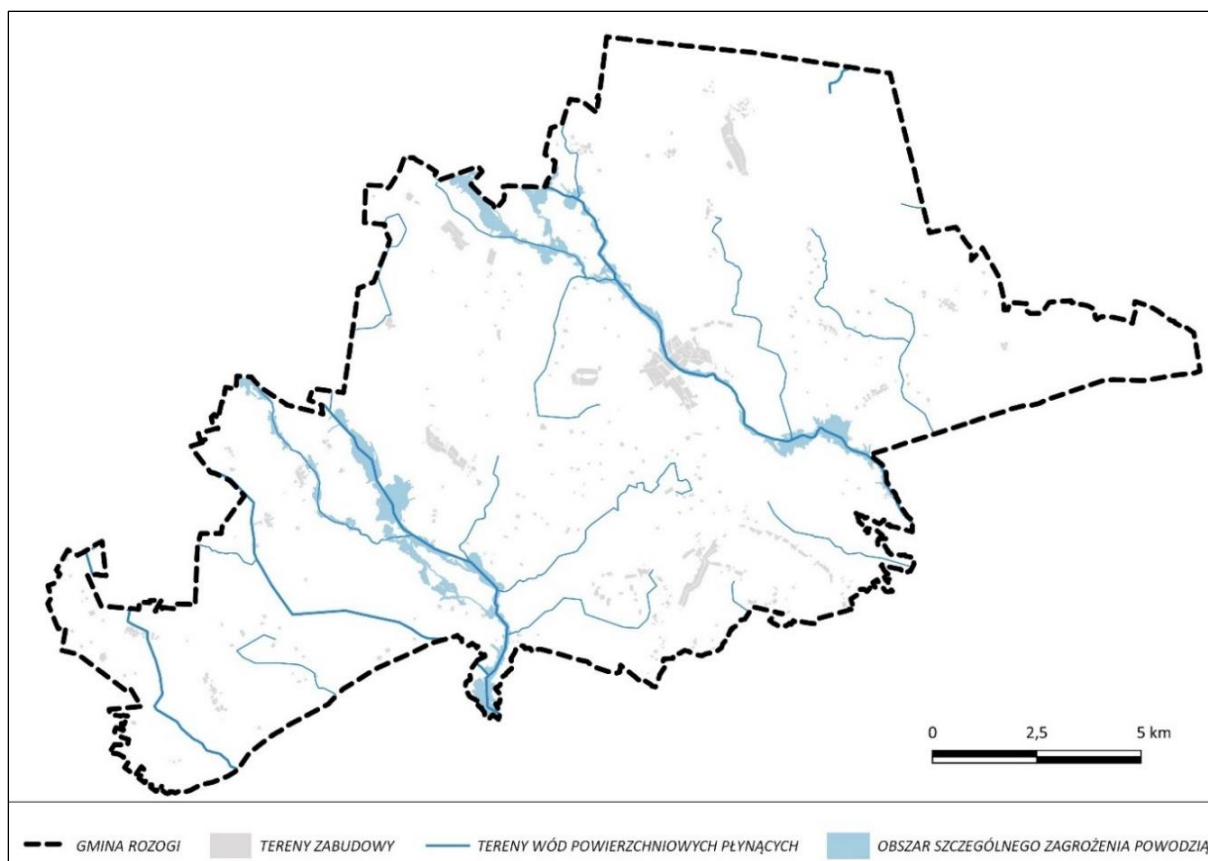
Do głównych przyczyn wywołane działalnością człowieka możemy zaliczyć:

- awarie i katastrofy urządzeń i budowli hydrotechnicznych, stanowiących osłony przeciwpowodziowe;
- nadmierny spływ wód powierzchniowych do odbiorników nieprzystosowanych do tego zjawiska, wywołany uszczelnieniem dużych obszarów zurbanizowanych;
- regulacja rzek prowadzona bez należytej oceny jej skutków.

Powodzie mogą powodować duże straty materialne (zniszczenia lub uszkodzenia budynków i infrastruktury, zniszczenia pól uprawnych i pastwisk, uszkodzenia roślin). W przypadku terenów zabudowy mieszkaniowej usytuowanych w zasięgu wód powodziowych, zagrożone jest również bezpieczeństwo i mienie zamieszkałej tam ludności.

⁶¹ Materiał źródłowy: dane GUS: Organizacja państwa i wymiar sprawiedliwości: Działalność jednostek ochrony przeciwpożarowej, stan na 31.12.2020 r.

⁶² Obszary, na których prawdopodobieństwo wystąpienia powodzi jest wysokie zawierają się wewnątrz obszarów, na których prawdopodobieństwo wystąpienia powodzi jest średnie. Zatem zewnętrzną granicą obszaru szczególnego zagrożenia powodzią są obszary o średnim prawdopodobieństwie wystąpienia powodzi.

Ryc. 36 Obszary zagrożone powodzią

Materiał źródłowy: Opracowanie własne z wykorzystaniem danych Map Ryzyka Powodziowego.

ZAGROŻENIE ZJAWISKIEM PODTAPIANIA

Zgodnie z mapą obszarów zagrożonych podtopieniami (PIG) stwierdza się, iż gmina Rozogi położona jest poza strefą zasięgu występowania podtopień⁶³.

Niemniej jednak intensywne opady deszczu w okresie letnim oraz gwałtowne topnienie dużej ilości pokrywy śnieżnej podczas wczesnej wiosny przyczynić się mogą do podwyższenia poziomu wód gruntowych i powstania lokalnych rozlewisk. Tego typu zjawisko może mieć potencjalnie miejsce na terenach położonych w bliskim sąsiedztwie dolin rzecznych, na obszarach zabagnionych z płytko zalegającą pierwszą warstwą wodonośną oraz w obrębie lokalnych zagłębień bezodpływowych.

Należy jednocześnie podkreślić, iż tereny te obejmują stosunkowo niewielkie areale. Obszar Gminy w większości położony jest na równinie sandrowej, gdzie przypowierzchniowa warstwa litologiczna Gminy zbudowana jest z utworów łatwo przepuszczalnych, głównie piasków. W związku z czym nadmiar wody opadowej lub roztopowej infiltruje w głąb podłoża, przez co ryzyko wystąpienia zagrożenia w tych rejonach jest znacznie mniej prawdopodobne.

Ponadto, zjawisko podtapiania terenu znacząco ograniczają licznie występujące zwarte kompleksy leśne. Systemy korzeniowe drzewostanów skutecznie magazynują wodę, zmniejszając tym samym ryzyko wystąpienia potencjalnego zagrożenia. Dodatkowo, niektóre fragmenty Gminy położone są na wierzchołkach morenowych, co utrudnia miejscową koncentrację wód opadowo-roztopowych.

⁶³ W latach 2003-2006 w Państwowym Instytucie Geologicznym wykonane zostały tzw. „Mapy obszarów zagrożonych podtopieniami”. Wyznaczono wówczas obszary przedstawiające maksymalne możliwe zasięgi występowania podtopień (czyli położenia zwierciadła wody podziemnej blisko powierzchni terenu, co skutkuje podmokłościami) w rejonie i sąsiedztwie doliny rzecznej. Obszary te nie są natomiast obszarami zalewów wód powierzchniowych (czyli powodzi).

W większości przypadków cykliczne, najczęściej wiosenne i letnie podwyższone stany wód nie powodują strat gospodarczych z uwagi na fakt, że są to tereny wykorzystywane jako ekstensywne użytki zielone oraz zwarte przestrzenie leśne.

9.3.4. ZAGROŻENIE RUCHAMI MASOWYMI

Zjawisko ruchów masowych związane jest przede wszystkim z budową geologiczną, warunkami geomorfologicznymi oraz czynnikami inicjującymi.

Obszar gminy Rozogi położony jest na pograniczu równiny sandrowej oraz pagórkowatej strefy marginalnej. W ujęciu generalnym ukształtowanie powierzchni jest płaskie (przeważająca część obszaru) lub lekko faliste (północno-wschodnie fragmenty Gminy). Spadki terenowe rzadko przekraczają 5°. Obszary o nachyleniach przekraczających 10° obejmują niewielkie areale, zlokalizowane w rejonie wzniesień morenowych oraz skarp dolin rzecznych i form eolicznych (wydm).

Na obszarze gminy Rozogi nie występują tereny zagrożone ruchami masowymi ziemi. W związku z powyższym stwierdza się, iż rzeźba terenu nie stwarza większych ograniczeń dla rozwoju zagospodarowania przestrzennego.

9.3.5. ZAGROŻENIE POWAŻNĄ AWARIĄ

Na terenie gminy Rozogi zagrożenie wynikające z wystąpienia poważnej awarii przemysłowej jest małe ze względu na brak dużych zakładów, wykorzystujących do produkcji środki niebezpieczne, w tym chemiczne. W granicach Gminy nie znajdują się zakłady zakwalifikowane jako potencjalni sprawcy poważnych awarii przemysłowych, tzn.:

- nie znajdują się zakłady o dużym ryzyku wystąpienia poważnej awarii przemysłowej (ZDR);
- nie znajdują się zakłady o zwiększonym ryzyku wystąpienia poważnej awarii przemysłowej (ZZR);
- nie znajdują się zakłady pozostałe, których działalność może spowodować poważną awarię (PSPA).

Nie mniej, występujące w obszarze Gminy zakłady produkcyjne są narażone, jak każdy zakład tego typu, na wystąpienie zdarzeń losowych, np. awarii sprzętu, pożarów itp. Ponadto, w obszarze Gminy zagrożenie wystąpienia awarii jest związane z funkcjonowaniem sieci infrastruktury, zwłaszcza ponadlokalnych szlaków komunikacyjnych (przede wszystkim droga krajowa nr 53 oraz 59), jako potencjalne trasy przewozu substancji niebezpiecznych.

9.3.6. ZAGROŻENIA ZWIĄZANE Z PROMIENIOWANIEM ELEKTROMAGNETYCZNYM

Źródłem promieniowania jest każde urządzenie (każda instalacja), w którym następuje przepływ prądu np. sieci energetyczne, w tym linie wysokiego napięcia, stacje radiowe i telewizyjne, stacje bazowe i telefony telefonii komórkowej, radiotelefony, CB-radia, urządzenia radiowo-nawigacyjne, urządzenia elektryczne wykorzystywane w domu, itp. Znaczące oddziaływanie na środowisko pól elektromagnetycznych występuje:

- w paśmie 50 Hz od sieci i urządzeń energetycznych;
- w paśmie od 300 MHz do 40 000 MHz od urządzeń radiokomunikacyjnych, radiolokacyjnych i radionawigacyjnych (największy udział mają stacje bazowe telefonii komórkowej ze swoimi antenami sektorowymi i antenami radiolinii; antena sektorowa służy do komunikacji z telefonem komórkowym, natomiast antena radiolinii służy do komunikacji między stacjami bazowymi).

Infrastruktura elektroenergetyczna zlokalizowana na terenie Gminy jest co prawda źródłem niejonizującego promieniowania elektromagnetycznego, jednak nie stanowi zagrożenia dla zdrowia i życia ludności. Nie przebiegają tutaj bowiem linie najwyższych napięć (NN) oraz linie wysokiego napięcia (WN). Ponadto, nie znajdują się również Główne Punkty Zasilania (GPZ).

Linie elektroenergetyczne spełniają dopuszczalne poziomu pól elektromagnetycznych, zaś stacje bazowe telefonii komórkowej (5 położonych w Gminie) muszą odpowiadać wymaganiom norm technicznych, co wymusza rygorystyczne zasady dotyczące sposobów mocowania anten stacji bazowych, tak aby były oddalone od miejsc dostępnych dla ludności.

9.3.7. ZAGROŻENIE HAŁASEM

Hałas jest specyficznym czynnikiem zanieczyszczającym środowisko, charakteryzującym się mnogością źródeł i powszechnością występowania we wszystkich środowiskach biosfery. W warunkach gminy Rozogi do głównych, potencjalnych źródeł pogarszania klimatu akustycznego należy zaliczyć:

- hałas komunikacyjny (drogowy) – oddziałujący w coraz większym stopniu na środowisko i zdrowie ludności, z uwagi na sukcesywny wzrost liczby środków transportu. Hałas ten powodowany jest ruch pojazdów silnikowych poruszających się po drogach, zwłaszcza po drogach charakteryzujących się największym nasileniem ruchu drogowego w Gminie, tzn. na drodze krajowej nr 53 i 59, ze stosunkowo wysokim udziałem pojazdów ciężkich. W zdecydowanie mniejszym stopniu jakość klimatu akustycznego pogarszają drogi powiatowe i gminne;
- hałas przemysłowy, usługowy i komunalny – powoduje go przede wszystkim praca maszyn i instalacji wykorzystywanych w działalności produkcyjnej (m.in. instalacje wentylacji ogólnej, odpylania i odwiórowania, sprężarki, chłodnie, maszyny tartaczne, maszyny stolarskie, maszyny do plastycznej obróbki metalu, maszyny budowlane, węzły betoniarskie, sieczkarnie, specjalistyczne linie technologiczne, transport wewnątrzzakładowy, urządzenia nagłaśniające). Na terenie Gminy znajdują się zakłady świadczące usługi remontowo-budowlane oraz przedsiębiorstwa zajmujące się produkcją gwoździ oraz okien, mogące stanowić potencjalne źródło pogarszania klimatu akustycznego. Ponadto, źródłem hałasu mogą być także restauracje kluby i inne obiekty realizujące funkcje gastronomiczno-rozrywkowe. Nie mniej warto zaznaczyć, że w Gminie nie występują szczególnie istotne źródła hałasu pochodzenia przemysłowego, usługowego lub komunalnego, które w sposób znaczący oddziaływałyby na klimat akustyczny;
- hałas rolniczy – pochodzący z działalności rolniczej, powoduje go przede wszystkim praca maszyn rolniczych, które stanowią jedynie lokalne i okresowe uciążliwości akustyczne.

9.4. WNIOSKI

- **Stosunkowo wysoki poziom bezpieczeństwa, w tym spadające wskaźniki popełnianych przestępstw i wzrastające wykrywalności sprawców przestępstw.**
- **Zagrożenia dla powietrza atmosferycznego i warunków życia mieszkańców, spowodowane głównie spalaniem paliw grzewczych złej jakości i spalaniem śmieci.**
- **Brak obszarów zagrożonych ruchami masowymi ziemi.**
- **Zagrożenie powodzią od rzek Rozoga i Szkwa.**
- **Słaby lub umiarkowany stopień zagrożenia suszą i związane z nią zagrożenia pożarowe.**
- **Wpływ dróg krajowych (nr 53 i 59) na zagrożenia związane z hałasem, zanieczyszczeniem powietrza czy przyczyną wystąpienia awarii.**

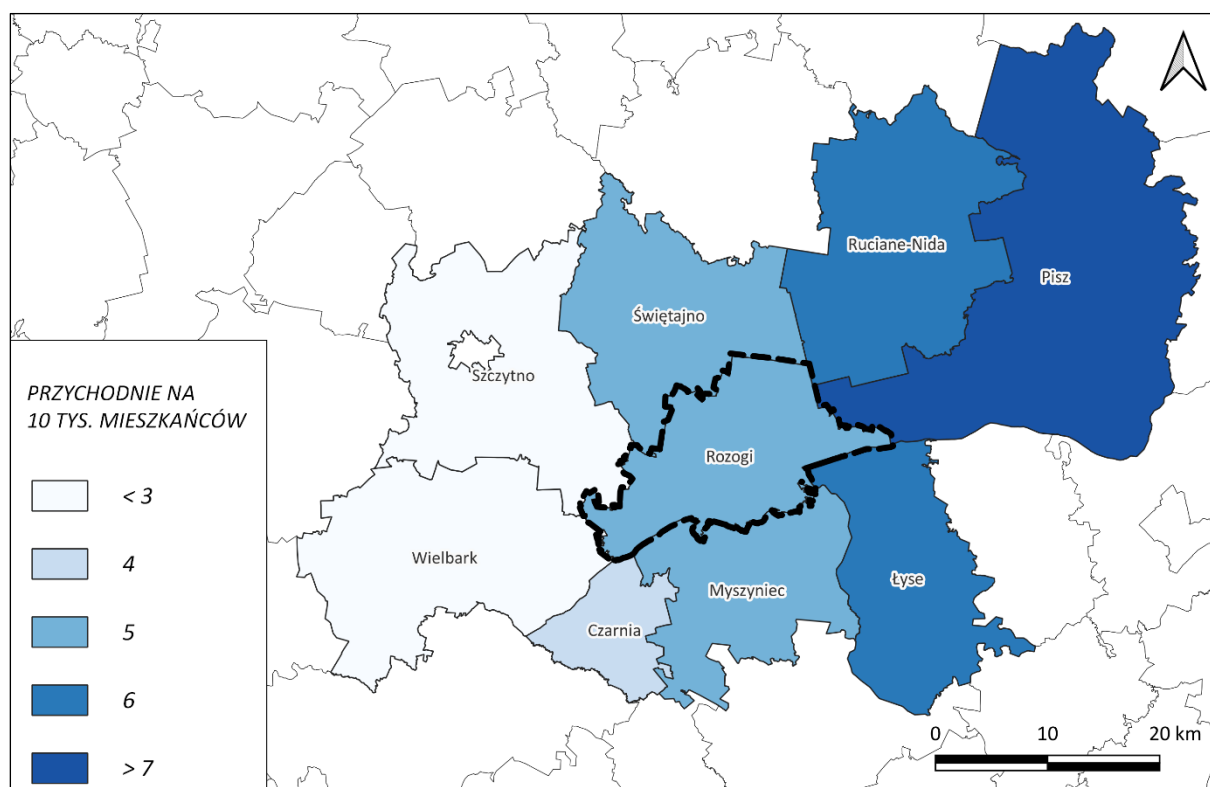
10. POLITYKA SPOŁECZNA

10.1. OCHRONA ZDROWIA

PROSZĘ O WERYFIKACJĘ

Na terenie Gminy funkcjonują przychodnie, w których przyjmują lekarze rodzinni – NZOZ „Przychodnia rodzinna” oraz NZOZ „Polmed” oraz przychodnia lekarska „ELMED” – ginekologia a także gabinet masażu i fizjoterapii „Xemium Alfa”. Wszystkie placówki zlokalizowane są w Rozogach. Dodatkowo Rozogach funkcjonują dwie apteki ogólnodostępne.

W 2020 r. w zestawieniu z innymi gminami powiatu, gmina Rozogi plasuje się na 3. miejscu w odniesieniu do przychodni na 10 tys. mieszkańców, wraz z gminami Świętajno i Myszyniec. Najkorzystniejsza sytuacja jest w gminie Pisz, gdzie znajduje się 7 przychodni na 10 tys. mieszkańców⁶⁴. Najśłabsza sytuacja jest w gminie Szczytno, gdzie wskaźnik wynosi 2 przychodnie na 10 tys. mieszkańców. Można zatem uznać, że dostęp do podstawowej opieki zdrowotnej na terenie gminy Rozogi jest właściwy. Niedostateczna jest natomiast dostępność lekarzy specjalistów i rehabilitacji z refundacją NFZ.

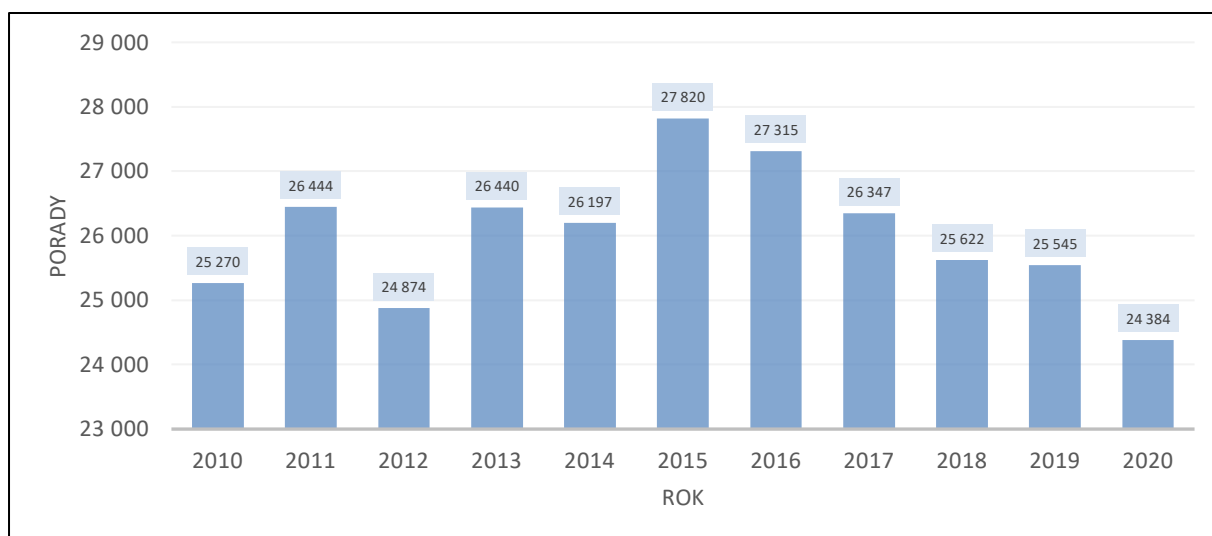
Ryc. 37 Liczba przychodni na 10 tys. mieszkańców na tle gmin sąsiednich

Materiał źródłowy: Opracowanie własne wg danych GUS, stan na 31.12.2020 r.

Na przestrzeni ostatnich, średnio na rok wydano ok. 26 tys. porad lekarskich w zakresie ambulatoryjnej opieki zdrowotnej (dotyczą porad w podstawowej i specjalistycznej opiece zdrowotnej, łącznie z poradami udzielonymi w przychodniach resortu MON i MSWiA)⁶⁵. Rok 2020 odznaczał się wyraźnym spadkiem udzielanych porad w stosunku do lat ubiegłych. Mogło to być spowodowane pandemią COVID-19 i mniejszą ilością zgłoszeń do poradni.

⁶⁴ Materiał źródłowy: Dane GUS, stan na 31.12.2020 r.

⁶⁵ Materiał źródłowy: Dane GUS - ochrona zdrowia, opieka społeczna i świadczenia na rzecz rodziny: ambulatoryjna opieka zdrowotna, stan na 31.12.2020 r.

Ryc. 38 Liczba udzielanych porad lekarskich w gminie Rozogi w latach 2010-2020

Materiał źródłowy: Opracowanie własne wg danych GUS, stan na 31.12.2020 r.

10.2. POMOC SPOŁECZNA

W zakresie pomocy społecznej Gmina realizuje szereg zadań, zarówno własnych, jak i zleconych przez administrację rządową. Do tych pierwszych należą przede wszystkim zadania o charakterze obowiązkowym, takie jak m.in.:

- udzielanie schronienia;
- zapewnienie posiłku oraz niezbędnego ubrania osobom tego pozbawionym;
- przyznawanie i wypłacanie zasiłków stałych, okresowych i celowych;
- praca socjalna;
- organizowanie i świadczenie usług opiekuńczych, w tym specjalistycznych, w miejscu zamieszkania;
- prowadzenie i zapewnienie miejsc w mieszkaniach chronionych;
- dożywianie dzieci;
- sprawienie pogrzebu, w tym osobom bezdomnym;
- kierowanie do domu pomocy społecznej i ponoszenie odpłatności za pobyt⁶⁶.

Jednostką wykonującą zadania Gminy w zakresie pomocy społecznej i wspierania rodziny jest Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Rozogach. Realizuje on ustawowe zadania w zakresie pracy z osobami i rodzinami znajdującymi się w trudnej sytuacji życiowej, polegające w szczególności na przyznawaniu i wypłacaniu przewidzianych ustawą świadczeń (np. zasiłek celowy, zasiłek okresowy), pracy socjalnej, realizacji usług opiekuńczych, analizie i ocenie zjawisk rodzących zapotrzebowanie na świadczenia z pomocy społecznej, realizacji zadań wynikających z rozeznaczonych potrzeb społecznych, rozwijaniu nowych form pomocy społecznej i samopomocy w ramach zidentyfikowanych potrzeb.

Drugą jednostką organizacyjną pomocy społecznej, która ma swoją siedzibę na terenie gminy, jest Środowiskowy Dom Samopomocy w Orzeszkach. ŚDS zapewnia wsparcie dla osób przewlekle psychicznie chorych, upośledzonych umysłowo oraz wykazujących inne przewlekłe zaburzenia czynności psychicznych, zamieszkujących na terenie Gminy. Uczestnicy otrzymują w nim wsparcie specjalistów, a przede wszystkim – rehabilitację społeczną i usprawniającą oraz pomoc i porady. Realizowane są tu treningi funkcjonowania w życiu codziennym, umiejętności interpersonalnych

⁶⁶ Materiał źródłowy: Strategia rozwiązywania problemów społecznych gminy Rozogi na lata 2021-2027

i rozwiązywania problemów, umiejętności spędzania wolnego czasu oraz terapia ruchowa. Do końca 2020 roku z usług świadczonych przez ŚDS skorzystało łącznie 48 osób.

Ważny element lokalnego systemu polityki społecznej stanowią ponadto Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Zespół Interdyscyplinarny ds. Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie, którego celem jest organizowanie, integrowanie i koordynowanie służb, instytucji i specjalistów w obszarze przeciwdziałania przemocy w rodzinie.

W Gminie zauważalny jest spadek liczby osób korzystających ze pomocy społecznej. W 2020 roku z opieki społecznej skorzystało 438 gospodarstw domowych, czyli o 120 gospodarstw mniej niż w 2018 roku. W ciągu ostatnich trzech lat średnia kwota udzielonych funduszy społecznych to ok. 720 tys./rok.

Tab. 34 Wydatki funduszu pomocy społecznej w gminie Rozogi w latach 2018-2020

ROK	2018	2019	2020
Liczba gospodarstw domowych korzystających z funduszu pomocy społecznej	558	486	438
Łączna kwota udzielonej pomocy	801 932 zł.	733 833 zł.	623 515 zł.
Średnia wartość pomocy na gospodarstwo domowe	1 437,16 zł.	1 509,95 zł.	1 423,55 zł.

Materiał źródłowy: Raport o stanie gminy Rozogi za 2020 r., 2019 r., 2018 r.

W 2020 r. najczęściej występującymi przyczynami trudnej sytuacji życiowej osób i rodzin, a jednocześnie powodami ubiegania się o pomoc społeczną były :

- ubóstwo (155 gospodarstw);
- bezrobocie (81 gospodarstw);
- niepełnosprawność (51 gospodarstw);
- długotrwała lub ciężka choroba (35 gospodarstw);
- potrzeba ochrony macierzyńskiej (11 gospodarstw);
- bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i w prowadzeniu gospodarstwa domowego (6 gospodarstw).

Realizacja zadań z zakresu pomocy społecznej obejmuje udzielanie świadczeń pieniężnych, m.in. zasiłki stałe i okresowe, składki na ubezpieczenie, usługi opiekuńcze, stypendia szkolne itp.

Tab. 35 Świadczenia w ramach zadań własnych gminy Rozogi

FORMA POMOCY	LICZBA OSÓB, KTÓRYM PRZYZNANO ŚWIADCZENIE		
	2018	2019	2020
Zasiłki stałe	68	64	55
Składki na ubezpieczenie społeczne	66	66	50
Zasiłki okresowe	50	50	43
Zasiłki celowe i celowe specjalne	76	76	211
Usługi opiekuńcze w miejscu zamieszkania	4	6	8
Usługi opiekuńcze dla rodzin z dziećmi niepełnosprawnymi	0	0	0
Wyprawka szkolna - rządowy program pomocy uczniom	3	3	1
Zasiłki szkolne	1	5	1
Stypendia szkolne	303	225	226
Ponoszenie kosztów utrzymania dziecka w pieczy zastępczej	8	3	3

Materiał źródłowy: Raport o stanie gminy Rozogi za 2020 rok, 2019 r., 2018 r.

Do zadań GOPS należą również porady specjalistyczne świadczone osobom i rodziną, które wykazują trudności lub konieczność wsparcia w rozwiązywaniu swoich problemów życiowych, bez względu na posiadany dochód. W 2020 roku natomiast nie było udzielane poradnictwo specjalistyczne w GOPS w Rozogach.

Od 2019 r. zgodnie ustawą o realizowaniu usług społecznych przez centrum usług społecznych⁶⁷, gminne ośrodki pomocy społecznej (OPS) mogą być przekształcone w centra usług społecznych (CUS). CUS to jednostka organizacyjna gminy i nowa instytucja lokalnej polityki społecznej, która ma służyć rozwojowi i integracji usług społecznych organizowanych i świadczonych na poziomie lokalnym. Centra usług społecznych są także źródłem kompletnych informacji o usługach społecznych.

10.3. MIESZKALNICTWO

Według stanu na 2020 r. w gminie Rozogi znajdowało się 1 336 budynków mieszkalnych, zaś liczba mieszkań wynosiła 1 490. Sumaryczna powierzchnia użytkowa mieszkań w Gminie to ponad 123 404 m², a przeciętna powierzchnia użytkowa mieszkania to ok. 82,8 m², co jest wartością wyższą niż średnia dla powiatu szczycieńskiego (ok. 76,6 m²). Rozwój budownictwa mieszkaniowego na terenie gminy Rozogi, na tle powiatu szczycieńskiego przedstawiono poniżej⁶⁸:

Tab. 36 Gospodarka mieszkaniowa gminy Rozogi na tle powiatu szczycieńskiego w latach 2012-2020

JEDNOSTKA TERYTORIALNA	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020
liczba budynków mieszkalnych									
gmina Rozogi	1 286	1 292	1 301	1 308	1 311	1 322	1 332	1 366	1 336
pow. szczycieński	12 484	12 657	12 822	12 971	13 113	13 269	13 441	13 769	13 548
liczba mieszkań									
gmina Rozogi	1 407	1 414	1 424	1 431	1 436	1 447	1 461	1 469	1 490
pow. szczycieński	21 789	22 098	22 296	22 561	22 740	23 012	23 278	23 600	23 919
powierzchnia użytkowa mieszkań ogółem w m²									
gmina Rozogi	111 723	112 665	113 970	115 022	115 699	117 487	119 507	120 586	123 404
pow. szczycieński	1 614 814	1 644 847	1 669 229	1 693 818	1 713 685	1 738 862	1 767 403	1 798 030	1 831 078
przeciętna powierzchnia użytkowa mieszkania w m² na 1 osobę									
gmina Rozogi	19,4	19,7	20,0	20,3	20,5	20,9	21,4	21,8	22,4
pow. szczycieński	22,6	23,2	23,5	24,0	24,3	24,8	25,3	25,9	26,5
przeciętna powierzchnia użytkowa 1 mieszkania w m²									
gmina Rozogi	79,4	79,7	80,0	80,4	80,6	81,2	81,8	82,1	82,8
pow. szczycieński	74,1	74,4	74,9	75,1	75,4	75,6	75,9	76,2	76,6

Materiał źródłowy: Dane GUS, stan na 31.12.2020 r.

Jak wynika z powyżej tabeli na terenie gminy Rozogi:

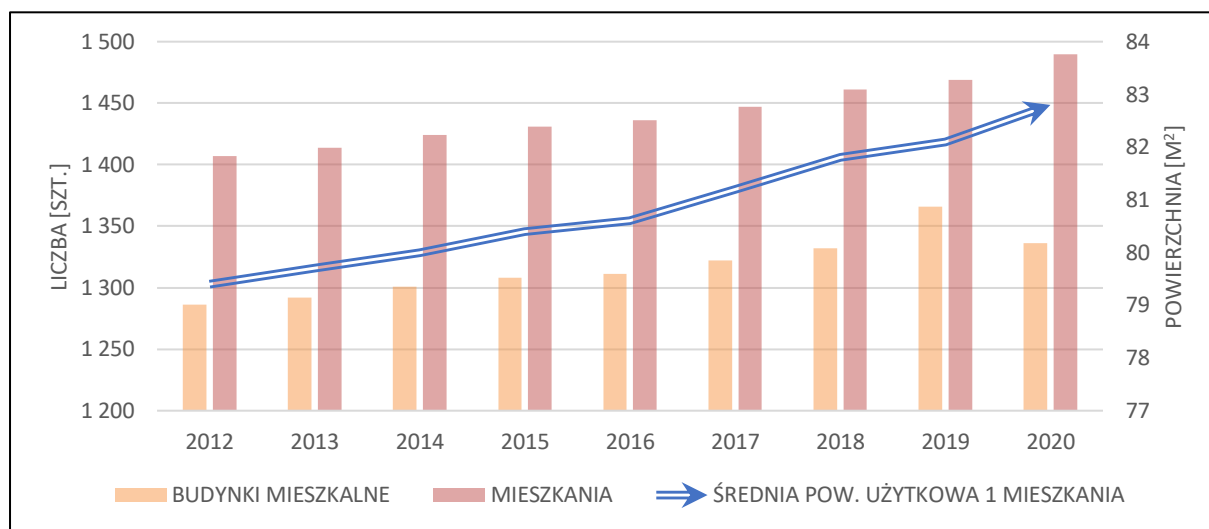
- sukcesywnie wzrasta liczba mieszkań oraz liczba budynków mieszkalnych;
- sukcesywnie wzrasta sumaryczna powierzchnia użytkowa mieszkań;
- sukcesywnie wzrastają przeciętne powierzchnie użytkowe mieszkań, w tym w przeliczeniu na 1 osobę;
- w analizowanych latach 2012-2020 nastąpił wzrost zasobów mieszkaniowych o ponad 2 tys. m² (powierzchnia użytkowa mieszkań ogółem).

Jednocześnie należy zauważyć, że na przestrzeni lat wzrasta liczba mieszkań, porównywalnie do liczby budynków i średniej powierzchni użytkowej mieszkania. W latach 2012-2020 zasoby

⁶⁷ Ustawa z dnia 19 lipca 2019 r. o realizowaniu usług społecznych przez centrum usług społecznych (Dz.U. 2019 poz. 1818)

⁶⁸ Materiał źródłowy: dane GUS – gospodarka mieszkaniowa i komunalna: zasoby mieszkaniowe: budynki mieszkalne oraz zasoby mieszkaniowe oraz zasoby mieszkaniowe - wskaźniki, stan na 31.12.2020 r.

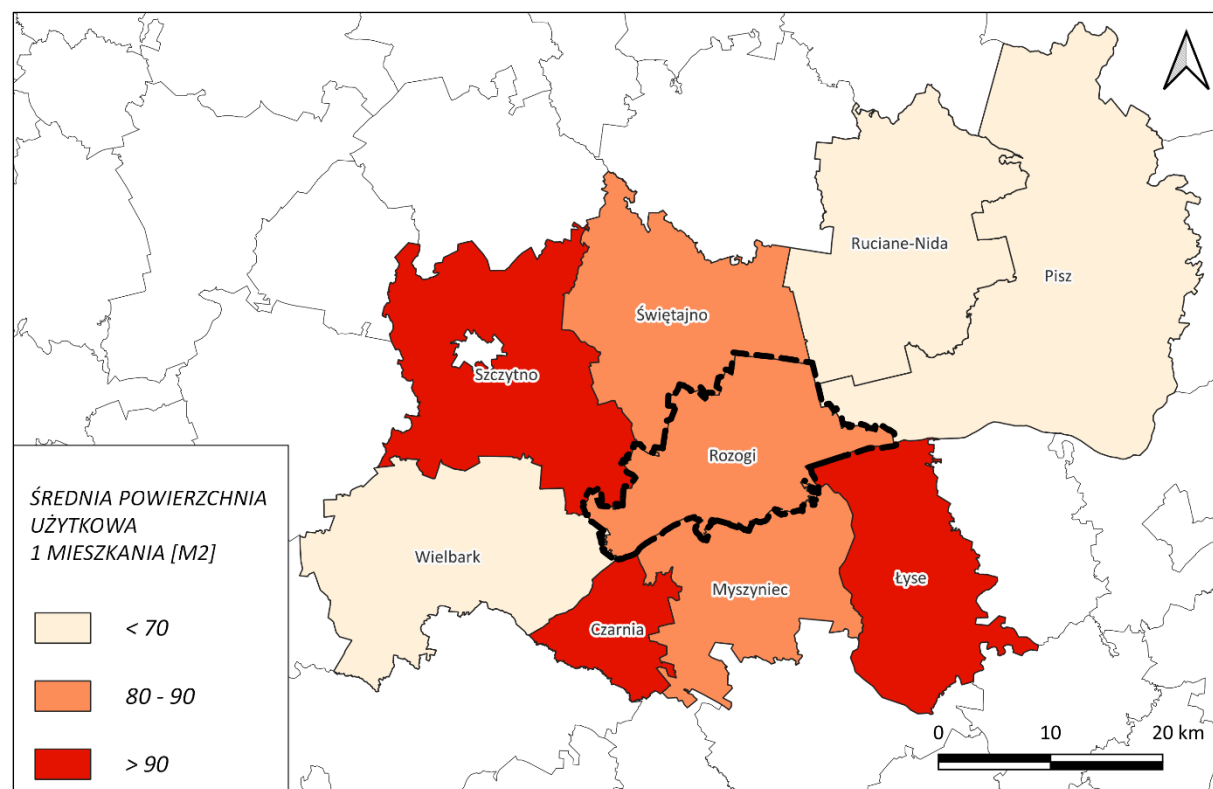
mieszkaniowe wzrosły o 83 mieszkania, w tym 50 budynków mieszkalnych, a średnia powierzchnia użytkowa 1 mieszkania wzrosła o ok. 3,5 m².

Ryc. 39 Zasoby mieszkaniowe na terenie gminy Rozogi w latach 2012-2020

Materiał źródłowy: Dane GUS, stan na 31.12.2020 r.

W porównaniu do gmin ościennych przeciętną powierzchnię użytkową 1 mieszkania na terenie gminy Rozogi jest na średnim poziomie. W 2020 roku wartość ta wynosiła 81,8 m², co było wskaźnikiem wyższym w odniesieniu do gmin: Ruciane-Nida, Pisz i Wielbark. Zdecydowanie najwyższy wskaźnik notuje gmina Łyse (95,8 m²).

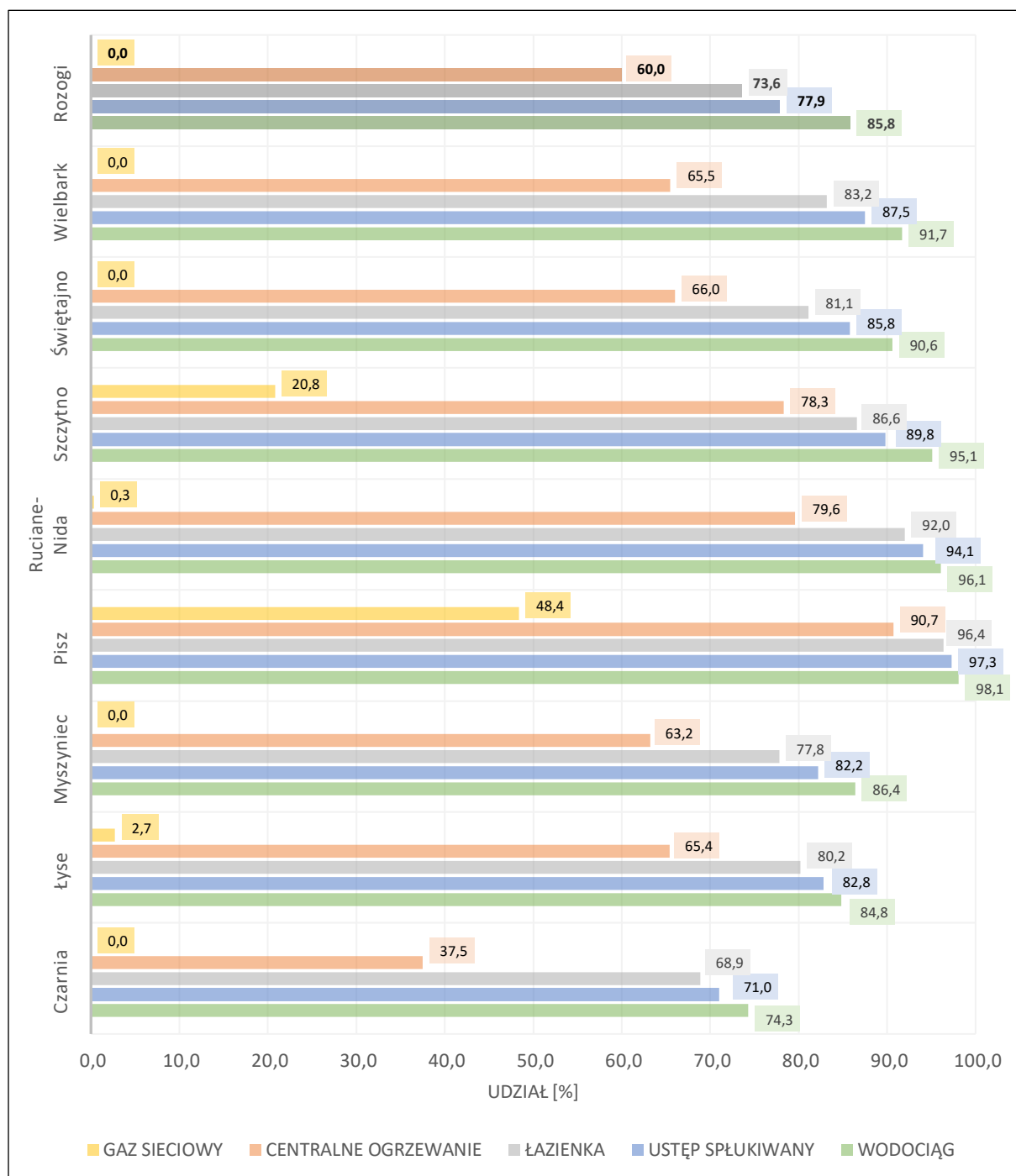

Ryc. 40 Przeciętna powierzchnia użytkowa 1 mieszkania w gminie Rozogi oraz gminach ościennych w 2020 roku

Materiał źródłowy: Opracowanie własne na podstawie danych GUS, stan na 31.12.2020 r.

W odniesieniu do struktury wyposażenia mieszkań w instalacje komunalne, na terenie Gminy występuje 1 279 mieszkań zasobnych w instalację wodociągową, 1 161 mieszkań wyposażonych w ustęp spłukiwany, 1 096 mieszkania wyposażonych w łazienkę oraz 894 mieszkań z centralnym

ogrzewaniem. Ponadto, Gmina nie posiada sieci gazowej. Udział mieszkań zasobnych w poszczególne instalacje w stosunku do ogółu mieszkań w Gminie i gmin sąsiednich jest następujący⁶⁹:

Ryc. 41 Wyposażenie mieszkań gminy Rozogi i gmin sąsiednich w instalacje komunalne w 2020 roku

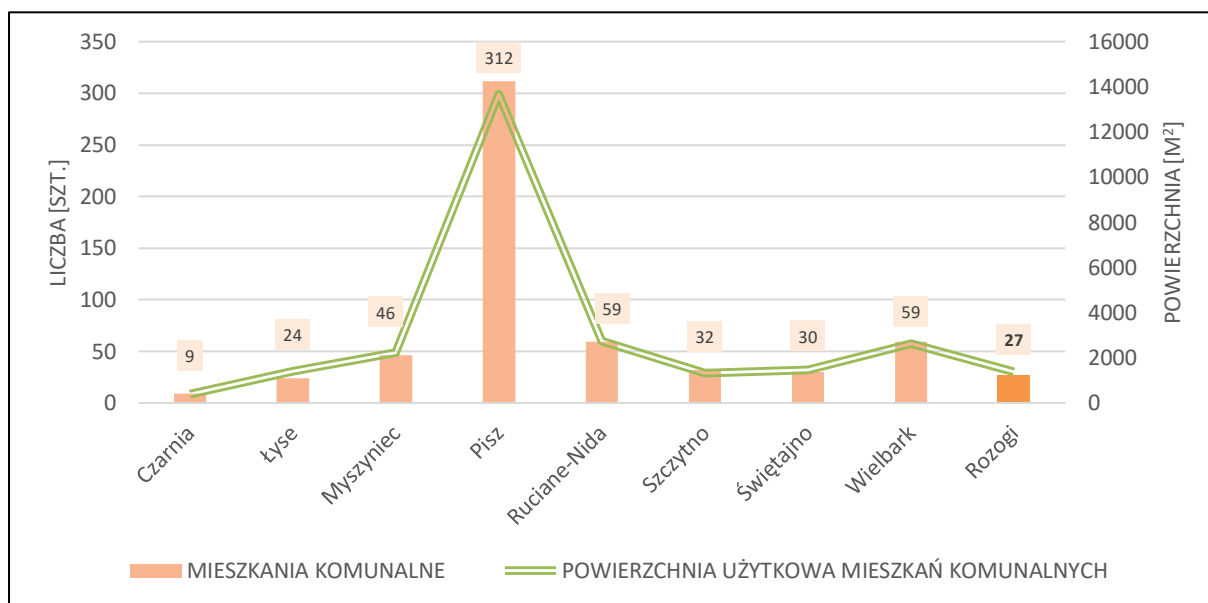
Materiał źródłowy: Opracowanie własne na podstawie danych GUS, stan na 31.12.2020 r.

Gmina Rozogi odznacza się niższymi wskaźnikami wyposażenia mieszkań w poszczególne instalacje w porównaniu do gmin ościennych. Jedynie na tle gminy Czarna charakteryzuje dodatnimi wartościami oraz gminy Łyse ze względu na udział mieszkań wyposażonych w sieć wodociągową.

W 2020 r. na terenie gminy Rozogi znajdowało się 27 mieszkań komunalnych o całkowitej powierzchni użytkowej 1 379 m². W porównaniu do gmin sąsiednich, gmina Rozogi posiada dość

⁶⁹ Materiał źródłowy: Dane GUS, stan na 31.12.2020 r.

zbliżone wartości, jednakże jedna z gmin (Pisz) wyróżnia się bardzo wysokim poziomem, gdzie całkowita powierzchnia mieszkań komunalnych wynosi ponad 13,5 tys. m².

Ryc. 42 Mieszkania komunalne w gminie Rozogi i gminach sąsiednich w 2020 roku

Materiał źródłowy: Opracowanie własne na podstawie danych GUS, stan na 31.12.2020 r.

10.4. WNIOSKI

- Dostateczny dostęp do placówek podstawowej opieki zdrowotnej. Brak placówek specjalistycznych.
- Ośrodek Pomocy Społecznej oferujący szereg świadczeń mających pomóc najuboższym mieszkańcom.
- Przeciwdziałanie negatywnym zjawiskom społecznym takim jak alkoholizm oraz przemoc w rodzinie.
- Zmniejszający się udział osób korzystających z pomocy społecznej oraz świadczeń.
- Dość zbliżone tempo wzrost ilości mieszkań w stosunku do średniej powiatowej.
- Umiarkowany wskaźnik przeciętnej wielkości mieszkań w stosunku do większości gmin sąsiednich, jednakże słaby wskaźnik w porównaniu do wyposażenia mieszkań w instalacje wodno-sanitarne.
- Zbliżony zasób ilościowy mieszkań komunalnych do gmin ościennych.

11. EDUKACJA I KAPITAŁ SPOŁECZNY

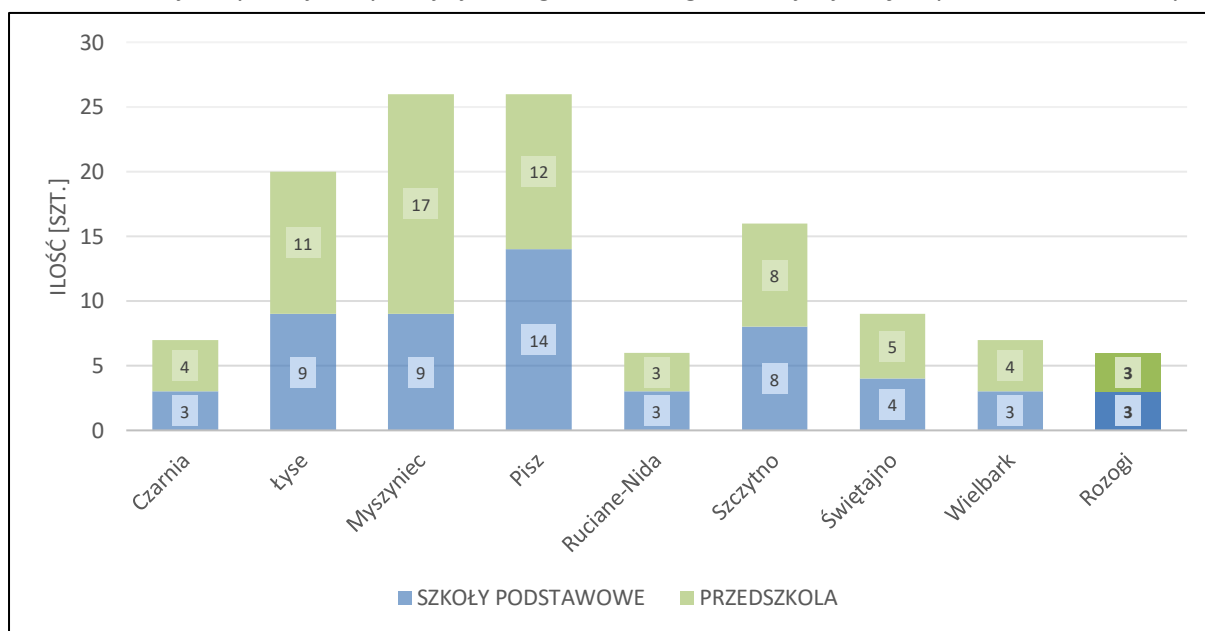
11.1. PLACÓWKI OŚWIATOWE

PROSZĘ O POTWIERDZENIE POPRAWNOŚCI ZAPISÓW

Na terenie gminy Rozogi funkcjonują publiczne placówki oświatowe t. j.:⁷⁰

- Przedszkole Samorządowe w Rozogach „Kraina Uśmiechu”;
- Szkoła Podstawowa im. Jana Pawła II w Rozogach;
- Zespół Szkolno-przedszkolny w Dąbrowach w skład, którego wchodzi Szkoła Podstawowa i Przedszkole;
- Zespół Szkolno-przedszkolny w Klonie, w skład którego wchodzi Szkoła Podstawowa i Przedszkole;
- Zespół Szkół w Rozogach, w skład którego wchodzi Branżowa Szkoła I stopnia (Liceum Ogólnokształcące).

Biorąc pod uwagę wychowanie szkolne podstawowe i przedszkolne w odniesieniu do gmin ościennych, sytuacja w gminie Rozogi kształtuje się dość niekorzystnie. Liczebność placówek oświatowych w gminie Rozogi jest taka sama jak w gminie Ruciane-Nida oraz zbliżona do gmin: Czarnia i Wielbark. Najkorzystniejsza sytuacja jest w gminie Pisz, gdzie znajduje się 26 placówek oświatowych.

Ryc. 43 Liczba szkół podstawowych i przedszkoli w gminie Rozogi oraz w gminach ościennych w 2020 roku

Materiał źródłowy: Opracowanie własne na podstawie danych GUS, stan na 31.12.2020 r.

11.2. WSPÓŁCZYNNIK SKOLARYZACJI I LICZBA UCZNIÓW

Współczynnik skolaryzacji brutto to relacja liczby osób uczących się (stan na początku roku szkolnego) na danym poziomie kształcenia (niezależnie od wieku) do liczby ludności (stan w dniu 31 XII) w grupie wieku określonej jako odpowiadająca temu poziomowi nauczania.

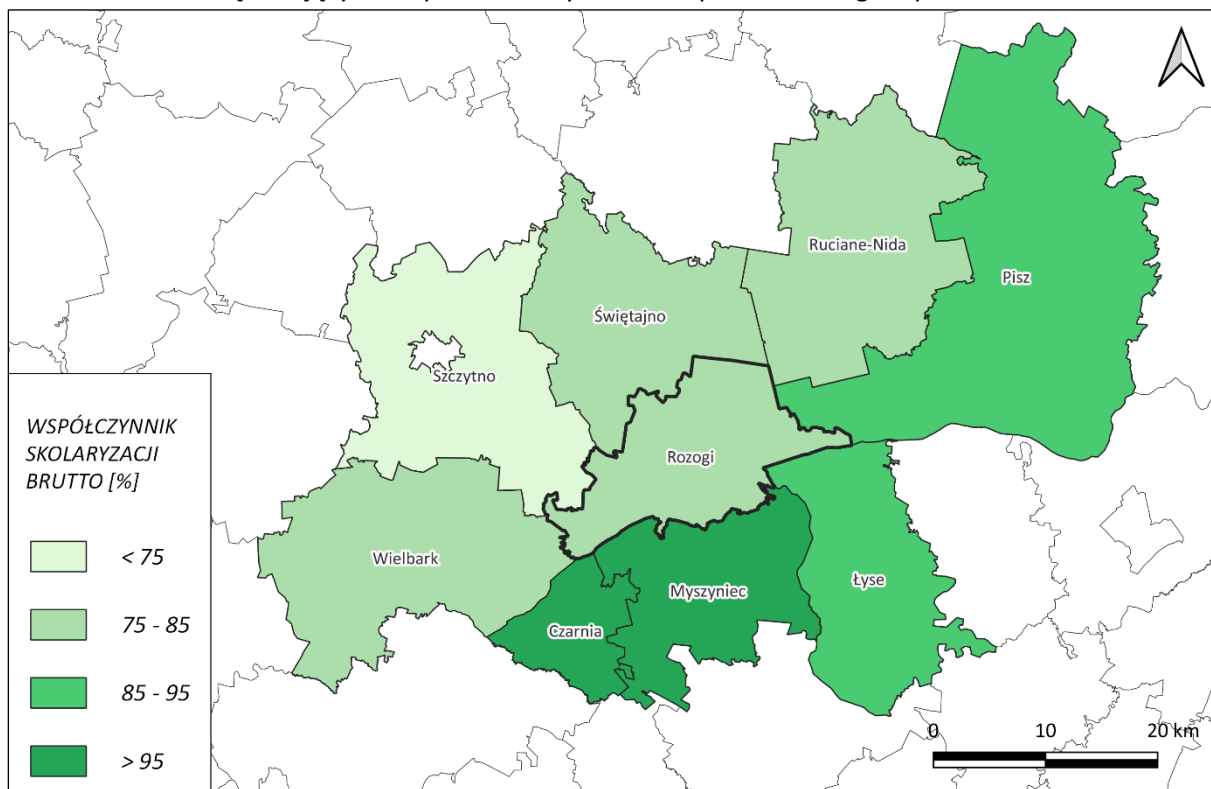
Współczynnik skolaryzacji netto – relacja liczby osób (w danej grupie wieku) uczących się (stan na początku roku szkolnego) na danym poziomie kształcenia do liczby ludności (stan w dniu 31 XII) w grupie wieku określonej jako odpowiadająca temu poziomowi nauczania⁷¹.

⁷⁰ Materiał źródłowy: Raport o stanie gminy Rozogi – Podsumowanie działalności wójta gminy w roku 2020.

⁷¹ Definicje Głównego Urzędu Statystycznego (GUS).

Na podstawie danych GUS z 2020 roku w gminie Rozogi⁷²:

- współczynnik skolaryzacji w szkole podstawowej, wynosił w 2020 r.: 80,12 % brutto;
- współczynnik skolaryzacji w szkole podstawowej, wynosił w 2020 r.: 78,92 % netto;
- liczba szkół podstawowych wynosiła: 3;
- liczba uczniów uczęszczających do szkół podstawowych wynosiła: 399;
- liczba placówek wychowania przedszkolnego: 3;
- liczba dzieci uczęszczających do placówek wychowania przedszkolnego wynosiła: 144.

Ryc. 44 Współczynnik skolaryzacji brutto w gminie Rozogi oraz w gminach ościennych w 2020 roku

Materiał źródłowy: Opracowanie własne na podstawie danych GUS, stan na 31.12.2020 r.

Współczynnik skolaryzacji, dla szkół podstawowych w porównaniu do gmin sąsiednich jest na średnim poziomie. Na niższym poziomie figurują gminy: Szczytno (51%) oraz Ruciane-Nida (76,2%), natomiast na zbliżonym gminy: Świętajno (80,9%) i Wielbark (84,2%). Najwyższy wskaźnik skolaryzacji przyjmuje gmina Czarnia, gdzie wartość przyjmuje powyżej 102%.

W gminie Rozogi struktura osób w placówkach oświatowych jest dość jednostajna. Zauważalny jest jednakże spadek liczby uczniów uczęszczających do szkół zasadniczych zawodowych i branżowych. Na przestrzeni ostatnich lat liczba uczęszczających do placówek oświatowych kształtowała się następująco:

⁷² Materiał źródłowy: dane GUS – wychowanie przedszkolne: przedszkola: wychowanie przedszkolne razem, oraz – szkolnictwo podstawowe: szkoły podstawowe ogółem oraz szkolnictwo gimnazjalne: gimnazja ogółem, oraz szkolnictwo ponadgimnazjalne i policealne, skolaryzacji: współczynniki skolaryzacji stan na 31.12.2020 r.

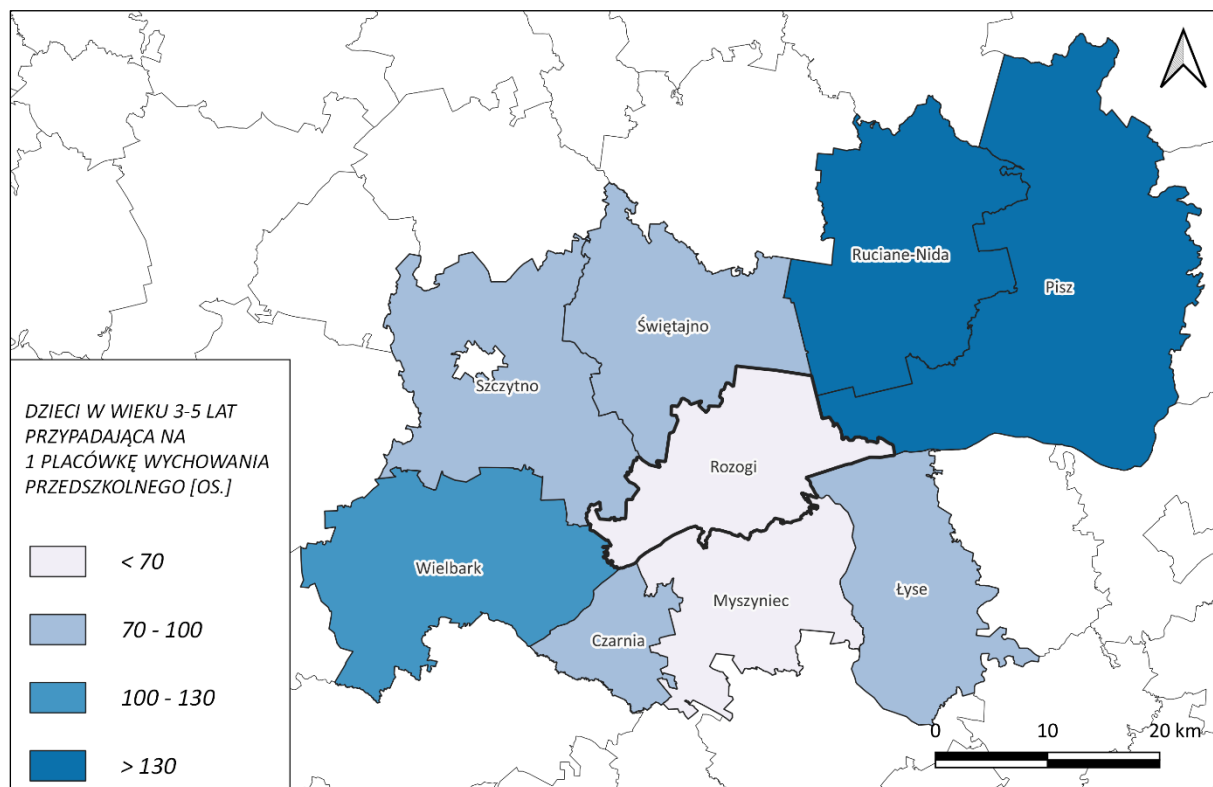
Tab. 37 Osoby uczęszczające do placówek oświatowych w gminie Rozogi w latach 2012-2020

ROK	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020
WYCHOWANIE PRZEDSZKOLNE									
Dzieci	146	172	155	122	126	150	138	136	144
SZKOLNICTWO PODSTAWOWE									
Uczniowie	380	361	378	391	345	372	425	423	399
Absolwenci	66	66	57	65	57	-	-	43	70
SZKOLNICTWO ZASADNICZE ZAWODOWE I BRANŻOWE									
Uczniowie	75	65	80	69	41	19	16	33	31
Absolwenci	26	27	11	21	21	19	19	0	0

¹- oznacza brak informacji z powodu: zmiany poziomu prezentacji, zmian wprowadzonych do wykazu jednostek terytorialnych lub modyfikacji listy cech w danym okresie sprawozdawczym

Materiał źródłowy: Dane GUS, stan na 31.12.2020 r.

W gminie Rozogi na 1 placówkę wychowania przedszkolnego przypada w przybliżeniu 55 dzieci w wieku 3-5 lat. Jest to jeden z najniższych wyników na tle gmin sąsiadujących z Gminą zaraz po gminie Myszyniec, gdzie na 1 placówkę przypada tylko ok. 35 dzieci. Najmniej korzystna sytuacja znajduje się w gminach Ruciane-Nida i Pisz, gdzie wartości wskazują na ok. 200 dzieci na 1 placówkę oświaty.

Ryc. 45 Liczba dzieci w wieku 3-5 lat przypadająca na 1 placówkę wychowania przedszkolnego w gminie Rozogi na tle gmin ościennych w 2020 r.

Materiał źródłowy: Dane GUS, stan na 31.12.2020 r.

11.3. KAPITAŁ SPOŁECZNY

11.3.1. ORGANIZACJE I STOWARZYSZENIA

W świetle Krajowego Rejestru Sądowego na terenie gminy Rozogi funkcjonuje obecnie 12 zarejestrowanych stowarzyszeń, innych organizacji społecznych i zawodowych, fundacji, ZOZ⁷³:

- Ochotnicza Straż Pożarna w Dąbrowach;
- Ochotnicza Straż Pożarna w Klonie;
- Ochotnicza Straż Pożarna w Rozogach;
- Ochotnicza Straż Pożarna w Farynach;
- Ochotnicza Straż Pożarna w Wilamowie;
- Stowarzyszenie Na Rzecz Rozwoju Wsi Klon i Okolic;
- Stowarzyszenie na Rzecz Rozwoju Gminy Rozogi;
- Stowarzyszenie „Nasze Jutro”;
- Niezależny Samorządny Związek Zawodowy Pracowników Gminnej Spółdzielni w Rozogach;
- Stowarzyszenie „Zielona Alternatywa”;
- „Kurpiowskie Pogranicze”;
- Stowarzyszenie Kulturalne „Razem Możemy Więcej”.

W rejestrze stowarzyszeń zwykłych figuruje ponadto Stowarzyszenie „Aktywni Razem”, natomiast w rejestrze uczniowskich klubów sportowych UKS SP „Klon Indiaci” w Klonie oraz UKS SP Rozogi. Wskazane organizacje reprezentują różne obszary życia społecznego, w tym m.in. bezpieczeństwo publiczne, rozwój lokalny i aktywizację społeczności oraz sport.

Współpraca gminy Rozogi z organizacjami pozarządowymi odbywa się na podstawie rocznych programów współpracy. W latach 2018-2019 roku na realizację zadań publicznych przez organizacje corocznie przeznaczano kwotę 20 000 zł. Realizowane przez organizacje zadania obejmowały działania na rzecz rozwoju kultury, sztuki, ochrony dóbr kultury, podtrzymywania i upowszechniania tradycji; wspierania i upowszechniania kultury fizycznej, a także na rzecz integracji społeczności lokalnej⁷⁴.

11.3.2. AKTYWNOŚĆ OBYWATELSKA, FREKWENCJA W WYBORACH

Uczestnictwo w wyborach powszechnych jest jednym z najważniejszych przejawów aktywności obywatelskiej. Społeczeństwo w sposób realny wywiera bowiem wpływ na sprawy bieżące Kraju oraz mniejsze jednostki samorządu. Dane dotyczące frekwencji wyborczej w gminie Rozogi w latach 2014-2010 przedstawia niżej załączona tabela:

Tab. 38 Frekwencja wyborcza w gminie Rozogi na tle kraju, województwa i powiatu podczas Wyborów Powszechnych w Polsce w latach 2014-2020

ROK	NAZWA	FREKWENCJA W GMINIE (%)	FREKWENCJA W POWIECIE (%)	FREKWENCJA W WOJEWÓDZTWIE (%)	FREKWENCJA W KRAJU (%)
2014	Wybory do Parlamentu Europejskiego	15,5	16,6	17,4	16,9
2014	Wybory Samorządowe	57,2	52,2	46,9	47,2
2015	Wybory Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej (I tura)	37,3	41,4	42,0	48,9
2015	Wybory Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej (II tura)	42,02	47,3	48,0	55,3

⁷³ Materiał źródłowy: Dane ze strony: www.ekrs.ms.gov.pl.

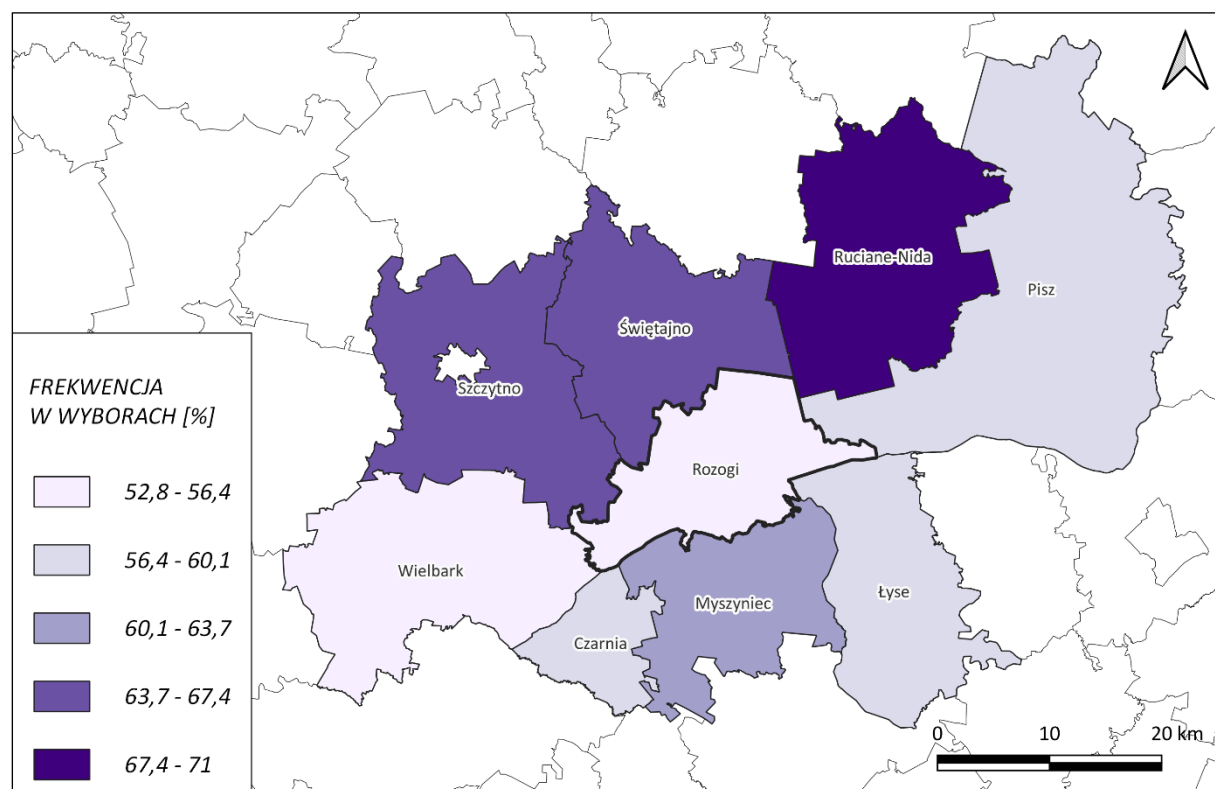
⁷⁴ Materiał źródłowy: Strategia rozwiązywania problemów społecznych gminy Rozogi na lata 2021-2027

ROK	NAZWA	FREKWENCJA W GMINIE (%)	FREKWENCJA W POWIECIE (%)	FREKWENCJA W WOJEWÓDZTWIE (%)	FREKWENCJA W KRAJU (%)
2015	Wybory do Sejmu i Senatu Rzeczypospolitej Polskiej	34,9	40,0	42,3	50,9
2018	Wybory Samorządowe	*bd	46,1	46,4	48,8
2019	Wybory do Parlamentu Europejskiego	31,7	35,4	37,2	45,6
2019	Wybory do Sejmu i Senatu Rzeczypospolitej Polskiej	45,7	51,4	53,6	61,7
2020	Wybory Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej (I tura)	48,3	56,1	57,1	64,5
2020	Wybory Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej (II tura)	55,2	62,8	62,1	68,1

*bd – brak danych

Materiał źródłowy: Opracowanie na podstawie danych ze strony: www.wybory.gov.pl.

Aktywność obywatelska mieszkańców gminy Rozogi w zakresie partycypacji podczas wyborów powszechnych w okresie 2014-2020 sukcesywnie wzrasta. Nie mniej należy zaznaczyć, iż frekwencja w poszczególnych wyborach w Gminie jest zazwyczaj niższa niż średnia dla Polsce. Jedynie podczas wyborów samorządowych w 2014 roku wskaźnik ten był wyższy niż średnia ogólnokrajowa⁷⁵.

Ryc. 46 Frekwencja w drugiej turze wyborów Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej w 2020 r.

Materiał źródłowy: Opracowanie na podstawie danych ze strony: www.wybory.gov.pl.

Frekwencja w ostatnich wyborach w gminie Rozogi była jedna z najniższych na tle gmin sąsiednich. Najniższy udział osób w wyborach, jednakże był widoczny w gminie Wielbark – 52,8%, zaś największa frekwencja była w gminie Ruciane-Nida – 71%.

⁷⁵ Materiał źródłowy: Opracowanie na podstawie danych ze strony: www.wybory.gov.pl.

11.4. WNIOSKI

- Brak żłobka na terenie Gminy.
- Zbliżony wskaźnik skolaryzacji do gmin ościennych.
- Korzystny udział dzieci przypadających na 1 placówkę wychowania przedszkolnego.
- Placówka ponadpodstawowa - Zespół Szkół w Rozogach.
- Organizacje i stowarzyszenia stawiające na rozwój lokalny i aktywizację społeczeństwa.
- Sukcesywny wzrost aktywności obywatelskiej w zakresie partycypacji w wyborach powszechnych, przy czym frekwencja wyborcza jest zazwyczaj niższa niż średnio w kraju.
- Niższy udział mieszkańców w wyborach w porównaniu do gmin sąsiednich.

12. FINANSE SAMORZĄDOWE

Podstawowym celem działalności samorządu gminnego jest zapewnienie jak najlepszych warunków dla funkcjonowania i rozwoju społeczności lokalnej. Realizacja tego działania wymaga zapewnienia stałego dopływu środków, które są niezbędne do finansowania odpowiedniego poziomu dóbr i usług publicznych służących do zaspokajania potrzeb społeczności, a także przedsięwzięć o charakterze rozwojowym.

W procesie strategicznego zarządzania jednostką samorządu terytorialnego zasadniczą rolę odgrywa możliwość finansowania poszczególnych przedsięwzięć. Możliwości finansowe, w powiązaniu z jakością zarządzania, stanowią podstawę do wyznaczenia strategicznych celów jej rozwoju, rozumianego jako proces kształtowania zmian w pożądanym kierunku, akceptowanym społecznie, ekonomicznie i środowiskowo, zgodnie z wymogami racjonalnego gospodarowania przestrzenią. Między rozwojem lokalnym, a finansami Gminy występują wzajemne powiązania i uwarunkowania, Gmina bowiem ponosi najpierw wydatki, w określonych działach, aby mógł dokonać się rozwój społeczno-gospodarczy.

Istotnym elementem w kształtowaniu polityki rozwoju danej jednostki administracyjnej jest Budżet Gminy, będący głównym źródłem finansowania usług publicznych i inwestycji związanych z realizacją zadań infrastrukturalnych. Działania te stwarzają warunki do inwestowania dla podmiotów gospodarczych i poprawy standardów życia mieszkańców.

12.1. DOCHODY GMINY

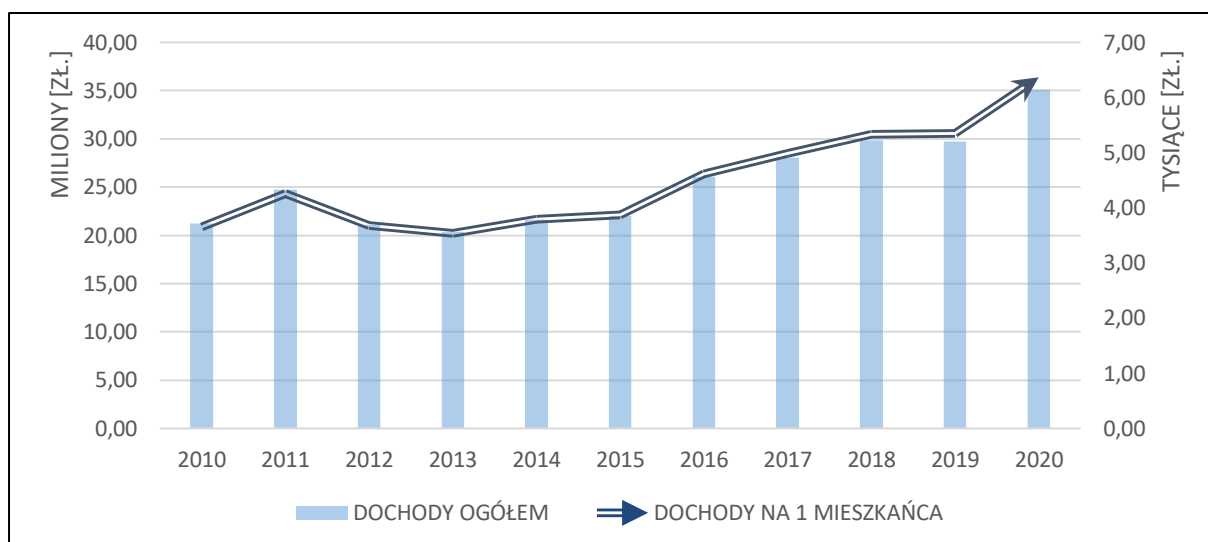
Dochody ogółem gminy Rozogi na przestrzeni analizowanych lat wzrosły niemal dwukrotnie (z ok. 21,2 mln zł w 2010 r. do ok. 35 mln zł w 2020 r.). Ma to również przełożenie na dochody w przeliczeniu na 1 mieszkańca, które również wzrosły niemal dwukrotnie (z ok. 3 653 zł/os. w 2010 r. do ok. 6 366 zł/os. w 2020 r.)⁷⁶.

Tab. 39 Dochody ogółem Gminy w latach 2010-2020

ROK	DOCHODY OGÓŁEM [zł]	DOCHÓD GMINY W PRZELICZENIU NA 1 MIESZKAŃCA [zł]
2010	21 255 234,06	3 653,99
2011	24 741 731,72	4 257,01
2012	21 116 001,04	3 679,39
2013	20 353 554,39	3 537,90
2014	21 640 482,55	3 792,58
2015	22 026 848,30	3 871,83
2016	26 055 194,32	4 614,81
2017	28 052 696,98	4 986,26
2018	29 877 473,83	5 332,41
2019	29 725 859,07	5 348,30
2020	35 071 962,56	6 366,30

Materiał źródłowy: Dane GUS, stan na 31.12.2020 r.

⁷⁶ Materiał źródłowy: Dane GUS – finanse publiczne: dochody budżetów gmin i miast na prawach powiatu: dochody ogółem oraz dochody na 1 mieszkańca, stan na 31.12.2020 r.

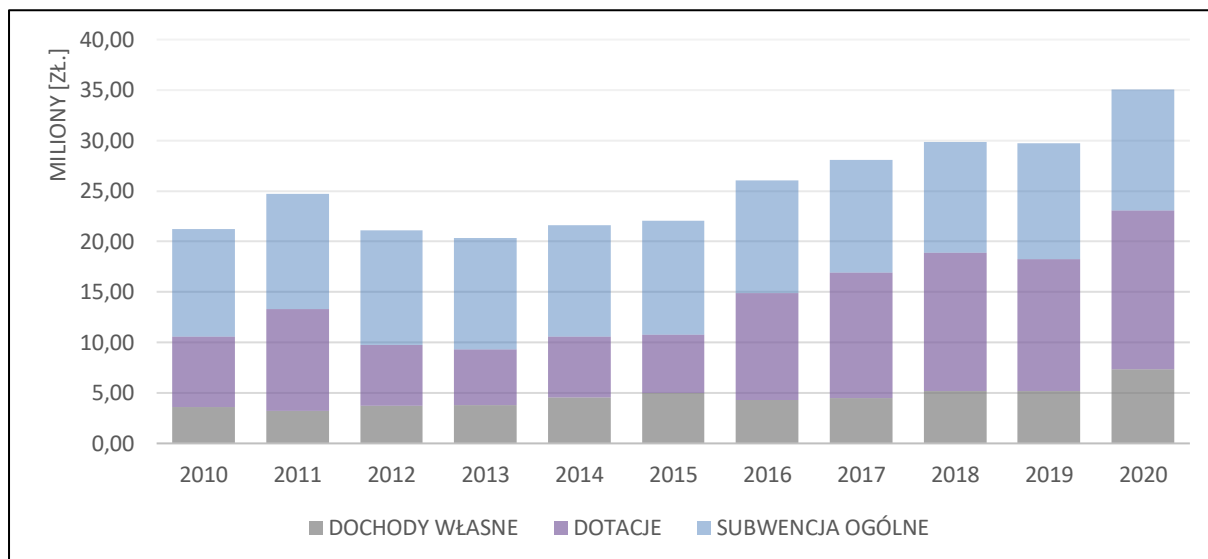

Ryc. 47 Dochody ogółem Gminy w latach 2010-2020 wraz z przeliczeniem na 1 mieszkańca

Materiał źródłowy: Dane GUS, stan na 31.12.2020 r.

Na podstawie obserwowanych tendencji wieloletnich można przypuszczać, że w przyszłości roczny dochód ogółem w dalszym ciągu będzie sukcesywnie wzrastać. Należy przy tym podkreślić, że są to wartości pieniężne nominalne. Realna wartość nabywczą pieniądza uzależniona jest od różnych czynników, a wpływa na nią m.in. inflacja.

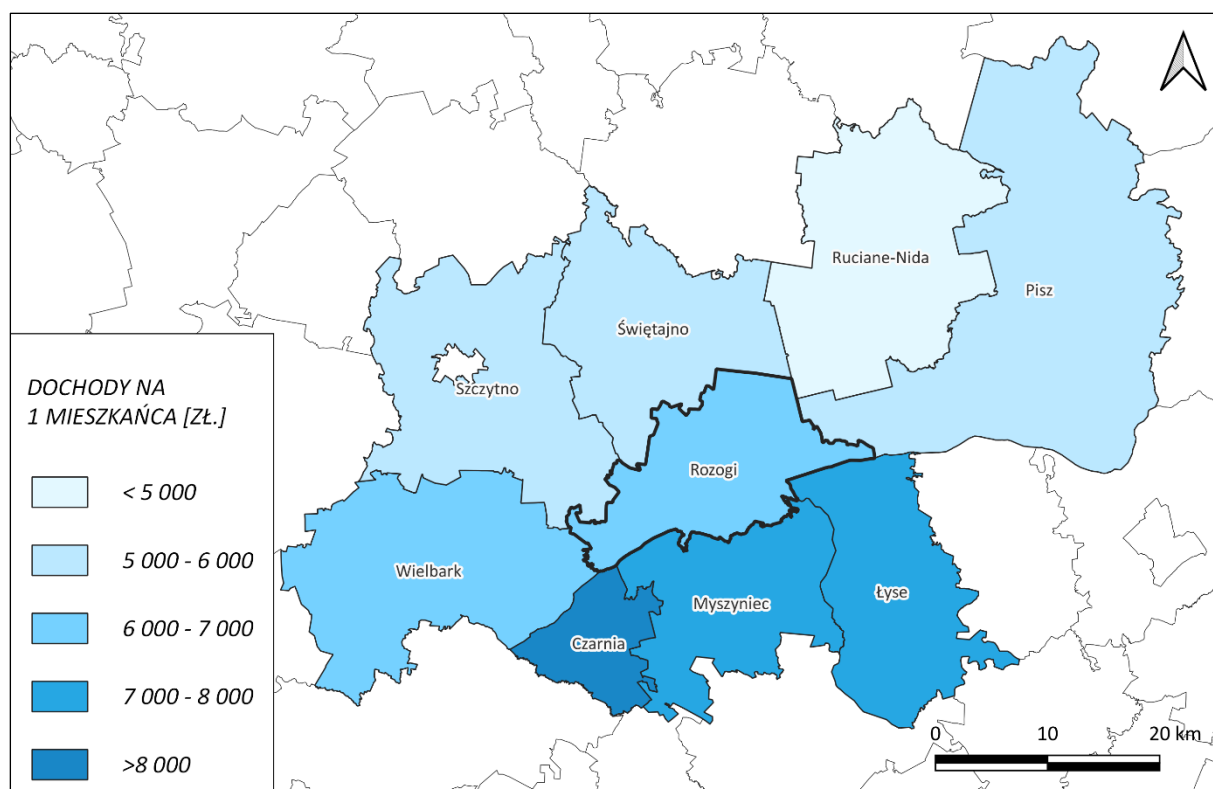
Strukturę dochodów gminy Rozogi tworzą kolejno: dochody własne, dotacje oraz subwencje. W okresie 2010-2020 całkowita suma dochodów własnych oraz dotacji wzrosła ponad dwukrotnie (z 10 mln zł do 23 mln zł). Należy jednocześnie zaznaczyć, iż nadal największy udział w strukturze dochodów Gminy stanowią źródła zewnętrzne, głównie dotacje (ok. 45%), następnie subwencja ogólna (35%) i dochody własne (20%).

Ryc. 48 Struktura dochodów w gminie Rozogi w latach 2010-2020

Materiał źródłowy: Opracowanie własne na podstawie danych GUS.

Dochody własne w przeliczeniu na 1 mieszkańca w gminie Rozogi (ok. 6 366 zł/1 mieszkańca) w odniesieniu do gmin sąsiadujących kształtują się umiarkowanym poziomem. W 2020 r. gmina Rozogi korzystnie wypadła na tle gmin: Ruciane-Nida (ok. 4 961 zł/1 mieszkańca), Pisz (ok. 5 163 zł/1 mieszkańca), Szczytno (ok. 5 363 zł/1 mieszkańca) i Świątajno (5 440 zł/1 mieszkańca). Najwyższy udział dochodów własnych w przeliczeniu na 1 mieszkańca zaobserwowano w gminach znajdujących się na terytorium województwa mazowieckiego.

Ryc. 49 Wysokość dochodów własnych w przeliczeniu na 1 mieszkańca w gminie Rozogi i w gminach sąsiednich w 2020 r.
Materiał źródłowy: Opracowanie własne na podstawie danych GUS.

12.2. WYDATKI GMINY

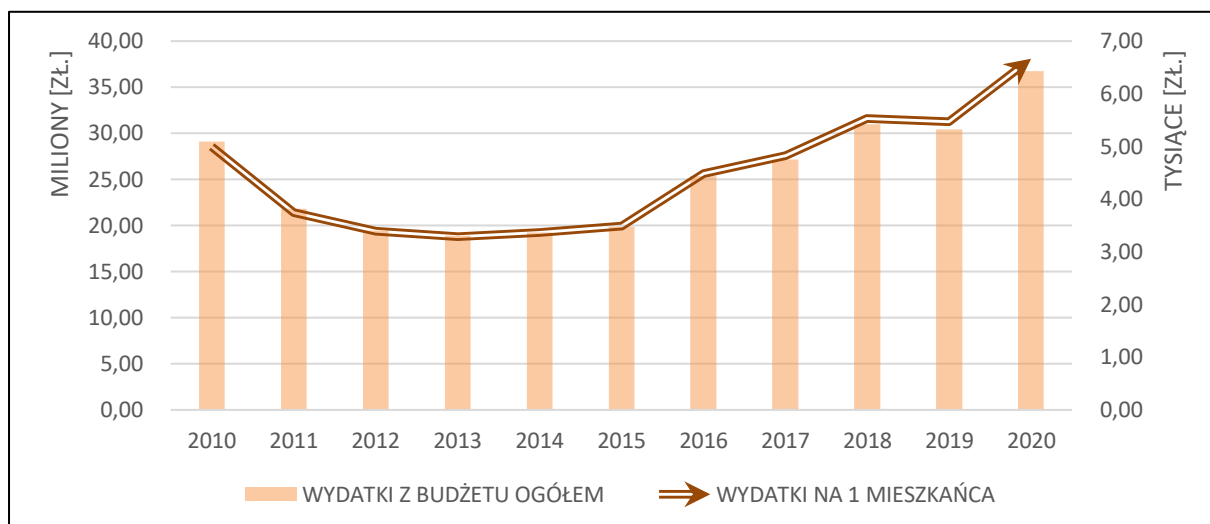
Konsekwencją wzrostu dochodów Gminy był wzrost wydatków. Na przestrzeni lat wydatki przyjmowały zmienne wartości, zauważany jest jednak sukcesywny wzrost wydatków od 2013 rok (z ok. 18,9 mln zł do ok. 36,7 mln zł w 2020 r.). Przełożenie ma to również na udział wydatków w przeliczeniu na mieszkańca, które wzrosły z ok. 3 289 zł/1 mieszkańca w 2013 r. do ok. 6 666 zł/1 mieszkańca w 2020 r. ⁷⁷.

Tab. 40 Wydatki ogółem Gminy w latach 2010-2020

ROK	WYDATKI OGÓŁEM [zł]	WYDATKI GMINY W PRZELICZENIU NA 1 MIESZKAŃCA [zł]
2010	29 091 675,11	5 001,15
2011	21 780 321,43	3 747,47
2012	19 442 866,20	3 387,85
2013	18 923 573,33	3 289,34
2014	19 242 716,62	3 372,37
2015	19 886 041,80	3 495,53
2016	25 335 087,45	4 487,26
2017	27 165 674,36	4 828,59
2018	30 990 667,29	5 531,08
2019	30 392 938,63	5 468,32
2020	36 728 204,77	6 666,95

Materiał źródłowy: Dane GUS, stan na 31.12.2020 r.

⁷⁷ Materiał źródłowy: Dane GUS – finanse publiczne: wydatki budżetów gmin i miast na prawach powiatu: wydatki z budżetu ogółem oraz wydatki na 1 mieszkańca, stan na 31.12.2020 r.

Ryc. 50 Wydatki ogółem Gminy w latach 2010-2020 w przeliczeniu na 1 mieszkańca

Materiał źródłowy: Dane GUS, stan na 31.12.2020 r.

Na podstawie obserwowanych tendencji wieloletnich można przypuszczać, że w przyszłości roczne wydatki ogółem w Gminie w dalszym ciągu będą wzrastać.

Tab. 41 Wydatki ogółem wg działów Klasyfikacji Budżetowej w Gminie w 2020 r.

NR DZIAŁU	SEKTOR	IŁOŚĆ WYDATKÓW [zł.]	UDZIAŁ W WYDATKACH [%]
Dział 010	Rolnictwo i łowiectwo	1 304 047	3,6
Dział 600	Transport i łączność	4 054 838	11,0
Dział 700	Gospodarka mieszkaniowa	3 847 299	10,5
Dział 710	Działalność usługowa	43 780	0,1
Dział 750	Administracja publiczna	3 194 339	8,7
Dział 751	Urzędy naczelnych organów władzy państwowej, kontroli i ochrony prawa oraz sądownictwa	53 896	0,1
Dział 754	Bezpieczeństwo publiczne i ochrona przeciwpożarowa	213 399	0,6
Dział 757	Obsługa długu publicznego	111 171	0,3
Dział 801	Oświata i wychowanie	7 969 597	21,7
Dział 851	Ochrona zdrowia	41 928	0,1
Dział 852	Pomoc społeczna	2 970 251	8,1
Dział 854	Edukacyjna opieka wychowawcza	342 813	0,9
Dział 855	Rodzina	10 340 038	28,2
Dział 900	Gospodarka komunalna i ochrona środowiska	1 279 728	3,5
Dział 921	Kultura i ochrona dziedzictwa narodowego	899 081	2,4
Dział 926	Kultura fizyczna	62 000	0,2
Ogółem		36 728 205	100%

Materiał źródłowy: Dane GUS, stan na 31.12.2020 r.

Największy udział wydatków Gminy w 2020 r. przypadł na Dział 855 – Rodzina (ok. 28,2%) oraz Dział 801 – Oświata i wychowanie (ok. 21,7%). Najmniej środków przeznaczono na ochronę zdrowia (ok. 41 tys. zł), działalność usługową (ok. 43 tys. zł) oraz urzędy naczelnych organów władzy państwowej, kontroli i ochrony prawa i sądownictwa (ok. 53 tys. zł).

12.3. ZDOLNOŚĆ INWESTYCYJNA

Sukcesywny wzrost wydatków odgrywa szczególną rolę w zakresie obsługi w zakresie zadań własnych Gminy. Ponadto, wzrost nakładów inwestycyjnych, w tym w wymiarze przestrzennym (m.in.

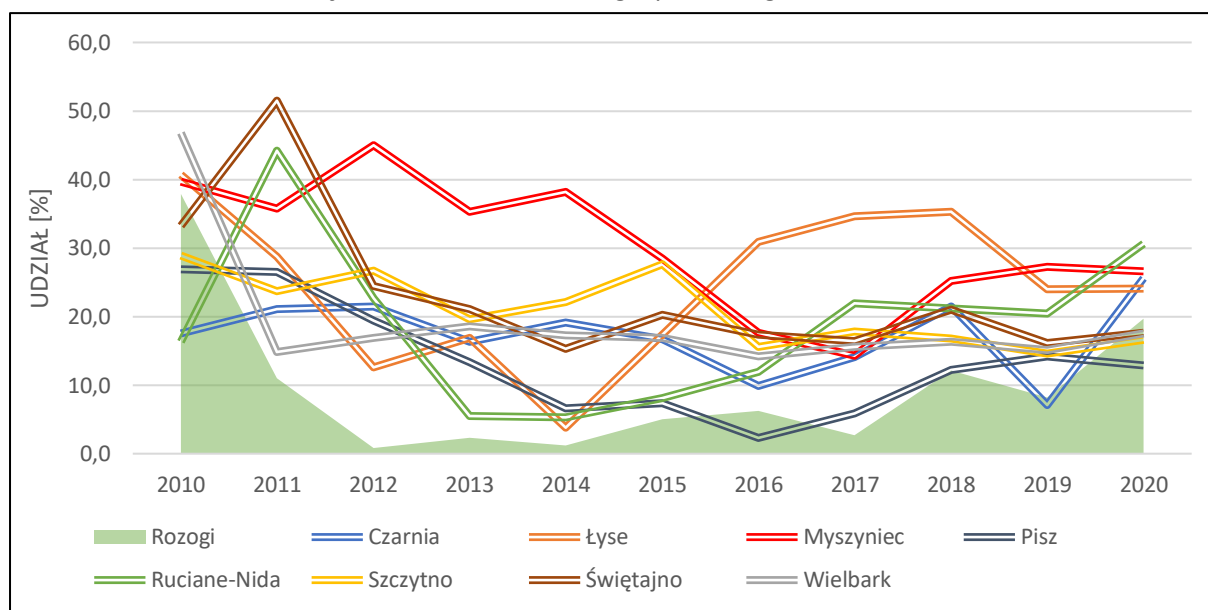
budowa i modernizacja infrastruktury oraz obiektów i urządzeń publicznych, wytypowanie i uzbrajanie nowych terenów rozwojowych), może podnieść atrakcyjność Gminy jako miejsca do życia oraz prowadzenia działalności gospodarczej. W analizowanych latach wydatki inwestycyjne w wydatkach ogółem na terenie gminy Rozogi kształtował się następująco:

Tab. 42 Wydatki inwestycyjne w wydatkach ogółem Gminy w latach 2010-2020

ROK	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020
WYDATKI [ZŁ.]	158 680	427 193	223 686	987 842	1 580 265	746 483	3 761 890	2 507 001	7 251 075	158 680	427 193
UDZIAŁ [%]	0,8	2,3	1,2	5,0	6,2	2,7	12,1	8,2	19,7	0,8	2,3

Materiał źródłowy: Dane GUS, stan na 31.12.2020 r.

Udział wydatków inwestycyjnych w gminie Rozogi w odniesieniu do gmin sąsiadujących na przestrzeni lat 2011-2019 osiągał niskie lub najniższe wartości, co negatywnie wpływa na zjawisko w kontekście kreowania się warunków do wzrostu gospodarczego.

Ryc. 51 Udział wydatków inwestycyjnych w wydatkach ogółem na tle gmin sąsiednich w latach 2010-2020

Materiał źródłowy: Dane GUS, stan na 31.12.2020 r.

Jak wykazano wcześniej, największy udział w strukturze dochodów Gminy stanowiły źródła zewnętrzne, głównie dotacje. Mają one kluczowe znaczenie dla zdolności inwestycyjnej samorządów gminnych. Gmina Rozogi od lat odznacza się dość niskim poziomem uzyskiwanych dofinansowań, jednak pocieszający jest fakt, że w 2020 r. zauważalny jest nagły wzrost środków zewnętrznych.

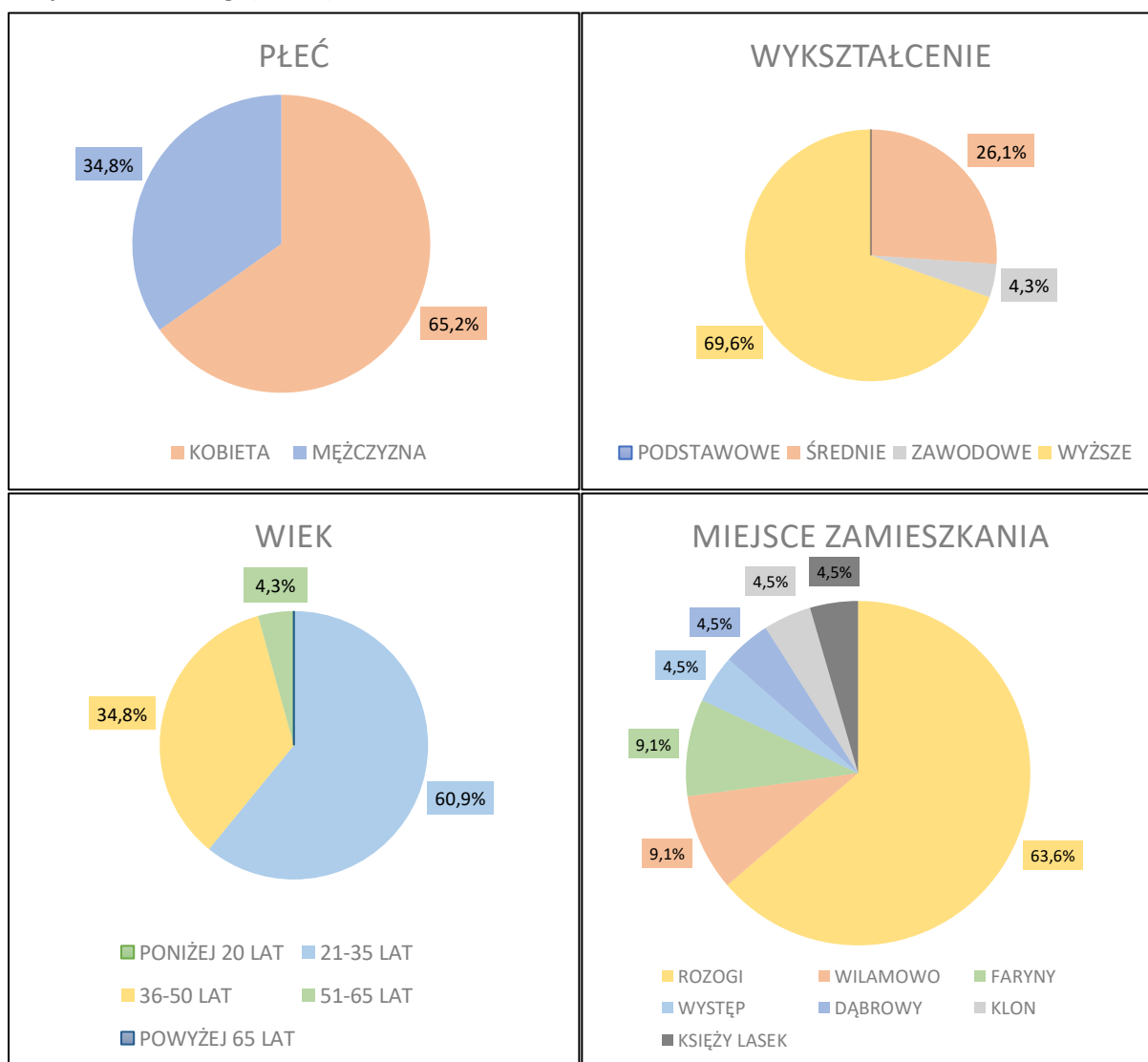
12.4. WNIOSKI

- Regularny wzrost dochodów ogółem Gminy, w tym w przeliczeniu na 1 mieszk. (nominalnie).
- Dynamiczny wzrost dochodów własnych oraz dotacji Gminy w ostatnich kilku latach.
- Umiarkowany poziom dochodów na 1 mieszkańca w porównaniu do gmin sąsiednich.
- Od 2012 r. wzrost wydatków ogółem Gminy, w tym w przeliczeniu na 1 mieszk. (nominalnie).
- Duży udział wydatków w sektorze Rodzina oraz Oświata i wychowanie.
- Niski stopień wydatków inwestycyjnych względem gmin ościennych.

13. PODSUMOWANIE BADANIA ANKIETOWEGO

Jednym z elementów partycypacji społecznej przy tworzeniu Strategii Rozwoju Gminy, obok tradycyjnych konsultacji (w postaci wyłożenia do publicznego wglądu dokumentu, dyskusji publicznej/warsztatu, z dopuszczeniem możliwości składania sugestii i propozycji w formie wniosków), jest badanie ankietowe. Pozwala ono na zdobycie wiedzy nt. odczuć społeczności lokalnej dotyczących aktualnej sytuacji społeczno-ekonomicznej Gminy i sposobu jej funkcjonowania, oraz stanowi narzędzie poznawcze potrzeb społeczności Gminy.

Na podstawie przeprowadzonego badania ankietowego ⁷⁸, dokonano charakterystyki najistotniejszych problemów i największych potencjałów gminy Rozogi. W badaniu 34,8% stanowiły kobiety, natomiast 65,2% to mężczyźni. Wśród uczestników badania zdecydowanie dominowały osoby w wieku w przedziale 21-35 lat (60,9%) oraz 36-50 lat (34,8%). Większość respondentów posiada wykształcenie wyższe (69,6%). Jako miejsce zamieszkania najczęściej przypadła odpowiedź na miejscowość: Rozogi (63,6%).

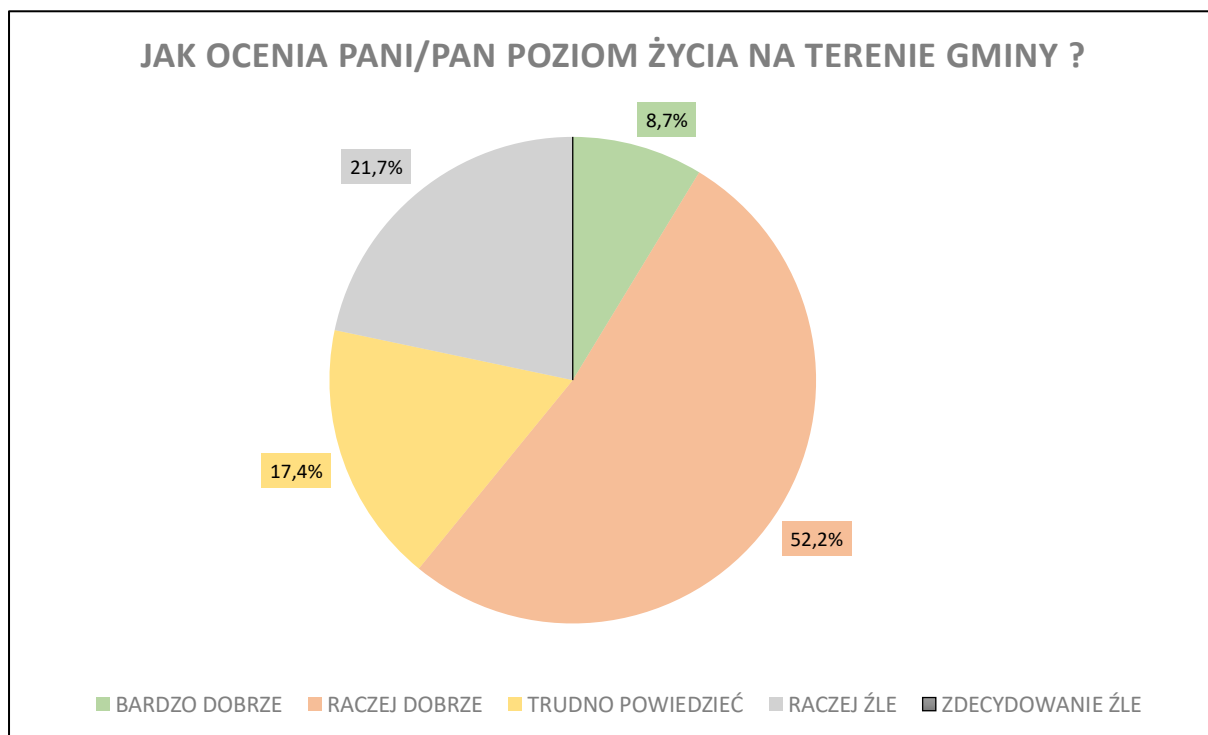

Ryc. 52 Profil uczestnika ankiety (tzn. płeć, wiek, wykształcenie oraz miejsce zamieszkania)

Materiał źródłowy: Ankieta do Strategii Rozwoju Gminy Rozogi do 2030 roku, 2022 r.

⁷⁸ Ogłoszenie o konsultacjach i ankieta udostępnione zostały na tablicy ogłoszeń, stronie internetowej Urzędu i biuletynie informacji publicznej oraz w mediach społecznościowych. Ankiety można było wypełniać tradycyjnie lub elektronicznie za pośrednictwem kwestionariusza online. Proces ankietyzacji realizowany był w okresie lipiec 2022 – sierpień 2022.

Ankietę rozpoczynało pytanie dotyczące ogólnego poziomu życia na terenie Gminy. Wyniki wskazują, iż ponad połowa uczestników badania ocenia standard życia „raczej dobrze”. Statystycznie co czwarty mieszkaniec Gminy wskazał odpowiedź „raczej źle”, natomiast co piąty uczestnik badania nie był w stanie jednoznacznie odpowiedzieć na to pytanie zaznaczając odpowiedź „trudno powiedzieć”. W ankiecie ani razu nie została wybrana odpowiedź „zdecydowanie źle”.

Ryc. 53 Ocena poziomu życia na terenie Gminy

Materiał źródłowy: Ankieta do Strategia Rozwoju Gminy Rozogi do 2030 roku, 2022 r.

Następne pytanie stanowiło dokładną ocenę warunków życia ludzi w różnych aspektach. Dotyczyło to zagadnień zarówno społecznych, jak również ekonomicznych i środowiskowo-przestrzennych.

Pośród uzyskanych odpowiedzi na przedstawione zagadnienia uczestnicy badania najczęściej wskazywali odpowiedź „raczej dobrze” (ok. 30%) i „przeciętnie” (ok. 30%). Drugą najczęściej wybieraną odpowiedzią było „raczej źle” (ok. 19,5%), natomiast ok. 12% ankietowanych wybrało odpowiedź „bardzo dobrze”.

Zdecydowanie najmniej korzystnie ankietowani oceniają rynek pracy i możliwości zatrudnienia zawodowego. Na terenie Gminy również raczej źle kształtują się warunki dla rozwoju przedsiębiorczości. W opinii respondentów przeciętny lub raczej zły jest także stan i jakość dróg oraz dostępność komunikacyjna, czyli transport zbiorowy. Jeśli chodzi o infrastrukturę wodno-kanalizacyjną respondenci oceniają pozytywnie, większość zaznaczało odpowiedź „raczej dobrze”. W temacie rozwoju rolnictwa i branży rolno-spożywczej odpowiedzi były niejednorodne.

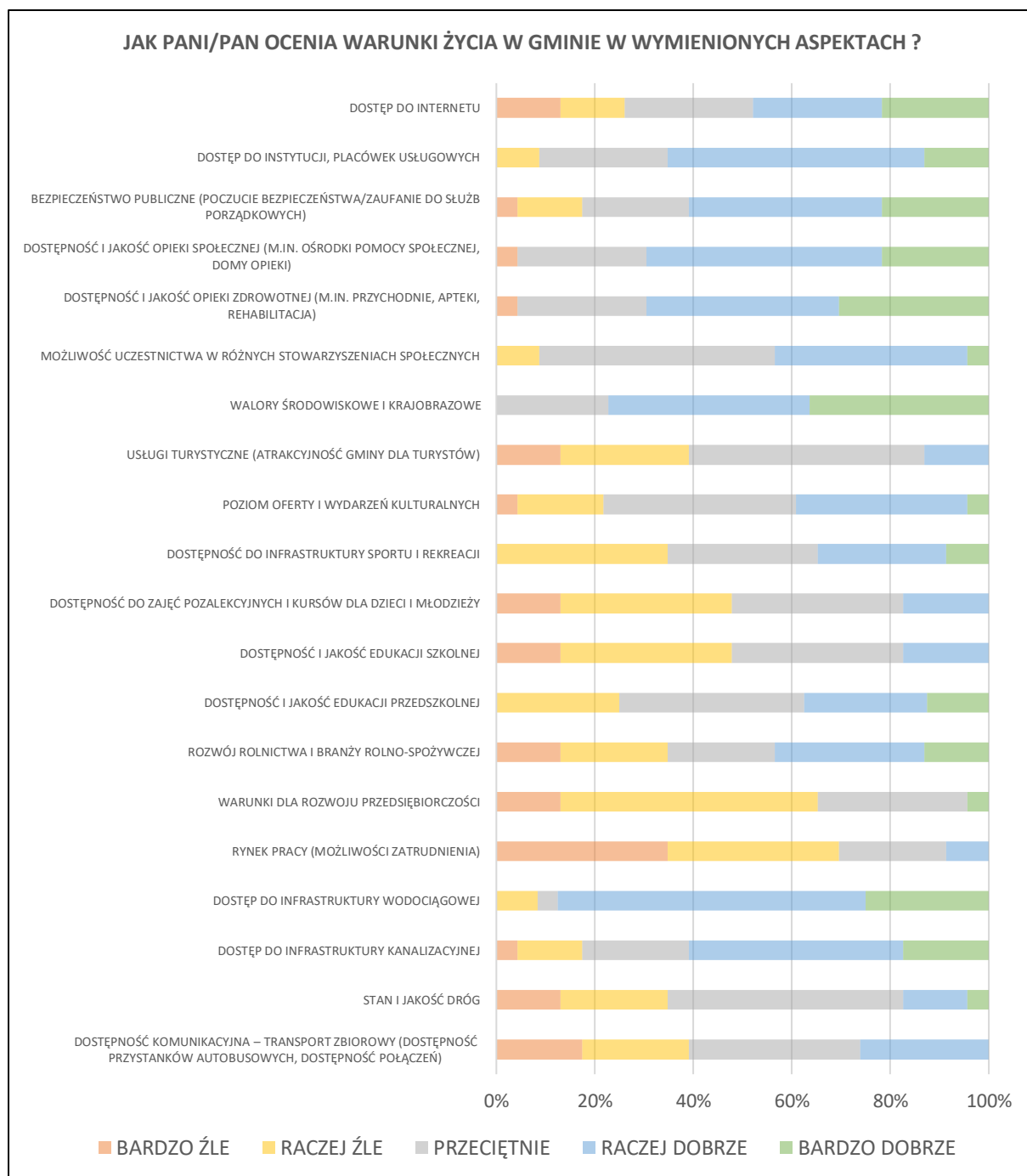
Sytuacja w kwestii dostępności edukacji przedszkolnej i szkolnej, na terenie Gminy, oceniana jest dość przeciętnie. Dostępność do zajęć pozalekcyjnych i kursów dla dzieci i młodzieży określono jako: „raczej złą” lub „przeciętną”, która odpowiedź dotyczy również do infrastruktury sportu i rekreacji. Niejednoznacznie uczestnicy ankiety odpowiadali również na poziom dostępności do Internetu.

Relatywnie korzystnie sytuacja kształtuje się w przypadku walorów środowiskowych i krajobrazowych, gdzie stosunkowo często ankietowani wskazali odpowiedź „raczej dobrze” oraz „bardzo dobrze”. Ponadto, uczestnicy badania stosunkowo korzystnie oceniają dostęp do instytucji i placówek usługowych. W odniesieniu do wydarzeń kulturalnych i usług turystycznych sytuacja jest

również przeciętna. Dość pozytywnie mieszkańcy oceniają natomiast możliwości uczestnictwa w różnych stowarzyszeniach społecznych.

W badaniu dostępności i jakości opieki zdrowotnej i społecznej tylko jedna odpowiedź była zaznaczona na „bardzo źle”, większość uczestników wybierała odpowiedź „raczej dobrze”. Bezpieczeństwo publiczne w Gminie również kształtuje się dobrze.

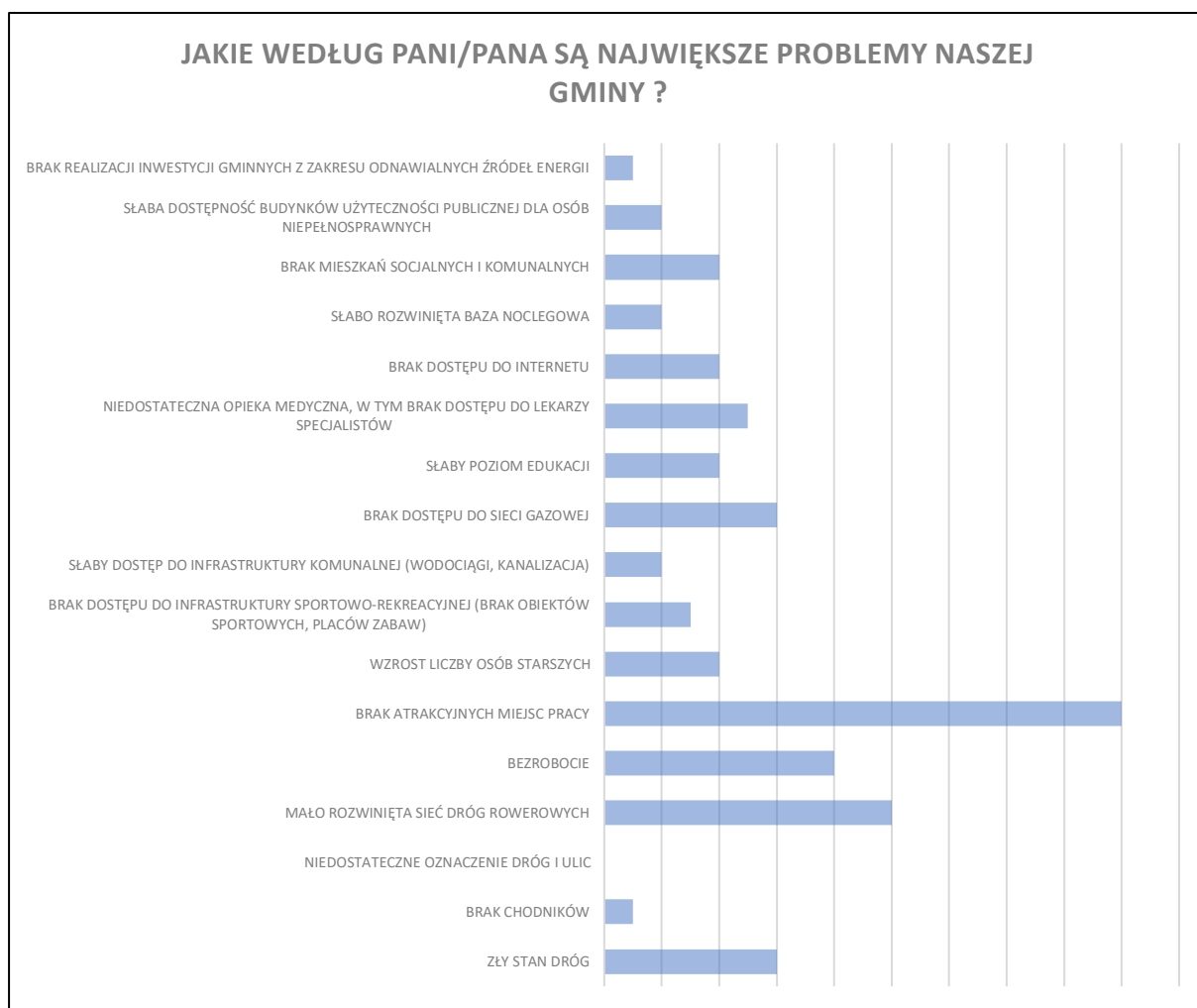
Poniżej znajduje się szczegółowy rozkład procentowy uzyskanych odpowiedzi:

Ryc. 54 Ocena warunków życia w Gminie

Materiał źródłowy: Ankieta do Strategia Rozwoju Gminy Rozogi do 2030 roku, 2022 r.

Kolejne pytanie w przeprowadzonym badaniu ankietowym dotyczyło wskazania największych problemów, z którymi zmagają się gmina Rozogi. Odpowiedzi dotyczyły zarówno infrastruktury technicznej w Gminie, jak i życia społecznego mieszkańców.

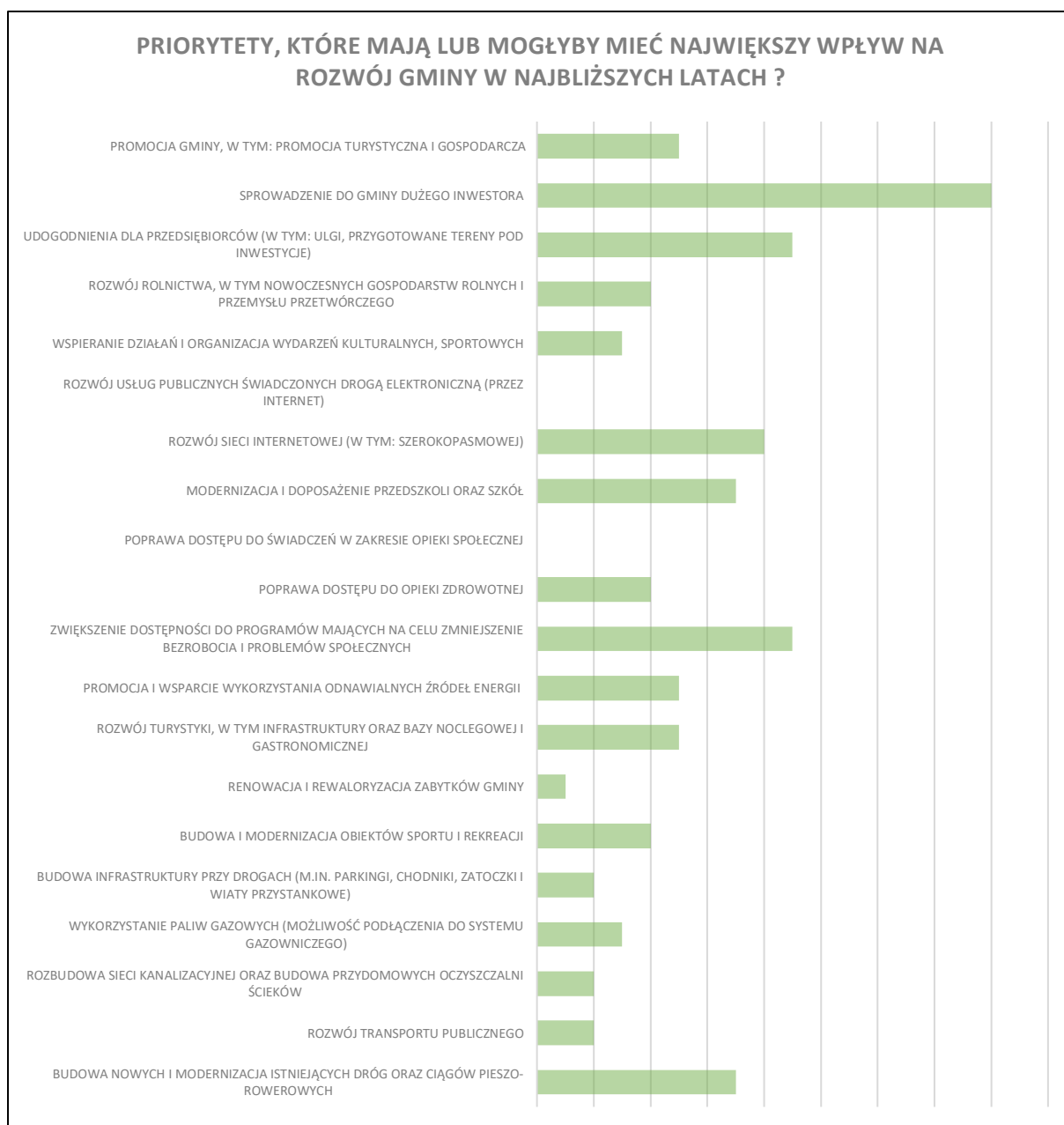

Ryc. 55 Określenie problemów w Gminie

Material źródłowy: Ankieta do Strategia Rozwoju Gminy Rozogi do 2030 roku, 2022 r.

Na podstawie przeprowadzonych badań ankietowych i uzyskanych odpowiedzi wynika, iż głównym problemem Gminy jest brak atrakcyjnych miejsc pracy. Ponadto, znaczna część respondentów jako istotny problem wskazała mało rozwiniętą sieć dróg rowerowych, bezrobocie, zły stan dróg oraz brak dostępu do sieci gazowej. Pozostałe zagadnienia były wyraźnie rzadziej poruszane.

Następnie respondenci zostali poproszeni o wybranie priorytetów, które mają lub mogłyby mieć największy wpływ na rozwój Gminy w najbliższych latach:

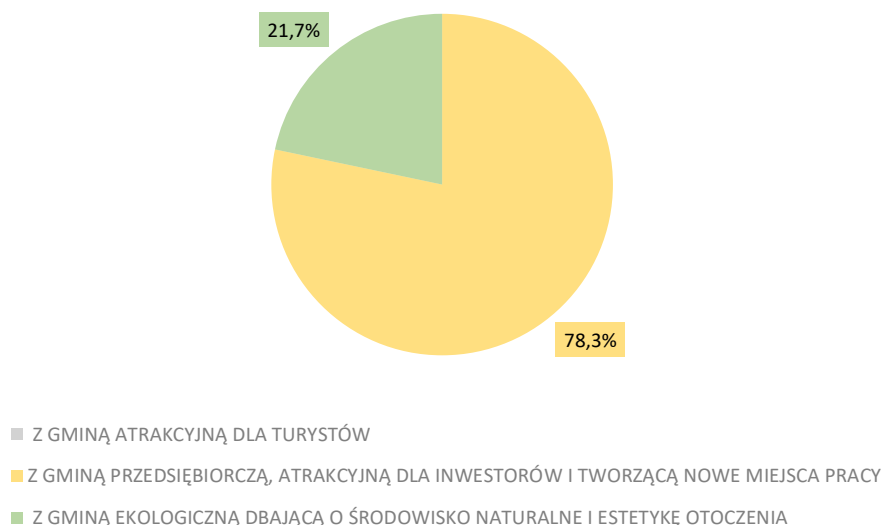
Ryc. 56 Ustalenie głównych priorytetów mających wpływ na rozwój Gminy

Materiał źródłowy: Ankieta do Strategia Rozwoju Gminy Rozogi do 2030 roku, 2022 r.

Spośród wyżej wymienionych zagadnień respondenci badania jako priorytet mogący mieć realny wpływ na rozwój Gminy Rozogi wskazali najczęściej sprowadzenie do Gminy dużego inwestora. Stosunkowo często wskazywano zwiększenie dostępności do programów mających na celu zmniejszenie bezrobocia i problemów społecznych oraz udogodnienia dla przedsiębiorców, w tym ulgi, przygotowane tereny pod inwestycje. Ponadto, respondenci wskazywali również na budowę nowych i modernizację istniejących dróg oraz ciągów pieszo-rowerowych, rozwój sieci szerokopasmowej i modernizację i wyposażenie przedszkoli i szkół. Żaden z uczestników ankiety nie wybrał odpowiedzi odnoszącej się do rozwoju usług publicznych świadczonych drogą elektroniczną oraz poprawy świadczeń w zakresie opieki społecznej.

W ankiecie zadano również pytanie na temat przyszłego wizerunku Gminy. Na pytanie: „Z czym chciał(a)by Pani/Pan, aby utożsamiano Gminę w roku 2030 ?” mieszkańcy Gminy odpowiedzieli następująco:

Z CZYM CHCIAŁ(A)BY PANI/PAN, ABY UTOŻSAMIANO GMINĘ W ROKU 2030 ?

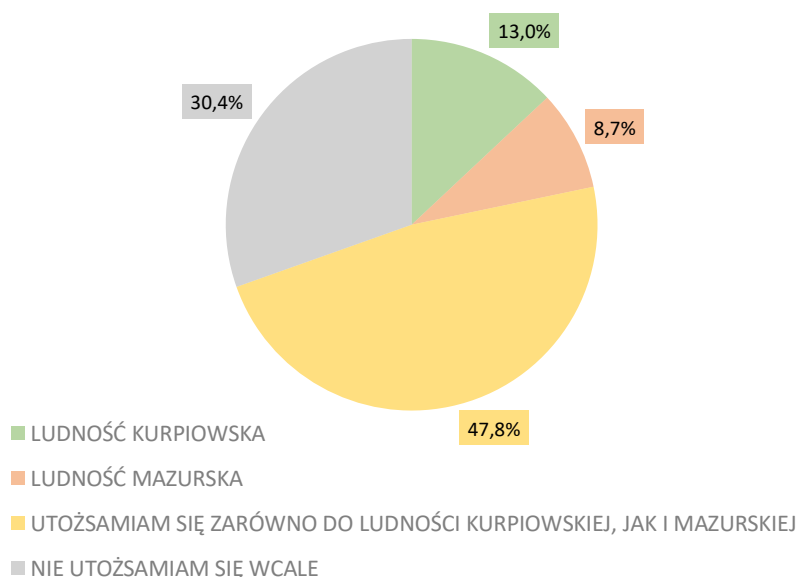
Ryc. 57 Tożsamość Gminy w roku 2030 na podstawie opinii mieszkańców

Materiał źródłowy: Ankieta do Strategia Rozwoju Gminy Rozogi do 2030 roku, 2022 r.

Zdecydowana ilość mieszkańcy utożsamia Gminę w 2030 r. z Gminą przedsiębiorczą, atrakcyjną dla inwestorów i tworzącą nowe miejsca pracy. Żaden z wypełniających ankietę nie zaznaczył odpowiedzi pierwszej odnośnie do Gminy atrakcyjnej dla turystów.

W badaniu pojawiło się również pytanie dotyczące tożsamości kulturowej mieszkańców Gminy. Wyniki ankiet wskazywały, iż niemal połowa uczestników badania zaznaczyła odpowiedź „utożsamiam się zarówno do ludności kurpiowskiej, jak i mazurskiej”. Ponadto, statystycznie co trzeci ankietowany wskazał odpowiedź „nie utożsamiam się wcale”. Pomimo, lokalizacji Gminy poza geograficznym położeniem regionu etnograficznego Kurpi, większy udział przypada na przynależność mieszkańców do kultury kurpiowskiej (13%) w porównaniu do kultury mazurskiej (8,7%).

CZY UTOŻSAMIA PANI/PAN SWOJĄ PRZYNALEŻNOŚĆ ETNICZNĄ DO LUDNOŚCI KURPIOWSKIEJ CZY MAZURSKIEJ ?

Ryc. 58 Ustalenie przynależności etnicznej mieszkańców Gminy

Materiał źródłowy: Ankieta do Strategia Rozwoju Gminy Rozogi do 2030 roku, 2022 r.

MATERIAŁY ŹRÓDŁOWE

Akty prawne:

- Rozporządzenia Ministra Środowiska z dnia 21 lipca 2004 roku w sprawie obszarów specjalnej ochrony ptaków Natura 2000 (Dz. Urz. 2004 nr 229 poz. 2313).
- Rozporządzenie Ministra Infrastruktury z dnia 15 lipca 2021 r. w sprawie przyjęcia Planu przeciwdziałania skutkom suszy (Dz. U. 2020 poz. 1615);
- Rozporządzenie Ministra Klimatu i Środowiska z dnia 12 stycznia 2022 r. w sprawie specjalnego obszaru ochrony siedlisk Ostoja Piska (PLH280048) (Dz.U. 2022 poz. 418);
- Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 12 stycznia 2011 r. w sprawie obszarów specjalnej ochrony ptaków w sprawie obszarów specjalnej ochrony ptaków (Dz.U. 2011 nr 25 poz. 133);
- Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 21 lipca 2004 roku w sprawie obszarów specjalnej ochrony ptaków Natura 2000 (Dz. Urz. 2004 nr 229 poz. 2313);
- Rozporządzenie Nr 17 Wojewody Warmińsko-Mazurskiego z dnia 3 września 2004 r. w sprawie ustanowienia pomnika przyrody (Dz. Urz. Woj. Warm. Maz. 2004 nr 122 poz. 1564);
- Rozporządzenie Nr 193 Wojewody Warmińsko-Mazurskiego z dnia 26 października 1999 r. w sprawie uznania obiektów za pomniki przyrody oraz o skreślenie obiektów z listy pomników przyrody (Dz. Urz. Woj. Warm. Maz. 1999 Nr 71 poz. 1204);
- Rozporządzenie Nr 21 Wojewody Warm. Maz. z dnia 30 listopada 2004 r. w sprawie ustanowienia pomników przyrody (Dz. Urz. Woj. Warm. Maz. 2004 nr 167 poz. 2061);
- Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 24 września 2019 r. zmieniające rozporządzenie w sprawie sieci autostrad i dróg ekspresowych (Dz. U. 2019 poz. 1819);
- Uchwała nr XLIII/263/22 Rady Gminy Rozogi z dnia 28 czerwca 2022 r. w sprawie przystąpienia do opracowania projektu Strategii Rozwoju Gminy Rozogi do 2030 roku oraz określenia szczegółowego trybu i harmonogramu opracowania projektu strategii, w tym trybu konsultacji (Dz. Urz. Woj. Warm. Maz. 2022 poz. 3585);
- Uchwała Nr XLIX/245/10 Rady Gminy Rozogi z dnia 29 października 2010 r. w sprawie ustanowienia pomnika przyrody (Dz. Urz. Woj. Warm. Maz. 2010 Nr 193 poz. 2464, 2463, 2462, 2461);
- Uchwała nr XVII/99/20 Rady Gminy Rozogi z dnia 19 lutego 2020 r. w sprawie uchwalenia zmiany miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego dla miejscowości Rozogi (Dz. Urz. Woj. Warm. Maz. 2020 poz. 1363);
- Uchwała Nr XXII/160/01 Rady Gminy Rozogi z dnia 29 czerwca 2001 r. w sprawie uchwalenia zmiany miejscowego planu ogólnego zagospodarowania przestrzennego gminy Rozogi w obrębach: Dąbrowy i Klon (Dz. Urz. Woj. Warm. Maz. 2001 Nr 62 poz. 1036);
- Uchwała Nr XXIII/172/17 Rady Gminy Rozogi z dnia 28 kwietnia 2017 r. w sprawie aktualności Studium Uwarunkowań i Kierunków Zagospodarowania Przestrzennego Gminy Rozogi oraz aktualności miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego obowiązujących na terenie gminy Rozogi;
- Uchwała Nr XXIV/130/20 Rady Gminy Rozogi z dnia 21 września 2020 r. w sprawie określenia przystanków komunikacyjnych zlokalizowanych na terenie Gminy Rozogi, których właścicielem lub zarządzającym jest Gmina Rozogi oraz zasad i warunków korzystania z tych przystanków (Dz. Urz. Woj. Warm. Maz. 2020 poz. 4528);
- Uchwała Nr XXIV/179/17 Rady Gminy Rozogi z dnia 27 czerwca 2017 r. w sprawie uchwalenia zmiany studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Rozogi (Dz. Urz. Woj. Warm. Maz. 2017 poz. 4539);
- Uchwała nr XXVI/193/17 Rady Gminy Rozogi z dnia 9 października 2017 r. w sprawie uchwalenia zmiany miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego dla miejscowości Rozogi (Dz. Urz. Woj. Warm. Maz. 2017 poz. 4539);
- Ustawa z dnia 19 lipca 2019 r. o realizowaniu usług społecznych przez centrum usług społecznych (Dz.U. 2019 poz. 1818);
- Ustawa z dnia 27 marca 2003 r. o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym (Dz. U. 2022 poz. 503);
- Ustawa z dnia 6 czerwca 1997 r. Kodeks karny (Dz. U. z 2022 r. poz. 1138.);
- Ustawa z dnia 6 grudnia 2006 r. o zasadach prowadzenia polityki rozwoju (Dz. U. 2021 poz. 1057 z późn. zm.);
- Ustawa z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (Dz. U. 2022 poz. 559 z późn. zm.).

Dokumenty i publikacje:

- Analiza stanu gospodarki odpadami komunalnymi na terenie gminy Rozogi za 2020 rok, 2021 r.;
- Bilans zasobów kopalin i wód podziemnych w Polsce według stanu na 31.XII.2020 r., 2021, Państwowy Instytut Geologiczny (PIG);
- Dane dotyczące sieci elektroenergetycznej znajdującej się na terenie gminy Rozogi, 2021 r., PGE Dystrybucja S.A Oddział Warszawa;
- Gminna Ewidencja Zabytków Gminy Rozogi, 2022 r.;
- Gminne zbiorcze zestawienie danych dotyczących gruntów stan na dzień 1 stycznia 2021 r.;
- Gminny Program Opieki nad Zabytkami Gminy Rozogi na lata 2022-2025, 2022 r.;
- Grunty i gleby w Europie. Dlaczego konieczne jest korzystanie z tych niezbędnych i wyczerpywalnych zasobów w sposób zrównoważony? Europejska Agencja Środowiska, 2019 r.;
- Krajowa Strategia Rozwoju Regionalnego 2030, 2019 r.;
- Krajowy Plan Odbudowy i Zwiększania Odporności, 2022 r.;
- Lokalna Strategia Rozwoju na lata 2014 – 2020, aktualizacja 2021 r., Stowarzyszenie Lokalna Grupa Działania „Brama Mazurskiej Krainy”;
- Mapa glebowo-rolnicza 1: 5 000, WODGiK Olsztyn;
- Plan Gospodarki Odpadami dla Województwa Warmińsko-Mazurskiego na lata 2016-2022, 2016 r.;
- Plan Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Warmińsko-Mazurskiego, 2018 r.;
- Polityka ekologiczna Państwa 2030, 2019 r.;
- Polityka energetyczna Polski do 2040, 2021 r.;
- Powszechny Spis Rolny 2020;

- Prognoza ludności na lata 2014-2050, 2014, Główny Urząd Statystyczny, Warszawa;
- Program Ochrony Środowiska Województwa Warmińsko-Mazurskiego do roku 2030, 2021 r.;
- Raport o stanie gminy Rozogi – Podsumowanie działalności wójta gminy w roku 2020, 2021 r.;
- Roczna ocena jakości powietrza w województwie warmińsko-mazurskim. Raport wojewódzki za rok 2020, 2021 r.;
- Stan środowiska w województwie warmińsko-mazurskim raport 2020, 2020 r.;
- Strategia na rzecz odpowiedzialnego rozwoju do roku 2020 (z perspektywą do 2030 r.), 2017 r.;
- Strategia Produktowności 2030, 2022 r.;
- Strategia rozwiązywania problemów społecznych gminy Rozogi na lata 2021-2027, 2020 r.;
- Strategia Rozwoju Gminy. Poradnik praktyczny, 2021, Ministerstwo Funduszy i Polityki Regionalnej;
- Strategia Rozwoju Kapitału Ludzkiego 2030, 2019 r.;
- Strategia Rozwoju Obszaru Funkcjonalnego Południowe Mazury 2030, 2021 r.;
- Strategia Sprawne i Nowoczesne Państwo 2030 – projekt, 2020 r.;
- Strategia Zrównoważonego Rozwoju Transportu do 2030 roku, 2019 r.;
- Strategia Zrównoważonego Rozwoju Wsi, Rolnictwa i Rybactwa 2030, 2019 r.;
- Strategiczne Studium Lokalizacyjne Inwestycji Centralnego Portu Komunikacyjnego, 2021 r.;
- Strategiczny plan adaptacji dla sektorów i obszarów wrażliwych na zmiany klimatu do roku 2020 z perspektywą do roku 2030, 2012 r.;
- Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Rozogi, 2017 r.;
- Szczegółowa Mapa Geologiczna Polski 1:50 000, Państwowy Instytut Geologiczny (PIG);
- Warmińsko-Mazurskie 2030. Strategia rozwoju społeczno-gospodarczego, 2020 r.

Witryny internetowe:

- www.atlas.warmia.mazury.pl/atlas/sieci;
- www.bdl.lasy.gov.pl;
- www.bdl.stat.gov.pl;
- www.clc.gios.gov.pl;
- www.ec.europa.eu;
- www.ekrs.ms.gov.pl;
- www.encyklopedia.pwn.pl;
- www.european-union.europa.eu;
- www.funduszeuropejskie.gov.pl;
- www.geoportal.gov.pl;
- www.geoportal.pgi.gov.pl/midas-web;
- www.gios.gov.pl/pl;
- www.gov.pl;
- www.gov.pl/web/ia/strategie-krajowe;
- www.miaostozczytno.pl;
- www.pgi.gov.pl;
- www.polskawliczbach.pl;
- www.rozogi.pl;
- www.stat.gov.pl/statystyka-regionalna;
- www.szlaki.mazury.pl;
- www.wybory.gov.pl.